T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KENTSEL DÖNÜŞÜM KAPSAMINDA KİMLİĞİN YENİDEN KAZANIMI: EDİRNE - KARAAĞAÇ ÖRNEĞİ

SELİN ARABULAN

DOKTORA TEZİ

MİMARLIK ANABİLİM DALI

Tez Danışmanı: YRD.DOÇ.DR. HATİCE KIRAN ÇAKIR

EDİRNE-2015

T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü onayı

Prof.Dr. Mustafa Özcan
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Bu tezin Doktora tezi olarak gerekli şartları sağladığını onaylarım.

Prof.Dr. Burcu Özgüven
Anabilim Dalı Başkanı

Bu tez tarafımca okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd.Doç.Dr. Hatice Kıran Çakır

Tez Danışmanı

Bu tez, tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından Mimarlık Anabilim Dalında bir Doktora tezi olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	İmza
Prof.Dr. Aykut Karaman (M.S.G.S.Ü.)	
Doç.Dr. Ayşe Nilay Evcil (Beykent Ü.)	
Yrd.Doç.Dr. Hatice Kıran Çakır	
Yrd.Doç.Dr. Pınar Kısa Ovalı	
Yrd.Doç.Dr. Candan Zülfikar	

Tarih: 06/02/2015

T.Ü. FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK DOKTORA PROGRAMI
DOĞRULUK BEYANI

İlgili tezin akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını ve kullanılan tüm literatür bilgilerinin kaynak gösterilerek ilgili tezde yer aldığını beyan ederim.

06/02/2015

Selin ARABULAN

Doktora Tezi
KENTSEL DÖNÜŞÜM KAPSAMINDA KİMLİĞİN YENİDEN KAZANIMI: EDİRNE - KARAAĞAÇ ÖRNEĞİ
T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı

ÖZET

Kentsel dönüşüm çalışmalarının temel amacı, eskimiş veya terk edilmiş kent parçaları, kentsel alan veya binaların yeniden kullanıma uygun hale getirilmesi ile kent çeperlerine doğru gelişmeyi azaltıp bütüncül kent gelişimini destekleyerek sürdürülebilir kentsel gelişmeye katkıda bulunmaktır.

Ancak günümüzde bu çalışmaların içeriğinden çok kentin nasıl bir imaj çizdiği ve bu imajın ekonomik getirisi daha önemli hale gelmiştir. Bu nedenle kentler, kültür merkezleri ve eğlence mekanları kadar kendi kültürlerinden izler taşıyabilecek, bulunduğu kent hakkında ipucu verebilecek çalışmalara ağırlık vermektedirler. Çünkü küresel pazarda tanınmanın koşulu, karakteristik farklılıkları belirginleştirmek ve onları her tip kullanıcıya uygun hale getirmektir.

Sınırda bulunmanın önemli bir kimlik verisi olduğunu, küresel pazarda ülke vitrini konumunda bulunduğunu ve sınır kentin kimliğinin kaybolmaması adına daha çok çalışma yapılması gerektiğini vurgulamak tezin amacını oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda çalışmaların; kullanıcı beklentilerine temellenmesi, yerin bilgilerinden yola çıkması ve ekonomik, sosyal, ekolojik, yenilik ve kimlik sorunlarına çözüm üretmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Tez çalışmasında, öncelikle dönüşüm kavramı, nedenleri, gelişimi ve katılımcıları sorgulanmakta, kimlik kavramı, kentsel kimlik ve onu oluşturan bileşenler incelenmektedir. Daha sonra, dönüşüm ve kentsel kimlik arasındaki ilişki irdelenmektedir. Çalışmada sınır kentlerde dönüşüm çalışmaları, her biri, iki ülke ile komşu olma özellikleri ile birbirine benzeyen Türkiye'nin Edirne, Almanya'nın Aachen ve İtalya'nın Trieste kentleri üzerinden incelenerek değerlendirilmeler yapılmaktadır.

Sınırda bulunan bir yerleşim olan Edirne'nin Karaağaç Mahallesi'nde, alanın kimliğini belirginleştirmeye yönelik bir dönüşüm modeli önerisi getirilmektedir. Bu öneri

için yerleşimin çevre değerleri belirlenmekte, kullanıcıların özelliklerine ve örneklem büyüklüğüne bağlı kurgulanan anket aracılığıyla kullanıcılardan bilgi edinilmekte ve beklentileri sorgulanmaktadır. Elde edilen nicel verilerin güvenirliği tespit edilmekte sonrasında ise istatistiki ve matematiksel olarak analiz edilmektedir. Sonuç olarak bölünmüş ortaklık modeli kapsamında toplum tabanlı olarak yürütülecek bir dönüşüm yöntemi Karaağaç sınır mahallesinin sürdürülebilmesi için uygun görülerek önerilmektedir.

Yıl : 2015
Sayfa Sayısı : 241
Anahtar Kelimeler :Dönüşüm, Yenileme, Kentsel Kimlik, Sınır, Mahalle Yenileştirmesi

Doctoral Thesis

RE-GAIN OF IDENTITY UNDER URBAN TRANSFORMATION: SAMPLE OF EDİRNE- KARAAĞAÇ

Trakya University Institute of Natural Sciences

Department Of Architecture

ABSTRACT

Main purpose of urban transformation projects make obsolete or abandoned parts of the city, urban lands or buildings suitable for re-use, reduce development of the city through its surroundings, support the integrated urban development, contribute to sustainable urban development.

But today how the city's image was drawn and economic benefit of this image is more important than these work's content. Therefore, the cities work on cultural centers and entertainment spaces and also the projects bearing traces of their culture and giving tips about them. The provisions for recognition in the global market are signalizing the characteristic differences and making them suitable for all types of users.

To emphasize the importance of the border location as an identity data, national show case position in the global market, more work necessity about the identity loss of border city is the objective of the thesis. For this purpose, the studies must be based on the users expectations, local information must be taken into consideration, must produce solutions to the economical, social, ecological, visional and identity problems.

In this thesis, first concepts then causes, development and participants of transformation are examined. The concept of identity is explained, urban identity and its components are analyzed. The study is progressing with the definition of the relationship between transformation and urban identity. Transformation works on border cities are examined and evaluated through the examples of Edirne, Trieste/Italy and Aachen/Germany which have similar features as neighboring with two countries.

A transformation model proposal is given for clarifying the identity of Karaağaç Neighborhood, which is a settlement on border of Edirne. For this proposal, environmental variables of the settlement are analyzed, information from users are

obtained through surveys, that was built on users' characteristics and also sample size, and their expectations are examined. The reliability of the obtained quantitative data are determined then statistical and mathematical analysis were made. In conclusion, within the scope of divided partnership model, a community-based transformation method is considered to be appropriate and is recommended for Karaağaç Border Neighborhood.

Year : 2015
Number of Pages : 241
Keywords :Transformation, Renewal, Urban Identity, Border, Neighborhood Regeneration

ÖNSÖZ

Günümüzün gündemde konularından olan kentsel dönüşümün sadece yıkıp, yeniden yapmak ya da boş alanlar yaratmak olmadığını, kentin kimliğini korumak ve geliştirmek amaçları taşıdığını vurgulayan; kimlik verilerinin son derece önemli olduğu sınır kentler üzerinde inceleyerek, bir sınır yerleşime dönüşüm önerisi getirilen tez çalışmamda;

Öncelikle, her aşamada ilgisini, yardım ve desteğini benden esirgemeyen değerli tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Hatice Kıran Çakır'a, yapıcı eleştirileri ve önerileri ile tezimin ilerlemesine büyük katkıda bulunan hocam Yrd.Doç.Dr. Pınar Kısa Ovalı'ya, çalışmamı çeşitli aşamalarda değerlendirerek geliştirmemi sağlayan hocalarım Yrd.Doç.Dr. Candan Zülfikar'a ve Yrd. Doç.Dr. Aysun Eyüboğlu Erşen'e,

Anket sürecinde mahallenin dört bir köşesine dağılarak, çok sayıda kullanıcı verisine ulaşmamı sağlayan arkadaşlarıma ve öğrencilerime; verilerin programa aktarılması ve kullanılabilir bilgilere dönüşmesi aşamasındaki yardımları ve destekleri nedeniyle arkadaşlarım Öğr.Gör. Sedef Zeyrekli Yaş ve Yrd. Doç. Dr. Hakan Yaş'a,

Bu süreci benimle birlikte yaşayan, anlayışları ve destekleriyle her zaman arkamda olduklarını bildiğim değerli aileme,

Son olarak da Karaağaç Mahallesi'nde; bana kapılarını açan mahalle sakinlerine, sorularıma cevap vermekle kalmayıp, görüş ve önerilerini açık yüreklilikle paylaşan tüm kullanıcılara çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

Özet i
Abstract iii
Önsöz v
Tablo Listesi ix
Şekil Listesi xii

BÖLÜM 1. GİRİŞ 1
1.1. Çalışmanın Amacı 1
1.2. Çalışmanın Yöntemi 3
1.3. Çalışmanın Önemi, Kapsamı ve Gerekçesi 5

BÖLÜM 2. TEMEL KAVRAMLAR 8
2.1. Kentsel Dönüşüm Kavramı 8
2.1.1. Kentsel Dönüşümün Nedenleri 10
2.1.2. Kentsel Dönüşümün Ortaya Çıkışı ve Gelişimi 15
2.1.2.1. Dünyada Kentsel Dönüşümün Ortaya Çıkışı ve Gelişimi 15
2.1.2.2. Türkiye'de Kentsel Dönüşümün Ortaya Çıkışı, Gelişimi ve Yasal Süreci 17
2.1.3. Kentsel Dönüşüm Yöntemleri 24
2.1.3.1. Alansal Temizleme (Urban clearance); 25
2.1.3.2. Yeniden Canlandırma (Revitalization); 26
2.1.3.3. Yenileme (Renewal) 26
2.1.3.4. Yeniden geliştirme (Redevelopment); 27
2.1.3.5. Sağlıklaştırma (Rehabilitation); 27
2.1.3.6. Yenileştirme- Yeniden Üretim (Regeneration); 27
2.1.4.Kentsel Dönüşümün Aktörleri ve Katılım Süreçleri 29
2.2. Kent Kimliği Kavramı 34
2.2.1. Kentsel Kimliği Oluşturan Bileşenler 35
2.2.1.1. Çevresel Kimlik 35
2.2.1.2. Toplumsal Kimlik 39
2.2.2. Kent İmajı 42
2.2.3. Kentsel Kimlik ve Kentsel Dönüşüm İlişkisi 42
2.2.3.1. Kentsel Dönüşüm Bileşenleri/İçerikleri 45
2.3. Sınır ve Sınır Kenti Kavramı 49
2.3.1. Sınırın Kuramsal ve Mimari Tanımı 49
2.3.2. Sınır Kenti Kavramı 52
2.3.3. Sınır Kentlerde Dönüşüm Çalışmaları ve Kent Kimliğine Katkıları 53
2.3.3.1. Trieste/ İtalya 54
2.3.3.2. Aachen/ Almanya 56
2.3.3.3. Edirne/ Türkiye 60

BÖLÜM 3. ÖRNEKLEM ve YÖNTEM 67
3.1. Alan Araştırmasının Yer Seçimi 67
3.2. Karaağaç Yerleşimi Analizleri 68
3.2.1. Konum Analizi 68
3.2.2. Yerleşim Analizi 69

3.2.3. Tarihi Analiz 70
3.2.4. Tescil Alanları Analizi 73
3.2.5. Günümüz Mekansal ve Sosyal Analizleri 75
3.2.5.1. Kimlik Verileri Analizi 76
3.2.5.2. Doluluk Boşluk Analizi 78
3.2.5.3. İşlev Analizi 80
3.2.5.4. Kat Adedi Analizi 82
3.3. Araştırmanın Tasarımı ve Araştırma Stratejisinin Belirlenmesi 84
3.4. Örneklem Büyüklüğü ve Katılımcıların Belirlenmesi 84
3.5. Verilerin Toplanması 86
3.5.1. Görüşme Sorularının Belirlenmesi ve Uygulama Yöntemi 87
3.5.1.1. Görüşme Biçimi Seçimi 87
3.5.1.2. Pilot Çalışma 88
3.5.2. Veri Toplama Süreci 88
3.5.3. Veri Analizi 89
3.5.4. Araştırmanın Güvenirliği ve Geçerliği 90
3.5.5. Çalışmanın Sınırları ve Karşılaşılan Zorluklar 90

BÖLÜM 4. BULGULAR ve MODEL 92
4.1. Bulgular (Kullanıcıların Alanı Değerlendirmesi) 92
4.1.1. Kişisel Bilgiler 93
4.1.2. Bölgenin Kimliğine Yönelik Bilgiler 100
4.1.3. Bölgenin Mimari ve Kentsel Yaşam Kalitesine Yönelik Bilgiler 109
4.1.4. Bölgede Uygulanabilecek Bir Dönüşüm Projesinden Beklentiler ve Katılım Durumuna Yönelik Bilgiler 119
4.1.5. Mahalle Sakinlerinin Tercih ve Memnuniyetlerini Ölçmeye Yönelik Bilgiler 135
4.2. Edirne Karaağaç Mahallesi'ne İlişkin Değerlendirmeler 145
4.2.1. Mahallede Dönüşümü Gerekli Kılan Problemler 145
4.2.2. Mahallenin Sahip Olduğu Potansiyeller 147
4.3. Bölgeler ve Müdahale Biçimleri 148
4.3.1. Mahallenin Fiziki Yapısına İlişkin Değerlendirmeler 149
4.3.2. Mahallenin Sosyal Yapısına İlişkin Değerlendirmeler 151
4.3.3. Değerlendirmeler Sonucunda Ortaya Çıkan Bölgelemeler 152
4.3.4. Müdahale Biçimleri 153
4.4. Mahalle için Geliştirilen Dönüşüm Modeli 154
4.4.1. Dönüşüm Yöntemi ve Planlama Yaklaşımı 155
4.4.1.1 Fiziki Mekâna Yönelik Kararlar 155
4.4.1.1.1. Sağlıklaştırılacak Alanlar İçin Geliştirilen Kararlar (A Bölgesi) 156
4.4.1.1.2. Yeniden Canlandırma Alanları İçin Geliştirilen Kararlar (B Bölgesi) 157
4.4.1.1.3. Yenileştirme Alanları İçin Geliştirilen Kararlar (C Bölgesi) 159
4.4.2. Aktörler 162
4.4.3. Örgütlenme ve Finansman Modeli 166
4.4.4. Modelin Amaç ve Kapsamı 175
4.4.4.1. Ekonomik Yapıyı Geliştirmeye Yönelik Öneriler 176

4.4.4.2. Sosyal Yapıyı Geliştirmeye Yönelik Öneriler 179
4.4.4.3. Ekolojik Yapıyı Geliştirmeye Yönelik Öneriler 182
4.4.4.4. Yenilik Getirmeye Yönelik Öneriler 184
4.4.4.5. Kimliği Korumaya ve Geliştirmeye Yönelik Öneriler 186

BÖLÜM 5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME 191

EKLER 196

KAYNAKLAR 229

ÖZGEÇMİŞ

TEZ ÖĞRENCİSİNE AİT TEZ İLE İLGİLİ BİLİMSEL FAALİYETLER

TABLO LİSTESİ

Tablo 2.1. Dönüşüm Sürecine Katkıda Bulunan Yasal Düzenlemeler 19
Tablo 2.2. Dönüşüm Sürecine Katılan Aktörler 29
Tablo 2.3. Kentsel Yeniden – Üretim Süreci Kamu – Özel Sektör Ortaklıklarının Tipleri 33
Tablo 2.4. Kentsel Kimlik 36
Tablo 2.5. Kentlerin Dönüşüm Çalışmaları Karşılaştırması 65
Tablo 3.1. Belli Evrenler için Kabul Edilebilir Örnek Büyüklükleri 85
Tablo 3.2. Kullanıcı Gruplarının Tanımlanması 86
Tablo 3.3. 2013 Yılı PazarKule Sınır Kapısı Kullanımı 89
Tablo 3.4. Soruların Yorumlanması 89
Tablo 3.5. Güvenilirlik Katsayısı 90
Tablo 4.1. Cinsiyet 93
Tablo 4.2. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Cinsiyet 93
Tablo 4.3. Yaş 94
Tablo 4.4. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Yaş 95
Tablo 4.5. Eğitim Durumu 95
Tablo 4.6. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Eğitim Durumu 96
Tablo 4.7. Aylık Ortalama Gelir 97
Tablo 4.8. Bölgede Bulunma Biçimlerine Göre Aylık Ortalama Gelir 98
Tablo 4.9. Edirne'de Yaşanan Yıl 98
Tablo 4.10. Bölgede Bulunma Biçimlerine Göre Edirne'de Yaşanan Yıl 98
Tablo 4.11. Bölgede Bulunma Biçimi 100
Tablo 4.12. Kenti Tanımlama 101
Tablo 4.13. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Kent Tanımlamaları Sıralaması 102
Tablo 4.14. Kentte Yaşanan Yıla Göre Kent Tanımlamaları Sıralaması 102
Tablo 4.15. Kentin Önemli Durakları 104
Tablo 4.16. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Kentin Önemli Durakları 105
Tablo 4.17. Karaağaç'ın Sembolleri 107
Tablo 4.18. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Karaağaç'ın Sembolleri 108
Tablo 4.19. Yetersiz Donatılar 110

Tablo 4.20. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Yetersiz Donatılar 111
Tablo 4.21. Eğitim Durumuna Göre Yetersiz Donatılar 111
Tablo 4.22. Yetersiz Kent Mobilyaları 113
Tablo 4.23. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Yetersiz Kent Mobilyaları 114
Tablo 4.24. Eğitim Durumuna Göre Yetersiz Kent Mobilyaları 114
Tablo 4.25. İyi Tasarlanmamış Kent Mobilyaları 116
Tablo 4.26. Bölgede Bulunma Biçimine Göre İyi Tasarlanmamış Kent Mobilyaları 117
Tablo 4.27. Eğitim Durumuna Göre İyi Tasarlanmamış Kent Mobilyaları 118
Tablo 4.28. Dönüşüm Projesinden Beklentiler 120
Tablo 4.29. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Dönüşüm Projesinden Beklentiler 121
Tablo 4.30. Eğitim Durumuna Göre Dönüşüm Projesinden Beklentiler 121
Tablo 4.31. Yeniden Düzenlenme ve İyileştirilme Gerekliliği 123
Tablo 4.32. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Yeniden Düzenlenme ve İyileştirilme Gerekliliği 123
Tablo 4.33. Projeye Katılım İsteği 124
Tablo 4.34. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Projeye Katılım İsteği 124
Tablo 4.35. Dernek Etkinlikleri Katılım Durumu 125
Tablo 4.36. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Dernek Etkinlikleri Katılım Durumu 126
Tablo 4.37. Projenin Fiziksel Sorunlara Çözüm Olacağına Katılım Durumu 127
Tablo 4.38. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Projenin Fiziksel Sorunlara Çözüm Olacağına Katılım Durumu 127
Tablo 4.39. Projenin Sosyal Sorunlara Çözüm Olacağına Katılım Durumu 128
Tablo 4.40. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Projenin Sosyal Sorunlara Çözüm Olacağına Katılım Durumu 129
Tablo 4.41. Projenin İnsanları Değiştireceğine Katılım Durumu 130
Tablo 4.42. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Projenin İnsanları Değiştireceğine Katılım Durumu 130
Tablo 4.43. Uygulamanın Bölgeye Değer Kazandıracağına Katılım Durumu 131
Tablo 4.44. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Uygulamanın Bölgeye Değer Kazandıracağına Katılım Durumu 132

Tablo 4.45. Uygulamanın İş Olanaklarını Arttıracağına Katılım Durumu 133
Tablo 4.46. Uygulamanın İş Olanaklarını Arttıracağına Katılım Durumu 133
Tablo 4.47. Uygulamanın Bölgeyi Canlandıracağına Katılım Durumu 134
Tablo 4.48. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Uygulamanın Bölgeyi Canlandıracağına Katılım Durumu 135
Tablo 4.49. Mahalle Sakinleri Hane Halkı Sayısı 136
Tablo 4.50. Eğitim Durumuna Göre Mahalle Sakinleri Hane Halkı Sayısı 137
Tablo 4.51. Mahalle Sakinleri Geçim Kaynağı 137
Tablo 4.52. Eğitim Durumuna Göre Mahalle Sakinleri Geçim Kaynağı 138
Tablo 4.53. Cinsiyete Göre Mahalle Sakinleri Geçim Kaynağı 139
Tablo 4.54. Mahalle Sakinlerinin Bölgede Yaşama Nedeni 139
Tablo 4.55. Meslek Gruplarına Göre Mahalle Sakinlerinin Bölgede Yaşama Nedeni 141
Tablo 4.56. Mahalle Sakinlerinin Karaağaç Mahallesi'nde Memnun Olmadıkları 141
Tablo 4.57. Eğitim Durumuna Göre Mahalle Sakinlerinin Karaağaç Mahallesi'nde Memnun Olmadıkları 142
Tablo 4.58. Mahalle Sakinlerinin Konutlarında Memnun Olmadıkları 143
Tablo 4.59. Eğitim Durumuna Göre Mahalle Sakinlerinin Konutlarında Memnun Olmadıkları 144
Tablo 4.60. Analizler Sonucu Oluşturulan Bölgeler 149
Tablo 4.61. Karaağaç Mahallesi için Önerilen Müdahale Biçimlerinin Dağılımı 153
Tablo 4.62. Yenileştirme Alanları Kullanım Kararları 160
Tablo 4.63. Dönüşüm Projesi Ortaklığı İşleyiş Şeması 171
Tablo 4.64. Karaağaç Mahallesi Toplum Tabanlı Kentsel Dönüşüm Modeli Önerisi 174
Tablo 4.65. Dönüşüm Önerilerinin Bileşenler Açısından Değerlendirilmesi 190

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2.1. Trieste Kenti Limanı ve Yapıları 55
Şekil 2.2. Aachen Katedrali ve Üç Ülke Sınır Bölgesi 58
Şekil 2.3. Avrupa'nın Kalbi Aachen ve RWTH Kampüs Projesi 60
Şekil 2.4. Edirne Tarihi Kent Merkezinin 1930-60 Yılları Görünümü 61
Şekil 2.5. Edirne'de Kentsel Dönüşüm 62
Şekil 2.6. Yarışmada İlk Üç Ödülün Sahibi Projeler 64
Şekil 3.1 Karaağaç'ın Coğrafi Konumu 67
Şekil 3.2 Karaağaç, Pazarkule Sınır Kapısı ve Nehirler 68
Şekil 3.3. Karaağaç'ın Yerleşim Dokusu ve Aksları 69
Şekil. 3.4 Karaağaç'ta 1921 Yılında Hazırlanmış Bir Ev Onarım Raporu ve Belediyenin Kullanmış Olduğu Mühür 70
Şekil 3.5. Djanik Oteli ve Brasserie Bomonti 72
Şekil 3.6. Karaağaç Mahallesi Tescil Alanları Analizi 74
Şekil 3.7. Ressam Hasan Rıza ve İstasyon Caddeleri 75
Şekil 3.8. Karaağaç Mahallesi Kimlik Verileri Analizi 77
Şekil 3.9. Karaağaç Mahallesi Doluluk-Boşluk Analizi 79
Şekil 3.10. Karaağaç Mahallesi İşlev Analizi 81
Şekil 3.11. Karaağaç Mahallesi Kat Adedi Analizi 83
Şekil 4.1. Bölgelemeler ve Müdahale Biçimleri 154
Şekil 4.2. Yeniden Canlandırma Alanında Mevcut Durum ve Öneri Düzenleme 158
Şekil 4.3. Yenileştirme Alanında Öneri Düzenleme 161
Şekil 4.4. Karaağaç Mahallesi Kentsel Dönüşüm Aktörleri ve Katılım Modeli 165
Şekil 4.5. Ekonomik ve Sosyal Rota Önerisi 181
Şekil 4.6. Kentsel Tarım Alanları ve Yeşil Rota Önerisi 183
Şekil 4.7. Sanat Rotası Önerisi 185
Şekil 4.8. Tarih ve Mübadele Rotası Önerisi 187

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Kentsel dönüşüm, yerel ekonomiye ait dinamikleri harekete geçirmek yolu ile fiziksel ve sosyal açılardan çöküntü sürecine girmiş kentsel alanları yeniden yaşanabilir, canlı alanlar haline getirmeyi ve kente kazandırmayı hedefleyen bir kent planlama, kentsel geliştirme ve koruma yaklaşımıdır.

Kentsel dönüşüm projeleri, dünya kentlerinin yeniden yapılanmasında etkili bir araç olarak kullanılmaktadır. Kentsel dönüşüm temel olarak ekonomik, sosyal, fiziksel ve çevresel olarak çöküntü yaşayan kentsel alanların iyileştirilmesi için planlanan ve uygulanan kentsel müdahale biçimleri olarak tanımlanabilir.

Sürekli olarak dönüşmekte ve gelişmekte olan kentsel sistemin temel mekanizmaları; ekonomik, sosyal ve kentin doğal yapısı ile insanoğlunun ortaklaşa kurguladığı ekolojik temellere dayanmaktadır. Bu üç temel yapıyı destekleyen diğer bileşenler ise Yenilikçi/Vizyonel Bileşen ve Kimlik Bileşeni olarak karşımıza çıkmaktadır. Kentsel dönüşüm çalışmaları değerlendirilirken bu beşli yapının dikkate alınması gerekmektedir.

Çalışmada bir kentsel dönüşüm modeli, Edirne kentinin Yunanistan sınırındaki yerleşmesi olan Karaağaç Mahallesi üzerinde geliştirilecektir. Mahallenin yitirdiği kimliğin, bu model kapsamında tekrar kazandırılması, hem kent hem de ülke imajının yenilenmesi amaçlanmıştır.

1.1. Çalışmanın Amacı

Çalışmada kentsel dönüşüm modeli, Anadolu ve Balkanları birbirine bağlayan uluslararası bir yol ağı üzerinde yer alan, üç önemli nehri birbirine bağlayan, tarihi, kültürel ve turistik açılardan pek çok zenginliğe sahip bir sınır yerleşimi olan Karaağaç Mahallesi'nde ele alınmaktadır.

Karaağaç Mahallesi için geliştirilen dönüşüm modelinin sağlıklaştırılacak, yenileştirilecek, yeniden canlandırılacak alanlar için mekânsal anlamda ortak hedefi, kullanıcısı için daha yaşanabilir, daha sağlıklı bir çevre yaratmak, onların görüşmeler sonucunda belirlenen sorunlarını çözmek, eksikliğini duydukları donatıları sağlamaktır.

Ne var ki sadece fiziksel yapının iyileştirilmesi bir yerleşmenin sorunlarını çözmede yeterli olamamakta, işsizlik, gelir ve eğitim düzeyinin düşüklüğü gibi sorunlar zamanla, dönüştürülen alanın kullanıcı grubunun, yaşanan dönüşümün maliyetlerini karşılamada yetersiz kalmasını ve alanı terk etmesi sonucunu doğurabilmektedir. Dolayısıyla bu tür sosyal sorunların çözümüne yönelik açılımları olmayan projeler bölgede yaşayanların beklentilerini karşılama konusunda yetersiz kalmaktadır. Tüm bunlardan hareketle mahalle için geliştirilen modelin amacı ve kapsamı ekonomik, sosyal, ekolojik, yenilikçi/vizyonel ve kimlik yapılarını geliştirmek üzere değerlendirilmiş ve bir dizi karar verilmiştir.

Tüm bu çalışmalardan sonra mahallenin yerel dinamiklerine temellenen, fiziki ve sosyo-ekonomik yapısını geliştirmeye yönelik açılımları bulunan, bölgede yaşayanları kendi mahallelerinde koruyan bir dönüşüm modeli oluşması amaçlanmıştır.

Dönüşüm ile ilgili literatürde yer alan mevcut modellerin çoğu sadece kentlerin fiziksel durumlarındaki yoksunluğa odaklanmıştır. Oysa kentler gün geçtikçe birbirine benzemekte ve küresel rekabette onları ön plana taşıyacak kültür ve kimlik değerlerini kaybetme sürecindedirler. Geliştirilen dönüşüm modelleri bu kayıplara yeterli cevap verememektedir. Tezde kimlik değerlerinin dönüşüm modelini oluşturmada önemli olduğu vurgulanmaktadır ve sınır gibi bir kimlik verisi çalışma kapsamında değerlendirilmektedir.

Dönüşüm çalışmalarında görülen bir diğer eksik ise, yerelin bilgisini ölçme konusunda yaşanmaktadır. Birçok örnekte yerel halk ve kullanıcılar tarafından benimsenmeyen, onların beklentilerine cevap vermeyen projelerin üretildiği görülmektedir. Hatta bu projeler hayata geçirildiğinde, yerel halkın bölgeyi terk etmesi ve kullanıcı profilinin değişmesi gündeme gelmektedir.

Bu nedenlerle örnek bir alan üzerinden kentsel dönüşümün çok boyutlu bir eylem alanı olarak tariflenmesi ve dönüşümün yerel kullanıcı beklentileri doğrultusunda nasıl şekillenebileceğinin tartışılması çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

1.2. Çalışmanın Yöntemi

Çalışmada dönüşüm, kimlik ve sınır kavramları ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.

Dönüşüm önce kelime anlamları ile açıklanmakta daha sonra kentsel anlamda ifade ettikleri sıralanmaktadır. Dönüşümü gerektiren nedenler; demografik, fiziksel, makro-ekonomik, teknolojik, politik ve sosyo-kültürel değişimler olarak altı başlık altında incelenerek, dünyada ve Türkiye'de bu nedenlere bağlı olarak nasıl ortaya çıktığı ve geliştiği ayrı ayrı değerlendirilmektedir.

Bir diğer alt başlıkta, tanımlanmalarında görüş ayrılıkları bulunan ve farklı isimlerle tanımlanan kentsel dönüşüm yöntemleri incelenmektedir. Kentlerin dönüşmesi sürecinde, bu müdahale biçimlerinin kim ya da kimler tarafından uygulanacağının da önemli olmasından hareketle sürece dahil olan aktörler, katılım biçimleri ile açıklanmaktadır.

Çalışmadaki diğer temel kavram olan kimlik, yitirilmesinin dönüşümü gerektirdiğini açıklamaya yönelik bir araç olarak anlatılmaktadır. Kimlik ve kentsel kimliğin tanımları yapılarak, kentsel kimliği oluşturan bileşenler ve etkileşimleri açıklanmaktadır. Kentsel dönüşüm ve kent kimliği ilişkisi üzerinde durularak ve kent sistemi okunurken veya dönüşüm süreci ortaya konulurken ekonomik, sosyal, ekolojik ve vizyonel yapı ile birlikte kimliğin de dikkate alınması gerekliliği vurgulanmaktadır.

Coğrafi, felsefi ve mimari olarak sınır kavramının nasıl tanımlandığı araştırılmakta, sonrasında sınır kenti kavram olarak tanımlanmaktadıır. Bir önceki bölümde incelenen, kimliği oluşturan bileşenler altında sınırın değerlendirmesi yapılmakta ve sınırın kimlik verisi olduğu açıklanmaktadır.

Çalışmaya ışık tutmak adına örnek alan incelemeleri yapılmış ancak Karaağaç ile benzer niteliklerde olan herhangi bir sınır mahallesinde yapılmış bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle örneklerde kapsam genişletilerek Edirne Kenti gibi, iki ülkeyle komşuluğu bulunan iki Avrupa Birliği üyesi ülkenin, sınır kentleri incelenmiştir. Slovenya ve Hırvatistan'a komşu olan bir İtalyan Şehri, Trieste, Bulgaristan ve Yunanistan'a sınırı bulunan Türk Kenti, Edirne ve Belçika ve Hollanda'yla komşuluğunu birçok ortaklıkla pekiştirmiş Almanya Kenti, Aachen, sınır kenti olarak tanımlanarak, incelenmektedir. İncelemede kentlerin tasarım çalışmaları, dönüşümleri ve aktörlerin kent üzerine geliştirdikleri fikirleri, ekonomik, sosyal,

ekolojik, yenilik ve kimlik olmak üzere dönüşümün beş ana bileşeni kapsamında değerlendirilmektedir.

Çalışmada, araştırma alanının belirlenmesinin ardından, verilerin toplandığı alan araştırmaları yapılmaktadır. Bölümde öncelikle Karaağaç Mahallesi'nin coğrafi konumu ve özgün kimliği ile çalışma kapsamında ele alındığı açıklanarak konum ve yerleşim analizleri yapılmaktadır. Alanın tarihi hakkında bilgiler verilmekte, anıtsal ve sivil mimarlık örneklerinin harita üzerinde gösterimi ve tablolaştırması (EK 1) yapılmaktadır. Günümüze dair anlatımlarda ise sırasıyla kimlik verileri analizi, doluluk-boşluk analizi, fonksiyon analizi ve kat adedi analizleri hazırlanarak yorumlanmaktadır.

Bölgede yaşayanların ve kullanıcıların beklentilerini ölçmek amacıyla anket ve görüşme çalışmaları yapılması planlanmıştır. Öncelikle literatür taramasına dayanarak teorik çerçeve ve araştırma soruları belirlenmekte, yöntemin ilk kurgusu ve kuramsal temeli oluşturulmaktadır. Alan araştırmasında, nicel araştırma yöntemlerinden anket formu yaklaşımı kullanılmaktadır. Alternatif araştırma stratejilerinin değerlendirilmesi ve araştırma yönteminin seçilmesi ile birlikte oluşturulan kurgudaki eksikliklerin ortaya çıkarılması amacıyla öncelikle pilot çalışma yapılarak görüşme soruları sınanmakta, düzeltmesi yapılarak seçilen örnekleme uygulanmaktadır.

Bu çalışmada görüşmeler, mahalleyi farklı amaçlarla kullanan, farklı yapıdaki bireylerin bölgeye ilişkin deneyimlerini, sorunlarını ve beklentilerini saptamak ve olası bir dönüşüm projesine katılım durumlarını sorgulamak amacı ile kullanılmaktadır. Alan çalışmasında kullanıcı profili; çalışan/okuyan, ziyaretçi ve yaşayan olmak üzere üç gruba ayrılmıştır. Anket soruları bu üç kullanıcı grubuna uygulanmaktadır.

Mahalle kullanıcıları ile yapılan görüşmelerin analiz edilmesinde, nicel veri analizi için kullanılan bilgisayar destekli programlardan biri olan SPSS kullanılmaktadır. Elde edilen veriler sayısal olarak sınıflandırılmakta, bulunan oranlar tablolaştırılarak tabloların kavramsal olarak ne anlam ifade ettiği bulunmaya çalışılmakta ve yorumlanmaktadır. Ortaya çıkan tablodaki ekonomik, mekânsal ve toplumsal bileşenler, kurulacak modelin, kullanıcıların beklentilerine temellenen amaç ve hedeflerinin belirlenmesinde kullanılmaktadır.

Dördüncü bölümde bulgular tablolaştırılarak okunması ve yorumlanması kolaylaştırılmaktadır. Analiz, anket ve görüşmeler sonucunda mahallede dönüşümü

gerekli kılan problemlerin, kentsel yaşam kalitesinin yetersizliğinin ve dönüşüm ihtiyacının tespiti yapılmaktadır.

Bir sonraki aşamada bölgenin potansiyelleri belirlenmekte ve proje kapsamında öneri geliştirmek üzere değerlendirilmektedir. Değerlendirmeler fiziki ve sosyal yapıya ilişkin olarak yorumlanmakta ve bunun sonucunda mahalle, farklı özelliklere sahip bölgelere ayrılmakta, ayrı her bölge için, sağlıklaştırma, yeniden canlandırma, yenileştirme olmak üzere, farklı müdahale yöntemleri geliştirilmektedir.

Karaağaç Mahallesi'nde gerçekleşecek dönüşüm modeli; öncelikle planlama yaklaşımı açıklanarak, sonra sürece katkıda bulunacak aktörler ve rolleri tanımlanarak, bölgenin ihtiyaçlarına, kullanıcıların beklentilerine ve değerinin arttırılmasına yönelik toplum-tabanlı bir model geliştirilebilmesi planlanmaktadır. Uygun görülen model kapsamında, bölünmüş ortaklığa sahip bir örgütlenme ve fon destekli bir finansman sistemi önerilerek, detaylı olarak açıklanmaktadır.

1.3. Çalışmanın Önemi, Kapsamı ve Gerekçesi

Kentsel gelişim ve değişimler sonucunda oluşan kentsel dönüşümün, demografik ve fiziksel olduğu kadar, makro-ekonomik, teknolojik, politik ve sosyo-kültürel nedenleri de vardır. Kentsel dönüşüm, kentsel sorunların çözümünü amaçladığı için fiziksel/tasarım, sosyal, ekonomik ve yasal/yönetsel boyutları olan bir kavramdır.

Kentsel dönüşüm, yerin kimliğini oluşturan bileşenlerin yeniden kazanımı ve devamlılığının sağlanması amacıyla önemlidir. Ancak uygulanacak yöntemin belirlenmesi aşaması, oldukça dikkat edilmesi gereken, hassas bir süreçtir.

"Sınır Kenti" ve "Sınır Yerleşimi" kavramları günlük konuşmalarımızda kullandığımız ve kimlik verisi olarak kabul ettiğimiz kavramlardır. Ancak mimarlık literatüründe sınır ve sınır kentlerle ilgili çalışma sayısının oldukça az olduğu görülmektedir [1, 2]. Bu sebeple bir "Sınır Yerleşim" örneği üzerinden sınır, sınır kent ve sınır yerleşim kavramları incelenmektedir.

Sınır bölgelerde konumlanan kent/kent parçaları, yolculukların ilk ya da son duraklarını oluşturmaktadır. Dolayısıyla yoldaki kişilerin ya ilk izlenimleri ya da akıllarında son kalan imajlar bu kente ait olacaktır. Bu nedenle sınır yerleşimler bulundukları kentin/ ülkenin vitrinlerini oluştururlar. Kimliklerini koruyabilmeleri ve

sürdürebilmeleri oldukça önemlidir. Dönüşüm süreci ve yöntemleri bu aşamada önem kazanmaktadır.

Sınır kentlerin kaybolmakta olan kimliklerinin yeniden kazanımı sürecinde uygulanacak kentsel dönüşüm yöntem veya yöntemlerinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu nedenle çalışma; Anadolu ve Balkanları birbirine bağlayan uluslararası bir yol ağı üzerinde yer alan, üç önemli nehri birbirine bağlayan, tarihi, kültürel ve turistik açılardan pek çok zenginliğe sahip bir sınır yerleşimi olan Karaağaç Mahallesi örneğinde ele alınmaktadır.

1873 yılında tren istasyonunun gelmesi ile gelişen Karaağaç'ta, nüfus büyük ölçüde artmış ve nüfusa bağlı olarak hızlı bir yapılaşmaya gidilmiştir. Bu dönemde Karaağaç'ta Avrupa'dan gelen veya Avrupa'ya giden yolcular için kalacak oteller, lokanta, cafe ve eğlence yerleri de açılmıştır. Bu renkli ve canlı dokusundan dolayı mahalle, "Küçük Paris" adı ile anılmıştır [3]. Ancak Karaağaç'ın çehresi mübadele sonrası olumsuz yönde değişmeye başlamıştır. Karaağaç uzun süre Edirne'nin alt gelir gruplarının yerleştiği küçük bir mahalle olarak varlığını sürdürmüştür.

1923 ve takip eden tarihlerde mahalle sakinlerinin mübadele sonucu yapısal değişimi ve mahalle için önem arz eden istasyon binasının işlevini yitirmesi alanda fiziksel, işlevsel, ekonomik ve görsel açılardan eskime, süzülme ve köhnemeye sebep olmuştur.

Bölgede güvenlik yapıları, eğitim, kültür ve ticaret yapıları gibi donatıların sayılarının azlığına bağlı olarak genel bir yetersizlik söz konusudur.

Zaman içinde tekrar beliren kafeterya ve lokanta yapıları, bölgenin doğal çekiciliğinin etkisiyle sayılarını arttırmaktadırlar. Bu yer seçimi kriteri bölgeyi yoğun olarak kullanılan bir dinlenme merkezi haline getirdiği için bölgedeki köhnemeyi yavaşlatmış ancak yeni mekansal ihtiyacını da beraberinde getirmiştir.

Bölgedeki yeni kafeterya alanlarının, bölgeye ait tasarım verilerini dikkate almadan yapılaşmaları çevrede görsel kirlilik yaratmaktadır.

Bölgede çok önemli bir fiziki ve psikolojik kazanç kaynağı olan Meriç Nehri, su taşkınlarına sebep olmakta, bu da bölge halkı için tehlike ve ekonomik kayıp yaratmaktadır.

Tüm bu nedenlere bağlı olarak, alan çalışması için seçilen Karaağaç Mahallesi'nde mimarlık ve kentsel yaşam kalitesi yetersizdir ve bölgenin kent yaşamına katkı sağlayacak bir kentsel dönüşüm projesine ihtiyacı vardır.

Bölgenin ihtiyacı olan bu dönüşüm çalışması sonucunda, elde edilen veri ve bilgilerin, diğer sınır yerleşimlerinin kimliklerini kazanmaları amacıyla gerçekleştirecekleri kentsel dönüşüm çalışmalarına altlık ve örnek oluşturması amaçlanmaktır.

BÖLÜM 2

TEMEL KAVRAMLAR

Ülkemizin etkisi altında olduğu hızlı kültürel ve mekansal değişim, kentlerimiz için dönüşüm ve yenileme kavramını gündeme getirmiştir. Bu süreçte ortaya çıkan dönüşüm projesi örnekleri tek tip yaşam düzenini yaygınlaştırdığı gibi, yerleşim birimlerimizi, kentlerimizin kimliklerini ve onları oluşturan kentsel imgeleri hızla tüketmektedir. Oysa kentliye yaşanabilir, sürdürülebilir, güncel mekanlar ve yaratıcı olanaklar sunmanın yolu yerinde bir kimlik araştırması yapılmasıyla mümkün olacaktır.

Bu bakış açısıyla önce dönüşüm kavramı, uygulama yöntemleri ve uygulamaya katkıda bulunan aktörler tanımlanmakta, daha sonra kimlik kavramı açıklanarak kimlik ve dönüşüm ilişkisi tartışılmaktadır. Daha sonra bir kimlik verisi olan sınır tanımlanmakta, sınır kent kavramı açıklanacak ve sınır kentlerde dönüşüm kapsamında yapılan çalışmalar incelenmektedir.

2.1. Kentsel Dönüşüm Kavramı

Türk Dil Kurumu, "dönüşüm" kelimesini, "olduğundan başka bir biçime girme, başka bir durum alma, tahavvül, inkılap, transformasyon" olarak tanımlamaktadır. Bu tanımdan hareketle, kentsel dönüşüm, kentsel alanların var olan durumundan başka bir biçime girmesi, başka bir durum alması olarak tanımlanabilir [4].

Kent planlama ve mimarlık literatürüne bakıldığında, tanımlamayı yapan bilim insanlarının sahip oldukları dünya görüşü ve konuya yaklaşım biçimleri doğrultusunda farklı tanımlar yaptıkları görülmektedir:

İncedayı, kentsel dönüşümü, pek çok etmene bağlı olarak yaşamın her anında ve alanında gerçekleşen, sürekli değişim özelliğine sahip bir süreç olarak tanımlamakta, makro ölçekten, mikro ölçeğe uzanan ve bütüncül bir kavram olan dönüşüm olgusunun birçok faktörü (sosyal, psikolojik, kültürel, politik, ekonomik, felsefi vb.) bir arada barındırdığını vurgulamaktadır [5].

Kovancı'ya göre kentsel dönüşüm, kente ve kent parçalarına nitelikli ve çok boyutlu bir canlılık kazandırma amacıyla yapılan planlama eylemleridir. Bu kapsamda kentsel dönüşüm, kentsel değişim ve gelişim dinamikleri doğrultusunda, kentsel örüntülerin adaptasyonunu sağlayan bütünleyici ve çok boyutlu bir planlama aracıdır. Farklı ülkelerde ve dönemlerde bu konuya yönelik yaklaşımlar değişse de, Kovancı, tüm dünyada kentsel dönüşümü gerektiren beş ana ilkenin kabul edildiğini belirtmektedir. Bunlar [6];

1) Mevcut yapılı çevreyi geliştirme gereksinimi,
2) Planlamada niceliksel yaklaşımlardan, niteliksel yaklaşımlara geçiş eğilimi,
3) Dış dinamiklere dayalı küreselleşme sürecine uyum gereksinimi,
4) Kentsel kimlik, teknik ve sosyal altyapı gereksinimini karşılayacak kentsel projelere olan gereksinim ve
5) Planlama sürecine halkın katılımının sağlanmasının önemi olarak sıralanmaktadır.

Keleş, kentsel dönüşümü bir kentin tümünün veya belli kesimlerinin değişmesi, başka bir biçime girmesi seklinde tanımlanmaktadır. Kent plancıları arasında bu kavramın, kentlere yeni yerleşim alanlarının eklenmesinden farklı olarak, kentin geçmişten beri var olan kesimlerinin iç yapısında ve başka yerleşim birimleriyle olan ilişkilerinde meydana gelen değişimleri anlatmak için kullanıldığını ifade etmektedir [7].

Üskent'e göre kentsel dönüşüm, kentlerin ekonomik, fiziksel ve sosyal açılardan çöküntüye uğramış bölgelerinde, ekonomiyi canlandırmak ve sosyal barışı yeniden sağlamak için yapılan fiziksel müdahaleler bütünüdür. Bu noktada bir kentin çağdaş yaşam standartları altında kalan bütün alanları kentsel dönüşüm uygulamaları kapsamında kalmaktadır. Dönüşüm, bir alanın sadece fiziksel olarak iyileştirilip, kendi haline bırakılması değil, farklı geçmişlere, ama aynı ortak değerlere sahip sosyal ve etnik grupları bir araya getirecek bir çevresel zenginlik yaratılması, bölgede yaşayanlar için yeni iş olanakları sağlanması ve onların üretkenliklerini geliştirecek stratejilerle desteklenmesi olarak ifade edilmektedir [8].

Roberts'e göre kentsel dönüşüm yerel ekonomi dinamiklerini hayata geçirerek fiziksel ve sosyal açılardan çöküntü sürecine girmiş kentsel alanları, yeniden yaşanabilir, canlı alanlar haline getirerek kente yeniden kazandırmayı hedefleyen bütünleşik ve kapsamlı bir vizyon ve eylemler bütünüdür [9].

Göksu, kentsel dönüşümün gerekliliğini; mahalleler arasındaki fiziksel, sosyal ve ekonomik farklılıkların azaltılması, kentsel yoksulluk ve sosyal dışlanma gibi sorunların ortadan kaldırılması, bölgede yaşayanlara yeni iş olanakları sağlanması, kentsel yaşam

kalitesi standartlarının yeniden ele alınması, yapı yoğunluklarının düşürülmesi ve olabilecek deprem zararlarının asgariye indirilmesi için önemle vurgulamaktadır [10].

Görgülü, kentsel dönüşümün yalnızca fizik mekanı dönüştürmeyi amaçlayan kent yenileme kavramı ile temellendirilmemesi veya onunla özdeş kılınmaması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, yenileme ile birlikte koruma, sağlıklaştırma, yeniden canlandırma, soylulaştırma, yaşam kalitesini yükseltme gibi birçok kavramı kapsayan dönüşüm uygulamalarının yapılacağı alanda, sosyal/kültürel/ekonomik faktörlerin göz ardı edilmemesi ve aynı ülkenin farklı kentlerinde dahi benzer yöntem ve modellerle çözümlenemeyecek kadar çok değişkenli bir süreç olan kentsel dönüşüm konusunun, her ülkenin kendi yerel, ekonomik, politik, sosyal programları çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Görgülü'ye göre kentsel dönüşüm, yeni planlama sürecinin en önemli araçlarından biri olmalıdır [11].

Turok, kentsel dönüşümün üç farklı özelliğini şöyle ifade etmektedir; birincisi, kentsel dönüşüm bir yerin doğasını değiştirmeyi ve yerleşik halk ile o yerin geleceğinde söz hakkı bulunan diğer aktörleri sürece dahil etmeyi amaçlar. İkincisi bölgenin özel sorunlarına ve potansiyeline bağlı olarak devletin temel işlevsel sorumlulukları ile kesişen çok çeşitli hedefleri ve faaliyetleri içerir. Üçüncüsü, proje ortaklıklarının özel kurumsal yapısı (kamu/özel sektör, halk/gönüllüler) ve bu paydaşların koordine olma şekillerinin önemi dönüşüm programının amacına göre değişkenlik gösterir [12].

Kentsel dönüşümün hedefleri ise; kentteki fiziksel çöküşü durdurmak ve tarihi dokunun sürdürülebilirliğini sağlamak, ekonomik yaşamı canlandırmak, kentsel yasam kalitesini artırmak, kültüre dayalı dinamikleri harekete geçirmek ve her ölçekte katılımı sağlamak olarak sıralanabilir [13].

2.1.1. Kentsel Dönüşümün Nedenleri

Kentlerin çok boyutlu olan fiziksel ve sosyal örüntüleri ve bu örüntülerin başka alanlardaki yansımaları tarih boyunca çeşitli gerekçelerle kendiliğinden ya da müdahale yoluyla değişime ve dönüşüme uğramışlardır. Kentlerdeki karmaşık yapılı çevrenin değişim ve dönüşümünün anlaşılabilmesi için bu süreçleri ortaya çıkaran nedenlerin ve bu nedenler doğrultusunda gelişen yaklaşımların ve kavramsallaştırma çabalarının ortaya çıkış ve gelişme süreçlerini anlamak gerekmektedir [14].

Dönüşümü gerektiren nedenler genel olarak altı grupta incelenebilir [15]:

1. **Demografik Değişimler**: Kentlerdeki nüfus artışı, kentsel ölçü, büyüklük, kompozisyon, dağılım, yayılım, yoğunluk gibi konularda da problem yarattığından, kentsel

dönüşümü gerektiren nedenler arasında önemli bir yere sahiptir [16]. Özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki kentsel nüfusun, göçlerle veya yüksek doğurganlık hızına bağlı olarak sürekli artması, kentte fiziksel açıdan yetersizlik yaratmaktadır. Kentin büyümesi, sadece yeni alanlara yayılması dolayısıyla bir dönüşüm meydana getirmemekte, kentin farklı noktalarındaki göreli erişebilirlikleri de değiştirmektedir. Bu noktada değişen arsa değerleri, gerçekleştirilemeyen rant potansiyelleri oluşturarak, kentin farklı noktalarında dönüşme baskısı yaratabilmektedir.

Kuşkusuz yalnız büyüme değil, küçülme de ilginç dönüşüm dinamikleri oluşturabilmektedir [17]. Özellikle kentlerdeki nüfusun çeşitli nedenlerle azalması, bazı bölgelerdeki kullanım yoğunluğunu düşürdüğünden, bu noktalarda dönüşüme gereksinim doğabilmektedir.

2. Fiziksel Değişimler: Öncelikle kentsel dokuda veya yapılarda eskimeyle başlayan bozulmalar, daha sonra süzülme ve köhneme süreçlerinin de devreye girmesiyle büyük problemlere neden olmaktadır.

Eskime (obsolescence), bir yapının veya bir kentsel dokunun oluşum sürecindeki başlangıç koşulları ile, ele alındığı zaman dilimi koşulları arasındaki maddi ve manevi farklar şeklinde tanımlanmaktadır [18]. Ancak eskimeyi sadece fiziksel mekanın tahrip olmuş kısımları olarak ele almak doğru değildir. Eskime fiziksel olduğu kadar, işlevsel, ekonomik ve görsel açılardan da gerçekleşebilir.

Süzülme (filtering); belirli bir kentsel alanda yer alan işlevin çeşitli nedenlerle bulunduğu yeri terk ettikten sonra, arkasında boş bir kentsel mekan bırakmasıdır. Çoğunlukla kentlerin tarihi merkezlerinde karşılaşılan bu süreç, işlevsel ve ekonomik eskimenin sonucu olarak gelişmekte ve daha sonra köhnemeye neden olmaktadır [19].

Köhneme (urban decay); "Bir bina veya binalar grubunun, bir kentsel bölge veya alt bölgenin fiziksel eskimeye ilave olarak, sosyo-ekonomik, sağlıksal ve kültürel açılardan kendi içinde yasayanlar için olduğu kadar, yakın çevresi için de problem oluşturabilecek bir düzeyde yetersizlik göstermesi" demektir [20].

3. Makro-Ekonomik Değişimler: Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra tüm dünyada yaşanan siyasal, toplumsal ve teknolojik değişimler ekonomiye de yansımış, 1930 - 1972 yılları arasındaki dönemde, kitlesel ölçekte standartlaşmış mallar üreten otomobil ve elektronik eşya şirketleri ekonomide egemenliği ele geçirmişlerdir. Fordist kalkınma modeli olarak adlandırılan bu kapitalist üretim ve düzenleme yapısı yoğunlaştığı bölgelerde sınırlanmış bir mekansal yapı ortaya çıkarmıştır. 1970'lerden sonra küresel ölçekte ekonomi yeniden yapılandırılmış, sanayide yeni örgütlenme biçimleri ortaya

çıkmış, "anında imalat" denilen türde, yeni üretim organizasyon şekilleriyle kombine, dikey, yarı entegre üretim yöntemleri yaygınlaşmıştır. Post-Fordizm adı verilen bu sistemde, üretim sürecinin önemli parçaları olan araştırma ve geliştirme, ürün tasarımı, pazarlama evlerde yapılırken, gerçek imalatın çoğu dışarıdan anlaşmalı yarı bağımlı küçük veya orta ölçekli firmalar tarafından yapılmaya başlanmıştır.

1980 sonrasında, üretimin dünya üzerinde yayılarak ve parçalanarak ilerlemesini takiben, iş çevrelerinin gereksinim duydukları dağıtım, finans, bankacılık gibi hizmetlerin kent ekonomileri içindeki ağırlıkları artmaya başlamıştır. Bilgi teknolojilerinin yaygın kullanımına dayalı yeni faaliyetler ortaya çıkmış, sanayi sektörünün hiç gelişmediği veya çok az geliştiği bazı bölgeler yüksek teknoloji kompleksleri haline gelmiş, giyim, saat gibi sanata dayalı esnek üretim alanları yükselişe geçmiş ve çekirdekleşmiştir [21].

Mekansal açıdan sanayi tesislerinin, gelişen ulaşım altyapısına bağlı olarak, içinde sıkıştıkları kent merkezlerinden, kent dışındaki daha geniş ve ucuz fiyatlı alanlara doğru yer değiştirmesi, kent merkezlerinde terk edilmiş alanları ortaya çıkarmış ve bunlar zamanla köhneme bölgelerine dönüşmüştür. Son yıllarda bu tür sanayi bölgelerinin yeniden kentsel kullanıma kazandırılması için farklı dönüşüm çalışmaları uygulandığı görülmektedir [22].

4. Teknolojik Değişimler: Özellikle ulaşım ve iletişim sistemlerinde yaşanan gelişmeler küreselleşme ve kalkınmanın gerçekleşmesinde önemli rol oynamışlardır. Çağdaş ulaşım sistemleri gelişmeden önce, kervanlar aracılığıyla veya deniz ya da nehir yoluyla sağlanan ulaşım ve ticaret, Endüstri Devrimi'yle birlikte, deniz ve demiryollarıyla sağlanmaya başlamıştır. Ancak 1920'lerden itibaren demiryollarının yerleşimleri parçaladığı düşüncesiyle, metro ulaşım sistemi gelişmeye başlamıştır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ise, havayolu ulaşımının gelişmesi, uzak mesafe yolcu taşımacılığının, uçaklarla yapılmasına olanak sağlamıştır. 1950'lerden itibaren, artan otomobil sahipliği ve kent planlarının otomobil odaklı bir yönde gelişmesiyle karayolu ulaşımının, 20. yüzyılın sonlarında ise özellikle gelişmiş ülkelerde, kentler, hatta ülkeler arasındaki ulaşımda hızlı trenlerin önemi artmıştır [22].

Son iki yüzyılda ulaşım sistemlerinde gerçekleşen teknik gelişmeler, her tür ulaşım sistemlerinin hızla yayılmasını, bölgelerin ekonomik faaliyet açısından uzmanlaşmasını, arazi kullanım biçimlerinde de farklılaşmaların belirginleşmesini sağlamıştır. Günümüzde tüm dünya pazarları için üretim yapan büyük sanayi bölgeleri ve geniş tarım alanlarının oluşmasının başlıca nedenini ulaşım olanaklarının gelişmesinde aramak gerekir.

Diğer taraftan, dünyanın çağdaş ve hızlı değişiminde bilginin ve haberin ulaşımını sağlayan kitle iletişim araçlarının da etkisi büyük olmuştur. Savaş yıllarında radyo ulusal birlik duygusunun oluşmasına katkıda bulunurken, savaş sonrasında ulusların kolektif yaşam ve kültürünü oluşturma görevi televizyona geçmiştir.

Yeni medya düzeninin aynı zamanda yeni hizmet şekillerini, yeni bağlantı türlerini (uydular, kablolu TV) ve yeni ödeme şekillerini beraberinde getirdiği görülmektedir. Telekomünikasyonla ilgili belki de en önemli gelişme "internet"tir. Daha küçük bilgisayar ağlarını telefon bağlantılarıyla birleştiren dev bir bilgisayar ağı olarak tanımlanabilecek internet, fikirleri ve bilgileri paylaşan müşterek bir görsel toplum yaratmak üzere dünyayı kuşatmış bulunmaktadır.

21. yüzyılın basındaki küresel bilgi ekonomisine geçiş sürecinde yaşanan önemli dönüşümler, değişen üretim süreç ve tekniklerinin yanı sıra, kentlerin bilgisayar teknolojileri, iletişim ağları ve hızlı ulaşım kanalları üzerinden birbirlerine bağlanmalarının bir sonucudur. Tüm bu oluşumlar içinde kentler, artık sadece mal ve hizmetlerin değil, bilginin ve yeniliklerin üretildiği merkezler haline gelmiş ve ekonominin motorunu oluşturmaya başlamıştır.

5. Politik Değişimler: Günümüze kadar politik olarak dünyada geniş kapsamlı ve etkili hareketler yaşanmıştır. Bunlardan en önemlileri, 19. yüzyıldaki Batılılaşma ve 20. Yüzyıldaki modernleşme hareketleri olmuştur. 20. yüzyılın sonlarında ise, küreselleşme kavramı ön plana çıkmıştır. Küreselleşme, ulusal kimliklerin, ekonomilerin ve sınırların çözülmesi, dünya insanlarının küresel bir toplumda bütünleştirilmesi, sosyal yaşamın büyük bir kısmının küresel güçler tarafından belirlenmesi, kısaca dünyanın küçülmesi, ulusal olan her şeyin anlamını yitirmesi ve dünyanın tek bir alan olarak algılanması bilincinin gelişim sürecini tanımlamak için kullanılan bir kavramdır [23].

Küreselleşme sürecinin felsefi temelleri incelenecek olursa, "küreselleşme kavramı" ile "postmodern" kavramı arasında bir ilişkinin varlığı göze çarpmaktadır. Postmodernizm; "yerleşmiş düşünce kalıplarından kurtulmayı hedefleyen, her türlü bilimsel araştırma ve bilgi birikimini eleştiren, yerleşik düzene başkaldıran ve tüm değerleri izafi gören bir bakış açısını" ifade etmektedir [24].

Postmodern küresel durumda, ulusal, yerel, toplumsal unsurların kendi içlerinde bütünleşmelerini sağlayan faktör "tüketim"dir. İnsanlar hayaller, imajlar, hazlarla birlikte, kimlikleri ve değerleri de tüketmektedir; bu ise toplumsal ilişkileri yapay biraradalıklara dönüştürmektedir. Aslında dünyada tüketicinin talebinden çok, büyük güçlerin üretim dayatmasıyla birlikte tek boyutlu bir talep gündeme gelmektedir [23].

Bu dönemde post modern söylemden temellerini alan strüktürel ve parçacı planlama ve kentsel tasarım projeleri gibi yeni teknikler gündeme gelmiştir. Başta pazar ekonomisi olmak üzere, politik, ekonomik, fiziksel ve sosyal konuların hepsi planlamanın önem verdiği konular arasına girmiştir. Kentsel dönüşüm içinde koruma önemi artan bir kavram haline gelmiştir. Devletin teşvik ve yardımlarının miktarı azalmış, halkın yatırım ve yenilemeyi kendi başına yaptığı modeller uygulanmıştır.

6. Sosyo-kültürel Değişimler: Üretimin insan ve hayvan enerjisine dayalı olduğu sanayi öncesi kentte, toplumsal yapı katı bir tabakalaşmayla ayrılmıştır. Kenti yöneten üst gelir grupları daha korunaklı ve prestijli olan kent merkezinde, alt gelir grupları ise kentin dışındaki konut alanlarında yer almıştır.

Geçiş dönemi kentinde, geleneksel kent yapısından modern sanayi kenti yapısına doğru bir dönüşüm yaşanmıştır. Batı ülkelerinde kent merkezi, kentin ve çevresinin tüm sosyal ve ekonomik faaliyetlerinin idari ve kontrol işlevlerinin toplandığı ve üst gelir gruplarının yaşadığı bölge haline gelmiş, merkezden kentin çevresine ayrılan yollar boyunca işyerleri yoğunlaşmış, böylece kentte ikincil merkezler ortaya çıkmıştır. Kent merkezinin hemen çevresinde işyerleri ile konutların bir arada bulunduğu ve orta gelir gruplarının yaşadığı bir geçiş bölgesi, kentin çevresinde ise, ağır sanayi alanları ve alt gelir gruplarının yaşadığı konut alanları yer almıştır. 19. Yüzyılda, Endüstri Devrimi'yle Fordist üretim biçimine geçilmesi, geçiş dönemi kentini sanayi kentine dönüştürmüştür. Bu dönemde toplumsal yapı, toprağı işleyen köylüler ve onlardan sayıca fazla olan sanayi veya hizmet sektörlerinde çalışan kitlelerle, bunlar üzerinde kontrol gücü olan üst tabakadan oluşmuştur [25].

Endüstri Devrimi'yle birlikte, aile yapısı, kadın-erkek ilişkileri ve eğitim gibi konularda da değişimler yaşanmış, özellikle sanayi sektöründe yaşanan işgücü açığı kadınların da çalışma yaşamına girmesini, yasalar önünde erkeklerle eşit haklar kazanmasını ve kadının toplumdaki yerinin değişmesini sağlamıştır. Böylece aile büyüklerinin otoritesine bağımlı kırsal geniş aile modelinden, eşlerin eşit söz hakkına sahip olduğu kentli çekirdek aile modeline geçilmiştir. Ayrıca, geleneksel toplumlarda dini, inançları, gelenek ve görenekleri, töreleri temel alan ve aile büyükleri tarafından verilen eğitim, bu konuda uzmanlaşmış laik kurumlarda, öğretmenlik mesleğine sahip profesyonel kişiler tarafından, çağdaş araç ve gereçler kullanılarak verilmeye başlanmıştır [26].

İkinci Dünya Savaşı sonrasında gelişen postmodern mimarlık, farklılıkların vurgulanması, gündelik yaşama ait göstergeler sisteminin mimarlığın biçim repertuarına dahil edilmesi ve kentin determinist bir planlamanın ürünü olarak kurulması yerine, farklı

sosyal ve kültürel grupların bir araya geldiği bir mozaik olarak algılanması gibi özelliklerle öne çıkmıştır [27].

Bununla birlikte değişen yaşam tarzları toplumda farklı gruplardan oluşan parçalanmış bir yapı ortaya çıkarmıştır. Toplumun farklı gruplarının değişik yaşam birimlerini tercih etmesi ve bu tercihlerin konut alanlarının gelişim süreçlerine yansıması, kent mekanındaki dönüşüm altyapısını hazırlamıştır [28].

Sonuç olarak, kentsel dönüşümü gerektiren nedenlerin makro ölçekten mikro ölçeğe kadar değiştiği ve belirlenen nedenlerin doğrudan veya dolaylı olarak birbirini etkilediği, görülmektedir. Bu noktada tezin giriş kısmında belirtilen birinci hipotez doğrulanmış, kentsel gelişim ve değişimler sonucunda oluşan kentsel dönüşümün demografik ve fiziksel olduğu kadar, makro-ekonomik, teknolojik, politik ve sosyo-kültürel nedenlere bağlı olarak ortaya çıktığı algılanmaktadır.

2.1.2. Kentsel Dönüşümün Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

80'li yıllardan önce de kent merkezlerinin iyileştirilmesine yönelik rehabilitasyon, canlandırma, Rönesans, güzelleştirme gibi yaklaşımlar bulunmaktaydı. Ancak kentsel dönüşüm bunlardan farklı olarak kente bütüncül olarak bakmakta ve sürdürülebilir iyileşmenin sosyal, fiziksel ve ekonomik bileşenlerini birlikte ele almaktadır.

Karmaşık ve dinamik sistemler olan kentler, fiziki, sosyal ve ekonomik geçişleri belirleyen süreçleri yansıtmalarının yanında kendileri de bu değişimin itici güçlerindendir. Kentler, uygulama gereksinimi doğuran dış dinamikler ve büyüme ya da çöküşe neden olan iç dinamiklerden bağımsız düşünülemez. Kentsel dönüşüm, bu çok sayıdaki etki kaynaklarının karşılıklı etkileşiminin bir ürünü olup kentsel yozlaşma tarafından sunulan fırsat ve sorunlara bir yanıt olarak geliştirilmiştir.

2.1.2.1. Dünyada Kentsel Dönüşümün Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Kentsel dönüşüm kavram olarak yakın tarihte isimlendirilmişse de tarihsel süreçte kentler dönüşüm gibi kapsamlı değişimler yaşamışlardır. 19.yy.ın ortalarında, endüstri devrimiyle birlikte kentler de dönüşüme uğramıştır. Hızlı sanayileşmeyi içeren endüstrileşme, beraberinde getirdiği fonksiyonların mekansal karşılığını hızlı bir şekilde bulmuş, gerek endüstriyel gerekse işgücünü barındırmaya yönelik binalar kent imajını değiştirmiştir. İşçi sınıfı olarak kırdan kente gelen, işverene maliyeti düşük olan, kişiler tercih edilmiş, yine mali nedenlerden onlara verilen imkanlarda kısıtlamaya gidilmiş, yaşam çevreleri olarak yoğunluğu yüksek, sağlıksız yerleşimler yaratılmıştır. İleride bu

alanlar köhneme sorunları nedeniyle kentsel yenilemeler için hedef alanlar olmuştur. Bu zaman diliminde dahi plansız da olsa bir kentsel dönüşümden söz etmek mümkündür. Zamanla üretim biçiminde fordist ve ardından post-fordist dönemlere geçilmesi kentle endüstri arasındaki ilişkiyi de belirlemiştir.

II. Dünya Savaşı'nın ardından, oluşan hasar ve yaşam biçimindeki değişimler kent alanlarının fiziksel olarak bozulmasına yol açmış, ardından kentsel yenileme gündeme gelmiştir. İngiltere' de savaşın tahrip ettiği şehirler 1945 sonrası hükümet öncülüğünde yeniden inşa edilmeye başlanmıştır [29]. O yıllarda sadece fiziksel müdahaleler şeklinde gerçekleşen bu yenileme hareketleri, sonraları sosyal boyutları da ele almaya başlamıştır. Yıkıp yeniden yapmak yerine mevcut olan değerlerin sağlıklı hale getirilmesini ve desteklenmesini ön plana çıkaran bu yaklaşım beraberinde katılım kavramını getirmiştir. Böylece kentsel yenilemelerin yaratmış olduğu olumsuz hava dağıtılmıştır.

Modernleşme ve beraberinde teknolojinin gelişimi ile endüstri kentleri modern kentlere dönüşmeye başlamış, ağır sanayinin kentleri terk etmesi ile kent alanlarının yeniden düzenlenmesine ihtiyaç duyulmuştur. 1980'lerde küreselleşmenin getirmiş olduğu dinamikler sonucu kentlerde yaşanan değişimler bu duruma ayak uyduramayan kent parçalarının köhnemesine yol açmıştır. Köhnemiş alanlar ve boşalan eski sanayi kullanım alanları kentsel dönüşümlerin gözde konuları haline gelmiş, bu alanların kent ekonomisine yeni fonksiyonlar ve fiziki kalitelerle tekrar katılımı sağlanmıştır [30].

Dünyada bazı kentsel dönüşüm uygulamalarının sonuçları, toplum tarafından çeşitli reaksiyonlarla karşılanmıştır. Kentsel dönüşümün sorun çözen bir yaklaşım olmak yerine, mevcut fiziksel ve sosyal nitelikleri yok ederek yerine nitelik ve nicelik olarak eski sosyal yapıya hitap etmeyen ve yeni sosyal kesimleri barındırmayı hedefleyen yerleşimler oluşturan yıkıcı bir hareket olarak değerlendirilmesine yol açmıştır. Bu da, ilk destek beklenen halkın, bu tarz faaliyetlere katılımının azalmasına neden olmuş ve kentlerdeki değişimin yarattığı sorunların çözülmesini zora sokmuştur. Kentsel dönüşüm olarak ifade edilen bu yeni kavramın ya da ismin ortaya çıkışının nedeni, bu reaksiyonların önüne yeni bir ifadeyle geçme isteğidir.

Tüm bu tarihi süreçte kentler, birçok değişim yaşamış, kullanım biçimleri farklılaşmış, yaşamlar gelişmiş, bu da kent ve kentli arasında sorun yaratmış, bu sorunlar dönüşüm projeleri ile çözülmeye çalışılmıştır. Çözümler değişimi getirip, yaşamlar geliştikçe bu döngü devam etmiştir. Kapsamları ve yaklaşımları farklı olsa da bu döngü kentler var oldukça devam da edecektir.

2.1.2.2. Türkiye'de Kentsel Dönüşümün Ortaya Çıkışı, Gelişimi ve Yasal Süreci

Türkiye'de ise bu kavram özellikle 1999 yılında gerçekleşen Marmara depremi sonrası fiziki çevrelerin yeterli niteliklerde olmadığının ortaya çıkışıyla bir planlama aracı olarak gündeme gelmiştir. Ayrıca hızlı ve denetlenemeyen göç, çarpık yapılaşma ve kültürel değerlerin korunamayarak zarar görmesi gibi diğer etkenler de kentsel dönüşüm projelerini gündeme getirmiştir. Küresel ekonominin etkisiyle dünya kentlerinde olduğu gibi Türkiye'de de başta İstanbul olmak üzere uluslararası yatırımları çekebilmenin yolu olarak kentsel müdahalelerle kenti cazip hale getirmek popüler bir siyasi anlayıştır. Her ne kadar kentin ekonomik, sosyal, fiziki sorunları kapsamlı bir müdahale gerektirse de, kent yönetimleri, esas olarak kentin gelecekteki vizyonunu değiştirmeye gayret etmekte, kenti küresel düzeyde tanıtmaya önem vermekte ve kapsamlı projeleri gündeme getirmektedirler.

Türkiye'de metropoliten kentsel dönüşüm olgusu son elli yılda farklı dönemlerde farklı yapısal, bağlamsal, sosyo-ekonomik, yönetsel ve fiziksel dinamiklere bağlı olarak değişim göstermiştir. Yapılan uygulamalar buna paralel olarak gerçekleşmiştir [31].

Ekinci, 50 yıldır kentlerimizde sürekli bir dönüşümün olduğunu, fakat bu sürecin mimarlık ve şehircilik bilim alanlarının ilke ve yöntemleriyle değil, ekonomik, siyasal, toplumsal, kültürel ve çevresel dinamiklerin yönlendiriciliğinde olduğunu ifade etmiştir [32].

Ülkemizde dönüşüm kelimesi ise 2000'li yıllardan itibaren gündemde iken, konunun akademik camiada tartışılmaya başlanması, 2003 yılında TMMOB Şehir Plancıları Odası'nın düzenlediği Kentsel Dönüşüm Sempozyumu ile olmuştur. 2004 yılında TMMOB ŞPO ile Küçükçekmece Belediyesinin birlikte düzenlediği "Uluslararası Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Sempozyumu: Küçükçekmece Atölye Çalışması"yla konu, uluslararası örnekler, somut çözüm önerileri geliştirilmiştir [33].

Balamir, Türkiye'de kentsel dönüşümlere neden ihtiyaç olduğunu şöyle açıklamaktadır: [34]

1. 1950'li yıllardan itibaren Türkiye'de konut üretimi, birçok ülkeye göre yükselen bir grafik göstermesine karsın niceliği büyük olan bu üretim, nitelik olarak çoğunluğu iyi denetlenmemiş, kentsel hizmetler ve yatırımlar açısından yetersiz ve düşük standartlardaki kaçak yapılardan oluşmuştur. Bu da büyük bir risk havuzu oluşturmuştur.

2. Bu zaman diliminde kentsel konut üretimi, kentsel nüfusun üstünde seyretmiştir. Bu durum, uzun bir süre kentsel alan genişlemesine ihtiyacın olmayacağını göstermektedir. Şehirleşmesi büyük ölçüde bitmiş olan kentteki alanların iyileştirilerek yeterli standartlara kavuşturulması gerekmektedir.

3. Kentleşme hızının azalmasına karsın inşaat sektöründeki hızlı gidişatın devam ederek artması olasıdır.

4. Kaçak yapılaşmayla oluşan yapı stoku ve yaşam alanları, çevre kirliliği, kentsel kazalar ve özellikle doğal afet düşünüldüğünde riskli alanlardır. Bu durumda özel yaklaşım ve politikaların geliştirilmesi zorunludur.

5. Giderek artan kentsel fakirlik toplumsal bir tehlike haline gelmiştir. Bu nedenle kent nimetlerinden adaletli yararlanmayı sağlayan sosyal projelere ihtiyaç vardır.

6. Konut üretimindeki bu hızlı gelişimin getirdiği en büyük sorunlardan biri de Avrupa Birliği yolundaki bir ülke için standartları yetersiz, estetik değerlerden yoksun yasam ve konut çevrelerinin yaratılmış olmasıdır.

Dolayısıyla Türkiye'de son 15 yıllık süreçte yaşanan hızlı mekansal dönüşümler yerini kimliğine sahip çıkan, yere özgü, stratejik, insan odaklı, ileriye dönük önlem ve vizyona sahip, deprem faktörünü dikkate alan dönüşüm süreçlerine bırakmak durumundadır.

Mevcut konut açığının çözülmesi ve kentsel dönüşümün planlı bir biçimde yürütülmesi için birçok adım atılmaktadır. Bunların kanun ve yönetmelikler olarak yansımaları özellikle kamu yönetiminin yeniden yapılandırılması sürecinde gündeme gelmiş ve bu kapsamda ya bir takım yeni kanun ve yönetmelikler tasarlanmış ya da var olanlara yeni maddeler eklenmiştir.

Son günlerde yeni yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar yapılsa da, Türkiye'de yürürlükte olan mevcut yasal çerçeve değerlendirildiğinde, İmar Kanunu'nun, yapılaşmış alanlardaki yeniden yatırımları, sürdürülebilir kentsel çevreler üretmenin bir aracı olarak tanımlamadığı, Belediye Kanunu'nun yenileme ve iyileştirme projelerinde belediyelere gerekli yetki ve sorumlulukları vermediği, Kat Mülkiyeti Kanunu'nun "esaslı tamir ve yenilemeye" mülk sahiplerinin oybirliğiyle karar vermelerini gerektirmesinin yenilemeye engel yarattığı, Yapı Denetim Kanunu'nun ise, sadece yeni yapıların inşaat sürecine denetim getirdiği, mevcut stoku göz ardı ettiği bilinmektedir [35].

Aşağıda Dönüşüm sürecine katkıda bulunan yasal düzenlemelere yer verilmektedir. (Tablo 2.1)

Tablo 2.1. Dönüşüm Sürecine Katkıda Bulunan Yasal Düzenlemeler

İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanunu'nun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun	sayı: 2981 - 08.03.1984 R.G.
Toplu Konut Kanunu	sayı: 2985 - 17.03.1984 RG
İmar Kanunu	sayı: 3194 - 09.05.1985 R.G.
Gecekondu Kanunu	sayı: 5393 - 11.06.1985 R.G.
Kuzey Ankara Girişi Kentsel Dönüşüm Projesi Kanunu	sayı: 5104 - 12.03.2004 R.G.
Arsa Ofisi Kanunu ve Toplu Konut Kanununda ve Genel Kadro ve Usulü Hakkındaki Kanunun eki Cetvellerin Toplu Konut İdaresi Başkanlığına Ait Bölümünde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	sayı: 5273 - 12.05.2004 R.G.
Büyükşehir Belediyesi Kanunu	sayı: 5216 – 23.07.2004 R.G.
Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu	sayı: 5226 - 27.07.2004 R.G.
İl Özel İdareleri Kanunu	sayı: 5302 - 04.03.2005 R.G.
Belediye Kanunu	sayı: 5393 - 30.05.2005 R.G.
Yıpranan Kent Dokularının Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun	sayı: 5366 - 05.07.2005 R.G.
Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun	sayı: 6306 - 31.05.2012 R.G.
Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği	04.08.2012 RG
Dönüşüm Projeleri Özel Hesabı Gelir, Harcama, Kredi ve Kaynak Aktarımı Yönetmeliği	13.09.2012 RG
Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Kanunu Tasarısı	

İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanunu'nun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun (sayı: 2981 - 08.03.1984 R.G.): Belli bir döneme ve amaca ilişkin çıkarılmış af yasasıdır. Kullanımda olmamasına rağmen hak sahipliğinin belirlenmesi ve değerlendirilmesinde göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Toplu Konut Kanunu (sayı: 2985 - 17.03.1984 RG): 5162 sayılı kanunla yenilenmiştir. Kanunun değiştirilmesi sayesinde merkezi hükümetin kentsel yenileme konusunu sahiplenmesi ilk etapta olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir. TOKİ, Kentsel Dönüşüm kapsamında yetkili kılınmıştır. Ancak bu yetkinin, metinde *"gecekondu alanlarının tasfiyesi"* olarak belirtilmesi merkezi yönetimin konuya bakışını net olarak özetlemektedir. Adı geçen maddede söz konusu alanların *"iyileştirilerek yeniden kazanımı"*na ilişkin hiçbir detaylı hüküm getirilmemiştir [15].

Gecekondu alanlarındaki hak sahiplerinin mevcut ekonomik durumları göz önünde bulundurularak, yapım maliyetlerinin altında bedellerle konutların verilebileceği belirtilmişse de uygulamaya yönelik herhangi bir ayrıntı verilmemiştir.

TOKİ yalnızca toplu konut yapımı değil, belli özelliklere sahip köy ve kent yapılarının yenilenmesine yönelik kredilerin verilmesi, iş ve istihdam yaratılması ve bu istihdamı sağlayanların teşvik ve gelişimi amaçlı kredi sağlanması konularında da görevlendirilmiş ve yetkilendirilmiştir.

İmar Kanunu (sayı: 3194 - 09.05.1985 R.G.): Madde alan eşitliği ilkesine dayanması nedeniyle yoğun yapılaşmış alanlarda uygulanamamaktadır. Düzenleme sınırı içindeki parsellerden, düzenleme ortaklık payı oranına eşit oranda kesilmektedir. Ancak düzenlemeden doğan değer artışı nedeniyle kesilen ortaklık payı, parsellerin düzenlemeden sonra değerlerinin eşit oranda artmamasından dolayı uygulamada eşitsizliklere yol açmaktadır. Yoğun yapılaşmış kentsel alanlarda uygun görülmemektedir.

Gecekondu Kanunu (sayı: 5393 - 11.06.1985 R.G.): Bu yasa, bir kimsenin kendisine ait olmayan arsa ve araziler üzerinde yani özel, hazine veya vakıf arazileri üzerinde sahibinin onayı alınmadan tapu dışı yollarla yapılmış, izinsiz yapıların bulunduğu alanlarda arsa ve arazi düzenlemesi yapmak için çıkartılmış bir yasadır. Yalnızca bu yasanın kapsamına giren yerlerde yapılacak özel uygulamaları içermektedir. Genel bir arsa ve arazi düzenlemesi ile ilgili bütüncül bir düzenleme sürecine uygun değildir. Bu yasanın incelenmesinin yararı yeni yapılacak olan uygulamalarda ve çıkarılması düşünülen dönüşüm yasasında hak sahipliğinin belirlenmesinde olabilir [36].

Kuzey Ankara Girişi Kentsel Dönüşüm Projesi Kanunu (sayı: 5104 - 12.03.2004 R.G.): Bu kanuna göre, her tür eski imar hakları geçerli değildir. Yeni hazırlanacak İmar Planına göre imar hakları yeniden belirlenecektir. Arazi düzenlemesine ilişkin bir yöntem tanımı bulunmamaktadır.Hak sahiplerinin anlaşması ile mülkiyet düzenlemesi yapılmaktadır. Ancak anlaşma sağlanamıyorsa kamulaştırmaya başvurulmaktadır [37].

Arsa Ofisi Kanunu ve Toplu Konut Kanununda ve Genel Kadro ve Usulü Hakkındaki Kanunun eki Cetvellerin Toplu Konut İdaresi Başkanlığına Ait Bölümünde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (sayı: 5273 - 12.05.2004 R.G.):

Büyükşehir Belediyesi Kanunu (sayı: 5216 – 23.07.2004 R.G.): Büyükşehir Belediyeleri'nin yerine getirmesi gereken sosyal, ekonomik ve fiziksel yapıya ilişkin sorumluluklar ve sahip oldukları yetkiler tanımlanmıştır. Fakat belirtilen görev ve yetkiler arasında "kentsel yenileme/dönüşüm" konusunda sahip olduğu yetkilerden bahsedilmemektedir. 5366 sayılı "Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkındaki Kanun"da yetki sahibi

oldukları belirtilmektedir. Maddeye göre; ilçe ve ilk kademe belediye meclislerince alınan "kentsel yenileme kararı", büyükşehir belediye meclisince de onaylanmalıdır.
Bu da ilçe belediyeleri ile büyükşehir belediyeleri arasında yetki karmaşasına sebebiyet vermektedir [38].

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu (sayı: 5226 - 27.07.2004 R.G.): Kanunla görev, yetki ve sorumlulukları tanımlanan Koruma Yüksek ve Koruma Bölge Kurulları, "Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkındaki Kanun"un 12. maddesiyle yenileme alanlarında görevlendirilmişlerdir.

Yenileme alanlarında hazırlanacak avan projeler 5366 sayılı kanun uyarınca oluşturulacak kurullar tarafından onaylanmak zorundadır. Ancak bu durum, yenileme alanlarının aynı zamanda sit – koruma alanları içerisinde de bulunması nedeniyle Koruma Bölge Kurulları ile Yenileme Alanlarından Sorumlu Koruma Bölge Kurulları arasında yetki karmaşalarına neden olmaktadır. Yeni oluşturulacak kurulların, yenileme alanları içerisindeki görevlerinin yalnızca proje onaylamak üzerinden tanımlanmış olması, bu kurulların yetkileri konusunda fikir ayrılıklarına yol açmaktadır.

İl Özel İdareleri Kanunu (sayı: 5302 - 04.03.2005 R.G.): Her ne kadar bu kanunla verilen yetkiler doğrultusunda İl Özel İdarelerinin kentsel dönüşüm uygulamalarında aktif olarak dahil olması öngörülmüşse de, idarenin yetki ve sorumlulukları oldukça kısıtlıdır. İlçe ve büyükşehir belediyeleri sınırları dışında kalan alanlarda yetkili olan idare, büyükşehir belediyesi tarafından kararların verildiği bir alanda pasif kalmaktadır.

Belediye Kanunu (sayı: 5393 - 30.05.2005 R.G.): Yasanın kentsel dönüşümle ilgili tek maddesi "Kentsel dönüşüm ve gelişim alanları" başlıklı 73. maddesidir. Bu maddeye göre *"*Belediye, kentin gelişimine uygun olarak eskiyen kent kısımlarını yeniden inşa ve restore etmek; konut alanları, sanayi ve ticaret alanları, teknoloji parkları ve sosyal donatılar oluşturmak, deprem riskine karsı tedbirler almak veya kentin tarihi ve kültürel dokusunu korumak amacıyla kentsel dönüşüm ve gelişim projeler uygulayabilir.*"*

5216 sayılı Büyükşehir Belediyeleri Kanununda Büyükşehir belediyeleri kentsel yenileme konusunda yetkilendirilirken, 5393 Sayılı Belediye Kanunu ile ilk kez belediyelere kentsel dönüşüm konusunda görevler verilmiştir.

Yıpranan Kent Dokularının Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun (sayı: 5366 - 05.07.2005 R.G.): Yasa ile sit – koruma

alanlarında söz konusu bölgede yetkili idarece kentsel yenileme alanı ilan etme ve uygulama yetkisi verilmektedir.

Kanunun amacı, "Büyükşehir belediyeleri, il, ilçe belediyeleri, nüfusu 50 bini geçen belediyelerce ve bu belediyelerin yetki alanı dışında il özel idarelerince yıpranan ve özelliğini kaybetmeye yüz tutmuş kültür ve tabiat varlıklarını, sit alanı olarak tescil ve ilan edilen bölgeler ile bu bölgelere ait koruma alanlarının bölgenin gelişimine uygun olarak yeniden inşa ve restore edilerek bu bölgelerde konut, ticaret, kültür, turizm ve sosyal donatı alanları oluşturulması, doğal afet risklerine karşı önlem alınması, tarihi ve kültürel taşınmaz varlıkların yenilenerek korunması ve yaşatılarak kullanılması oluşturmaktadır. Kanuna göre, yenileme alanları, il özel idarelerinde il genel meclisi, belediyelerde belediye meclisi kararı ile belirlenir. Alınan kararlar Bakanlar Kuruluna sunulur. Bakanlar Kurulu projenin uygulanıp uygulanmamasına karar vermektedir.

Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun (Sayı: 6306 - 31.05.2012 R.G.): Uygulamanın temelde vatandaşlarca yürütülmesi amaçlanmış, devletin yardım ve destekler dışında mümkün olduğunca az müdahalesi temel alınmıştır. Üzerindeki yapı yıkılan parsellerde maliklerin 2/3'ünün anlaşması halinde uygulama bu anlaşmaya göre yapılacak olup bu durumda Bakanlık müdahil olmayacaktır. Uygulamanın etkin yürütülebilmesi için kanunun uygulanmasında özellikle yerel yönetimler etkin olarak yetkilendirilmiştir. Zorunlu hallerde kamu arazilerinin kanunun amacına uygun olarak kullanılmak üzere tahsisi ger- çekleştirilebilecektir. Bu kanun can ve mal güvenliği temelinde insan odaklı özel bir kanundur. Kanunun uygulamasının ilgili diğer kanunlarla çeliştiği hallerde bu kanunun esas alınacağı hususu ayrıca altı çizilmesi gereken bir diğer husustur.

Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği (04.08.2012 RG)

Dönüşüm Projeleri Özel Hesabı Gelir, Harcama, Kredi ve Kaynak Aktarımı Yönetmeliği (13.09.2012 RG)

6306 sayılı Yasa afet riski açısından önem arz eden ve beklenen bir yasal düzenleme olmakla birlikte kamuoyunda oldukça tartışılan ve bir çok yönden eleştirilere maruz kalan düzenlemeler içermektedir. Yasaya ilişkin eleştiriler özetle; yerel yönetimlerin yetkilerinin elinden alındığı, TOKİ'ye oldukça fazla yetki verildiği, barınma hakkının ve mülkiyet hakkının ihlal edildiği, hak arama özgürlüğünün ortadan kaldırıldığı, gönüllük esasına aykırı düzenlemeler olduğu, kültürel ve tarihi varlıkların korunmasına ilişkin esaslara aykırı düzenlemeler getirildiği, kamu malları rejiminin değiştirildiği gibi

noktalarda toplanmaktadır. oldukça ağır eleştirilere maruz kalması, uygulanmadan yasaya olan güvenin oldukça az olduğunu ortaya koymaktadır [39].

Yasada yer alan afet riskine yönelik bu açıklamalar doğru olmakla birlikte, yasaya yönelik eleştiriler arasında kentsel dönüşüm uygulamalarının sağlıklı bir kentsel yenilenmeyi sağlayamayacağı, başta metropol kentler olmak üzere tüm ülkenin bir rant alanı haline dönüştüreceği eleştirisine maruz kalması, Yasada afet düzenlemeleri yanında "kentsel dönüşüm"e ilişkin düzenlemelerin ağırlıklı olarak yer almasından kaynaklanmaktadır [40].

Yasanın bu kadar çok eleştiri almasının nedeni bilim çevrelerinin görüşüne başvurulmamasından kaynaklandığı gibi, afet riskine ilişkin düzenlemeler ile kentsel dönüşüme ilişkin hükümlerin aynı yasa ile yapılmış olmasından da kaynaklandığı açıktır [41, 42].

Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Kanunu Tasarısı: "Dönüşüm Alanları Hakkında Kanun Tasarısı" 22.06.2006 tarihli Başbakanlık yazısı ekinde TBMM'ye gönderilmiş, 23.11.2006 tarihinde ilgili komisyonda büyük tartışmalarla görüşülmüş, muhalefet oylarına rağmen uygun görülerek Meclis Başkanlığı'na iletilmiştir, ancak Şubat 2015 tarihi itibariyle henüz yasalaşmamıştır [15].

Afet riskleri ve fiziki köhneme süreçlerinden doğan teknik eksiklerin giderilmesi gerekliliğinden bahsedilmektedir. Bu da yasanın **yalnızca fiziki müdahaleler**de bulunacağı, bu alanlarda yaşayanların ihtiyaç duyduğu **sosyal ve ekonomik yoksunlukların giderilmesi konusu**nda herhangi bir kaygı taşımadığını göstermektedir.

Mevcut ve tasarı durumundaki kentsel dönüşüm hedefli yasal ve kurumsal yapının gündeme getirdiği ve getireceği "yıkıp yeniden yapma süreci"nin; daha çok fiziki nitelikleri artırabilmek, böylece uygulama yapılacak alan kullanıcılarından çok, onları tasfiye ederek daha üst gelir gruplarına hizmet edecek ekonomik düzeyi gerekli kılan konut alanları yaratmak ve bir takım sermaye gruplarına da yeni kentsel rantlar sağlayabilmek amacıyla gerçekleşeceği düşünülürse, özellikle Şehircilikte "Kamu Yararı" ilkesini altüst eden bir sonucun bizleri beklediği görülecektir. Bu sonuç kentsel dönüşümden beklenen faydayı ne söz konusu alan, ne de bu alanla bütünleşmesi beklenecek kente, mekansal, ekonomik ve toplumsal faydalar sağlamayacaktır. Kaldı ki böylesi bir süreç günümüz yapılaşma süreçlerinde kentleri kimliksizleştiren ya da kentlerin var olan kimliklerini altüst eden bir "aynılaşma süreci"ni beraberinde getirecektir [43].

Dönüşüm uygulamasını tam anlamıyla hayata geçirebilmek için, bu yasaların her birinin birbiriyle örtüşür ya da birbirini tamamlar nitelikte olması gerekmektedir. Özellikle

özel mülkiyet hakkından kaynaklanan ya da örgütsel yapının sağlıklı kurulmamasından kaynaklanan yetki karmaşası sorunları kentsel dönüşümün en büyük problemlerini oluşturur. Yasalar, bu problemleri aşabilmek üzere ilgili maddelerle geliştirilmelidir. Karşılaşılabilecek problemleri ve yasal sorunları en aza indirgemek; yerin, verilerini doğru okuyup, dönüşümü için gereken doğru yöntemi belirleyerek gerçekleşebilir.

2.1.3. Kentsel Dönüşüm Yöntemleri

Durgunluk ve sonrasında çöküş sürecine giren kentlerin, bu durumdan sıyrılıp yeniden gelişebilme ve değişebilmeleri için, günümüze kadar izlenen farklı müdahale biçimleri bulunmaktadır.

Kentsel dönüşüm, mevcut kent yapısının yenilenmesi için uygulanan farklı müdahale biçimlerini içinde barındıran genel bir kavramdır. Bu müdahaleler, zaman zaman kent parçaları, zaman zaman da tek yapı ölçeğindedir. Bu kısımda tanımları verilen müdahale biçimlerinin, kentsel dönüşüm alanı ilan edilen bir bölgede uygulanabilecek ya da uygulanması gereken yöntemlerin kararı aşamasında bölgelerin içinde bulundukları fiziksel, ekonomik ve sosyal durumların ve hâlihazırda uygulanmış yöntemlerin değerlendirilmesi kapsamında önem taşımaktadır.

Ancak bu müdahale biçimlerinin tanımlanmasında pek çok farklı görüş ortaya çıkmaktadır. Bunun en önemli nedeni dünyanın farklı ülkelerindeki bilim adamlarının çeşitli isimlerle tanımladığı bu kavramların Türkçeye çevrilmesinde uzman kişi ve kurumların oluşturduğu bir dil birliğinin olmamasıdır.

Özden, çalışmalarında [44, 45], dönüşüm yerine şehir yenileme terimini kullanmakta ve yöntemlerini; Alansal Temizleme (Urban Clearence), Yeniden Canlanma-Canlandırma (Revival- Revitalization), Yenileme-Yenilenme (Renewal-Renovation), Yeniden Geliştirme (Redevelopment), Yeniden Oluşum (Regeneration), Eski Haline Getirme- Esenleştirme (Rehabilitation) olarak 6 başlıkta incelemektedir.

Polat [24], dönüşümü 9 başlık altında değerlendirmiştir. Bunlar; Yenileme (Renewal), Sağlıklaştırma (Rehabilitation), Koruma (Preservation-Conservation), Yeniden Canlandırma (Revitalization), Yeniden Geliştirme (Redevelopment), Düzenleme (Improvement), Temizleme (Clearance), Boşlukları Doldurarak Geliştirme (Infill Development), Tazeleme-Parlatma (Refurbishment) olarak ayrılmaktadır.

Yılmaz [46], çalışmasında dönüşüm yöntemlerini; Alansal Temizleme (Urban Clearance), Yeniden Canlandırma (Revitalization), Sosyo-Ekonomik Yenileme (Gentrification), Yeniden Geliştirme (Redevelopment), Yeniden Oluşum (Regeneration),

Sağlıklaştırma (Rehabilitation); Koruma (Preservation – Conservation), olmak üzere 7 başlık altında değerlendirmektedir.

Kocamemi, dönüşümü, Kentsel Koruma (Conservation), Kentsel İyileştirme (Rehabilitasyon), Kentsel Yeniden Dönüş–Rönesans (Renaissance), Kentsel Yeniden Canlandırma (Revitalization), Kentsel Yenileme–Yenilenme (Renewal), Kentsel Yeniden Oluşum–Yenileşme (Regenaration), Soylulaştırma (Gentrification) olmak üzere 7 başlık altında değerlendirmektedir [47].

Sadrı [48], tarihsel süreçte karşılaşılan dönüşüm yöntemlerini açıklarken, Mahalle Temizliği (Slum Clearance), Mahalle Ölçeğinde İyileştirme Programları (Neighborhood Rehabilitation), Kentsel Yeniden Yapılandırma (Urban Redevelopment), Kentsel Yenileştirme (Urban Regeneration) terimlerini kullanmaktadır.

Literatür taraması aşamasında karşılaşılan tüm dönüşüm yöntemleri sıralandığında, her terimin, 6 başlık altında toplanabileceği belirlenmiştir. Bu tez çalışmasında dönüşüm yöntemleri;

- Alansal Temizleme (Urban Clearance)
- Yeniden Canlandırma (Revitalization)
- Yenileme (Renewal)
- Yeniden Geliştirme (Redevelopment)
- Sağlıklaştırma (Rehabilitation)
- Yenileştirme- Yeniden Üretim (Regeneration) başlıkları altında incelenecektir.

2.1.3.1. Alansal Temizleme (Urban Clearance):

Temizleme, çöküntüye uğrayan bir şehir parçasındaki dokunun tümüyle yıkılıp, yerine yeni bir doku getirilmesidir. Keleş, yoksul konutlarından oluşan alanların ya da bu yerlerdeki yapıların sağlığa aykırı niteliklerinin giderilmesi olarak tanımlamıştır [49].

Temizleme yönteminde genellikle başvurulan yol, arazinin ve yapıların kamulaştırılmasıdır. Kamulaştırma kesinleştikten sonra, alandaki tüm yapıları yıkıp ya alanın kendisini yeniden geliştirmek ya da yeniden gelişim için satmak veya kiralamak, yerel yönetimin yükümlülüğündedir ve bunu olabildiğince çabuk yerine getirmek durumundadır [44].

Temizleme, yasal açıdan güçlükleri olan, kamulaştırma ve satın alma bedelleri açısından yüksek maliyetli bir eylemdir. Bunun nedeni yerlerinden çıkarılanlar için yeni yerleşim alanları temin etmek gerekmesidir. Yerlerinden uzaklaştırılan kentlinin sosyal sorunlar yaşaması nedeniyle bugün artık benimsenmeyen bir yaklaşımdır. Fakat yine de

gerekli olduğu ve başka bir yol bulunamadığı durumlarda, küçük ölçekli uygulamalar şeklinde başvurulabilecek bir yöntem olarak kabul edilmek durumundadır. Özellikle ülkemiz kentleri gibi kültür mirasının yoğun olarak, kötü koşullu ve niteliksiz yapılarla bir arada yer aldığı yerleşmeler için uygun bir yaklaşım olmadığı söylenebilir.

2.1.3.2. Yeniden Canlandırma (Revitalization):

Ekonomik, sosyal ya da fiziksel açılardan bir çöküntü dönemi yaşayan ya da bu çöküntü dönemi sonucunda terk edilmiş, başıboş bırakılmış şehirlerin ya da şehir parçalarının, çöküntünün kaynağı olan faktörlerin ortadan kaldırılması ya da değiştirilmesi ile tekrar hayata döndürülmesi anlamına gelmektedir [44].

Yeniden canlandırmanın başarılı sonuçlanabilmesi için standart bir formülden söz edilememekte; konuyla ilgili yaklaşımlar müdahalenin yapılacağı alana ve yerel özelliklere dayanmaktadır [50].

Soylulaştırma (Gentrification); sosyal anlamda bir çöküntü, deformasyon yaşayan şehirsel alan parçalarında, bu durumun önüne geçebilmek, kentsel korumayı sağlayabilmek ve sağlıklı kentsel gelişimi, kent yenileme ilkeleri doğrultusunda gerçekleştirebilmek amacıyla bu alanın sosyal dokusunun değiştirilmesi, yeni ve nitelikli bir sosyal tabakanın bu alanda gelişiminin sağlanmasıdır.

Kentlerin birbiriyle kıyasıya bir yarışa girmesi ve yarışan kentler ekonomisinin ortaya çıkmasına paralel olarak soylulaştırmanın, bir kentsel birikim stratejisi haline geldiği görülmektedir [51].

Kalitenin Yükseltilmesi; Clay tarafından, fiziksel çevrenin alanın halkı tarafından iyileştirildiği bir müdahale şekli olarak tanımlanmaktadır. Alandaki sosyal ya da ekonomik durumda belirgin bir farklılık yaşanmamaktadır [52].

2.1.3.3. Yenileme (Renewal)

Keleş'e göre, gerek yerleşme düzeni, gerekse mevcut yapıların durumu bakımından yaşama ve sağlık koşullarının iyileştirilmesi olanağı bulunmayan alanlardaki yapıların tümünün veya bir bölümünün ortadan kaldırılarak yeniden imar edilmesi yenileme olarak tanımlanmaktadır [49]. Yenileme, "yeni bir yaşam stratejisi getirme" hedefine yönelik, yerleşik kentsel dokuda sağlıklaştırma amaçlı kapsamlı ve kökten müdahalelerle büyük ölçüde yıkımlar ve yeniden yapılanmalar gerektiren bir yöntemdir. Yenilemede kökten değişime uğratılan kentsel dokuda geçmişe ilişkin herhangi bir referans bulmak artık olanaksızdır [53].

Tekeli'ye göre, toplumdaki direnç mekanizmaları var olan dokunun yıkılıp, yerine farklı bir dokunun yapılmasını (kentsel yenilemeyi) engellemektedir. Ancak en radikal dönüşüm biçimi olan kentsel yenileme, bazı durumlarda rasyonel bir çözüm haline de gelebilmektedir. Örneğin, bir köhneme bölgesinde rantların çok düşmesi halinde, o alandaki yapıların yıkılıp, yeni imar haklarıyla tekrar yapılması çok karlı bir girişim haline gelebilmekte veya yaşam kalitesinin çok düşmesi hatta riskli hale gelmesi durumunda, kentsel yenilemeye başvurmaktan başka çare kalmayabilmektedir. Ayrıca yasal meşruiyeti olmayan, başkalarının mülkleri üzerinde yapılan binaların bulunduğu alanlarda kentsel yenileme kaçınılmaz olmaktadır [17].

2.1.3.4. Yeniden Geliştirme (Redevelopment):

Keleş tarafından, ekonomik ve yapısal özellikleri, iyileştirilmesine olanak vermeyecek ölçüde kötüleşmiş olan yoksul konutlarının yıkılması ve bunların oluşturduğu kent bölümlerinin yeni bir tasarlama düzeni içinde barındırılması olarak tanımlamıştır [49].

2.1.3.5. Sağlıklaştırma (Rehabilitation):

Eski kent dokusunun ve çöküntü alanlarının kısmi yenileme ile kullanıma açılması olarak ifade edilmektedir [54]. Keleş, esenleştirme olarak tanımlamıştır [49]. Bu yöntemde, kentsel alanın özgün niteliğine zarar veren, aykırı tüm oluşumlar ayıklanır [44].

Amaç, bozulan mesken içi ve mesken dışı çevre koşullarının iyileştirilmesidir. Kentsel mekandaki binalara yapılan müdahale genellikle bina strüktürüne dokunmadan, binanın yeniden organizasyonu şeklinde olmaktadır [55].

2.1.3.6. Yenileştirme- Yeniden Üretim (Regeneration):

Yok olmuş, bozulmuş, çöküntüye uğramış alanlarda yeni bir dokunun yaratılması anlamına gelmektedir. Yeni dokunun oluşumu esnasında ıslah edilebilecek alanların iyileştirilmek suretiyle dokuya kazandırılması da yeniden oluşum sürecinin bir parçasıdır [44].

Evans, yenileştirme terimini, "fiziksel, sosyal ve/veya ekonomik çöküntü belirtileri gösteren bir yerin -konut, ticari, ya da açık alan- dönüşümü" olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda, kentsel yenileştirme: "çökmekte olan bir topluluk, sanayi ya da bölgede, ekonomik, sosyal ve çevresel ihtiyaçları içeren yerel yaşam kalitesinin sürdürülebilir ve uzun vadeli gelişmesini sağlayacak şekilde hayat ve canlılık" getirmeyi amaçlamaktadır [55].

Couch ve Fraser ise, kentsel yenileştirmeyi, kentlerin karşı karşıya bulundukları sorunların tümüne yönelik olarak geliştirilen bir "kamu politikası" olarak değerlendirmektedirler. Buna göre yenileştirme, "ekonominin çöktüğü bölgelerde ekonomik aktivitenin yenilenmesi; sosyal işlevsizlik ya da dışlanma yaşanan bölgelerde sosyal iyileştirme; çevresel kalitenin ya da çevre dengesinin bozulduğu bölgelerde çevrenin yenilenmesi ile ilgilidir. Dolayısıyla kentsel yenileştirme, yeni bir kentsel bölgenin yaratılması değil, mevcut olan kentsel bölgelerin sorunlarının iyileştirilmesine yönelik olarak yönetim ve planlanmalarını içerir." [57].

Bütün bu tanımlarda en temel ortak özellik, kentsel yenileştirmenin kentsel alanlarla ilgili belirli bir sorunu değil, kentin ekonomik, sosyal, çevresel ve fiziksel sorunlarını "geniş kapsamlı" ve "bütüncül" bir yaklaşımla ele almasıdır. Bunun yanında, kentsel yenileştirme bu sorunların sürdürülebilir ve uzun vadeli çözümüne yönelik olarak, kamu – özel – gönüllü kuruluşları bir araya getiren, aynı zamanda katılımcılığın altını çizen bir kamu politikası olarak değerlendirilmektedir.

1990'lardan itibaren yerel yönetimlerin dönüşüm projelerinde etkin rol almaya başlamalarıyla, rekabetçi, işbirlikçi ve girişimci bir anlayış, kentsel yönetim modellerine hakim olmaya başlamıştır [58]. Yerel yönetimler için yenileştirme projeleri yükselen vergi oranları nedeniyle önemli bir gelir kaynağı olmaktadır. Bununla beraber, yerel yönetimler, yeni işlevler kazanan sanayi yapıları, yenilenen konut alanları, soylulaştırılmış mahalleler, yeni inşa edilen cafe ve restoranlarla çehresi değişen kentsel alanlarda, kentsel çöküntü, işsizlik, sosyal dışlanma gibi problemleri çözdüklerini iddia etmektedirler. Özel sektör girişimcileri için ise kentsel yenileştirme projeleri, ürettikleri ürünler için artan bir talep anlamına gelmektedir. Dolayısıyla kentsel yenileştirme bir yatırım aracı olarak görülmektedir [59].

Son yıllarda kentsel yenileştirme projelerinde kültür odaklı yaklaşımlar gittikçe önem kazanmaktadır. Kentler, kültürel ve tarihi miraslarını uluslararası yarışta kazançlı çıkmak için kullanmaya ve buna yönelik olarak stratejiler geliştirmeye başlamışlardır. Bu süreç içinde, kültür sadece sanat ve bilim ürünleriyle tanımlanmaktan öte artık daha yaygın ve gündelik hayatı da içine alan, gelenekleri tanımlayan bir anlama bürünmüş, pek çok yatırım ve kentsel politikayla kent mekanını ve yaşantısını değiştiren bir etmen haline gelmiştir.

Bu bölümde açıklanan kentsel dönüşüm yöntemleri dışında farklı isimlerle tanımlanan, bu yöntemlerin birkaçının kombinasyonuyla oluşturulmuş modeller de

bulunmaktadır. Bu kapsamda uygulanacak yöntem, o bölgenin fiziksel, sosyal, ekonomik yapısı ve konunun ele alınışındaki yasal çerçeveye göre değişiklikler göstermektedir.

Kentlerin dönüşmesi sürecinde, yukarıda anlatılan müdahale biçimlerinin kim ya da kimler tarafından uygulanacağı konusu da büyük önem arz etmektedir.

2.1.4.Kentsel Dönüşümün Aktörleri ve Katılım Süreçleri

Sönmez, kentsel dönüşümü, değişime uğrayan bir kentsel bölgenin (tarihi bir yerleşme, işlevini yitirmiş bir sanayi alanı veya sosyal açıdan köhnemiş bir konut alanı gibi) sorunlarının, ekonomik, toplumsal ve mekansal anlamda çözülmesi amacıyla gerçekleştirilen müdahaleleri, planlama eylemlerini, yasaları, politikaları, ekonomik karar ve tercihleri içeren esnek bir süreç ve çok çeşitli aktörlerin yer alabildiği bir eylemler bütünü olarak tanımlamaktadır. Bu çerçevede, son on yıldır kent planlama disiplini içinde sıklıkla rastlanan bir kavram haline gelen kentsel dönüşüm projelerinin, bundan otuz yıl önce uygulanan projelerden farklı olarak çok aktörlü bir yapıya sahip ve yapıldıkları bölgelere özel olduklarını vurgulamaktadır [60].

Kentsel Dönüşüm sürecine katkıda bulunan aktörler, işlevlerine göre üç farklı gruba ayrılmıştır. Tablo 2.2'de aktörler gruplandırılarak, projelerin hangi aşamalarında ne tür katkılarda bulundukları irdelenmektedir (Tablo 2.2). Bu gruplar sırasıyla; tasarımcı, yönetici ve uygulayıcı, son olarak da kullanıcıdır. Ancak istenilen anlamda yürütülen bir dönüşüm sürecinde bu grupların işlevlerinde net bir ayrım bulunmamalı, gruplardaki tüm aktörlerin sürecin her aşamasına etkin katılımı ve söz sahibi konumda bulunmaları sağlanmalıdır.

Tablo 2.2. Dönüşüm Sürecine Katılan Aktörler (Gürler'in [61] tablosundan geliştirilmiştir.)

DÖNÜŞÜM SÜRECİNE KATILAN AKTÖRLER		
TASARIMCI	**YÖNETİCİ - UYGULAYICI**	**KULLANICI**
-Mimar **-Şehir Plancısı** **-Kentsel Tasarım Uzmanı**	**- Kamu Sektörü** Merkezi Yönetim Yerel Yönetim **-Yarı Kamusal Sektör** Üniversiteler Vakıflar Sivil Toplum Kuruluşları Meslek Odaları Sendikalar **-Özel Sektör** Ticari/Endüstri Sektörleri Emlak Şirketleri Arazi Geliştirme Kurumları Özel Yatırımcılar	**-Arazi Sahipleri** **-Yerel Halk** **-Toplum**

Tasarımcı ve Rolü: Tasarım kalitesinin oluşturulabilmesinin en önemli şartlarından biri üretici ve tüketicilerin beklentileri arasında bağlantının sağlanabilmesidir. Sürecin bu aktörleri arasındaki uçurumun etkileri ve bunun tasarım sürecinde yapısal yansımaları nedeniyle tasarımcının süreç içindeki rolü önemlidir.

Tasarımcı kentleşmeyi etkileyen değişimlere cevap verebilecek, sürdürülebilir, gelişebilir ve değişik ölçekteki planlama süreçleriyle etkileşim halinde olabilen bütüncül bir tasarım oluşturmalıdır. Bunun yanı sıra süreç içinde farklı çıkar gruplarıyla çalışması gerekeceğinden, bu farklı sosyal ve politik çevrelerin söz sahibi olabileceği katılımcı platformların uzman, tartışmacı ve örgütleyici kişisi olması gerekmektedir.

Kentsel Dönüşüm sürecini de bir planlama ve tasarım problemi olarak ele aldığımızda bu sürecin diğer tasarım süreçlerinde olduğu gibi birçok disiplinin ve aktörün etkileşimiyle oluştuğu söylenebilir. Bu açıdan plancı ve tasarımcı bu süreçte ürününü neden-sonuç ilişkileri kuvvetli bir altyapıyla oluşturmalıdır [5].

Yönetici- Uygulayıcı ve Rolü: Dönüşüm alanlarına önerilen projelerin, toplumun ilgisini ve desteğini alabilmesi, projeyi gerçekleştirmede etkin rol oynayan kurumların oluşturacakları organizasyonlar ve topluma ne kadar iyi ifade edildikleri ile doğru orantılıdır.

Topluma sunulan bilgilerin anlaşılır ve net olması, bilgilendirme sürecinde karar verenlerin isteyerek ya da istemeden yanıltılmasını engelleyecek ve böylece daha demokratik ve tartışılabilir bir projelendirme gerçekleşebilecektir.

Kamu Sektörü: Kamu sektörü (yönetim, yasal/yönetsel çerçeve, planlama otoritesi) gelişimi düzenler, planlama sistemi doğrultusunda arazi kullanımını sağlar. Ayrıca düzenleme ile altyapı ve servisleri sağlar. Genel olarak özel sektör aktörleri üzerinde doğrudan etkide bulunmaz, kamu politikaları ve yönlendirici planlarla özel sektör yatırımları için karar verici niteliktedir. Merkezi yönetimin, kentsel dönüşüm projelerinde toplumsal yaşamdaki üretici ve düzenleyici rolü bulunmaktadır. Projenin her aşamasında tarafsız olmalıdır. Kentsel Dönüşüm modeli ortaya konulurken finansman oluşumuna yönlendirici ya da bütçe ayırarak doğrudan katkıda bulunmalıdır.

Balamir, kentsel dönüşüm modellerinde yerel toplulukların ortaklıklar kurma yoluyla dönüşüm çalışmalarına girmelerinin desteklenmesi ve özendirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Ortaklıkların ve katılımın önünü açmak adına merkezi yönetimlerce çeşitli önlemler alınabileceğini vurgulamaktadır. Bunlar [34];

-Yatırım yapmak isteyenlere kolaylık ve yardımlar,

-Dönüşüm projelerinde kredi sağlayan bankalara ayrıcalıklar,

-Üstlenecek yapımcılara eğitim ve vergi muaflıkları,

-Yerel gelir kapasitesi ve beceri kazandırmaya yönelik sosyal projelere ulusal ve uluslararası STK katılımı için kolaylıklar sağlama,

-Yerel yönetimlerin dönüşüm projeleri geliştirme ve ortaklıkları yönlendirme görevlerinde donanımlı hale getirilmesi,

-İnsan odaklı kentsel dönüşüm projeleri geliştiren yerel yönetimlere mali ve teknik destek,

-Dönüşüm konusunda deneyimli özel şirketlerin akreditasyonu şeklinde sıralanabilir.

Proje alanına yatırımcıları çekebilmek, kamu çıkarlarını zedelemeyen ancak uygulamada kolaylık sağlayabilecek bazı ilkelerin yerel yönetimlerce alınabilmesine bağlıdır. Bu açıdan yerel yönetimler yatırımcıyı teşvik edici mekanizmalar geliştirmek zorundadır. Ancak bu oluşumlar içine girilirken, spekülatif yollarla kamunun yararından ziyade yatırımcının çıkarlarını ön planda tutabilecek yaklaşımlar getirilmemelidir. Böyle bir tutum, projeye olan güvenin sarsılmasına ve dönüşümün gerçekleşememesine yol açabilir.

Yarı- Kamusal Sektör: Sivil toplum kuruluşları, meslek odaları ve sendikaların planlama ve tasarlamada önemi çok büyüktür. Kent, toplum ve ülke çıkarlarını gözetir ve buna göre denetim yaparlar. Kamuoyuna yönelik kampanyalar düzenlerler. Kentsel dönüşüm projelerinin oluşum sürecinde üstlendikleri görev bir anlamda halkın temsilciliği ve danışmanlıktır. Ayrıca bu danışmanlığın diğer boyutu olan halkı bilgilendirme ve ara buluculuk STK'nın faaliyetlerindendir. Gelişmiş ülkelerin çoğunda STK'nın bu süreçlerde kamuoyunu yansıtmada görev almaları yasalarla desteklenmektedir [62]. Üniversiteler ise sahip oldukları deneyimler ve donanımlı uzmanları ile yapılacak uygulamanın her aşamasında en büyük desteği sağlayabilecek kurumlardır.

Özel Sektör: Projeler yerel ve merkezi yönetimlerce finanse edilemediği ve gerçekleştirilemediği takdirde özel kuruluşlara ihtiyaç duyulur. Dönüşüm projelerinde yer alan özel kuruluşlar arasında, yapım aşamasını üstlenen inşaat şirketleri, pazarlama ve anlaşmaların yapıldığı emlak şirketleri, arazi geliştirme kurumları, finansmanın sağlandığı şirketler ve mal sahiplerinden oluşan yatırımcılar sayılabilir. Özel sektör, tasarım sürecinin alan, finans gibi girdilerini yönetir ve sonuç ürünün pazarlanması ile kar elde etmeyi amaçlar. Sektörün genel olarak tasarımda ilgilendiği konular; istek ve tercihler, planın uygulanabilme esnekliği, finansal geri dönüşümü, alanın pazarlanabilirliği ve yönetimidir. Yatırımcılar genel olarak kullanıcı kiralarından gelen gelir akışı ile ilgilidirler. Bu

çerçevede değer değişimi, dönüşümü ve yatırım değeri önemli etkenlerdir. Yatırımların geri dönüşü mevcuttaki ve gelecekteki kira değerleri ana para ile ölçülür, yatırımcıların beklentileri genel olarak uzun vadeli, finansal ve tasarımla ilişkilidir. Bölgede tasarımla ortaya çıkacak birtakım nitelikler uzun vadede artan kira geliri sağlayacak, esnek ve farklı kullanımlara adapte edilebilir nitelikte olacak ve diğer yatırımcı kuruluşlar tarafından kabul edilebilir olacaktır.

Kullanıcı ve Rolü: Kullanıcı, genel olarak bölgede yaşayanlar ve çalışanları anlatmaktadır. Dönüşüm projesi sürecinin ürünlerini doğrudan ya da dolaylı yollarla tüketendir. Dönüşüm sürecinin, istek ve beklentilerine cevap verilmesi gereken asıl gruptur. Bu grup, süreçten, geniş bir zaman diliminde oluşabilecek tüm sorunlara çözüm üretmesini beklemektedir.

Kentsel Dönüşüm, ister özel mülkiyet ister kamuya ait bir bölgede yapılıyor olsun, eğer topluma ait bir bölgeye yönelik çözümler üretiyorsa bu projeler hakkında toplumun her kesimi bilgi sahibi olmalıdır. Kullanıcı, kentsel dönüşüm alanında hangi ürünlerden, hizmet ve sosyal donatılardan yararlanabileceğini ve bunların niteliklerinin nasıl şekilleneceğini bilmelidir. Bölgede çalışanlar ve iş yeri sahipleri, özellikle iş üretkenliği ve işletme harcamalarındaki değişimi takip etmek amacıyla konfor, yeterlilik, esneklik ve etkinlik gibi konularla ilgilidirler. Maddi beklentileri olduğu kadar, projeden estetik ve fonksiyonellik de beklemektedirler. Arazi sahipleri ise dönüşüm sürecinde genel olarak aktif rol oynamazlar ancak maddi beklentileri yüksektir.

Aktörlerin Ortaklık Modelleri

Kentlerin dönüşüm sürecine dâhil olan aktörlerin dâhil oluş biçimlerinin anlaşılabilmesi için dönüşüm / yenileme sürecine girmiş bir kentin girdiği bu çöküntü sürecinden çıkışında tercih edilen farklı ortaklık biçimlerinden bahsetmek gerekmektedir. Gürler [61]'nin tanımıyla bunlar:

- Kamu Yönetimli Liderlik Modelleri: Hükümet ve yerel yönetim içindeki lider politik aktörler ve planlama profesyonellerinden oluşur. Kentsel yeniden-üretim sürecinde hem operasyonel hem de mekânsal düzeyde en otoriter tipte müdahalelerin üretildiği modeldir. Bu tip liderlik modelinde, iki alt-grup bulunur: kamusal liderlik ve sürdürülen liderlik. Her iki alt-grup için de temel benzerlik, kamu tarafından belirlenmiş kentsel yeniden-üretim sürecini esas almalarıdır.

- Kamu - Özel Sektör Ortaklık Modelleri: Her iki sektörden aktörler ile yarı-kamusal temsilcilerden oluşur. Kentsel yeniden-üretim sürecinde en etkin, verimli ve dengeli ortaklık modelidir. Ortaklık tarafından belirlenmiş kentsel yeniden-üretim sürecinde hem

organizasyonel hem de mekânsal düzeyde müdahaleler esas alınır. Bu tip ortaklık modelinde, aktörler sektörel ortaklık koalisyonları oluşturarak sürece özgü yeniden-yapılandırma stratejileri üretirler.

- Özel Sektör Yönetimli Liderlik Modeli: Özel sektörden yatırımcılar, mülk sahipleri ve/veya yarı-kamusal temsilcilerden oluşur. Kentsel yeniden-üretim sürecinde hem operasyonel hem de mekânsal düzeyde en liberal tipte özgün stratejilerin üretildiği modeldir. Bu tip liderlik modelinde, iki alt-grup vardır: denetimci-danışman liderlik ve bütçe destekli liderlik. Her ikisinde de yeniden-gelişim koalisyonları oluştururlar. Denetimci-danışman liderlik modelin, kentsel dönüşüme yönelik aktiviteler kentsel politikalara ve yasalara bağımlıdır. Bütçe destekli liderlik modelinde, aktiviteler ayrıca finansal desteğe de bağımlıdır.

- Bölünmüş Ortaklık Modeli: Her iki sektörden aktörler ile yarı-kamusal temsilcilerden oluşur. Kentsel yeniden-üretim sürecinde en pasif modeldir. Ortaklık tarafından belirlenmiş kentsel yeniden-üretim sürecinde hem organizasyonel hem de mekânsal düzeyde müdahaleler esas alınır. Bu tip liderlikte, aktörler çok-sektörlü ortaklık koalisyonları oluşturarak sürece özgü yeniden canlandırma stratejileri üretirler (Tablo 2.3).

Karaman'a göre kentsel dönüşümün başarısı, planlama süreci, araçları ve içeriği için yapılacak yasal düzenlemelerde çok aktörlü bir karar verme süreci ve yönetişim öngörülmesine ve kentsel dönüşüm uygulamalarında ve örgütlenme yapısında karar vericilerin, uygulayıcıların, yatırımcıların ve kullanıcıların yetki ve sorumluluklarının net olarak tanımlamasına bağlıdır [63].

Tablo 2.3 Kentsel Yeniden – Üretim Süreci Kamu – Özel Sektör Ortaklıklarının Tipleri [61]

Kentsel Yeniden- Üretim Süreci			
Kamu- Özel Sektör Ortaklıklarının Tipleri			
Kamu Sektörü Yönetimli	Dengeli	Özel Sektör Yönetimli	Bölünmüş
Kamusal Liderlik Modeli Sürdürülen Liderlik Modeli	Kamu-Özel Sektör Ortaklıkları Modeli	Denetimci-Danışman Liderlik Modeli Bütçe Destekli Liderlik Modeli	Bölünmüş Liderlik/ Ortaklık Modeli

2.2 Kent Kimliği Kavramı

Kimlik, yapılan tanımlamalarda genellikle; doğadaki herhangi bir canlıyı veya objeyi diğer canlı ve objelerden ayıran, öncelikle onun görsel, işitsel vb. duygularla algılanan, kendine özgü olma durumu ile ifade edilmekte ve teklik, özgünlük anlamında kullanılmaktadır [64].

İnsan, kentin bir parçasıdır. Bu bütünlük içinde insan ve kentsel yerleşim, bir sistemin kimliğini oluşturmaktadır. Kimlik kavramı kent ölçeğinde incelendiğinde; kentin bileşenleri, kent sakinleri ve kentin fiziksel çevresi olarak ayrılır. Bu bileşenlerin ayrı ayrı özellikleri ve birbirleriyle etkileşimleri sonucu oluşturdukları sistemin genel karakteristik özellikleri kentin kimliğini oluşturmaktadır. Kent, fiziksel çevresi dışında sosyal, kültürel, ekonomik, politik birtakım toplum kökenli bileşenlere sahiptir; bu bileşenler kent kimliğine farklı boyutlarda katkıda bulunur ve kente farklı anlamlar yüklerler.

Her insanın kendine ait özellikleri, kimliği ve kişiliği olduğu gibi kentlerin de kendilerine ait kimlik ve kişilikleri vardır [65]. Bu bağlamda kent kimliği; kent imgesini etkileyen, her kentte farklı ölçek ve yorumlarla kendine özgü nitelikler taşıyan, fiziksel, kültürel, sosyo-ekonomik, tarihsel ve biçimsel faktörlerle şekillenen, kentliler ve onların yaşam biçimlerinin oluşturduğu, sürekli gelişen ve sürdürülebilir kent kavramını yaşatan, geçmişten geleceğe uzanan büyük bir sürecin ortaya çıkarttığı anlam yüklü bütünlüktür [17, 66, 67].

Kent kimliği, o kenti görmeyen birinde, fikir oluşturacak niteliğe sahip olmalıdır. Her kentin özgün kimliği, yalnızca onu biçimlendiren bina-sokak-meydan dizilimlerinden oluşmamaktadır. Kentte bulunan insan, dolaşan hayvan, yol kenarında kendiliğinden oluşmuş bir bitki topluluğu, büyük- küçük taşıtlar, mobilyalar, bir anıt, ışık, renk, koku gibi birçok etmen, o kentin kimliğine katkıda bulunmaktadır.

Kimlik, o "şeye" ait özellikleri taşır ve bütün içinden algılanabilme bu kimlik sayesinde olmaktadır. Kentler de, kendilerine özgü özelliklerle diğer kentlerden ayrılırlar ve bu özellikleri, kimliklerinin bir parçasını oluşturur. Anıtsal yapılar, tarihsel özellikler ve doğal oluşumlar gibi kentleri tanınabilir hale sokan birtakım özellikler, o kentin kimlik verileridir. Örneğin; Roma, antik yapılarıyla, Paris, Eyfel Kulesi'yle,

Moskova, Kremlin'le, Newyork, Manhattan'daki gökdelenlerle ve Özgürlük Anıtıyla, Kahire, piramitleriyle, İstanbul camileriyle tanınmaktadır. Bu ayrımlar ve tanınmalar o kentin kimliğinden gelen özelliklerdir.

Karabey'e göre [68] kenti yalnızca en, boy, yükseklik ve zamandan oluşan dört boyutlu bir şemayla tanımlamak yetersizdir. Kentte, insanın algı-sezgi almaçları ile kavradığı, bilgi birikimi, deneyimi, kültürü ile değerlendirdiği daha birçok öğeden oluşan gizli-açık mesajlar vardır ve toplum kökenli bu "mesaj"lar kent kimliğinin, oluşmasında söz sahibi ana unsurlar olmaktadırlar.

Bir kentin kimliğini yapıların sadece mimari değerinde ve doğal çevresinin özelliklerinde aramaya çalışmak doğru olmaz. Bu olumlu özellikler ancak, içinde geçirilen yaşam deneyimleri ile bir anlam ve değer kazanmaktadır. Bu da 'kültür' ve 'gelenek' kavramlarının da kent kimliğinin tanınmasında önemli olduğunu göstermektedir. Lefebvre [69], mekânın çeşitli üretimlerinin farklı toplumsal ve yaratıcı düzenlemeleri ifade ettiğini, böylece toplumların kimliklerinin oluştuğunu ve her toplumun üretim biçiminde ve kültüründe oluşan bir değişimin mekânın üretiminde de değişime neden olduğunu belirtmektedir. Bunun sonucunda da özgün bir form ya da yerleşme düzeni oluşmaktadır. Dolayısıyla kentin yaşam biçimi ve kültürel yapısı da kimliğinin oluşmasında önemli bir bileşendir.

2.2.1. Kentsel Kimliği Oluşturan Bileşenler

Kentsel kimlik, çevresel ve toplumsal olmak üzere başlıca iki bileşenden oluşmaktadır. Ancak bu iki bileşen kendi aralarında ve alt açılımlarındaki etkileşim gereği birbirlerinden bağımsız düşünülemez (Tablo 2.4).

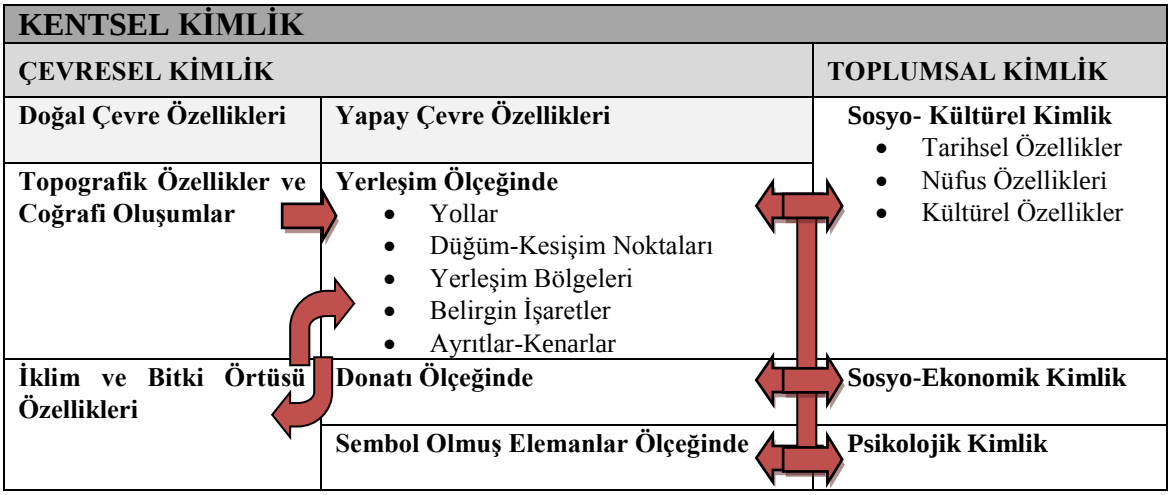
2.2.1.1. Çevresel Kimlik

Çevresel kimlik, kentin fiziksel yapısına ait kimliğidir. Bu fiziksel yapı, iki şekilde incelenebilir:

Doğal Çevre Özellikleri,

Yapay Çevre Özellikleri.

Tablo 2.4. Kentsel Kimlik (Örer'in [70] tablosundan geliştirilmiştir.)

Doğal Çevre Özellikleri

Doğal oluşumda yer alan her türlü bileşen, doğal çevrenin bir parçasını oluşturmaktadır.

Doğal çevre özelliklerini iki bölüm altında inceleyebiliriz:

a. Coğrafi ve Topoğrafik Özellikler:

Yerleşmenin arazi özelliklerini ve coğrafi oluşumlarını veren bileşenidir. Kentin, topografik özelliklerine göre bir karakteri ve kimliği vardır. Kentin kurulduğu ve genişlediği bölgenin doku özellikleri, yerleşim ölçeğinde de bina ölçeğinde de kimliği etkilemektedir. Yerleşmenin bulunduğu arazinin durumuna göre yerleşim biçimi farklılık gösterebilmektedir. Topografik özelliklerin dışında, göl, akarsu, vadi, deniz gibi coğrafi oluşumlar da kent kimliğine katkıda bulunurlar.

b. İklim ve Bitki Örtüsü Özellikleri:

İklimsel özelliklerin, yerleşim karakterini ve hatta insan karakterini de etkileyerek, kentsel kimliğin oluşumunda önemli bir role sahip olduğunu söyleyebiliriz. İklimsel koşullara göre binalar ve dolayısıyla yerleşimler çok farklı özelliklere sahip olabilmektedirler.

Rize'de çatıların çok eğimli olmasına karşın, yağışın az olduğu Bodrum'da evlerin teras çatı ile örtülmüş olması ilk akla gelebilecek örneklerdendir. İklim, kentin bir bütün olarak algılanmasında da etkili olabilmektedir. Örneğin bir kişiyi, nereye gittiğini söylemeden Erzurum'a getirirsek, havanın kuru ve soğuk olmasından kentin

karasal iklime sahip olduğunu ve bu yüzden iç bölgelerde yer aldığını fark edebilir [71]. Bu da kimliğin oluşumunda iklimin önemli bir etmen olduğunu açıklamaktadır.
Bitki örtüsü özellikleri, bina ölçeğinde de kimliği etkilemektedir. Örneğin ormanlık bölgede kurulu bir kentteki evlerin ahşaptan yapılması doğal olmaktadır. Görüldüğü gibi doğal oluşumlar, bir kentin kimliğini doğrudan veya dolaylı olarak etkileyebilmektedir.

Yapay Çevre Özellikleri

Yapay çevre, insanın çevreyle etkileşimi sonucu oluşturduğu, korunma amaçlı yapıların ağırlıkta olduğu çevredir. Bu çevreyi üç grupta inceleyebiliriz:

a. Yerleşim Ölçeğinde:

Kentsel yerleşimler, farklı amaçlarla, farklı koşullarda ve farklı biçimlerle bir araya gelen birçok bileşenden oluşmaktadır. Bu bileşenleri tanımlayıp sınıflandırmada da farklı birçok yorum bulunmaktadır.

Yapılan sınıflandırmaların çoğu daha kavramsal olup, en somut olarak kentsel çevrenin sınıflandırılması Lynch tarafından yapılmıştır. Lynch 'e göre [66] kentsel yerleşim beş ana bileşenden oluşmaktadır.

Yollar, bir yerden diğerine doğru hareket halindeki insanların yönünü ifade etmektedir. Temel zihinsel haritalar olarak hizmet veren yollar, herhangi bir hareket kanalı, caddeler, otobanlar, otobüs veya tren hatları tarafından temsil edilmektedirler.

Belirgin alanlarda yollar birbirlerini kesmeli veya birbirleri ile karşılaşmalıdır. Bu kesim ve karşılaşma alanları **kesişim noktaları** olarak adlandırılmaktadır. Kentteki büyük bir meydan, metro istasyonu, stratejik ve diğerlerinden farklı alanlar, kesişim noktaları olarak hizmet etmekte ve faaliyetler çoğunlukla burada yoğunlaşmaktadır. Örneğin, İstanbul'da Taksim Meydanı, Sultanahmet Meydanı, Kremlin'de Kızıl Meydan vb..

Mahalle, bölge veya ortak bir özelliğe sahip olarak bilinen kentin bir kesimi veya bir bölgesi, yerleşim bölgesi olarak anılır ve kentin en önemli elemanını oluşturmaktadır. Kent içinde gösterdikleri benzer faaliyetlere göre bu **bölgeler** isimlendirilmektedir; örneğin ticaret bölgesi, turizm bölgesi, konut bölgesi, vb. Bu bölgelerin kendi içlerinde ve birbirleriyle olan ilişkileri, kentin fiziksel yapısı ve kimliğinin oluşumunda etkili rol oynamaktadır.

Bir kenti veya bölgeyi simgeleyen, çevreden ayrıcalıklı bir duruma getiren **işaretler**dir. Bunlar, binalar, anıtlar, çeşmeler, vb. olabilmektedir. Genellikle önemli kesişim noktalarında bulunmaktadırlar. Yön ve mesafeleri göstermek için hareket noktası olarak alınabilirler. Ayrıca bir kenti olduğu gibi simgeleyebilirler. Örneğin Eiffel Kulesi, Özgürlük Anıtı, Burj Al Arab Hotel vb.

Ayrıtlar, bir alanın dış sınırları, mahalleleri ayıran fiziksel engeller ya da iki alanı fiziksel olarak diğerlerinden farklı kılan elemanlar olarak görev yapmaktadırlar. Yollar gibi çizgisel elemanlardır ancak yollar, bağlayıcı, birleştirici görevlere sahipken, kenarlar ayırıcı elemanlardır.

Görüldüğü gibi binalar ve bunların aralarındaki "doğrusal" veya "alansal" bölgeler, yerleşim ölçeğinde kentin fiziksel çevresini, dolayısıyla da sahip olduğu özellikleriyle kentin çevresel kimliğinin temel yapısını oluşturmaktadır.

b. Donatı Ölçeğinde:

Kent mobilyalarından oluşan bu grup, kentle insan arasında bağlantı kuran, insanı kent yaşantısına çekmeye çalışan elemanlardır. Oturma elemanları, sokak lambaları, posta kutuları, telefon kulübeleri, çöp kutuları v.b. kent yaşantısında etkili bileşenler olmaktadır.

Bir kentin mobilyası o kentin kimliğiyle örtüşmelidir. Bu yüzden yapılan mobilya tasarımında kentin kimliği mutlaka göz önüne alınmalıdır. Kent mobilyaları, toplumun değişik kesimlerinden tüm kültür grupları tarafından anlaşılabilecek yalınlıkta olmalıdır. Her kültürel kökenli kullanım nesnesi gibi, kent mobilyaları da temel kullanım işlevlerinin yanı sıra, toplum içinde zamanla bir anlam aktarma, anlamaya konu olma, bilgi iletme, bir bilginin taşıyanı olma gibi iletişimsel işlevleri de yüklenmektedir. Böylece nesne kendisini anlatmakla kalmaz, katıldığı çevre içerisinde işlevsel, anlamsal ve estetik boyutlarda görevler yüklenerek kent kimliğinin ayırıcı, özelleştirici varlıklarından biri olarak yerini alır [72]. Kent mobilyası, kent ve kentliyle ilgili bir sonuç üründür.

c. Sembol Olmuş Elemanlar Ölçeğinde:

Kente mal olmuş birtakım karakteristik özellikler, kentin kimliğine "sembolik" anlamda bir değer katabilmektedirler. Bu bir televizyon anteni, sokaklarda bir evden diğer eve gerilmiş bir ipe asılı rengârenk çamaşırlar veya bir caddeyi kaplayan reklam

amaçlı levhalar olabilir. Örneğin Napoli sokaklarını turistlere gezdiren bir rehber, iplere asılı çamaşırları "işte bunlar Napoli'nin bayraklarıdır" diyerek, çamaşırların o kentin kimliğine yaptığı etkiyi açıkça belirtmektedir [73]. Bu ölçekte bir eleman sembolik değere sahip bir bileşendir ve tek başına bir kenti tanımlamaya yetebilir.

2.2.1.2. Toplumsal Kimlik

Kimlik oluşumunun ikinci önemli bileşeni "toplum"dur. İnsan kenti yaratır ve kentle bütünleşir. Toplumların yapısal özellikleri, kimliğin oluşumunda doğrudan etkili olmaktadır. Bu etki, somut olabileceği gibi (yerleşim biçimi ve bina oluşumu gibi fiziksel oluşumları etkileyerek) soyut olarak, yaşayan insanların sosyal özelliklerini de kapsamaktadır. Bu özellikleri;

- Sosyo-Kültürel Kimlik
- Sosyo-Ekonomik Kimlik
- Psikolojik Kimlik olarak üçe ayırabiliriz [70]:

Sosyo-Kültürel Kimlik; toplumun sosyal, kültürel yapısı ve toplumun "var oluşu" ve "ilişkileri" sonucu ortaya çıkan özelliklerini kapsamaktadır. Bu özellikleri üç bölüm altında inceleyebiliriz [70]:

a. Tarihsel Özellikler

Toplumların, tarih boyunca oluşturdukları kentleşme süreci, o toplumun tarihsel yapısını vermektedir. Tarihsel süreç, kent uygarlığının en önemli faktörüdür ve yüzyıllar boyunca biriken "yaşam deneyiminin" kentlerde varlığını sürdürmesi, bu tarihsel izlerin kent kimliğinde kalıcı bir yer edinmesiyle olmaktadır.

Kentin tarihsel özellikleri kentin o anki kimliğine birtakım değerler katmasının yanında, kentin gelecekteki yapılaşmasını da etkilemektedir. Bu etkileri şöyle sıralayabiliriz [74]:

- Başarılı veya başarısız olsun, tarih boyunca gelişen kent ve bina ölçeğindeki yapılaşmaları inceleyerek, şimdiki kent kimliğini daha başarılı anlayabiliriz.
- Geçmiş yaşantı, şimdiki ve gelecekteki kimliğin nasıl olacağına dair bize bir ipucu verir.
- Tarih boyunca oluşan kimlik anlayışı, bizim yaratacağımız kentlere vereceğimiz kimlikte daha başarılı olmamızı sağlar.

Kentin tümü veya bölgelerin özellikleri kimliğe ayrı bir özellik katabileceği gibi, bina ölçeğinde bileşenler de anıtsal olarak kimliği etkileyebilmektedirler. Örneğin İstanbul'un tarihi bir kimliği vardır. Ama bu kimlik çeşitli bölgelerinde değişiklik göstermektedir. Bu kimlik tarihi yarımadada ve boğaz kıyılarında farklı farklı ortaya çıkmaktadır. Ama yine de genelde İstanbul'un tarihi kimliğine ilişkin ortak bir "kabul" bulunmaktadır.

Bunun dışında bireysel olarak da binalar ve bunların oluşturduğu siluet, kent kimliğinde etkili olabilmektedir. Örneğin tarihi yarımadadaki camiler, Topkapı Sarayı ve Ayasofya Müzesi görsel olarak kimliğe tek tek farklı etkiler bırakmaktadırlar.

b. Nüfus Özellikleri

Nüfusa ait özelliklerin başında o kentin nüfus yoğunluğu gelmektedir. Örneğin İstanbul'daki yoğun nüfusun etkisiyle, İstanbul kimliği "kalabalık" niteliği kazanmıştır. Nüfusun sayısal özellikleri dışında, nüfusun nitel özellikleri de önemli yer tutmaktadır. Nüfus yoğunluğunun kente dağılımı, kültürel ve ekonomik yapısı, aile kurumuna ait özellikler, göçle gelen nüfusun "kentlileşen" ya da "kentlileşemeyen" gruplarının özellikleri ve dağılımı gibi nüfus yapısına ilişkin etkenler, kimlik oluşumunda etkili faktörlerdir [75]. Örneğin göçle gelen nüfusun yapısal özellikleri, gecekondularla kentin fiziksel kimliğini etkilerken, hemen kentlileşemeyen bu insanların kırsal yörelerden getirdikleri alışkanlıkları da, kent yaşantısı ve dolayısıyla toplum kimliğini etkilemektedir.

c. Kültürel Özellikler

Toplumun geçmiş birikiminden gelen yaşam biçimi ve sonradan edindiği deneyimler toplumun kültürel yapısını oluşturmaktadır. Kültürün, bir toplumun veya toplumların birikimli uygarlığı, bir dizi sosyal süreçlerin bileşkesi, insan ve toplumun teorisi olduğunu ifade eden tanımlara rastlanmaktadır.

Kültür, bir toplulukta geçmişten gelen ve halen sürmekte olan gelenek, yaşayış, düşünce ve sanat varlıklarının tümüdür. Genel olarak baktığımızda, toplumun tüm değerleri kültürün bir parçası olmaktadır. Bu değerlerin içinde, toplum yaşamını oluşturan önemli bir bileşen vardır ki, bu da toplumun folklorik özellikleridir. Toplumun geçmişten günümüze getirdiği her türlü gelenek, görenek, adet, örf, yeme

içme alışkanlıkları, sözlü ve yazılı edebiyatı, konuşma biçimi, kısacası bir günlük yaşamındaki tüm temel özellikler folklorik yapıyı oluşturmaktadır.

Demografik Yapı (nüfus büyüklüğü, yapısı, yoğunluğu, yaş grubu), kurumsal yapı (politik, yönetsel, hukuksal, ekonomik) ve toplumsal yapı içinde bireyin edindiği bilgi, beceri, gelenek, görenek, yetenek vb. gibi sosyo-kültürel yapıdan oluşan öğelerdir [76]. Rio karnavalları, Frankfurt festivalleri, Cannes film festivali, Edirne-Kırkpınar yağlı güreşleri örnek gösterilebilir.

Sosyo- Ekonomik Kimlik; toplumun istihdam yapısından gelen özelliklerle oluşan kimliktir. Toplumdaki iş gücünün çeşitli kollara dağılımı (işçi, memur, esnaf vb.) ve bunların toplumdaki yerleri, toplumun "zenginliğini", dolayısıyla ekonomik kimliğini belirlemektedir. Kişilerin ve grupların ekonomik durumları, kimlik oluşumunda önemli bir faktör olmaktadır [77]. Örneğin gelir seviyeleri farklı olan iki yerleşme birimindeki kentsel çevre birbirinden farklıdır ve bu da ekonomik kimliği yansıtır. İstanbul'un Etiler ve Aksaray semtleri arasındaki farklı kimlik oluşumları örnek olarak verilirse, buradaki en önemli etken, ekonomik koşulların farklı olmasıdır.

Psikolojik Kimlik; insan çevreyle sürekli etkileşim halindedir. İnsanlar çevreden etkilenmekte ama tamamıyla onun kontrolü altına girmemektedir. Onu kullanır ve kendi amaçları doğrultusunda değiştirebilirler. İnsan ve çevre birbirleriyle "sebep- sonuç" ilişkisi içinde bulunduklarından başarılı bir kentsel çevre, insan psikolojisini ve dolayısıyla davranışlarını etkilemektedir. Bu da toplumun sağlıklı bir yapıya sahip olmasına neden olmaktadır [78].

İnsanların çevreden beklentileri ve çevreyi algılamaları birbirlerinden farklı olduğu için davranışlarda farklılıklar oluşmaktadır.

Toplumun psikolojik yapısı davranışlarıyla kendini gösterdiği için, davranış şekli ve bunun kente etkileri, kentsel kimliği etkilemektedir. Örneğin Vandalizm, çevreyi olumsuz yönde etkileyen en önemli davranış bozukluğudur. Toplumların çevreden beklentileri (ekonomik, kültürel, vb.) olumsuz yönde gelişmeye başladığında vandalist hareketlerin de arttığını ve çevreye son derece zararlı olduğunu görmekteyiz.

2.2.2. Kent İmajı

Yaşadığımız kentin kimliğini anlamak ve algılamak "kent yaşantısı"na katılımla mümkündür. Kent yaşantısına katılan bir insanda, o kent hakkında iyi veya kötü bir izlenim oluşur. Çünkü bir gün boyunca kent içinde dolaşan bir insan farklı kent parçalarındaki "yaşantılara" tanık olmakta, onu yaşamaktadır. Bireyde kente ilişkin oluşan izlenime "kentsel imaj" denir. Kent imajı, kent kimliğinin tanınmasında en önemli etkendir. Görsel algılamaya dayalı kent imajı, insanın çevreyi nasıl tanımladığına bağlı olarak değişir.

İnsan çevreden bir takım beklentilere sahiptir ve bunların doğrultusunda bir kent imajı oluşmaktadır. Örneğin kırsal yerleşmede oturan bir insan, "modern" kavramını özlemleyerek, yüksek yapılardan oluşmuş bir kent imajını olumlu bulabilir. Tam tersi, gökdelenlerle kuşatılmış yoğun bir yerleşmede oturan bir insan da bu "boğucu" imajdan bıkarak, kırsal yerleşimlerin doğallığını arzulayabilir.

Kenti oluşturan her bir bileşenin (yol, cadde, meydan, sokak, vb.) kent imajında yeri bulunmaktadır. Örneğin bir cadde, yakın çevresi veya kasabanın odak ve ilgi merkezi olarak, kentin kimliğinde önemli bir yere sahip olabilmektedir. Açık hava pazarları, panayırlar, vb. toplumsal etkinlikler, etnik kültürü yansıtması bakımından, imaj oluşumuna yardımcı elemanlardır [79].

İmaj, toplumun değer ölçüleri doğrultusunda şekillenirken, imajı edinen kişinin durumuna göre de değişir. Örneğin kentten bir insanla, bir turistin o kent hakkındaki imajı birbirinden çok farklıdır [73].

Korkmaz [80], geçmişle gelecek arasında bağ kurabilen, güçlü bir imaja sahip alanların, bulunduğu kenti turizm açısından da başarılı kılacağını ifade etmektedir. Kentler, kimi zaman baskın tek bir yapı ile, çoğu zaman da cadde, yapı ve insanlarının oluşturduğu bütüncül bir etkiyle kimliklenir.

Sonuç olarak, kentsel imaj, kent yaşantısının kişilerde bıraktığı duyusal ve düşünsel izlerdir ve bu izler kent kimliğinin tanınmasındaki en önemli adımdır.

2.2.3. Kentsel Kimlik ve Kentsel Dönüşüm İlişkisi

Son dönemde ülkemizdeki kentlerin özgün kimliklerini kaybetmekte olduklarından sıklıkla söz edilmekte, kaybedilmiş kimliğin kentlerimize yeniden kazandırılabilmesi amacıyla genellikle yerel yönetimler tarafından büyük kentsel

dönüşüm projeleri gündeme getirilmektedir. Bu projeler şüphesiz kentlerin pek çok açıdan iyileştirilmesini hedefleyen projelerdir. Ancak, kente yapılan çeşitli olumsuz müdahalelerle önce o kentin özgün kimliğini kaybetmesine yol açacak, daha sonra da ona yeni bir kimlik kazandırarak, kentin tarihsellik boyutuna ve kentsel belleğine zarar verecektir. Çünkü, bir kent geçmişine ait özellikleri ile çağdaş gereksinimlerini uygun fiziksel ortamlarda kaynaştıramadığı zaman, tarihsel ve kültürel süreklilik zarar görür ve kentteki özgün kimliğin kaybı genellikle bu durumda ortaya çıkar.

Bir kentin kimliğinin oluşumu için o kentin bireylerinin yaşaması; yani alması, inşa etmesi, yıkması, savaşması, oynaması gerekmektedir. Dolayısıyla bu kimlik oluşumu uzun bir süreç gerektirir. Tekeli [81], kent kimliğinin oluşumunu tarihsel bir olgu olarak görmekte ve kent kimliğinin zaman içinde farklı katmanların uyumlu ve anlamlı bir bütün oluşturmasıyla gerçekleştiğini belirtmektedir. Bu nedenle kente yeni bir kimlik kazandırmak yerine önce süreç içinde oluşan özgün kimliğini kuran değerlerin gözlemlenmesi ve belirlenmesi, bu değerlerin günün koşulları ve gereklilikleri ile bütünleştirilmesi ve böylece kent kimliğinin sürekliliğinin sağlanması daha uygun olacaktır. Çünkü kimliğin oluşumu sürekliliğe dayanır ve kendisinden önceki gelişmelerden bağımsız olarak düşünülemez. Bu nedenle bir kentte kimliğin amaçlı olarak üretilmesi, çeşitli nedenlerle erozyona uğramış olan kimliğin yerine yeni bir kimliğin konumlandırılması güçtür. Diğer yandan, bir kentin kimliği, zaman içinde ortaya çıkan sosyal, kültürel, fiziksel ve ekonomik değişimlere paralel olarak kendisini yeniden tanımlayabilir; bu durumda kimliğin kaybından değil de dönüşümünden söz edilebilir. Ancak bu yeniden tanımlamanın ya da dönüşümün de yine bir sürekliliği olması gerekmektedir.

Günümüzde dönüşüm projelerinde önemli olan nokta projenin ne sunduğundan çok kentin nasıl bir imaj çizdiğidir. Bu nedenle kentler kültür merkezleri ve eğlence alanları gibi uluslar arası pazarda kolaylıkla pazarlanabilecek ancak yerel kültürden esintilere de imkan sağlayabilecek projelere ağırlık vermişlerdir. Küresel şehir kavramında kültürel boyut da önem kazanmıştır. Rekabette başarılı olmanın koşulu sadece ekonomik politikalardan değil, şehirlerin kendilerini "başarılı bir şekilde pazarlayabilmelerinden ve karakteristik farklılıklarını uluslar arası görüntü, ses ve ifade pazarında kendi avantajlarına kullanabilmelerinden" geçmektedir [82].

Kültürel etkinlikler, turistlere yönelik projeler ve kamusal sanat birçok kentte imaj yaratmak ve daha çekici kılmak için dönüşüm projelerinde yer almıştır. Projelerde genellikle müze binaları, konser salonları, spor salonları ve sanat galerileri yer almaktadır. Dolayısıyla küresel yeniden yapılanmayla üretim-tüketim ilişkilerinin değişmesi sonucunda kentte tüketim temelli kültür etkinliklerine dayanan, turizme yönelik yatırımlar görülmüştür [83].

Dönüşüm süreçlerinin ilk aşamalarında kentlerde kültürel değerlerin kaybolması söz konusu olmuştur ve tüm dünyada tekdüzeleşen kent sorunsalı ortaya çıkmıştır. Bundan dolayı günümüzde, küresel ve yerel kentsel gelişmelerde kültürel farklılıklar kentsel politikalarda ve stratejilerde önemli bir gündem oluşturmaktadır. Kent kültürü ve kentsel yaşamın yeniden canlandırılmasına yönelik 1980-1982 yılları arasında Avrupa Konseyi'nce düzenlenen "kentsel yenileşme kampanyası / European Campaign for Urban Renaissance" ile yerleşik kentsel kültür değerlerinin korunup geliştirilmesi ve onlardan canlandırma yoluyla yeniden yararlanma fikirleri gündeme gelmiştir [84,85].

Günümüz dünyasında çok çelişkili gelişmeler gündemdedir. Bir yanda "küreselleşme"den, diğer yandan ondan çok farklı özellikler gösterdiği sanılan "yerelleşme"den sıkça söz edilmektedir. Her iki eğilimi yaratan süreç de esas olarak "sermayenin hareketliliği" ya da "ulusallaştırılması" olarak görülmektedir.

Kentler bu süreçte yer alarak küresel sermayeyi çekebilmek için gerekli alt yapıyı oluşturmanın yanında yerel özelliklerini ve değerlerini ön plana çıkararak farklılıklarını vurgulamaktadırlar. Bu durum beraberinde küreselleşmenin diğer bir yüzü olan yerel kimliklerin tanınması ve kabul edilmesini içeren yerelleşme süreçlerinin önemini ortaya koymaktadır [86].

Kimlik verisi olarak kültürün ele alınıp değerlendirilmesinin bir strateji olarak ortaya konduğu birçok proje gündemdedir. 1985 yılından bu yana [87] Avrupa Birliği tarafından periyodik olarak her yıl belirlenen kent veya kentlere verilen "kültür başkenti" unvanı da bu projeler kapsamında yapılan çalışmalardan bir tanesidir. Bu anlamda seçilen kent, kültürel yaşamını ve kültürel gelişimini sergilemek amacıyla iyi bir fırsat yakalamaktadır. Bu kentler, uluslararası platformda kendi kültürlerine has özellikleri korumak geliştirmek ve sürdürülebilirliğini sağlamak ve tabii ki sergilemek üzere dönüşümler gerçekleştirmektedirler. İstanbul da 2010 yılında Avrupa Kültür Başkenti seçilmiştir ve kentte yaşanan dönüşüm ülkenin tümünü etkilemiştir.

2.2.3.1. Kentsel Dönüşüm Bileşenleri/ İçerikleri

Kentlerin üstlendiği bir seri karmaşık işlev tek boyutlu tanımlamalar yerine, kentlerin birçok öğeyi içinde barındıran karmaşık anlamları üzerine düşünmeyi gerekli kılmaktadır. Bu anlamların kentte etkin olan tüm aktörleri içeren, çoğulcu kentsel yönetişim süreçlerini gerektirdiği açıktır. Burada başlangıç noktası, kentsel dokuların karmaşık ve farklılaşmış yapısının algılanması olarak ortaya çıkmaktadır [88].

Bu bakış açısını ilerleterek denilebilir ki gelişmekte olan kentsel sistemin temel mekanizmaları bulunmakta ve dönüşüm süreci bu mekanizmalar yardımıyla ilerlemektedir. Gelişmekte olan yani dönüşüm içerisinde bulunan kentsel sistemin temel mekanizmaları ise; insan olgusunun kent sistemine armağan ettiği, ekonomik, sosyal ve kentin doğal yapısı ile yine insanoğlunun ortaklaşa kurguladığı ekolojik temellere dayanmaktadır.

Kent sistemi okunurken veya bir kentsel dönüşüm süreci ortaya konulurken dikkate alınması gereken, kentsel dönüşümün bileşenleri;

• Ekonomik (finanssal/mali/parasal) Bileşen,
• Sosyal Bileşen,
• Ekolojik Bileşen,
• Yenilikçi/Vizyonel Bileşen,
• Kimlik Bileşeni olarak karşımıza çıkmaktadır. [89]

Ekonomik Bileşen: Kentsel dönüşümün ekonomik boyutu, projenin kendini finanse edebilmesi, bölgenin ekonomik kurgusunun canlanabilmesi, kaybolan değerlerin üretilebilmesi kapsamında vazgeçilmez bir bileşen olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak burada üzerinde durulması gereken konu proje kapsamında üretilecek olan ekonomik değerden yola çıkarak diğer faktörlerin göz ardı edilmemesi gerekliliğidir.

Günümüzde kentsel dönüşüm uygulamaları; fiziksel veya ekonomik değer kayıpları, sağlıksız ve yoğun yapılaşmış kentsel alanlar, doğal afet tehdidi altındaki alanlar ve emlak piyasalarının neden olduğu rant değişikliklerine bağlı baskılar ve yarışan kentler olgusunu doğuran küresel rekabet çerçevesinde, kentsel mekanı farklı ölçek ve proje süreçleri ile yeniden biçimlendirmekte ve yeniden üretmektedir [90].

Bugüne kadar uygulanan kentsel dönüşüm projelerinin büyük bir bölümü, fiziksel veya ekonomik boyutu baskın olarak şekillenmiş örnekleri kapsamaktadır.

Kentin ve kentsel mekanın sürdürülebilirliği bağlamında ekonomik işlevin yeri tartışılmazdır ve kentsel dönüşüm süreci içerisinde de bu bileşen yerini mutlaka almalıdır. Ancak burada kentsel dönüşümün bir eylemler bütünü olduğu vurgusundan yola çıkarak üzerinde durulmak istenilen nokta; kentsel dönüşüm projelerinde, ekonomik boyutun diğer bileşenlerin üzerine çıkmaması gerektiğidir.

Sosyal Bileşen: Sosyal yapı, insanların, birbirleri ile olan ilişkilerini içeren veriler olduğu kadar, onların kent mekanlarını sahiplenme, kullanma, hoşnutluk, aidiyet ve mekana değer katma gibi özelliklerini de içermektedir.

Toplumların süreç içindeki tüm ilişki, etkileşim ve etkinlikleri sonucu ortaya çıkan ve yapılarını yansıtan öğelerin (konut, sokak, cadde ve meydanlar) var olduğu bütün, "sosyo-kültürel çevre" olarak tanımlanabilir.

İnsan fiziksel çevreyi oluştururken, doğa şartların getirdiği kısıtlamaları dikkate alarak, günün teknolojik, ekonomik, sosyal durumundan, toplum beğenileri, akımları, dini görüşlerine vb. (ayrıca kişisel istek-dilek gereklerini de) varıncaya kadar belli bir birikimi ve durumu yansıtır. Bir bakıma, kültürel çevrenin bir parçası olarak ortamı hem etkiler, hem de ortamdan etkilenerek, kültürle sürekli bir etkileşime girer. İnsanın çevreyle ilişkilerinde kültür, iletişim aracı ve mekan belirleyici niteliği ile önemli rol oynamaktadır [67].

İnsanın var olduğu süreç içinde oluşturduğu sosyal yapı, sosyal yaşam biçimini ve kültürel yapısını inşa etmektedir. Bir kentsel mekan ancak kullanıcıların yaşamı, kültürel aktiviteleri ve birbirleri ile etkileşimleri ile var olur. Kentsel dönüşüm projelerinde sosyal bileşenin eksik bırakılması, toplumsal katılımı öngörmeyen, geniş tabanlı bir örgütlenme sistematiğini ve pratiğini ortaya koyamayan, sosyal yönü dikkate almayan uygulamalar yapılması, yaşayamayan alanların yaratılacağı anlamına gelmektedir.

Ekolojik Bileşen: Kentsel dönüşüm uygulamalarında en fazla göz ardı edilen bileşen olarak karşımıza ekolojik bileşen çıkmaktadır. Her kentsel mekanın kendine ait bir doğal yapısı; iklimi, topografyası, rüzgar ve güneşlenme sistemi, toprak kabiliyeti, jeolojik özellikleri bulunmaktadır. Kentsel mekanların, doğal yapı özellikleri ile bütünleşen sosyal yapısı düşünüldüğünde, özgün ekolojik değerleri olduğu görülecektir. Bu noktada sürdürülebilirlik kentsel ekolojik değerin öncelikli gözetildiği dönüşüm modelleri ile sağlanabilecektir.

Böylece, çöküntüye uğrayarak sorunlu duruma gelen kentsel yaşam çevreleri, yaşamaktan zevk alınacak, özlenen kentsel mekanlara dönüştürülebilecek; özgün niteliklerini ve önemlerini yitiren tarihsel çevreler, çağdaş yaşam koşullarına uygun olarak yeniden kullanılabilir kılınırken seçilen bu (yeni) strateji ile artık, "sürdürülebilir bir kentsel yenileşme" den söz edilebilecektir [16].

Dönüşüm alanlarının yeniden ele alınması sürecinde; tepeden inme yaklaşımlar yerine, mekanın doğal karakteristiğine vurgu yapan, fiziksel, tarihsel, sosyo-kültürel ve ekonomik bütünlük çerçevesinde oluşturulan, sürdürülebilir yaklaşımların kurgulandığı projeler ile yaşanabilirlik sağlanacaktır.

Yenilik Bileşeni: Kentsel dönüşüm; kent dokusunu oluşturan öğelerin fiziksel olarak sürekli değişim ihtiyacına cevap vermelidir. Kentsel dönüşüm projeleri, kentin hızla gelişen, büyüyen, değişen ya da bozulan dokusunda ortaya çıkan yeni fiziksel, toplumsal, ekonomik, çevresel ve altyapısal ihtiyaçlara göre, kent parçalarının tekrar ve tekrar geliştirilmesine olanak sağlamalıdır.

Kentsel dönüşüm bileşenlerinden olan yenilikçi bakış açısı, dönüşümün devingen yapısı sebebi ile daima ilerici olması, bir üst noktayı hedeflemesi, esnekliği ve kolay güncellenebilir olması gerekliliğini ifade eder.

Burada dikkat edilmesi gereken nokta, geçmişten taşınan sosyal, kültürel, ekonomik değerler ile kimlik yapısının kaybolmaması, geçmişle gelecek arasında bir boşluk oluşmamasıdır.

Kimlik Bileşeni

Kent; insanların yaşam biçimlerinin, etkileşim düzenlerinin mekandaki yansımasına verilen addır. Kentsel kimlik ise; bir kenti tanımlayan ve diğerlerinden ayıran belirleyici nitelikteki bileşenlerin bütünüdür. Kent bileşenleri genelde kent sakinleri ve kentin fiziksel çevresi olarak iki grupta ele alınmaktadır. O halde bu bileşenlerin ayrı-ayrı özellikleri ve birbirleriyle etkileşimleri sonucu ortaya çıkan sistemin karakteristikleri, kentin kimliğini belirtmektedir [91].

Bu bağlamda kent ana sisteminde ya da bu sistemin bir parçasında yapılacak olan dönüşümün ilk önce kentin bütüncül kimlik algısına daha sonra söz konusu mekanın geçmişten gelen kimlik bileşenlerine uygun bir öngörüye sahip olması gerekmektedir.

Kentsel dönüşüm stratejilerinin altında uygulanacak olan dönüşüm modelinin bileşenlerinden olan ve mekan, mekanın kendine özgü bileşenleri, insan, ekonomi, kültür gibi unsurlar ile belirginleştirilecek olan kimlik değeri kentsel dönüşüm projesinin birincil özelliklerinden olmak zorundadır.

Daha önce de belirtildiği gibi, günümüzde artık kentler birbirleri ile yarışmakta ve yarışmanın getirisi olarak da kendilerini pazarlamaktadırlar. Bu da tercih edilme için daha nitelikli kentler oluşturma çabasını yaratmaktadır. Kentler gibi mekanların oluşumunda kimliğine yönelik anlayışlar ve tasarımlar ön plana çıkmaya başlamıştır. Kimlik kökenli politikaların yanında kentler de kişiliklerine kavuşturulmaları için onları oluşturma ya da ortaya çıkarma telaşıyla farklılaşma veya özgün niteliğine kavuşma çabası içine girmişlerdir. Bu çabanın doğru sonuçlar verebilmesi için dönüşüm çalışmalarının kimlik tabanlı yürütülmesi gerekmektedir.

Bir kentin kimliğinin onun varoluşunun ve işleyişinin bir öğesi olduğu varsayımıyla, tanım ve anlam kazanmış bir kentsel mekan olan özgün bir "yer", ilişkileri, tarihi ve kimliği ile tanımlanıyor ise, ilişkileri, tarihi ve özgün bir kimliği olmayan mekan "olmayan yer" anlamına gelecektir. Mekanın kimlikli olabilmesinin ön koşulu, yeri ve zamanı belirlenerek bulunduğu coğrafyaya ait olabilmesiyle başlar. Bir tür zaman köprüsü oluşturmak, yerin geçmiş öyküsünü doğru okumada, kimliğini keşfetmek, kimlik duygusunu yitirmeden onarma ve bu yolla kültürel sürekliliği sağlama amacını güden "Kentsel Dönüşüm" bu anlamda günümüz koşullarında da önemli bir kavram olmaktadır. Fiziksel yapının dışa doğru zorlanması ya da ilk işlevsel özelliklerinden kopması anlamında gerilimler taşıyan kent-bölgeleri aslında kentsel yenileşmeye gereksinim duyan kentsel dönüşüme zorlanan "yer" lerdir [16].

Kentsel kimlik oluşum süreci nasıl bir kentin doğal özelliklerinin yanı sıra, fiziksel, tarihi, sosyo-kültürel ve ekonomik işlevleri ile bir bütünse ve bu faktörleri birleştiren ve aynı zamanda var eden insan ile belirleniyorsa; kentsel dönüşüm olgusunun işleyiş süreci de bu noktada kimlik oluşumu ile bir bütündür.

Sonuç olarak, Kentsel Dönüşüm süreci bağlamında, dönüşüm stratejilerinden hangisi mekana uygun bulunursa bulunsun, bütüncül bakış açısının korunması ilkesi çerçevesinde; kimlik bileşeni, ekonomik (finansal), sosyal, ekolojik ve yenilikçi bileşenlerin hep birlikte düşünüldüğü bir yaklaşım sergilenmesi zorunludur.

2.3. Sınır ve Sınır Kenti Kavramı

Türk Dil Kurumu'nun tanımlamasına göre sınır; toprakları, komşu illeri veya kişileri birbirinden ayıran çizgi, son, uç veya limiti ifade etmektedir [4].

Sınır kentler ise sınırlarda kurulmuş veya onlarla bölünmüş, politik ve kültürel coğrafyanın limitlerini belirlediği yerleşimlerdir [92].

Bu yerleşimler zaman içinde farklı kültürlere ev sahipliği yapmış, farklı dil ve dindeki insanları savaş ve anlaşmalarla ayırmıştır. Ancak bu insanları da sürekli etrafında barındırır. Sınır kentin insanları evlerinin penceresinden kendi mahallesini görmekle kalmaz, ilerideki tepede oturan yabancıyı da izler. Alışkın oldukları kontrollerden geçerek aynı kafede oturur ya da aynı alışveriş merkezini gezerler. Bu yakınlık derecesi uluslararası anlaşmazlıklar gereği zaman zaman tedirgin edici de olabilir. Bu gibi nedenlerle aynı ülkenin içinde de olsa bu kentler ve barındırdıkları nüfuslar, diğerlerinden bu özellikleri nedeniyle ayrımlanır ve kimliklendirilirler.

Kentler sınırlanmış olsa da evrendeki her şey gibi sınırsız ve sonsuz olarak değişir ve dönüşürler. Bu dönüşümlerinin sağlıklı olabilmesi ve toplumun ya da teknolojinin gereksinimlerine cevap verebilmesi ise ancak yere ait iyi organize olmuş bir kentsel dönüşüm modeli ile gerçekleşebilir.

Bu bölümde öncelikle sınırın tanımı yapılacak, sınır kent kavramı ve sınırda olmanın kimliğe katkısı tartışılacaktır. Edirne (Türkiye), Trieste (İtalya), Aachen (Almanya) gibi sınır kenti örnekleri incelenerek, uygulanmış ya da uygulanacak dönüşüm modelleri araştırılacaktır. Sonuç olarak, kentsel dönüşüm yöntemlerinin tümünün, sınır yerleşimlerde kimlik verilerini dikkate alan bakış açılarının olması gerektiği vurgulanacaktadır.

2.3.1. Sınırın Kuramsal ve Mimari Tanımı

Yunanca sinoron kelimesinden gelen sınır sözlüklerde, iki komşu devletin topraklarını birbirinden ayıran çizgi, hudut [4,93]; komşu il, ilçe, köy veya kişilerin topraklarını birbirinden ayıran çizgi; bir şeyin yayılabileceği veya genişleyebileceği son çizgi, uç [4] olarak tanımlanmaktadır.

Sınır ile aynı anlamda ve Arapçadan gelen hudut ise, sözlüklerde 'sınır, uç, son' [4] gibi kelimelerle açıklanmıştır. Bu anlamı karşılayan diğer bir terim de, sınır boyu

olarak ifade edilen serhattir. Serhat, Osmanlı devletinin, komşu ülkelerle arasındaki sınır bölgesine verilen addır.

Felsefe Sözlüğü ise sınırı, bitme, sona erme, etki alanının dış çevresi, uzayda iki bölgeyi ayıracak biçimde belirtilen nokta, çizgi ya da yüzey olarak tanımlamaktadır [94].

Sınır ve sınırlamak yalnızca olumsuz anlamda kullanılmamaktadır. Tanımlamayı ve belirlemeyi ya da onaylamayı/ onaylanan alanı da ifade etmektedir.

Sınır, hükümetler, devletler veya bir ülkenin idari olarak birbirinden bağımsız bölümleri gibi politik varlıkların coğrafî bitiş noktalarını ya da yasal yetki alanlarını tanımlayan bir terimdir. Havaalanları, limanlar ve sınır kontrol merkezleri de bir çeşit sınır oluşturmaktadırlar [87].

Devlet sınırları, coğrafi bir alan içinde haritalandırılmayı ve uluslararası olarak kabul görmeyi ifade eder. "Egemenliğin en uç noktalarına, güçle ya da güç tehdidiyle onay görebilen özneler ve vatandaşlar üzerindeki devlet kontrollerinin ulaşabildiği en uç noktaya işaret eder."[95]

Devlet sınırı çeşitlerinden biri doğal (tabii) sınırlardır. Sıradağlar, akarsular, denizler, göller, ormanlar, bataklıklar dünyanın bazı yerlerinde milletleri birbirinden ayıran doğal sınırları teşkil ederler. Bu durumda sınırın tespitinde, adı geçen doğal unsurlardan faydalanılmıştır. Doğal sınırların doğrultuları, akarsuların ve dağların, uzantılarına bağlı olarak şekillenir. Göller ve bataklıklar üzerinden geçen sınırlar ise, daha çok düz hatlar halinde uzanırlar. Yeryüzünde devlet sınırlarının önemli bir kısmı doğal engellere göre belirlenmiştir.

Dağ sıraları, akarsular mümkün olabilen yerlerde göller, bu bakımdan en çok faydalanılan doğa elemanları olmuşlardır. Özellikle sıradağlar aşılması güç engellerdir. Genellikle, iki taraftaki tabii ve beşeri özellikler, birbirinden farklı halde bulunur. Bu sebeple yüksek sıradağlar, adeta sınırların yaratıcısı olurlar [96,97].

Sınır çeşitlerinden bir diğeri yapay veya siyasi sınırlardır. Devletler, savaşların sonuçlarına göre, başka devletlerin de etkisiyle ve müzakereler yoluyla aralarındaki sınırı belirlerler. Yapay sınırlar kendi içerisinde düzgün/geometrik olmayan ve geometrik olan şeklinde ikiye ayrılabilir. Aslında her ikisi de devletler arasında anlaşarak masa başında çizilen sınırlardır. Ama geometrik olmayanlar arazi ve

insanların durumuna göre düzgün olmayan sınırlar şeklinde iken diğerleri geometrik şekilli sınırlar meydana getirir.

Diğer sınır çeşitlerine göre oldukça yeni sayılabilecek etnografik sınırlar tamamıyla insan topluluklarının özellikleri dikkate alınarak oluşturulmaktadır. Aynı dili konuşanları veya aynı dinden olanları bir tarafa toplarlar. Bunların bir kısmı, bu esasa göre devletler arasında siyasi konferanslarda, bir kısmı da halkın fikri sorularak referandum ile belirlenir. [96, 97, 98].

Kapsanan/ sınırlanan boşluk (mekan) beraberinde iç ve dış ayrımını getirir. İç ve dış arasındaki arakesit, mekanın sınırını oluşturur. Bu sınır, her zaman katı ve dolu değildir. Sınır, mekanı çevreden ya da diğer mekanlardan ayıran ya da farklılaştıran bir öğedir. Zeminde bir kot ya da doku farkı, bir mekandan bir başka mekana geçişi ya da mekan içerisindeki bir alt mekanı belirlemeyi sağlar. Sınır, farklılaşmanın ortaya çıktığı çizgi ya da yüzeydir.

Mimarlar ve tasarımcılar, sınırların yaratıcılarıdır. Dıştan ayrılan, korunmayı ve yaşamayı sağlayan sınırlandırılmış mekanları, barınakları tasarlamaktadırlar.

Tasarlamak ve inşa etmek, evrenin kalanından bir parçayı çekmek, sınırlamak, belirlemek ve bu parçaya rol yüklemektir. "Sınır" içi ve dışı ayırır. Her kalıcı yer sınırlarla belirlenmiş ve tanımlanmıştır; yatak odası, şehir merkezi, kent, ülke…

George Simmel, Metaphysics of Death'de, Nietzsche'nin bir düşüncesini şöyle yansıtmaktadır: "Formun sırrı, onun bir sınır olmasındadır, o şeyin kendisidir ve aynı zamanda o şeyin kesilmesi, durmasıyla (etrafını çeviren egemenlik alanı) varlık ve varlık olmayan bir tek şey haline gelir." [99].

Mimarlık, özde dıştan ayrımı gerçekleştirerek, mekanı belirler ve ilişkilerini kurgular; bunu da sınırlarla yapar. Sınır hem ayırmayı, hem de birleştirmeyi üzerinde tutarken, farklı kılma ya da devam etmenin şartlarını oluşturmaktadır [1].

Norberg-Schulz sınırın mekana getirdiklerini şöyle açıklamaktadır: "Sınırların açılımları ile betimlenen, kapayan-çevreleyen olma özellikleri, çevrenin her düzeyinde kendini gösterir. Açılımlar, pencere, duvar ve eşik (geçiş) sayesinde sınırlar mekansal kurguyu devamlı ya da devamsız olma, yayılma, yönlenme ve ritim olarak tanımlarlar. Mekan, sınırlanan boşlukla sınırlayan öğelerin ortak oluşturdukları bir olgudur"[100].

Mimari eylemin ilk basamağı insanın kendisini içinde güvende hissettiği sınırlı bir hacim yaratmaktır. İnsan gözüyle, hayal gücüyle kavramakta güçlük çektiği uçsuz

bucaksız olan evrensel boşluğu ve doğal çevrenin bir parçasını, bir veya birkaç yönde sınırlandırarak kendi çevresinde içe dönük olan bir özel boşluk haline getiriyor. Özel yapı eylemi diye adlandırdığımız mimarlığın kaynağındaki olay budur." [101].

2.3.2. Sınır Kenti Kavramı

Sınır çizgisi kuşkusuz geometrik anlamda tek boyutlu bir çizgi olarak düşünülemez. Bu amaçla dikilen ağaç kazıklar, ormanlık bir alanda ağaçların kesilmesiyle açılan bir şerit ve tarlalar arasında uzanan dar bir yol, birkaç santimetreden birkaç metreye kadar genişliği olan sınır çizgileri oluşturabilir. Sınır bölgeleri ise, iki ülke arasında gerektiğinde insanların yerleşip yaşayabileceği kadar genişliği olan alanlardır [97].

"Bir devlet, diğer devletlerle sınırları aracılığıyla ilişkidedir ve bu münasebetle, o devletin sınır bölgeleri, topraklarının iç kesimlerinden farklılaşmış durumdadır"[102]. Bahsedilen açıdan sınır, aslında iki ya da daha çok devletin buluştuğu, kaynaştığı ve etkileştiği yerdir ve bu etkileşim, sınırı bir geçiş kuşağı yapar. Burası, toplumların bir araya geldiği, kaynaştığı, gezginlerin ve malların birinden diğerine geçebildiği bir bölgedir.

Bir sınırın her iki yanındaki halklar arasındaki bağlantılara katkıda bulunan başka etkenler de vardır. Sınırlar, özellikle de savaşla ilerletilmiş olanlar, çoğu zaman aynı din, dil ve kültürü paylaşan halkları böler. Günümüzün sıkı korunan sınırları, bu iki taraf arasında geçişken bir duvar gibidir. Sınırlar, ne kadar engellese de iki taraftaki toplumların birbiriyle etkileşimini hiçbir zaman sonlandıramamıştır. Sınırlarda mutlaka karşılıklı ticari alış verişler, bağlantılar, sosyal, dini ve kültürel etkileşimler yaşanmıştır. Dolayısıyla, bu haliyle sınırları, halklar arasında irtibatı sağlayan, yaşayan bir organizma olarak kabul etmek mümkündür [102].

Yukarıda tanımlanan sınır bölgelerinde konumlanmış, sınırla ve sınırın diğer tarafında kalan kültürle farkında olarak ya da olmadan etkileşim halinde olan yerleşime "Sınır yerleşimi" denmektedir. Bu tanım, her ne kadar coğrafi konumdan kaynaklanarak oluşturulmuş bir tanım gibi görünüyorsa da sosyal, kültürel, ekonomik, politik, tarihi veriler ve kimlik verileri de bir yerleşimi, sınır yerleşimi olarak tanımlamak için kullanılmaktadır. Örneğin, Berlin şehrinin günümüzde herhangi bir ülke ile komşuluğu bulunmamakta ve hiçbir sınıra ev sahipliği yapmamaktadır. Ancak 1963-1989 yılları

arasında, ülkeyi ve insanlarını Doğu ve Batı olmak üzere ikiye ayırmış olan Berlin Duvarı bu şehrin ortasından geçmektedir. Dünya tarihinde ve Alman halkı üzerinde önemli izleri olan bu duvar nedeni ile Berlin de "sınır kenti" olarak nitelendirilebilmektedir.

Sınır bölgede bulunmak, sınıra yakın yaşamak kentin kimliğini etkileyen, kenti tanımlamakta kullanılan bir özelliktir.

Önceki bölümde kentsel kimliği oluşturan özellikler tablo halinde verilmiştir. Bu özellikler çevresel ve toplumsal olarak ikiye ayrılmaktadır. Çevresel kimlik; kentin fiziksel yapısına ait kimliktir, doğal ve yapay çevre özellikleri olmak üzere ikiye ayrılır. Kentin coğrafi konumu, doğal çevre başlığı altındadır. Dolayısıyla sınırda konumlanmak bir kimlik verisi olarak tabloda yerini almaktadır. Yapay çevre özelliklerinin alt başlıklarında bulunan kenar ve ayrıtlar da yerleşimin sınırlarının kimliği oluşturabileceğini tanımlamaktadır. Bir diğer alt başlık ise sembol olmuş elemanlardır. Şehrin yakınlarında bulunan bir sınır kapısı, kapının iki tarafında kalan ülkelerin ve şehirlerin sembolleri olmuşlardır.

Sınır özelliği, toplumsal kimlik verisi olarak da sayılabilir. Çünkü sınır kentin halkı etkileşim nedeniyle, sadece kendi toplumunun değil komşusu olduğu toplumun da kültüründen izler taşır, etkilenir. Sınır yerleşimlerde yabancı turistin bölgeye ve ekonomisine katkısı da diğer yerleşimlere oranla fazladır. Halkın sınır yaşantısının ve ayrı dilde konuşan komşularının olduğunun farkında olmaları ise psikolojik kimlik verisi olarak nitelendirilebilir.

2.3.3. Sınır Kentlerde Dönüşüm Çalışmaları ve Kent Kimliğine Katkıları

Bu bölümde; Slovenya ve Hırvatistan'a komşu olan bir İtalyan Şehri, Trieste, Bulgaristan ve Yunanistan'a sınırı bulunan Türk Kenti, Edirne, Belçika ve Hollanda'yla komşuluğunu birçok ortaklıkla pekiştirmiş Almanya Kenti, Aachen, sınır kenti olarak tanımlanmış ve incelenmiştir. İncelemede kentlerin tasarım çalışmaları, dönüşümleri ve aktörlerin kent üzerine geliştirdikleri fikirleri, dönüşümün beş ana bileşeni kapsamında değerlendirilmiştir.

2.3.3.1. Trieste/ İtalya

Trieste; İtalyan, Avusturyalı ve Slovenlerden oluşan yaklaşık 210 bin nüfusu (2009) ile FRIULI-VENEZIA GIULIA bölgesinin merkezi olarak kabul edilmektedir [103]. Ülkenin en doğusunda, Adriyatik Denizi kıyısında yerleşmiş olan şehrin, on kilometre doğusu Slovenya, beş kilometre güneyi ise Hırvatistan ile çevrilidir.

Kentte, petrol ve demir-çelik ürünleri, tekstil, makine endüstrisi, besin teknolojisi ve gemi yapımı gibi geniş bir üretim alanı bulunmaktadır.

Birlik Meydanı/Piazza d'Unita, Opicina Tepesi [104], Roma Dönemi'ne tarihlenen amfitiyatro, 5. yüzyıldan kalan San Guisto Katedrali, 1854-56 yıllarında yapılmış olan Miramar Kalesi [105], 1938'de inşa edilmiş olan Trieste Üniversitesi binası kentin dikkat çeken yapılarını oluşturmaktadır (Şekil 2.1).

Adriyatik Denizi'nin kuzeydoğu ucundaki Trieste kentinin ismi, antik dönemde Pazar (terg) ve kent (este) sözcüklerinin bir araya gelmesiyle, Tergeste [105] olarak oluşturulmuştur.

Bölgenin ilk kullanımı Buzul Çağı'nın başlarına tarihlenirken, ilk köylerin kuruluşu ise M.Ö. 2. bin [105] yılında gerçekleşmiştir. Kentin, doğuyla batıyı, denizle karayı bir araya getiren coğrafi ayrıcalığı, ticari bir nokta olarak önem kazanmasını ve gelişmesini sağlamıştır.

Roma İmparatoru Augustus, M.Ö. 1. yüzyılda Trieste Limanı'nı kurmuştur. Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılışıyla Hun İmparatoru Attila'nın ele geçirdiği kent 6. yüzyılda Bizans İmparatorluğu'na katılmıştır. 8. yüzyılda Lombard, ardından Şarlman, [105] sonra Frank hanedanlığına geçmiş, Ortaçağ'da ise sık sık korsan saldırılarıyla karşı karşıya kalmıştır. Bağımsız bir komüne dönüştükten sonra 1382'den I. Dünya Savaşı'nın bitimine kadar Avusturya'nın koruması altına girmiş ve sadece 1795-1805 ve 1809-13 [105] arasındaki iki dönemde Fransız yönetimindeki İtalya'nın tüzel kimliği altında yer almıştır. 1891'de Avusturya yönetimi Trieste'yi serbest ticari bölge ilan etmiştir.

II. Dünya Savaşı'nda Yugoslav askerleri tarafından işgal edilmiş, 1947'de İtalya'yla imzalanan barış anlaşmasıyla, Birleşmiş Milletler'in koruması altında bir serbest bölgeye dönüşmüştür. İkiye ayrılan bölgenin kenti de kapsayan bölümü (A Bölgesi) müttefiklerin, diğer bölümse (B Bölgesi) Yugoslavya'nın kontrolündeyken, Yugoslavya ve İtalya'nın 1954'te yaptığı anlaşmayla, A Bölgesi'nin, kenti de kapsayan

büyük bölümü İtalya'ya geçmiş; 1975'teki anlaşma ise "serbest liman" tanımını koruma altına almıştır. Bu tarihten itibaren, Trieste'nin gerçek bir İtalyan kenti olduğu söylenebilir. -Bölgenin Yugoslavya'da kalan küçük bölümü 1991'deki bağımsızlık bildirgesiyle Slovenya'nın olmuştur. Kentin günümüze kadar yaşadığı dönüşüm, ekonomik, sosyal, ekolojik, yenilik ve kimlik bileşenleri kapsamında değerlendirilmektedir.

Şekil 2.1. Trieste Kenti Limanı ve Yapıları [105]

Ekonomik Kapsam: Cruise terminali, "Maritime İstasyonu" binasında yer alır. Bu bina 1905'te yapılmış, daha sonraki on yıllık süreçlerde restore edilmiş (refurbishment) ve 1930'larda yeniden işlevlendirilmiştir (renovation).

Trieste, servis hizmetleri ile ekonomisini ayakta tutan bir yerleşmedir. Turizmin henüz baskın bir rolü bulunmamakta ancak son yıllarda artan turist sayısı turizm için yapılan çalışma ve yatırımları arttırmaktadır. Bu turist popülasyonu bölgedeki Cruise limanı nedeniyle artmaktadır. Dünya çapında yaşanan kriz yıllarında bölge rekor seviyesine ulaşarak 85.000 Cruise yolcusu ağırlamıştır. Bu potansiyelinin farkında olarak Trieste'nin stratejisi, öncelikle Cruise Terminali'nin yenilenmesidir.

Sosyal Kapsam: Liman ve kent arasında ortak yaşamı teşvik etmek ve bütünlüğü sağlamak amaçlanmıştır. Kentin limanla buluştuğu geçiş alanı konut alanı olarak kullanılmıştır. Bunun için limanda balık pazarı bölgesinde restorasyon çalışmaları yapılmakta ve onarılan yapılar sergi alanı olarak işlevlendirilmektedir.

Limandan başlayan gezi aksı, geniş kent meydanına daha sonra tarihi saray ve şatolara uğrar, tramvaylara bağlanarak Opicina tepesine ulaşır.

Ekolojik Kapsam: 21. yy. için sürdürülebilir kent yaratmak geliştirilen projelerin birincil amacıdır.

Trieste, Avrupa'da 4000 kentin üyesi olduğu belediye başkanları birliğine katılmıştır. Bu birlik, genel olarak "sürdürülebilir enerji eylem planları" hazırlamakta, sera gazı emisyonlarını düşürerek, enerji etkinliğini alana özgü programlarla yükseltmeyi hedeflemektedir. Bu programlar kapsamında yürütülen çalışmaların iki pilot uygulama alanı (Area bilim parkları), Trieste kentinde yer almaktadır[106].

Yenilik Kapsamı: Kıyı tarihi bölgenin merkezini oluşturur ve bu alan ana meydana bağlanır(Piazza Unita). Kıyıda bir odak noktasıdır, kıyı şeridi ve kent dokusu arasında geçiş görevi görür.

URBACT network CTUR in Trieste, Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiş bir projedir. "Cruise Trafiği ve Liman Mirasının Kentsel Yenileştirilmesi/ Cruise Traffic and Urban Regeneration of City Port Heritage" etkinliklerinin 2.si 28-29 Eylül 2009 tarihinde Trieste'de düzenlenmiştir. İtalya, İspanya, İrlanda, Finlandiya, Portekiz, Bulgaristan, Yunanistan, Almanya ve araştırmacı üye olarak da Türkiye katılmıştır. Etkinliğin kapsamı, kent limanı için kentle bağlantılı bir master plan yaratımı için alan çalışmalarıdır [107].

Odak noktası olan limanın kullanılabilirliğini arttırmak ve gelecekte de yaşatmak amacıyla benzer ortaklıklarla master planlar hazırlanmakta ve proje yarışmaları düzenlenerek de halkın projelere katılımı sağlanmaktadır.

Kimlik Kapsamı: Kent; liman ve sınır kenti olarak bilinmektedir. Bu kimliklerini güçlendirmek, liman ticaretini arttırmakla mümkün olacaktır. Süveyş kanalı ile ticari bir yol çizen limanı genişleterek, Ortadoğu ve Uzakdoğu arasında bağ kurmak amaçlanmaktadır. Bu nedenle Trieste limanı bugün, 176,5'ı serbest bölgeler olmak üzere, bugün toplam 230,4 ha.lık geniş bir alanı kaplamaktadır. Limanda son teknoloji ekipmanları kullanılmaktadır [105].

2.3.3.2. Aachen/ Almanya

Almanya'nın kuzeybatısında Kuzey Ren-Vestfalya eyaletinde bulunan Aachen kenti, Belçika ve Hollanda sınırlarında yer almaktadır. Nüfusu 257,529'dur (2009) [87].

Büyük bir linyit çıkarma bölgesinin demiryolu merkezidir. Kent ve çevresindeki maden ocakları, Romalılar döneminden bu yana işletilmektedir. Demir-çelik sanayisinin yanı sıra, dokuma, cam, gıda ve kimya sanayileri de oldukça gelişmiştir.

Üç ülkenin kesişme noktası olan Aachen, (Aachen-Liege-Maastrich) aynı zamanda Euregio Maas-Rhein olarak da adlandırılmaktadır. Önemli bir teknik üniversite olan Rheinisch-Westfälische Technische Hochschule (Aaachen Teknik Üniversitesi), bu kentte yer almaktadır. 40.000 öğrenci ve 130 programı ile üniversite Almanya'nın en büyük üniversitesidir [108]. Maastrich ve Liege Üniversiteleri, Aaachen Teknik Üniversitesi ile işbirliği içindedirler. Bundan dolayı Euregio öncelikli olarak teknik ve bilimsel alanlarda iyi yetişmiş, kalifiye elemana ihtiyaç duyan şirketler için popüler bir yerleşim bölgesidir. Kültürel olarak da sınır bölgesindeki komşular birbirleriyle bütünleşmişler ve Avrupa Birliği'nden daha önce Maastrich anlaşmasıyla sınırları olmayan bir Avrupa için karar almışlardır.

Lousberg bölgesinde bulunmuş olan tarihöncesi dönem aletleri, Aachen'ın tarihine dair net olmayan bilgiler vermektedir. Diğer tarihi belge niteliğindeki yapıları, 1.yy. Roma banyoları ve 7.yy Frenk mezarlarıdır [109].

Şarlman'ın kuzeydeki başkenti ve Karolenj uygarlığının merkezi olan, Otto'dan (936) Ferdinand'a (1531) kadar Kutsal Roma Germen İmparatorları'nın taç giydikleri Aachen, 1794'e kadar özerk imparatorluk kenti statüsünden yararlanmıştır. O tarihte Fransızlar tarafından işgal edilerek; 1815'te, Viyana Kongresi'nde Prusya'ya verilmiştir [87]. I. Dünya Savaşı sonunda İtilaf Devletleri tarafından işgal edilmiş ancak en büyük yıkımı , II. Dünya Savaşı sırasında yaşamıştır. Kentte Şarlman tarafından yaptırılan, içinde kendisinin mezarının da bulunduğu sekizgen biçimindeki katedral, İtalya'daki San Vitale Kilisesi örnek alınarak yapılmıştır. Aachen katedrali UNESCO dünya kültür mirası listesine ilk giren 12 eserden biridir (Şekil 2.2) [110,111].

14. yüzyıla tarihlenen, 18. yüzyılda gotik tarzına dönüştürülmüş olan, kuzey cephesinde Alman kral ve imparatorlarının heykelleri bulunan Belediye Binası (Town Hall-Rathaus), Freidrich Wilhelm Meydanında yer alan Elisenbrunnen Sarayı, St. Adalbert Kilisesi, St. Joseph Kilisesi, 13. yüzyıla tarihlenen ve bugün için Aachen Tarih Müzesi olarak işlev gören Frankenberg Kalesi, "Monheim Haus"(Couven Müzesi), Carolus Thermali , Euregio Maas-Rhein olarak da adlandırılan üç ülke sınır bölgesi en ilgi çeken alanlarıdır (Şekil 2.3).

Kentin sürdürülebilirliği için hayata geçirilmiş projeler, ekonomik, sosyal, ekolojik, yenilik ve kimlik bileşenleri kapsamında değerlendirilmektedir.

Şekil 2.2. Aachen Katedrali [110] ve Üç Ülke Sınır Bölgesi [112]

Ekonomik Kapsam: Aachen, sınır ötesi, ekonomik ve kentsel kalkınmayı teşvik etmek üzere birçok uluslar arası işbirliği yapmaktadır. Bunlardan biri European Grouping for Territorial Cooperation (EGTC) [113], bir diğeri ise mekanın bütünselliğine dayanan gelişim modellerinin oluşabileceğini savunan EUREGIONALE'dir [114].

Aachen'ın yürüttüğü FIN-URB-ACT projesi kapsamında ekonomiyi sağlıklı hale getirmek amacıyla KOBİ destek çalışmaları yapılmış, yeni finansal düzenlemeler getirilmiştir [115].

Sosyal Kapsam: Almanya, gelişme ihtiyacı olan semtler için "Soziale Stadt/Sosyal Şehir " programını gerçekleştirmiştir [116]. Programın amacı, semtlerdeki ekonomik, kültürel, sosyal, yönetsel sorunların bölge halkı ve yöneticilerinin buluştuğu organizasyonlarda dile getirilmesi ve farklı fikir ve çözüm önerileri getirilmesidir.

Bunun dışında, 1900 yılında yapılmış, Widra-Waagenfabrik üretim ve yönetim yapılarının günümüzde işlevini yitirmesiyle boş kalan yapı grubu, yaşlı, engelli kullanıcı grupları ve aileler için konut alanı olarak yeniden işlevlendirilmiştir. Widra Areal Site isimli proje yaşlılar için 24 saat sağlık hizmeti, özel hemşirelik ve güvenlik hizmetlerini içermektedir. Ayrıca her konutun kendi bahçesi bulunmaktadır. Projede ortak kullanım alanları fazla tutulmuştur. Böylece yaşlıların diğer aileler ve gençlerle iletişimi sağlanmıştır. Würselen "Mauerfeldchen" projesi ise muhtaç kadınlar ve çocuklu annelere, uygun fiyatlı konutlar üretmek amacıyla tasarlanmıştır [117].

Ekolojik Kapsam: Avrupa Birliği 7. Programı kapsamında finanse edilen EU-GUGLE projesinde; Vienna (Avusturya), Aachen (Almanya), Tampere (Finlandiya), Milano (İtalya), Bratislava (Slovakya), Sestao (İspanya), Gothenburg (İsveç) ve Gaziantep (Türkiye) pilot kentler olarak yer almakta ve bu kentlerin proje süreci olan 5

yıl içinde akıllı yenilenme aktivitelerine başlaması beklenmektedir. Proje, Avrupa çapında 'Akıllı Şehirler ve Avrupa Birliği' tarafından 2020 yılına kadar sıfır enerjili bina modellerinin yapılabilirliğini göstermeyi amaçlamaktadır. Projede, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı yüzde 25 oranda arttırılırken, her pilot bölge için yüzde 40-80 oranında enerji tasarrufu elde edilmesi hedeflenmektedir. Belirlenen 226 milyon m^2 yenilenme alanında; Euregionale projesi kapsamında, kentin merkezinde bulunan kullanım dışı kalmış bir maden ocağı olan Alsdorf yeniden düzenlenmiştir. Planlama; kentsel gelişim, mimari ve ekolojik kalite standartları (toprak koruma, kirlilik iyileştirme, yağmur suyu yönetimi, güneş enerjisi kullanımı, yer tasarrufu sağlayan gelişme, şeffaf bir planlama süreci, vs) çerçevesinde hazırlanmıştır. Alan, Anna Park kamusal açık alanı, enerji üretimi ve madencilik müzesi "Energeticon", kreş, ilkokul gibi sosyal donatıları içeren eğitim ve kültür parkına dönüştürülmüştür. [117, 118, 119]

RWTH Aachen Üniversitesi'nin gelişimi çerçevesinde güneş enerji sistemleri denemesi ve eğitimi vermek üzere, Jülich bölgesinde "Solar Campus" projesi gerçekleştirilmiştir. [1117]

Yenilik Kapsamı: Aachen kenti, CIVITAS DYNAMO projesi çerçevesinde, ulusal ve uluslararası kapsamda kentsel gelişimin bir parçası olarak sürdürülebillir ulaşım planlaması üzerinde çalışmaktadır. [1120]

RWTH Aachen Üniversitesi tarafından yürütülen, Alman Aerospace Centre (DLR) tarafından Federal Ekonomi ve Teknoloji Bakanlığı'nca (BMWi) sağlanan fonlarla finanse edilen bir diğer proje ise 'railGate' adındadır. Proje, Galileo sinyali kullanılabilir duruma gelmeden önce potansiyel müşterilere demiryolu taşımacılığı alanında yenilikçi uygulamaları araştırmak ve ulaşımı daha güvenilir hale getirmek amacını taşımaktadır. [1121]

Kimlik Kapsamı: Aachen, kente gelenlerin "Avrupa'nın kalbi" benzetmelerine, Belçika ve Avrupa'yı birbirine bağlayan kara ve demiryolunun ana aksında konumlanmasına rağmen, sınır kenti oluşu ve birçok metropole uzaklığından dolayı taşra imajından kurtulamamaktadır. Kent, imajını güçlü bir endüstri bölgesinden, bilgi ve teknoloji bölgesine değiştirmek üzere birçok proje geliştirmektedir.

FIN-URB-ACT projesi, 3 ülke ve 5 farklı kültürden oluşan 10.737 km²lik bir alanda gerçekleştirilen gelişim projesidir [115,122].

Kentte bu projeye katkıda bulunmak üzere RWTH Aachen Üniversitesi yeni kampus projesi de aşamalı olarak başlatılmıştır (Şekil 2.3). Günümüzde üniversite büyük bütçesi, 30.000'in üzerinde öğrencisi, 20 sanayi işbirliğindeki enstitüsüyle sadece kent değil tüm Avrupa için önemlidir. Proje kapsamında kampus, kent içinde yayılacak ve iki gruptan oluşacaktır. Bu şekilde üniversite, yerel halk ve sanayi ile bütünleştirilecektir.

Şekil 2.3. Avrupa'nın Kalbi Aachen ve RWTH Kampüs Projesi [122]

2.3.3.3. Edirne/ Türkiye

Türkiye'yi Avrupa'ya bağlayan karayolu üzerindeki sınır kentidir. Kuzey-batısında Bulgaristan, Güney-batısında Yunanistan ile komşudur. Şehir merkezi, Yunanistan'a 7 km, Bulgaristan'a 17 km uzaklıktadır [87].

Edirne, Tunca, Arda ve Meriç ırmaklarının birleştiği düz bir alanda kurulmuştur. İl nüfusu toplam 400.280 (2014) [123] kişidir.

Edirne'nin, son derece elverişli coğrafi konumu, onun tarihi, sosyal, siyasi ve ekonomik yaşamını derinden etkilemiştir. Hatta Edirne, coğrafi konumuna bağlı bir kentleşme süreci izlemiştir. Coğrafi konumu ve sınır kenti kimliği, ticaret aktivitesinin yoğunluğu bakımından kentleşmesinin ve kalkınmasının en önemli itici gücü olmuşken, düşmanlarına bu kadar yakınlığı ve saldırılara açık durumu sebebiyle, zaman zaman gerilemesinin de nedenini oluşturmuştur.

Edirne, çok uzun bir döneme tanıklık etmiştir. Günümüzden 5-6 bin yıl [124] öncesine tarihlenir.

Edirne'nin ilkçağlarda Orta Asya'dan göç edip buraya yerleşen Traklar tarafından kurulduğu bilinmektedir. Edirne'nin fethi (1361), Avrupa ve Türk tarihi için bir dönüm noktası teşkil etmiş ve Osmanlı Devleti'ne, İstanbul'a yapılacak bir hareket için büyük bir stratejik üstünlük sağlamıştır. Edirne, Türkler' in Rumeli fetihlerinde

birinci derecede rol alarak merkezî bir hareket üssü haline gelmiştir. Türkler'in, Batı' ya yönelik bütün seferlerinde ordular burada konaklamıştır. Fethedildiğinde bakımsız bir halde bulunan şehir, Türkler tarafından hazırlanan planlar çerçevesinde imar edilmiştir. Bu politika neticesinde Edirne, kısa zamanda büyük bir gelişme göstermiş, camiler, saraylar, hanlar, hamamlar, medreseler, konaklar, köprüler, yollar vb. eserlerle süslenmiş ve dünya tarihinde adı anılan şehirlerden bir haline gelmiştir (Şekil 2.4).

1940'lı yıllarda Atina Konferansı'nın korumaya yönelik anlayışları tüm ülkenin çehresini değiştirmiş, Edirne'de ise kent merkezinde bulunan işlevini yitirmiş eşsiz ticari yapılar ve bunları çevreleyen sivil mimari eserlerin bir bölümü onarıma gerek duyulmaksızın yıkılmış ve yeşil alan anlayışı çerçevesinde rekreasyon alanına çevrilmiştir. Bu işlevsiz rekreasyon alanları da zaman içinde park ve kafeteryalara dönüşmüştür. Sonraki dönemde, alternatif yollar olan Kıyık ve Hükümet Caddeleri'nin yer seçim kararları da kent ve tarihi yapıları için büyük yıkıma neden olmuştur.

Osmanlı Dönemi'nden başlayarak 20. yüzyıla gelene kadar ticari ve sosyal bir merkez olduğu görülmekte olan kent merkezinde, Selimiye Camii, Eski Camii ve Üç Şerefeli Camii'nin sınırlarını oluşturduğu Tarihi Merkez, Sağlık Müzesi olarak işlevlendirilmiş olan II.Beyazıt Külliyesi, Meriç ve Tunca nehirleri, köprüleri, bu köprülerin üzerinden geçerek ulaşılan Kent Ormanı ve sonrasında Karaağaç Mahallesi dikkat çeken yapı ve yerleşmelerdir.

Edirne'nin dönüşümü adına hayata geçirilmiş, fikir ya da projelendirme aşamasında olan çalışmalar, önceki örneklerde incelendiği şekilde, ekonomik, sosyal, ekolojik, yenilik ve kimlik bileşenleri kapsamında değerlendirilmektedir.

Şekil 2.4. Edirne Tarihi Kent Merkezinin 1930-60 Yılları Görünümü [125]

Ekonomik Kapsam: Kentte, 600 kişilik bir çağrı merkezi projesi gerçekleştirilmekte ve kentin büyük sorunlarından olan genç işsizliği azaltmak hedeflenmektedir.

Demirhanlı köyünde, havaalanı olarak kullanılması amaçlanan pistin sivil havacılığa kazandırılması planlanmaktadır [126]. Türk Hava Kurumu Üniversitesi bu amaçla bölgede bir yüksekokul açmayı planlamaktadır [127]. 70 metre genişliğinde ve 2 bin 350 metre uzunluğundaki bu alanın rüzgar durumu ve İstanbul'a yakınlığı nedeniyle eğitim uçuşları, sportif uçuşlar ve aynı zamanda uçak bakımları için uygun olduğu düşünülmektedir. Bu projenin Edirne'ye nitelikli işgücü kazandırması beklenmektedir.

Bir diğer hedef ise Edirne- İstanbul arasında ulaşım süresini 55 dakikaya indirecek olan hızlı trenin 2017 yılında hayata geçebilmesidir [128].

Sosyal Kapsam: Kentsel dönüşüm kapsamında TOKİ tarafından yapımı gerçekleştirilecek olan projelerden biri; FIFA normlarına uygun uluslar arası karşılaşmalara da ev sahipliği yapabilecek, 15 bin kişilik stadyum, kapalı spor salonu, olimpik yüzme havuzu ve tenis kortlarından oluşan spor kompleksi [129] , bir diğeri ise Menzilahır Mahallesi'nde deprem riski bulunan ve olumsuz fiziksel şartlara sahip alanda yaşayan roman halka yönelik 110.000 m^2 alanda 1100 konutluk bir projedir [130,131,132,133]. Yerel yönetim projeye, STK ve halkın destek verdiğini belirtse de[134], 2013 yılında TMMOB Edirne İKK-Edirne İl Koordinasyon Kurulu ve EREGDER- Edirne Roman Eğitim Gönüllüleri Derneği tarafından düzenlenen panellerde [135,136], doğru bilgilendirilme yapılmadığı ve bu belirsizliğin yerel halkı tedirgin ettiği gözlenmektedir [137].

Abdurrahman Mahallesi ve kent merkezindeki sanayi sitesi alanına içinde siteler, otel ve alışveriş merkezlerinin bulunduğu yaşam alanı planlanan bir projenin hazırlıkları kaynaklardan [138,139] anlaşılmaktadır (Şekil 2.5).

Şekil 2.5. Edirne'de Kentsel Dönüşüm [130, 140, 141]

Ekolojik Kapsam: Sürdürülebilirlik, tarihsel ve kültürel yapıyı geleceğe taşıma, doğal yapının korunup geliştirilmesi, kirlilik yaratan sanayinin kent dışına alınması ve alanın yaşayan ve temiz alanlara dönüşmesi vb kararlar, yerel ve merkezi yönetimin kentsel dönüşüm fikirlerinin ekolojik yönünün de bulunduğunu göstermektedir. Ayrıca kentteki sivil toplum kuruluşları, küresel işbirlikleri yaparak yeşil etik, karbon endeks, inovasyon gibi programlarda bilgi sahibi olarak önerilen dönüşüm çalışmalarını bu kavramlar üzerinden denetim altında tutmaktadırlar [142].

Yenilik Kapsamı: Projeler bütününde belirtilen büyüklükteki bir alanda, bu kapsamda hazırlanmış bir dönüşüm projesi bulunmaması bağlamında, projenin yenilik getirdiği söylenebilir.

Alınan kararlar bakımından geleceği hedefleyen bir kentsel dönüşüm yaklaşımını benimsemektedir.

Kimlik Kapsamı: Edirne, geçmişteki önemini ve kimliğini tekrar kazanma çabası içindedir. Bu sebeple kentin tarihi değerlerine sahip çıkacak birçok koruma ve kentsel yenileme çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Ancak şehirdeki en önemli bütüncül yenileme düşüncesi, 2009 yılında düzenlenen, kentin önemli tarihi miraslarından ve dünya miras listesinde bulunan Selimiye Camii ve çevresi için, Belediye Başkanlığı'nca düzenlenen "Edirne Belediyesi Selimiye Camii ve Çevresi Kentsel Tasarım Proje Yarışması" dır (Şekil 2.6)[143]. Bu yarışma sonrasında Selimiye ile ilgili çalışmalar devam etmiş, Camii ve Külliyesi, Unesco Dünya Kültür Miras Listesine girmiştir. Alan yönetimi ofisi bölgede çalışmalarına devam etmektedir.

Yine Karaağaç'ın Pazarkule sınır kapısı bağlantısında farklı bir öneri geliştirilmiştir. Öneri ile, ağır tonajlı araç trafiğine kapatılan, tarihi köprülere alternatif olarak yapılacak köprüler ve yüksek standartlı bir yol ağı ile uluslararası ticaret ve nakliyat yapan firmalara, Avrupa'ya geçişlerinde seyahat konforu ve trafik güvenliği ile yeni bir güzergah imkanı tanınacaktır [144, 145].

Kentsel dönüşüm, bütüncül bir kentsel gelişmenin süreci olarak algılanmak ve uygulanmak zorundadır. Dönüşüm, tüm bileşenlerde değerlendirilebilmeli ve tüm kentsel donatıları etkilemelidir. Bununla birlikte, insanların yaşam kalitesinin kapsamlı biçimde iyileştirilmesini sağlamalıdır. Bunun için, merkezi yönetim, yerel yönetim, özel sektör, üniversite, kiracılar, konut sahipleri vb. tüm aktörlerin fikirlerine, önerilerine, kabul ve işbirliğine gerek vardır.

Şekil 2.6. Yarışmada İlk Üç Ödülün Sahibi Projeler [143]

Yukarıda kısa tanımlamaları yapılan, tarihi süreçleri açıklanan ve dönüşüm amacıyla üretilen projeleri, bileşenler açısından değerlendirilen bu üç sınır kentinin dönüşüm sistematiği tablo halinde sunulmaktadır. Tabloda, kentlerin sınır konumları, harita üzerinde gösterilmektedir. Dönüşüm süreçlerindeki yöntemleri, süreçlere katkıda bulunan aktörler ve örgütlenme modelleri belirtilmiştir. Yukarıda ayrıntılı olarak açıklanan bileşenler kapsamındaki kararlar, anahtar sözcüklerle belirtilerek önem verilen bileşenlerin takip edilmesi sağlanmıştır (Tablo 2.5).

Görülmektedir ki üç kentte de dönüşüm kapsamında bütüncül çalışmalar yapılmış, kentin ekonomisi ile birlikte, kent sakinlerinin sosyal sorunlarına da çözüm üretilmiş, enerjinin verimli kullanılması ve sürdürülebilmesi projelerde değerlendirilmiştir.

En önem verilen bileşenin üç örnekte de kimlik verisi olduğu tespit edilmiştir. Trieste Kenti'nin, limanını, Aachen Kenti'nin bilgi ve teknoloji üretimini, Edirne Kenti'nin ise tarihi geçmişini sınır konumu ile beraber kimlik verisi olarak değerlendirdiği görülmektedir. Tüm ortaklıkların bu verileri doğru değerlendirmek amacıyla kurulduğu ve yatırımların bu doğrultuda yapıldığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla diğer kapsam altında açıklanmış çalışmalar aynı zamanda kimlik kapsamında da değerlendirilebilmektedir.

Örnekler incelendiğinde, bu sınır kentlerin aynı zamanda taşra imajı çizdiği ve ülkelerindeki diğer kentlere oranla dönüşüme daha açık oldukları ve ihtiyaç duydukları söylenebilir.

Tablo 2.5.Kentlerin Dönüşüm Çalışmaları Karşılaştırması

ÜLKE/KENT	TRIESTE/ İTALYA	AACHEN/ ALMANYA	EDİRNE/ TÜRKİYE
YAKIN ÇEVRESİ İLE KONUMU			
DÖNÜŞÜM YÖNTEMİ	Sağlıklaştırma, Yenileştirme	Alansal Temizleme, Yenileme, Yeniden Geliştirme, Yenileştirme	Soylulaştırma, Yenileme, Sağlıklaştırma, Yeniden Geliştirme
AKTÖRLER	Merkezi Yönetim, Yerel Yönetim, Uluslararası Kuruluşlar, Sivil Toplum Örgütleri, Üniversiteler, Yerel Halk	Merkezi hükümet, Yerel yönetim, Özel sektör, Sivil Toplum Kuruluşları, Üniversiteler ve Uluslararası Birlik ve Ortaklıklar	Merkezi Hükümet, Yerel Yönetim, Özel Sektör
ÖRGÜTLENME MODELİ	Kamu Yönetimli Liderlik Modeli	Kamu - Özel sektör Ortaklık Modeli, Bölünmüş Ortaklık Modeli	Kamu Yönetimli Liderlik Modeli
EKONOMİK KAPSAM	Cruise Terminali'nin yenilenmesi Turizm yatırımları	Kobi destek çalışmaları Uluslararası işbirlikleri Sınır ötesi, ekonomik ve kentsel kalkınma planı	Çağrı merkezi projesi Havacılık aktiviteleri Hızlı tren projesi
SOSYAL KAPSAM	Onarılan yapıların sergi alanı olarak işlevlendirilmesi Limandan başlayan gezi aksı Konut alanları düzenlemesi	"Sosyal şehir" programı Yaşlı, engelli konut alanları işlevi Muhtaç kadınlar ve çocuklu annelere, uygun fiyatlı konutlar	15 bin kişilik stadyum projesi Roman halka yönelik konut projesi Site, otel ve alışveriş merkezi fikri
EKOLOJİK KAPSAM	Sürdürülebilir enerji eylem planları Area Bilim Parkları	Eu-gugle projesi Alsdorf maden ocağının yeniden düzenlemesi Aachen üniversitesi"solar campus" projesi	Küresel işbirlikleri Sivil toplum kuruluşları denetimi Yeşil etik, karbon endeks, inovasyon programları
YENİLİK KAPSAMI	URBACT/CTUR Etkinlikleri Liman için kentle bağlantılı master plan Yarışmalar	Sürdürülebillir ulaşım planlaması projeleri "cıvıtas dynamo" ve"railGate"	Geleceği hedefleyen kentsel dönüşüm yaklaşımı Kent bütününde dönüşüm
KİMLİK KAPSAMI	Ortadoğu ve Uzakdoğu arasında bağ kurma amacı Artan liman ticareti Teknoloji güncellemeleri "Sınır ve liman kenti" çalışmaları	"Sınır, bilgi ve teknoloji kenti" çalışmaları Fın-urb-act gelişim projesi Taşra imajından kurtulma amacı Aachen Üniversitesi yeni kampus projesi Üniversite, yerel halk ve sanayi iletişimi	"Tarih ve sınır kenti" çalışmaları Koruma ve onarım çalışmaları Selimiye camii ve çevresi kentsel tasarım yarışması Unesco dünya miras listesi çalışmaları ve alan yönetimi ofisi Sınır ulaşımı için alternatif köprü

1. Derece 2. Derece 3. Derece

Çalışmalar değerlendirildiğinde, ulaşımın üzerinde önemle durulduğu görülmektedir. Trieste kenti, liman kenti olarak öncelikle deniz daha sonra da karayolu ulaşımını geliştirmek adına yatırımlar yapmıştır. Aachen kenti, Belçika ve Avrupa arasındaki kara ve demiryolu ana aksında konumlanmaktadır. Bu nedenle kentte, demiryolu sürdürülebilirliği ve güvenilir, güncel uygulama örnekleri araştırmaları yapılmaktadır. Edirne'de ise alternatif karayolu ve hızlı tren önerileri getirilmekte, havayolu ulaşımı ve yan işlevlerinin de göz ardı edilmediği görülmektedir.

Örgütlenme modelleri değerlendirildiğinde ise, projelerde kullanılmış en verimli modelinin; sınırlamaların azaldığı, bakış açılarının çeşitlendiği ve fikirlerin daha fazla üretilebildiği bölünmüş ortaklık modeli olduğu belirlenmiştir.

BÖLÜM 3

ÖRNEKLEM ve YÖNTEM

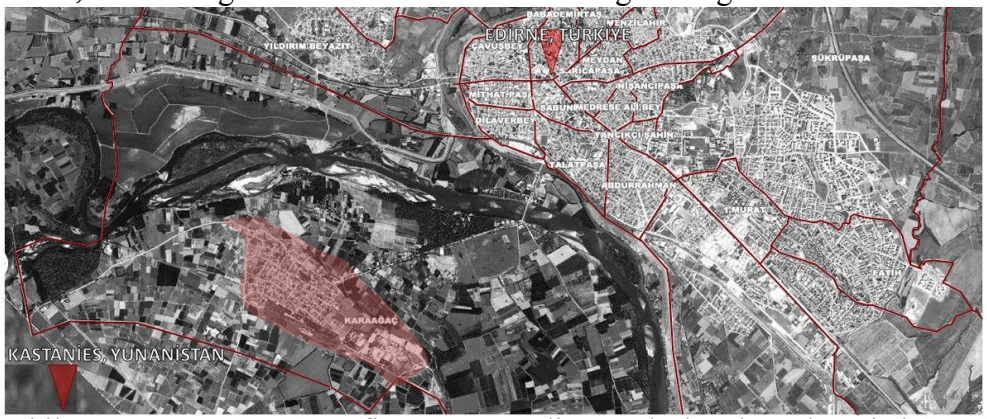
Sınır kentlerde kimliğin yeniden kazanılmasına yönelik çalışmada, örnek yerleşim alanı olarak, Edirne ve kentin Yunanistan sınırında bulunan Karaağaç Mahallesi incelenmektedir.

Binlerce yıllık tarihi ve bu tarihin oluşturduğu kültür mirasları ile bir sınır kenti olan Edirne, koruma, yenileme, sıhhileştirme araştırmalarında veri sağlayan zengin bir laboratuvardır. Edirne'yi ayrıcalıklı bir noktaya getiren bu tarihi ve kültürel yaşamı, kentin özgün bir karaktere sahip olmasını da sağlamıştır. Tüm kentin olduğu gibi her mahallesinin de ayrı birer kimliği olduğundan söz edilebilmektedir.

3.1. ALAN ARAŞTIRMASININ YER SEÇİMİ

Edirne'nin özgün mahallelerinden olan Karaağaç, coğrafi konumu nedeni ile özeldir. Yerleşimin Yunanistan ile komşu olması ve içinde bulunan Pazarkule sınır kapısı, bölgeyi "sınır yerleşimi" olarak nitelendirmemizi sağlar (Şekil 3.1).

Bu coğrafi konum nedeniyle, bölge kullanıcıları tarih içerisinde değişikliğe uğramıştır. Farklı kullanıcılar, kültür ve yaşantılar, yerleşimin sosyal yapısını, sonra da fiziksel yapısını belirleyerek, yerleşimi kendine özgü bir konuma getirmiştir. Karaağaç, bir sınır yerleşimi olarak, barındırdığı farklı kültürlerin harmanladığı kimliği ile tanımlanır olmuştur.

Şekil 3.1 Karaağaç'ın Coğrafi Konumu (Edirne Bel.'den düzenlenmiştir[146].)

3.2. KARAAĞAÇ YERLEŞİMİ ANALİZLERİ

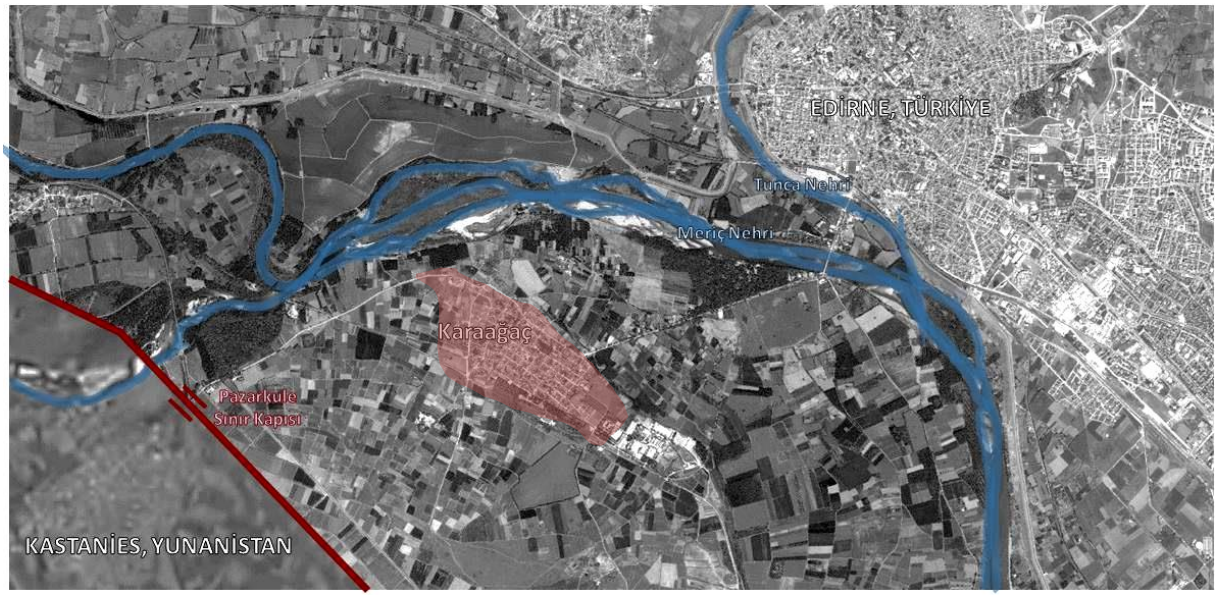
Türkiye'nin batıdaki en uç noktasında, Edirne'nin Karaağaç Mahallesi bulunmaktadır. Meriç Nehri'nin oluşturduğu sınırın diğer tarafında kalan tek Türk toprağı olma özelliği taşımaktadır.

3.2.1. Konum Analizi

Karaağaç Mahallesi, Yunanistan'ın Kastanies yerleşimi ile komşudur. Bu iki yerleşim arasında yaklaşık 7 km.lik bir mesafe bulunmaktadır. Yunanistan ve Türkiye arasında karayolu ulaşımı hattında bulunan iki sınır kapısından biri [147] olan Pazarkule Sınır Kapısı burada yer almakta ve ulaşımı yine Karaağaç Mahallesi'nden sağlanmaktadır (Şekil 3.2).

Karaağaç Mahallesi, Edirne il merkezinden 5 km uzaklıktadır. Meriç ve Tunca Nehirleri nedeni ile merkezden fiziksel olarak ayrılmasına rağmen Karaağaç'ın, iklimini, bitki örtüsünü, gelir kaynaklarını ve kullanıcı profilini etkileyen en önemli faktör de yine bu iki nehirdir (Şekil 3.2).

Merkezden Karaağaç'a ulaşım aksı Ekmekçizade Ahmet Paşa (Tunca) Köprüsü geçilerek başlamakta ve Sultan Mecit (Meriç) Köprüsü, Karakol ve Eski İstasyon binaları geçilerek taş parke yol, yerleşimin adını aldığı ağaçlar ve kent ormanı ile devam etmektedir. Parke yolun sonunda Karaağaç Mahallesi yerleşim alanına ulaşmak mümkündür.

Şekil 3.2 Karaağaç, Pazarkule Sınır Kapısı ve Nehirler (Edirne Bel.'den düzenlenmiştir [146])

3.2.2. Yerleşim Analizi

Karaağaç Mahallesi, Kuzey'de Yıldırım Beyazıt, Dilaverbey, Talatpaşa devamında kuzeydoğu yönünde Abdurrrahman ve İstasyon mahalleleri ile komşu olup, batı ve güney yönlerinde ise Yunanistan'ın Kastanies kasabası ile sınırlanır. Bu geniş alan 2300 ha.dır. Karaağaç Mahallesi yerleşim alanı ise dikdörtgen şeklinde ve yaklaşık 125 ha.'lık bir alandır (Hesaplamada imar sınırları dikkate alınmıştır).Mahalle, kuzeydoğu yönünde Soğuk Hava Deposu ve Ortaköy Caddesi ile başlamaktadır. Doğusunda Karaağaç Kışlası batısında ise Pazarkule Sınır Kapısı ile sonlanır. Güneybatı sınırını ise İstasyon Caddesi ve Binası oluşturmaktadır.

Karaağaç'ın en önemli aksı, bölgenin iki tarihi yapısıyla sınırlanan; adını, resimlerini mahalledeki atölyesinde yapmış ve Balkan Savaşlarında şehit düşmüş ünlü ressamdan alan [148] Hasan Rıza Caddesi'dir. Cadde, sağındaki Soğuk Hava Deposu ile yerleşim bölgesine dahil olurken, Trakya Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi olarak kullanılan Tarihi İstasyon Binası ile sonlanmaktadır. Caddenin başlangıç ve bitiş noktalarını oluşturan bu yapılar tescilli anıtsal yapılardır. Aynı zamanda cadde üzerinde birçok sivil mimari örneğine de rastlanmaktadır. Bu cadde yerleşimin omurgası gibidir. Diğer sokak ve caddeler ona takılmış durumdadır.

Diğer önemli akslarından biri, üzerinde birçok kafenin masaları ve misafirleri ile yaşayan, Tarihi Gar binasının içinde yer aldığı arazi boyunca devam eden İstasyon Caddesi, diğeri ise yılda yaklaşık 600.000 kişi (TUİK [149]verilerine göre yerli/yabancı giriş ve çıkış sayıları toplamı) tarafından kullanılan Pazarkule Sınır kapısı ve Edirne arasında bağlantı sağlayan, Ortaköy Caddesi'dir (Şekil 3.3).

Şekil 3.3. Karaağaç'ın Yerleşim Dokusu ve Aksları

Karaağaç'ın dokusu incelendiğinde, yerleşim kesiminde gridal sistemin hakim olduğu, yerleşimden Pazarkule yönüne doğru ise geometrik düzenin kısmen bozulduğu görülmektedir. Yerleşimdeki yapıların fiziksel durumunun da sokaklar gibi Pazarkule (Batı) yönüne doğru kötüleştiği görülmektedir.

Karaağaç'taki mekanlar, gridal sistem gereği, kolayca kavranabilmektedir. Birbirini dik açıyla kesen sokakların her kesişim noktası, uzayıp giden bir diğer sokağın tümünü görebilmeyi sağlar.

Karaağaç'taki farklı plan şemalarının ve malzemelerin oluşturduğu biçimsel özellik, bölgenin sosyal yapısına uyum sağladığı için yaşayanlarca korunmuştur. Bölgede hemen hemen her sokakta, tarihteki Karaağaç'ı anlatacak bir gayrimüslim evi ya da sürprizli bir mekan görmek mümkündür.

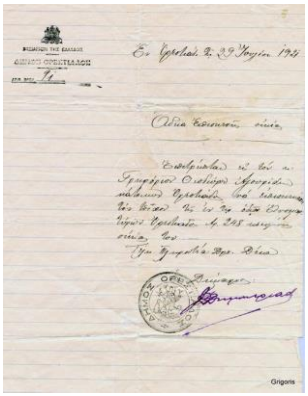
3.2.3. Tarihi Analiz

Karaağaç'ın tarihi hakkındaki bilgiler oldukça sınırlı ve farklıdır.

Eski antik Orestiada şehrinin kalıntıları üzerine kurulmuş [150] ve Agamemnon'un oğlu Orestes adına isimlendirilmiş olduğu en bilinen rivayet olsa da yerleşime verildiği farklı kaynaklardan öğrenilen diğer isimler de Orestia, Orestias, Uskumada ve Goneis'tir. (Şekil 3.4) Ayrıca geçmişte halk tarafından "Adrianapolis'in kitissiası" olarak anıldığı bilinmektedir [2,151].

Yazılı kaynaklarda, Maraş adında bir köy olduğu, köy halkının anlaşmazlığı sonucu Eski ve Yeni Maraş olarak ayrıldığı, Eski Maraş'ın ise Karaağaç adını aldığından söz edilmektedir [152].

Yunan İşgali sırasında, Karaağaç'ın ismi "Orestiada" olarak kullanılmıştır.

Şekil. 3.4 Karaağaç'ta 1921 Yılında Hazırlanmış Bir Ev Onarım Raporu ve Belediyenin Kullanmış Olduğu Mühür [153].

17.yy'ın ikinci yarısından itibaren, Batıdan Osmanlı İmparatorluğu'na gelen seyyahların, Edirne'den geçen yolu kullandıkları ve seyahatnamelerinde bu nedenle Edirne ve yakın çevresinden bahsettikleri görülmektedir. Bu dönemde Karaağaç'ta 50 Rum ailesinin yaşadığından ve Türklere ait 10'a yakın çiftlik ve yazlık ev bulunduğundan bahsedilmektedir. Ayrıca, Karaağaç'ta en önemli geçim kaynağının şarap imalatı ve satışı olduğundan, Edirne ve yakın çevresinden insanların buraya şarap içmeye geldiklerinden söz edilmektedir [2, 154]. Bunlara ek olarak Karaağaç'ta yaşayan bazı kişilerin çeşitli ülkelerin fahri konsolosluklarını üstlendiği, 25 ailelik zengin ve köklü bir grubun ise yazlık evleri olduğu ve yazlarını burada geçirdikleri mahalle sakinleri tarafından anlatılmaktadır.

Geçmişte, Edirne'ye çok yakın, ancak şehrin dışında oluşu, nehir ve orman alanlarıyla, yazları sıcak olan Edirne için serin bir mesire yeri olduğundan, Osmanlı İmparatorluğu'na gelen elçilerin ve hatırı sayılır misafirlerin burada misafir edildiğinden bahsedilmektedir.

Yabancı tüccarlara, Osmanlı topraklarında ticaret imkanı verildikten sonra, bu tüccarların bağlı bulunduğu devletler imparatorluğun belli başlı bölgelerinde konsolosluklar kurmuştur. Bu bölgelerden biri de Karaağaç'tır. Aynı dönemlerde İstanbul'u Avrupa'ya bağlayan demir yolunun Edirne durağı da Karaağaç'ta yapılmıştır. Bu sayede yapılaşma artmış, yerleşme küçük bir köyden ilçeye doğru büyüme göstermiştir. Bu yıllarda ticaret alanları da fazlalaşmıştır. Bölgenin en önemli gelir kaynakları ipekböcekçiliği, bağcılık ve sebzeciliktir.

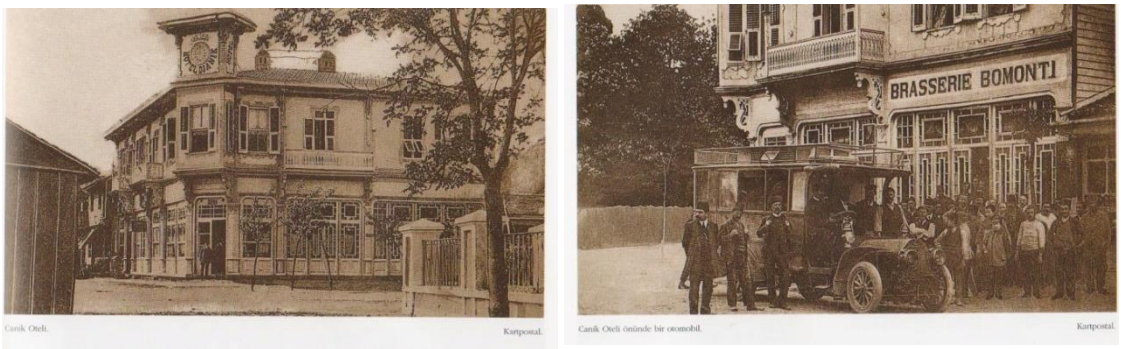
19. yüzyıl boyunca, kentin Avrupa ve Asya kıtalarıyla irtibatını sağlayan çok sayıda su ve kara yoluna sahip oluşu Edirne'yi farklı kılmaktaydı. Tekirdağ ve Enez limanları üzerinden İzmir'e, oradan Akdeniz ülkelerine ulaşan ticaret önemliydi. Nakliyatta bazı güzergâhlarda (Enez-Filibe hattında) Meriç nehrinin kullanılması Edirne'nin hinterlandını geniş tutmaktaydı [155]. Enez Limanı, Doğu Trakya'nın en önemli liman şehri olarak Meriç Nehri yoluyla Ege Denizi'ni Doğu Trakya'nın iç kısımlarına bağlamaktaydı. Ege adalarıyla Trakya arasındaki ticarette önemli bir limandı. Tekirdağ, Gelibolu ve Karaağaç liman ve iskeleleri sayesinde Edirne vilayeti ticari bir köprü ve merkez olma özelliğini sürdürmüştür [156]. Demiryolu yapımıyla taşımacılıkta nehir yolu terk edilmiştir.

1870 yılında yapımına başlanan Rumeli demiryolunun [157] gelmesi ile Karaağaç'ın toplumsal yaşamında önemli değişiklikler olmuştur. Burada çalışmaya gelenlerin çoğunluğu Edirneli idi ve işyerlerine yakın olmak için Karaağaç'a yerleştiler [3]. Dolayısıyla mühendis, teknisyen ve işçi gibi çalışan kesimin barınma ihtiyaçlarını karşılayacak konutlara, dini tesis, okul, banka, postane ve bunun gibi diğer yapılara gerek duyularak hızlı yapılaşmaya gidilmiş, ayrıca Avrupa'dan gelen veya Avrupa'ya giden yolcular için kalacak oteller, lokanta, cafe ve

eğlence yerleri de açılmıştır. Şehirleşme, artan nüfus gibi etkenler, Karaağaç'ı olumlu bir gelişme sürecine getirmiş, ticaret artmış ve teknolojik yenilikleri de beraberinde taşımıştır [3]. XX. yy'ın başlarında Karl Baedecker yayınladığı rehber kitapçıkta, trenle Edirne'ye gelen yolcular için Karaağaç'ta konaklama ve restoran hizmetleri veren Djanik ve Variete otellerinden bahsetmiştir (Şekil 3.5). Ayrıca demiryolları yapımında çalışan teknisyen ailelerin çocukları için 1883 yılında yapılmış okuldan bahsetmektedir.

20.Yüzyıl'ın başlarında da devam eden gelişme, artan nüfusuyla birlikte köy konumundan, ilçe konumuna gelmiş, oteller, lokantalar, kafeler, sinemalar, dans salonları, birahaneler gibi gösteri ve eğlence yerleri ile çeşitli spor etkinliklerinin bulunduğu Karaağaç "Küçük Paris" lakabını almıştır. [3]

Osmanlı İmparatorluğu'nun yaşadığı siyasi olaylar, Edirne'yi dolayısıyla Karaağaç'ı etkilemiştir. Balkan Savaşlarının sonunda 30 Mart 1913 yılında imzalanan Londra Antlaşmasıyla Osmanlı Devleti, Midye-Enez hattının ötesindeki Trakya ve Rumeli'yi Balkan Müttefiklere bırakmayı kabul etmiştir.[3, 158]

Şekil 3.5. Djanik Oteli ve Brasserie Bomonti [151]

Balkanlardaki karışıklıklar sırasında Osmanlı denetimine geçen bölge, I.Dünya Savaşı sırasında imzalanan Sofya Antlaşması ile yeniden Bulgarlara verilmiştir. Savaş sonucunda, Neuilly'de yapılan antlaşma ile Batı Trakya'nın güneyi, Karaağaç, Dimetoka, Sofulu, Dedeağaç, Gümülcine ve İskeçe, "Müttefikler arası Trakya Hükümeti" adı altında Fransız askeri makamlarının idaresine verilmiş, ancak 7 ay sonra yönetimin Yunanistan'a devri ile hükümet yönetimi son bulmuş, 20 Temmuz 1920'de Yunanlılar, Doğu Trakya'ya taaruza başlamıştır. 20-25 Temmuz 1920 tarihleri arasında taarruza karşı gerçekleştirilen direnişe Karaağaç Muharebesi adı verilmiştir [158].

Kurtuluş Savaşı sonrası imzalanan Mudanya Anlaşması (11 Ekim 1922) ile Meriç Nehri Türk- Yunan Sınırını oluşturmuştur. 23 Temmuz 1923'te imzalanan Lozan Anlaşması

ile Yunan ordusunun kaybettiği savaşın tazminatı olarak, Karaağaç ve Bosnaköy Türk topraklarına geçmiş, aynı yıl yapılan mübadele ile yerleşimin Rum sakinleri Meriç Nehri kıyısında NeaOrestiada adında yeni bir kent kurmuşlardır [3].

Karaağaç yerleşimi, XVII. yy da, %90 Rum, %10 Ermeni, Yahudi ve Bulgar kökenli Osmanlılardan oluşmaktaydı. XIX. yy.dan itibaren bu nüfus çeşitliliğine Avrupalılar da eklenmiştir. 20.yy.ın başlarında ise Türk nüfusu artmaya başlamış, 1923 mübadelesinden sonra, Edirne'ye bağlı bir mahalle haline gelmiştir. Bölgede kalan son gayrimüslim nüfus, 2. Dünya savaşı sırasında bölgeyi terk etmiştir. Bu göçler, bölgedeki tarımsal yapıyı önemli ölçüde etkilemiş, bağcılık ve ipekböcekçiliği, Rumların yerine yerleşen Müslüman nüfusun tanımadığı bir iş kolu olduğundan büyük oranda azalmıştır.

Mübadele sonrası bölgeye yerleşen dar gelirli grupların, bölgeye kimlik kazandıran ahşap evleri yıkarak kerestelerini sattıkları ve yerlerine kerpiç evler inşa ettikleri anlatılmaktadır. Süreç içinde Karaağaç bakımlı ve zengin görüntüsünden gitgide uzaklaşmıştır.

3.2.4. Tescil Alanları Analizi

Mahallenin bir kısmı 30.01.2014 tarihli Edirne Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu kararı (EK 2) ile kentsel sit alanı ilan edilmiştir. Bu geniş alan içerisinde; Pazarkule Devlet Ormanı, Karaağaç Söğütlük Devlet Ormanı, Asker Söğütlüğü Devlet Ormanı, Top Söğüt Devlet Ormanı olmak üzere 4 adet II.derece doğal sit alanı [159], Soğuk Hava Deposu, Tarihi İstasyon Binası ve ek yapıları, Meriç ve Tunca Köprüleri dahil olmak üzere 31 adet tescilli anıtsal yapı, Laleli Konak ve Bahattin Öğütmen Konağı gibi Karağaç'ın konut biçimlenişlerine örnek olarak incelenen 28 adet sivil tescilli eser bulunmaktadır. Şekil 3.6'da Karaağaç planlı alanı, yakın çevresindeki tescilli yapılar ve konumları görülmektedir.

Karaağaç Mahallesi sınırları içinde yer alan ve envanter listelerinde bulunan 59 adet yapı, konum bilgisi, ada, pafta, parsel numaraları, adresleri, teknik çizimleri ve güncel fotoğrafları yardımı ile açıklanmaktadır.(EK-1)

Şekil 3.6. Karaağaç Mahallesi Tescil Alanları Analizi

3.2.5. Günümüz Mekansal ve Sosyal Analizleri

Günümüzde mahalle içinde gerçekleşen dönüşümler; alınan plan kararlarının etkilerinden çok, bölgeye gelen yerli ve yabancı turistlerin seçimleri, beklentileri ve bölgeyle kurdukları iletişimin fizik mekana yansımasından kaynaklanmaktadır. Bu anlamda Karaağaç'ta, tez içinde kullanıcı olarak da ifade edilen turist nüfusu, yaşayan ve çalışan nüfus kadar mahallenin şekillenmesini sağlayan temel faktördür.

Karaağaç, coğrafi konumundan gelen sınır kimliği ile turistlerin mecburi ilk ya da son durağıdır. Yerleşim içinde bulunan iki nehir ve ormanlık alan, insanları dinlenme amacı ile bölgeye çekmektedir. Farklı kültür ve farklı sosyal çevrelerden kullanıcıların farklı beklentilerine cevap verecek eğlence mekanları da sayı ve çeşit açısından her geçen gün artmaktadır. Bölgenin kafe ve barlar sokağı haline gelmiş alanları, İstasyon Caddesi, Ressam Hasan Rıza Caddesi kesişimi ve çevresidir. Ancak alan büyük bir hızla genişlemektedir. (Şekil 3.7)

Yerleşim olarak birbirine dik ve paralel caddelerden oluşan ızgara plan şemasının görüldüğü Karaağaç'ta, geçmişten günümüze ulaşan en sağlam yapılar konutlardır. 19.yy sonu ve 20.yy. başlarından günümüze ulaşmış olan tescilli yapılar, daha çok istasyon çevresinde yer almaktadırlar. Karaağaç'taki tarihi konutların çoğunluğunu Rum, Bulgar ve Ermeni ustalar tarafından yine bu gruplar için yapılmış olan; döneminin kültürünü ve yaşam biçimini yansıtan konutlar oluşturmaktadır [160].

Her bir bileşen bölgedeki yaşam koşullarının; yaşam koşulları da yaşam biçimlerinin belirleyicisi olduğuna göre, kültürün özellikle konutlara yansıması doğal kabul edilebilir [161].

Şekil 3.7. Ressam Hasan Rıza ve İstasyon Caddeleri

Tarihi doku içerisinde yer alan ve günümüze ulaşan bu konutların;

- Küçük de olsa bir bahçe içinde yer aldıkları,
- 1,5-2 kattan oluştukları,
- İçeri çekilmiş orta veya yan girişli ön cephelerinin sokakla doğrudan ilişkilendirildikleri,
- Yapım tekniği açısından çoğu ahşap karkas konutlarda yapı malzemesi olarak kesme taş, tuğla, ahşap ve kerpiç kullanıldığı,
- Döneminin sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik yapısı ile yapım tekniklerini yansıttıkları görülmektedir.

Genel olarak 19.yy. sonu ve 20.yy. başlarında inşa edilmiş konutları biçimsel özelliklerine bakarak Gayrimüslim ve Müslim evi olarak ayırt edebilmek mümkündür. Oysaki bu bölgede yer alan tarihi konutlar -özellikle girişlerinin sokağa doğrudan açılması ve cephe yüzeyinden içeri çekilmesi açısından değerlendirildiğinde- biçimsel özelliklerinin benzerliği ile dikkat çekmektedirler. Bu durum, tarihi konutların biçimlenişinde eşzamanda yaşanan kültürel etkileşimin göstergesi olarak kabul edilebilir.

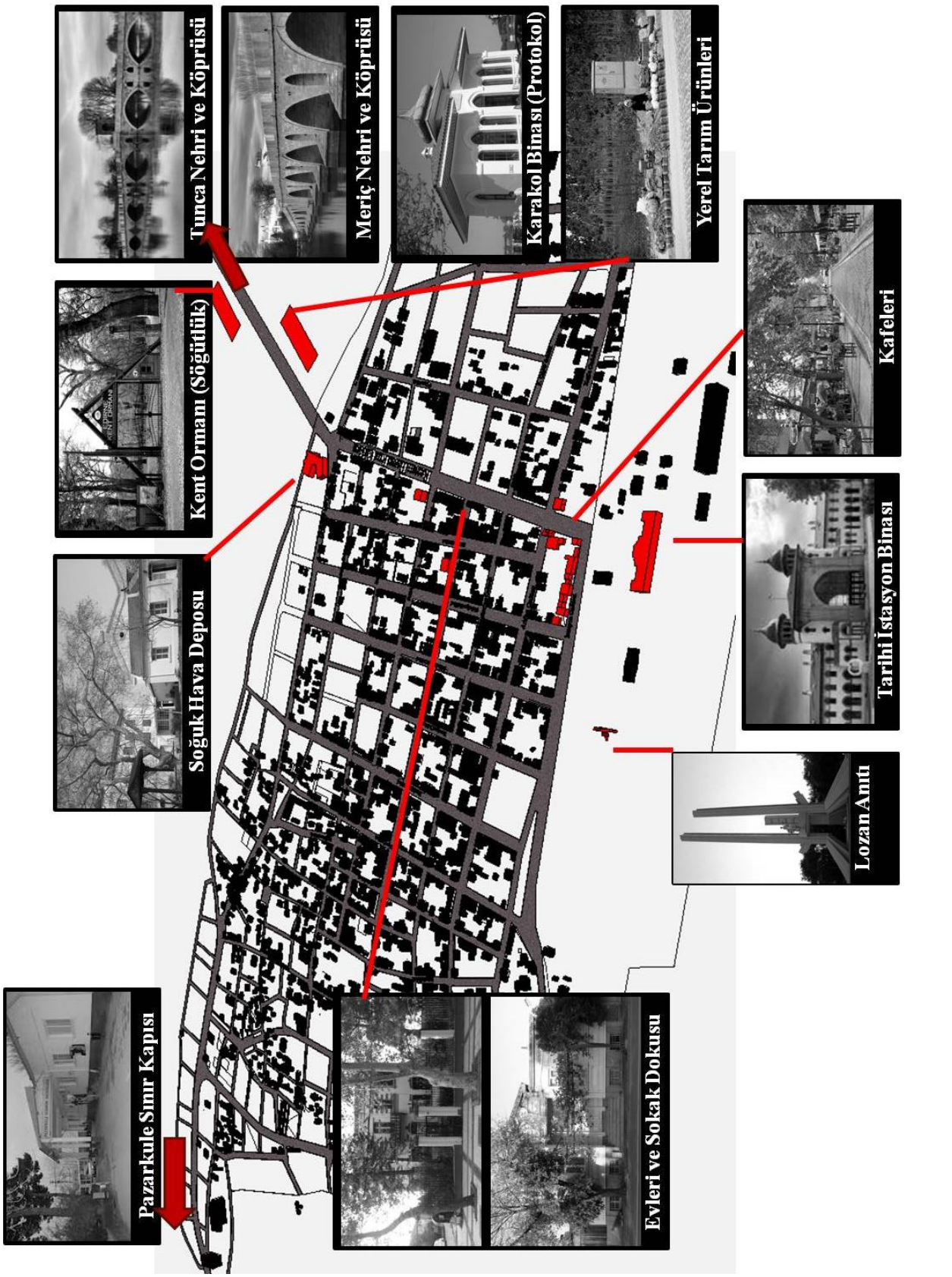
Günümüz konutlarında ise, birçoğunun giriş cephelerinin doğrudan sokakla ilişkilendirilmesi, girişlerinin içeri çekilerek ortadan açılması, geçmiş dönem gayrimüslim konutları ile benzerlikleri açısından dikkat çekicidir. Bu etkileşim aynı zamanda kültürel etkileşimin biçimsel sürekliliği olarak da değerlendirilebilir [161].

3.2.5.1. Kimlik Verileri Analizi

Karaağaç'ta tescilli mimarlık örnekleri mahallenin son derece önemli kimlik verileridir.

Lozan Anlaşması ile savaş tazminatı olarak Karaağaç'ın tekrar Türk topraklarına kazandırılmasını ve diplomatik zaferi temsil eden, 10.Temmuz.1998 tarihinde açılan yaklaşık 37 m. yükseklikteki Lozan Anıtı ve Müzesi, bölgenin ve mübadele ile değişen nüfusun anılarını tazelemektedir.

Bölgenin geçmişine tanıklık etmiş Canik Otel'in yerinde bulunan kahve ve önemli akslarının etrafında dizilen diğer eğlence yerleri, kente gelen turistleri karşılayan ilk yapı Pazarkule Sınır Kapısı, mahallenin adını aldığı bitki örtüsü, ülke sınırlarımızı oluşturan Meriç ve Tunca Nehirleri ile verimli topraklardan elde edilen yerel tarım ürünleri, bölgede tespit edilen diğer kimlik verileridir (Şekil 3.8).

Şekil 3.8. Karaağaç Mahallesi Kimlik Verileri Analizi

3.2.5.2. Doluluk- Boşluk Analizi

2300 ha.lık geniş sınırlara sahip mahallenin, imarlı alanı ise yaklaşık 100 ha.dır. Mahallede 3366 parsel, 1258 yapı, 4232 kapı numarası ve 81 adet yol bulunmaktadır [146]. Bölgede bulunan yapıların alandaki dağılımı aşağıdaki gibidir.(Şekil 3.9)

Mahallede yapıların genel olarak Ressam Hasan Rıza ve Hacı Adil Bey Caddeleri arasında toplandığı, güneydoğu ve kuzeybatı yönlerine doğru yapı yoğunluğunun azaldığı görülmektedir. Ofis Caddesi üzerinde neredeyse hiç yapı olmaması dikkat çekicidir.

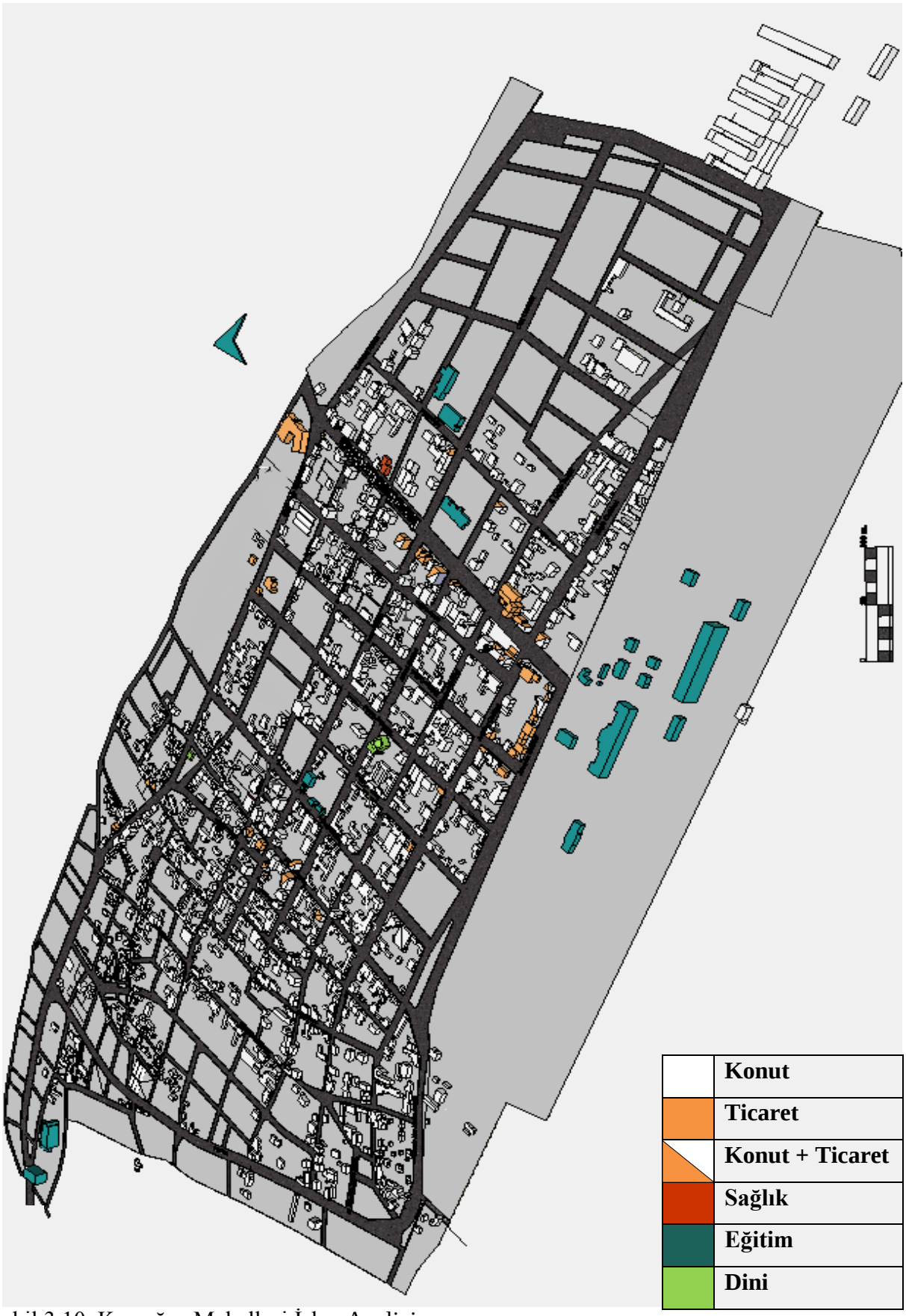
Şekil 3.9. Karaağaç Mahallesi Doluluk-Boşluk Analizi

	Yapılar
	Boş Alanlar

3.2.5.3. İşlev Analizi

Mahalle planlı alanı içinde 6 adet market, 1 adet eczane, 1 adet kuaför, 1 adet sanat galerisi, 7 adet kahvehane, 13 adet kafe/ kafe-pub, 6 adet lokanta yapısı bulunmaktadır. Bu yapıların birçoğu zemin katta konumlanmakta ve üzerleri konut olarak kullanılmaktadır. Kentsel donatı olarak bölgede 1 adet sağlık ocağı, 2 adet cami, 3 adet ilköğretim okulu, 1 lise (Süleyman Demirel Fen Lisesi) ve 1 Üniversite kampüsü bulunmaktadır. Bu eğitim kurumları, 14'ü Trakya Üniversitesi'ne ait olmak üzere toplamda 24 adet yapıyı kullanmaktadır.

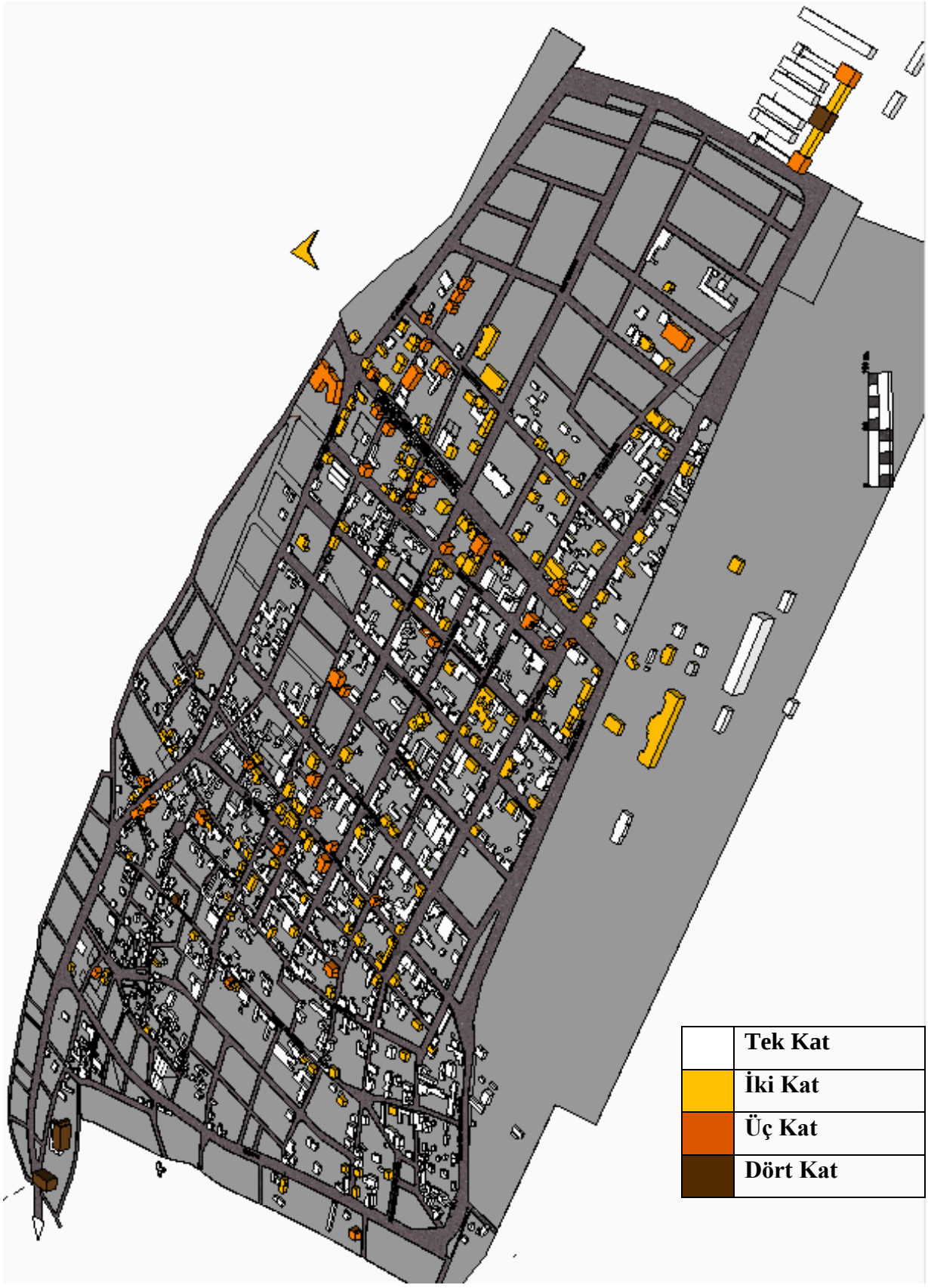
Mahalledeki diğer tüm yapılar konut ve bu konutların depo, ahır gibi yardımcı yapılarından oluşmaktadır. (Şekil 3.10)

Şekil 3.10. Karaağaç Mahallesi İşlev Analizi

3.2.5.4. Kat Adedi Analizi

Mahallenin planlı alanı incelendiğinde, Süleyman Demirel Fen Lisesi ve Demirtaş Askeri Hastanesi giriş bloğu haricinde 4 katlı yapıya rastlanmamaktadır. 41 yapı 3 katlı, yaklaşık 170 yapı ise 2 katlıdır. Bölgedeki diğer yapılar tek kat yüksekliğindedir. Bölgedeki yapıların birçoğunda çatı arası etkin olarak kullanılmaktadır. Kat sayılarına göre yapıların bölgedeki dağılımı Şekil 3.11'de gösterilmektedir.(Şekil 3.11)

Şekil 3.11. Karaağaç Mahallesi Kat Adedi Analizi

3.3. Araştırmanın Tasarımı ve Araştırma Stratejisinin Belirlenmesi

Alan araştırmasında, nicel araştırma yöntemlerinden anket kullanılmaktadır. Anket, 'cevaplandırıcının daha önce belirlenmiş bir sıralamada ve yapıda oluşturulan sorulara karşılık vermesiyle veri elde etme yöntemi' olarak tanımlanabilir [162].

Önceden hazırlanmış bir soru formuna bağlı kalınarak, sayısal yorum ve genelleme yapılabilen araştırma türüdür. Niceliksel araştırma yönteminde, araştırılan konuya ilişkin, evreni temsil edecek örneklemden sayısal sonuçlar elde edilmektedir. Elde edilen sonuçlar üzerinde gerekli istatistiki ve matematiksel analizler yapılabilmektedir [87].

Anketlerin giderek yaygınlık kazanmasının altında yatan en büyük gerekçelerden biri, bilgisayar destekli istatistik programlarının gelişmesi ve anketlerden elde edilen verilerin bu programlarda işlenmesinin ve analiz edilmesinin görece kolay olmasıdır [162].

Bu yöntem objektiftir, cevaplar yorumlanırken öznel bir yorumlamaya ihtiyaç duyulmaz. Anket sistematik ve planlı çalışmayı gerektirir. Elde edilen verilerin doğruluğu, büyük ölçüde kullanılan yöntemlerin seçimine ve uygulamasına bağlıdır.

Evren, araştırmacının çalışma alanını oluşturan, örneğini seçtiği ve edindiği sonuçları genelleştireceği gruptur. Belli sınırlamalar getirerek her türlü grubu evrene dönüştürmek mümkündür. Tanımlanmış bir evren, kendisini diğer gruplardan ayıran en az bir özelliğe sahiptir. Ayrıca, evren çok geniş bir coğrafi alanı kapsayabileceği gibi istenildiği kadar da daraltılabilir [162].

Araştırma evrenine tamamen ulaşmak mümkün olmadığı için, bu evreni temsil etme özelliğine sahip belirli sayıda belirli yöntemle daha az bir kitle –örneklem- seçilir. Bu örneklemin, hatasız tespit edilmesi ve onlara doğru soruların sorulması önemlidir.

3.4. Örneklem Büyüklüğü ve Katılımcıların Belirlenmesi

Örnekleme, bir çalışma için seçildikleri büyük grubu (evren) temsil edebilecek şekilde, grup içerisinden belli sayıda elemandan (denek) oluşan, bir alt elemanlar grubu oluşturulması sürecidir. Örneklemenin amacı, araştırmacıya evren hakkında genellemeler yapabileceği (tüme varım) bilgiyi, evrenin bütününü tek tek araştırmasına gerek kalmadan sağlamaktır. Örneklemenin, seçildiği evrene ilişkin genellemeler yapılabilecek bilgi/veri sağlayabilmesi için uygun bir teknikle oluşturulması gerekir. Bir örnek, evreni temsil etmesindeki hassasiyet derecesinde başarılıdır [162].

Örnek büyüklüğünün belirlenmesi sürecinde, örnek bir kütleden elde edilen verilerden yola çıkarak evren hakkında genellemeler yapmak, olasılığa dayanır. Bu sebeple, örnek kütle büyüdükçe evren hakkında yapılan genellemelerde yanılma olasılığı azalır. Bu durum göz

önünde bulundurulduğunda, araştırmacının uygun bir örnek kütle için, hem temsil yeteneği sağlayan bir örnek büyüklüğünü (Tablo 3.1), hem de maliyet, zaman ve veri analizi şartlarını dikkate alarak bir dengeye ulaşması gerekir [162].

Geray [163], örnekleme tekniklerini olasılıkçı olan ve olasılıkçı olmayan örnekleme teknikleri olarak sınıflandırmıştır.

Olasılıkçı olan örneklemenin 4 alt başlığı bulunmaktadır. Bunlar;
Basit tesadüfi, Sistematik, Tabakalı ve Gruplara göre Örneklemedir. Olasılıkçı olmayan örnekleme çeşitleri ise; Kolayda, Kasti Örnekleme, Kota, Kartopu Örneklemeleridir.

Araştırmanın evreni, Karaağaç Mahallesi'nin tüm kullanıcıları olarak ele alınmıştır.

Araştırmanın çözümleme birimi -kullanıcıları-, üç sosyal grupta ele alınmıştır.

Tablo 3.1. Belli Evrenler için Kabul Edilebilir Örnek Büyüklükleri(N=Evren büyüklüğü; S=Gerekli Örnek Büyüklüğü) [162].

N	**S**	**N**	**S**	**N**	**S**	**N**	**S**
10	10	190	127	1100	285	5000	357
20	19	200	132	1200	291	6000	361
30	28	250	152	1300	297	7000	364
40	36	300	169	1400	302	8000	367
50	44	350	185	1500	306	9000	368
60	52	400	196	1600	310	10000	370
70	59	450	212	1700	313	15000	375
80	66	500	217	1800	317	20000	377
90	73	550	226	1900	320	30000	379
100	80	600	234	2000	322	40000	380
110	86	650	242	2200	327	50000	381
120	92	700	248	2400	331	75000	382
130	97	750	254	2600	335	100000	384
140	103	800	260	2800	338	1000000	384
150	108	850	265	3000	341	10000000	384
160	113	900	269	3500	346		
170	118	950	274	4000	351		
180	123	1000	278	4500	354		

Çalışan/Okuyan

Ziyaretçi

Yaşayan

Bölgeyi en uzun süre kullanan ve bölgeyle en fazla iletişim ve etkileşim halinde olan grup; bölgede kiracı ve konut sahibi olarak bulunan, bölgede ikamet eden gruptur. Çalışmada "Yaşayan" olarak ifade edilmektedir.

Bölgeyi orta süreli kullanan grup, mahalleye sabah gelen akşam saatlerinde de ayrılan; esnaf, öğrenci, kamu personelinden oluşan çalışmak veya öğrenim görmek üzere burada bulunan gruptur. Anket içinde "Çalışan/Okuyan" olarak yer almaktadır.

Bölgeyi diğer gruplarla kıyaslandığında en kısa süre kullanan gruptur. Sabah, akşam, yaz veya kış gibi bir ayrım olmaksızın, istediği herhangi bir zaman aralığında bölgede bulunan, boş vakit geçiren, tanıdık ziyaretine gelen, ilk defa bölgeyi görmeye gelen vb. kişilerden oluşan gruptur. "Ziyaretçi" olarak isimlendirilmektedir (Tablo 3.2).

Anket soruları katılımcıların farklılığından dolayı ekli olarak düzenlenmiştir. Anketin ilk kısmı 22 sorudan oluşmaktadır. Yaşayan (Mahalle sakini) grubuna farklı olarak yöneltilen ikinci kısım ise 5 soru içermektedir.

3.5.Verilerin Toplanması

Bu çalışmada yapılacak olan uygulama; kullanıcı açısından Karaağaç Mahallesi'ni kapsamaktadır. Örnekleme yöntemi olarak da zamandan kazanmak, maliyetten tasarruf etmek amacıyla ve tüm kullanıcılara ulaşma imkanı bulunmaması nedeniyle tesadüfî olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi tercih edilmiştir.

Tablo 3.2. Kullanıcı Gruplarının Tanımlanması

KULLANICI		
UZUN SÜRE KULLANIM **24 Saatlik Dilim** 	**ORTA SÜRELİ KULLANIM** **8-10 Saatlik Dilim** 	**KISA SÜRELİ KULLANIM** **2-3 Saatlik Dilim**
"YAŞAYAN"	**"ÇALIŞAN/OKUYAN"**	**"ZİYARETÇİ"**
Mahalle Sakini	Esnaf	Turist
Kiracı	Öğrenci	Konuk
Ev Sahibi	Memur	…

3.5.1. Görüşme Sorularının Belirlenmesi ve Uygulama Yöntemi

Verilerin toplanmasında kullanılan, katılımcılara uygulanan anket soruları, araştırmanın amaçları ve varsayımları doğrultusunda, bu konuda yapılmış araştırmalardan [80, 24, 164, 165, 166, 167, 168] yararlanılarak hazırlanmıştır. Anket soruları, örneklem grubundaki katılımcıların yaşadıkları çevreyi ve kenti tanıma, algılama, anlama ve yorumlama düzeylerinin belirlenmesini sağlayacak şekilde düzenlenmiştir.

Soruların ilk bölümü, anket yapılan kişilerin profillerini ortaya koyarken, diğer bölümleri katılımcıların kenti nasıl algıladıkları, kentin kimliğini nasıl tanımladıkları, kimlik öğesi olarak neleri gördükleri, bölgedeki kentsel donatı öğeleri ve kent mobilyaları ile ilgili düşünceleri, olası bir kentsel sağlıklaştırma projesinden beklentileri ve katılım ya da destekleri ile ilgilidir.

Mahalle sakinleri için hazırlanmış diğer bölümde ise katılımcıların bölgeyi tercih nedenleri ve memnuniyetleri sorgulanmaktadır.

Anket soruları,
Açık Uçlu Soru,
Liste Soru,
Kategori,
Sıralama ve
Nicelik olmak üzere beş şekilde düzenlenebilir [162].

Çalışmada kullanılan anket formunun 22 soruluk ilk kısmı 4 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümü olan ve cevaplayıcının kişisel bilgilerini öğrenmek üzere sorulan 6 soru Kategori biçiminde hazırlanmıştır. İkinci bölüm olan ve bölgenin kimliğine yönelik soruları içeren 3 soru; cevaplayıcının önem derecelerine göre şıkları sıralamasının istendiği Sıralama soru şeklinde hazırlanmıştır. Bölgenin mimari ve kentsel yaşam kalitesini sorgulamak için hazırlanan diğer 3 soru ise liste şeklinde düzenlenmiştir. Bölgede uygulanabilecek olası bir kentsel sağlıklaştırma projesinden beklentileri ve katılım ya da destekleri ile ilgili soruları içeren kısımda ise ilk sorulan 13.soru liste şeklinde düzenlenmiş olup geriye kalan sorular, cevapları "Kesinlikle Katılmıyorum"dan "Kesinlikle Katılıyorum"a derecelenen, 5'li Likert ölçeğinde hazırlanmıştır.

3.5.1.1.Görüşme Biçimi Seçimi

Görüşme, hazırlanmış anket sorularının, anketör tarafından sorulması ve kullanıcının bu soruları objektif olarak yorumlayıp cevaplandırması şeklinde planlanmıştır. Ancak süreden tasarruf etmek amacıyla turist anketlerinde işletme sahipleri ve çalışanlarından, mahalle sakini

anketlerinde ise mahalle muhtarından yardım talep edilmiştir. Yardımcı kişilere anket soruları ve sorulma nedenleri ile ilgili detaylı bilgi verilerek, ankete cevap verecek kullanıcıların olası sorularını yanıtlamaları ve tüm soruların uygun şekilde cevaplandırılmasını sağlamaları istenmiştir.

3.5.1.2. Pilot Çalışma

Araştırmada karşılaşılan hata kaynakları, kapsam, örnekleme, ölçüm ve cevaplanmama hatalarıdır. Pilot uygulama, ankette yer alması muhtemel bu tip hataları en aza indirmek için anketin deneklere dağıtılmadan önce belli sayıda kişiye uygulanmasıdır. Böylece, araştırmacı ankette doğabilecek hataları önceden düzeltme şansı bulacaktır [162].

Anketin ilgili gruba uygulanmasından önce, ankette yer alan her bir ifadenin araştırma amacına uygunluğu, anlaşılırlığı ve yeterliliği konusunda gerekli değerlendirmeler yapılarak, sorular kolay anlaşılabilecek hale getirilmiştir. Sorular kadar anketin basım formatında da düzenlemeye gidilmiştir. Anket soruları oluşturulduktan sonra, 20 kişi ile bir ön araştırma yapılmış, alınan cevaplara göre sorular gözden geçirilmiş ve yeniden düzenlenmiştir.

İncelenen kaynaklar, pilot çalışmalar ve eleştiriler doğrultusunda hazırlanan anket toplam 27 sorudan oluşmaktadır (EK.3.ANKET).

3.5.2. Veri Toplama Süreci

Karaağaç Mahallesi'nde yaşayan olarak tanımlanan grup, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre 2013 yılında 4.113 ve 18 yaş üstü nüfus ise 3.454 olarak belirlenmiştir [149]. Tablo 3.1'de belirlenen sayılara göre anket uygulanacak kişi sayısı 346 olarak hesaplanmıştır. 2014 yılı, Temmuz ve Ağustos aylarında bölgeye gidilerek belirli bir zaman aralığı ya da bölge ayrımı gözetmeksizin katılmaya istekli tüm Mahalle sakinleri ile yüz yüze görüşülmüştür. Anket çalışmasına 351 yaşayan(mahalle sakini) katılmış, bu anketlerin 346'sı değerlendirmeye alınmıştır.

Mahalle'de çalışan ve okuyan olarak ayrımlandırılan kullanıcı grubu, Trakya Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencileri ve eğitim kadrosu, bölgede bulunan 3 ilköğretim okulu eğitim kadrosu, Süleyman Demirel Fen Lisesi eğitimcileri ve bölgede bulunan işletmelerin sahipleri ve çalışanlarından oluşmaktadır. Bu grubun yaklaşık sayısı ise Milli Eğitim Bakanlığı [169] ve Trakya Üniversitesi [170] resmi internet sayfaları ve bölge esnafından alınan bilgilere göre yaklaşık 500 olarak hesaplanmış ve anketin uygulanacağı örneklem sayısı 217 olarak belirlenmiştir. Ancak ankete 182 çalışan/okuyan katılmış ve anketlerin tümü değerlendirmeye alınmıştır.

Tablo 3.3. 2013 Yılı PazarKule Sınır Kapısı Kullanımı (TUİK [149] verilerine göre tablolaştırılmıştır.)

	Yabancı Giriş	Yabancı Çıkış	Vatandaş Giriş	Vatandaş Çıkış
Karayolu	7.429.951	7.216.067	4.164.771	4.164.948
Edirne Toplam	2.828.930	2.758.042	1.012.287	1.005.412
Pazarkule	232.364	243.998	50.223	66.476

Mahalledeki sınır kapısını kullanan yerli ve yabancı turistlerin sayısı tabloda verilmiştir. (Tablo 3.3) Ancak bölgede vakit geçiren turist sayısına ulaşmak mümkün olamamıştır. Belli tarihlerde yapılan sayımlar, gözlemler ve işletme çalışanlarının verdiği bilgilere göre bir varsayımda bulunulmuştur.

Anket çalışmasına 322 turist katılmış ve tamamı çalışma kapsamında değerlendirilmiştir.

3.5.3. Veri Analizi

Öncelikle ankette sorulan tüm sorular, içerikleri, amaçları ve verilen cevaplara göre tablolaştırılmıştır. Bu tabloların oluşturulması toplanan verinin kullanımında ve yorumlanmasında yardımcı olmuştur (Tablo 3.4).

Bir sonraki aşamada verilerin birbirleri ile ilişkileri sorgulanmış, çeşitli çaprazlamalar yapılarak kullanıcı profillerinin farklı beklentileri aranmıştır.

Tablo 3.4. Soruların Yorumlanması

Soru No:	1			
Soru:	……?			
Sorunun Amacı:				
Cevap Seçenekleri:				
Cevap Oranları:				
Yorumlar:				

3.5.4. Araştırmanın Güvenirliği ve Geçerliği

Genel anlamda "geçerlik" araştırma sonuçlarının doğruluğu, "Güvenirlik" ise araştırma sonuçlarının tekrar edilebilirliği ile ilgilidir [171]. Mülakat verilerin güvenirliği toplanan verilerin kalitesine bağlı olmaktadır.

İçerik analizlerin güvenirliği ise istikrarlılık, yeniden üretilebilirlik ve doğruluk özellikleri ile ölçülmektedir [172].

Verilerin değerlendirilmesi; SPSS Statistics 17.0 paket programı ile yapılmıştır. Anket sorularının güvenilirliği test edilmiş ve anketin güvenirlik katsayısı Cronbach α= 0.855 bulunmuştur. (Tablo 3.5) Anlamlılık düzeyi α= 0,05 olarak kabul edilmiştir. Toplanan veriler için veri tipine bağlı olarak frekans, yüzde, standart sapma, aritmetik ortalama ve karşılaştırmalı tablolar gibi betimleyici istatistikler kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar grafik haline dönüştürülmüş ve yorumlanmıştır. Çalışmanın sağlıklı veriler yaratması için, anket çalışması yüz yüze görüşülerek gerçekleştirilmiştir.

3.5.5. Çalışmanın Sınırları ve Karşılaşılan Zorluklar

Araştırma sırasında karşılaşılan en temel zorluk, özgün yapısı ile dikkat çeken bu mahalle ile ilgili çalışmaların son derece kısıtlı olmasıdır. Alanla ilgili iki adet tez çalışmasından biri 1984 tarihli Belgin Ergil tarafından hazırlanmış "Edirne Karaağaç yerleşmesi konut alanı sıhhileştirme programı için analitik bir yaklaşım" başlıklı yüksek lisans tezi[173], diğeri ise 1996 tarihli Rabia Emekligil Erdoğu tarafından hazırlanmış "Karaağaç Monografisi" [3] başlıklı yüksek lisans tezidir. Rabia Emekligil Erdoğu, Karaağaç'la ilgili çalışmalarını güncelleyerek 2013 yılında "Geçmişin İzinde Karaağaç" kitabında [151] bilgilerini sunmaktadır. Bu kitap çalışma sırasında en çok faydalanılan kaynak olmuştur.

Bir diğer zorluk ise mahalle sınırlarının genişliği, buna rağmen planlı alanın ise yerleşim bölgesi ve yakın çevresi olmasıdır. Sınır bölgesinde oluşu da geniş bir alanın askeri denetimde olmasını gerektirmiştir. Bu sebeplerle analizlerde daha çok yerleşim bölgesi üzerinde durulmuştur.

Tablo 3.5. Güvenilirlik Katsayısı

Cronbach Alfa Değeri	Öğe Sayısı
,855	101

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,855	101

Bir sonraki aşama için veri oluşturmak üzere bölge detaylı olarak incelenmiştir. Önce tarihi üzerine okumalar ve araştırmalar yapılmış, daha sonra geçmiş ve günümüz yerleşim dokusu ve sosyal yapı hakkında bilgi toplanmış, fiziksel analizler hazırlanmış ve düzenlenmiştir. Bölgede tescilli yapıların analizi yapılmış, haklarında bilgi verilmiş ve fotoğraflama çalışması yapılmıştır. Sırasıyla doluluk boşluk, fonksiyon ve kat adetleri analizleri yapılarak olası dönüşüm projesine altlık oluşturması hedeflenmiştir.

Alanda, öğrencilere ve araştırmacılara yerel halkın ilgisi ve desteği olduğu söylenebilir. Ancak ankete katılım ve soru cevaplamadaki genel isteksizlikleri ve bölgedeki herhangi bir değişime karşı korkuları bulunması, çalışma hakkındaki bilgilendirme aşamasını uzatmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE MODEL

Roberts'ın [9] belirttiği gibi kentsel dönüşüm; bir bölgenin ekonomik, fiziki, toplumsal ve çevre koşullarının sürekli iyileştirilmesine yönelik kapsamlı, bütünleşmiş bir vizyon ve çok boyutlu bir eylem alanıdır. Kentsel dönüşüm kavramı kaynaklarda benzer cümleler ile tanımlansa da her yerleşimin; kendine özgü karakteri, tarihi, mimarisi ve ona ait birçok veri, dönüşümün yöntemi konusunda farklılıklara neden olur. Bu farklı yöntemi ve müdahale biçimlerini belirlemek ise kapsamlı analiz ve tespit çalışmaları ile mümkün olacaktır.

Kentsel dönüşüm olgusunun birçok boyutuyla birlikte ele alınması, dönüşüme konu olacak bölgenin temel sorununa odaklanılmasını, bunun için kapsamlı analizlerin yapılmasını gerektirmektedir. Bu noktada bölgedeki sorunların, bu sorunları bire bir yaşayan yerel topluluklarla birlikte tanımlanması önem kazanmaktadır. Çalışma alanında bu kapsamda yapılan araştırmalara ilişkin bilgiler daha önceki bölümlerde verilmiştir.

4.1. Bulgular (Kullanıcıların Alanı Değerlendirmesi)

Bu bölümde de çeşitli sorunları bünyesinde barındırmasına bağlı olarak müdahalelere ihtiyaç duyan Karaağaç Mahallesi'nde sorunların tespitine yönelik gerçekleştirilen anketin yorumları, değerlendirmeler ve çözüm için izlenecek yaklaşıma yer verilecektir.

4.1.1. Kişisel Bilgiler

Anket yapılan Karaağaç Mahallesi kullanıcılarının; cinsiyet, yaş, eğitim ve gelir durumları, kaç yıldır Edirne'de bulundukları ve bölgede bulunma biçimleri sorgulanmış, cevap oranları üzerinden yorumlar yapılmıştır.

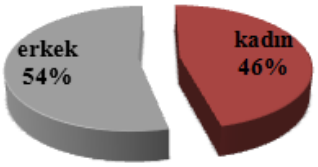
Anket çalışmasına 850 kişi katılmıştır. Katılımcıların % 46'sı (393 kişi) kadın, % 54'ü (457 kişi) erkektir (Tablo 4.1). Karaağaç'ta kullanan-turist olarak adlandırılan grup içerisinden 322 kişi ile görüşülmüş olup, grubun %52,8'ini kadınların, %47,2 oranında erkeklerin oluşturduğu yukarıdaki tablolardan görülmektedir. Çalışan ya da öğrenci olarak Karaağaç yerleşiminde bulunan nüfus incelendiğinde, grubun %44'ü kadın, % 56'sı erkeklerden oluşmaktadır. Mahalle sakinlerinin ise %41,3'ü kadın, % 53,8'i erkeklerden oluşmaktadır (Tablo 4.2). Herhangi bir grupta, kadının veya erkeğin baskın olduğu bir oran bulunmamaktadır.

Tablo 4.1. Cinsiyet

Soru No:	1	
Soru:	Cinsiyetiniz	
Sorunun Amacı:	Kullanıcıların cinsiyet profilini tespit etmek amaçlanmaktadır.	
Cevap Seçenekleri:	Kadın	Erkek
Cevap Oranları:		

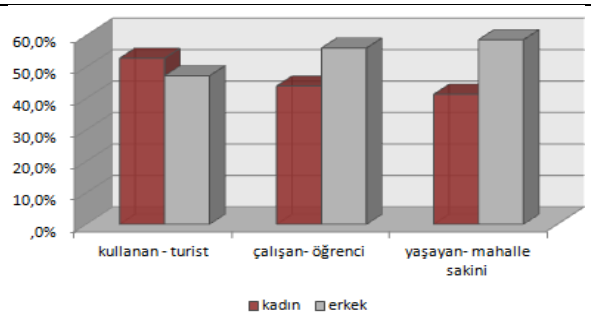
cinsiyet

	Frequency	Percent
kadın	393	46,2
erkek	457	53,8
Total	850	100,0

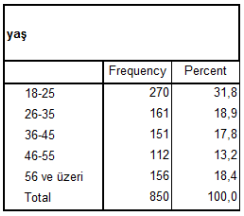
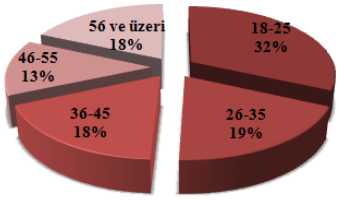

Tablo 4.2. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Cinsiyet

	cinsiyet		
	kadın	erkek	Total
kullanan - turist	170	152	322
	52,8%	47,2%	100,0%
	43,3%	33,3%	37,9%
çalışan- öğrenci	80	102	182
	44,0%	56,0%	100,0%
	20,4%	22,3%	21,4%
yaşayan- mahalle sakini	143	203	346
	41,3%	58,7%	100,0%
	36,4%	44,4%	40,7%
	393	457	850
	46,2%	53,8%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 4.3. Yaş

Soru No:	2				
Soru:	Yaşınız				
Sorunun Amacı:	Kullanıcıların yaş profilini tespit etmek amaçlanmaktadır.				
Cevap Seçenekleri:	18-25	26-35	36-45	46-55	56 ve üzeri
Cevap Oranları:					

yaş

	Frequency	Percent
18-25	270	31,8
26-35	161	18,9
36-45	151	17,8
46-55	112	13,2
56 ve üzeri	156	18,4
Total	850	100,0

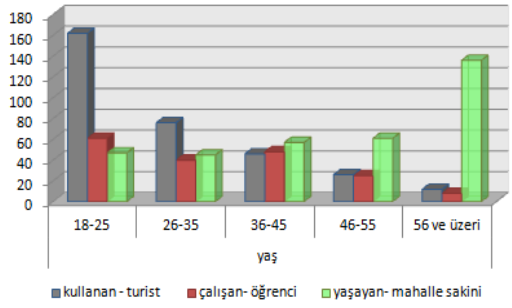
Anket çalışmasına katılanların tümü içinde yaş grubu dağılımına bakıldığında % 31,8 -270 kişilik en yüksek orana sahip grubun 18-25 yaş arasında olduğu görülmektedir. Sayısal sıralamaya göre 2. grup, % 18,9-161 kişiden oluşan 26-35 yaş arasındaki gruptur. Katılımcıların % 18,4'ü (156 kişi) 56 ve üzeri yaşlarda, % 17,8'i (151 kişi) 36-45 yaş arasında ve % 13,2'si (112 kişi) 46-55 yaş aralığındadır. Ankete katılanların % 50,7si 18-35 yaş arasındadır ve bu sonuçlara bakıldığında ankete genç nüfusun daha çok ilgi gösterdiği söylenebilir (Tablo 4.3).

Kullanıcı profiline göre bir sorgulama yapıldığında, "kullanan-turist" grubunun % 50,3'ü 18-25 yaş aralığında ve % 23,6'sı 26-35 yaş aralığındadır. Bölgede vakit geçirmeye, eğlenmeye gelen grubun % 73,9 gibi büyük bir çoğunluğu 18-35 yaş arasındadır."Çalışan-okuyan" grubunun % 33,5'i 18-25 yaş aralığında iken, % 26,4'ü 36-45 yaş grubundadır. Mahalle sakinlerinin; yaş aralıkları incelendiğinde, % 39,3'lük (136 kişi) büyük bir oranla 56 yaş ve üzerini işaretledikleri görülmektedir. Bu durumda mahallenin yaş ortalamasının yüksek olduğu, genç nüfusun bölgeyi yerleşme amacıyla tercih etmedikleri sonucuna varılabilir.

Katılımcılardan 463 kişi lisans ve lisans üzeri eğitim aldıklarını beyan etmektedir. Bu kişilerin tüm katılımcılar arasındaki oranı % 54'tür. Lise mezunu olarak işaretleme yapan 170 kişinin tüm katılımcılara oranı ise % 20'dir. İlköğretim mezunu olan 176 kişilik grup, tüm katılımcılar arasında % 20'lik bir paya sahipken, okur-yazar olan 22 kişi, % 2.6, okuma yazma bilmeyen 19 kişi ise % 2,2'lik bir grup oluşturmaktadır.

Tablo 4.4. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Yaş

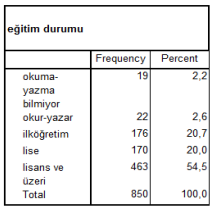
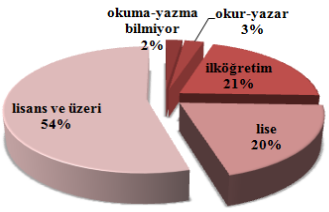
	yaş					Total
	18-25	26-35	36-45	46-55	56 ve üzeri	
kullanan - turist	162	76	46	26	12	322
	50,3%	23,6%	14,3%	8,1%	3,7%	100,0%
	60,0%	47,2%	30,5%	23,2%	7,7%	37,9%
çalışan- öğrenci	61	40	48	25	8	182
	33,5%	22,0%	26,4%	13,7%	4,4%	100,0%
	22,6%	24,8%	31,8%	22,3%	5,1%	21,4%
yaşayan- mahalle sakini	47	45	57	61	136	346
	13,6%	13,0%	16,5%	17,6%	39,3%	100,0%
	17,4%	28,0%	37,7%	54,5%	87,2%	40,7%
Total	270	161	151	112	156	850
	31,8%	18,9%	17,8%	13,2%	18,4%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Bu oranlara göre, eğitim düzeyi yüksek olan kişilerin, anketlere katılım konusunda daha istekli olduklarından söz edilebilir (Tablo 4.5).

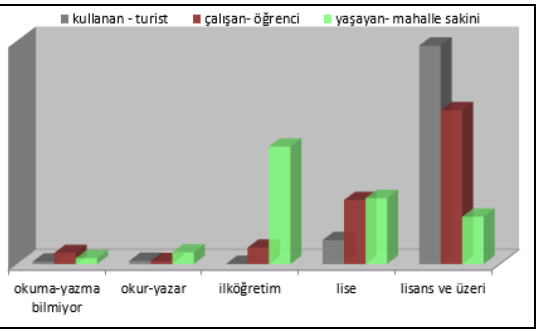
Bölgede bulunma biçimlerine göre, eğitim düzeyleri sorgulandığında; "Kullanan-turist" grubunda, 3 kişinin (% 0.9) okuma-yazma bilmediği, 4 kişinin (% 1) okur-yazar olduğu, ilköğretim mezunu olan bulunmadığı, 31 kişinin (% 9.6) lise mezunu olduğu, 284 kişinin (% 88.2) lisans ve üzeri düzeyde eğitim aldığı görülmektedir. Bu oranlar göz önüne alındığında, bölgeyi boş vakit değerlendirme, eğlence ve dinlenme amaçlarıyla kullanan kesimin eğitim seviyesi yüksektir denebilmektedir.

Tablo 4.5. Eğitim Durumu

Soru No:	3				
Soru:	Eğitim Durumunuz				
Sorunun Amacı:	Kullanıcıların eğitim durumlarını tespit etmek amaçlanmaktadır.				
Cevap Seçenekleri:	Okuma-Yazma Bilmiyor	Okur-Yazar	İlköğretim	Lise	Lisans ve L.Üstü
Cevap Oranları:					

Tablo 4.6. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Eğitim Durumu

	eğitim durumu					
	okuma-yazma bilmiyor	okur-yazar	ilköğretim	lise	lisans ve üzeri	Total
kullanan - turist	3	4	0	31	284	322
	,9%	1,2%	,0%	9,6%	88,2%	100,0%
	15,8%	18,2%	,0%	18,2%	61,3%	37,9%
çalışan-öğrenci	8	2	12	47	113	182
	4,4%	1,1%	6,6%	25,8%	62,1%	100,0%
	42,1%	9,1%	6,8%	27,6%	24,4%	21,4%
yaşayan-mahalle sakini	8	16	164	92	66	346
	2,3%	4,6%	47,4%	26,6%	19,1%	100,0%
	42,1%	72,7%	93,2%	54,1%	14,3%	40,7%
	19	22	176	170	463	850
	2,2%	2,6%	20,7%	20,0%	54,5%	100,0%
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

"Çalışan- öğrenci" grubunda, 8 kişinin (% 4.4) okuma-yazma bilmediği, 2 kişinin (%1) okur-yazar olduğu, 12 kişinin (% 6.6) ilköğretim mezunu olduğu, 47 kişinin (% 25.8) lise mezunu olduğu, 113 kişinin (% 62.1) lisans ve üzeri düzeyde eğitim aldığı görülmektedir. Bölgede öğrenci olarak bulunan 18 yaş ve üzeri grubun, üniversite eğitimi almakta olduğu düşünüldüğünde, en az lise mezunu olan nüfusun % 87.9 gibi büyük bir oranda olması doğaldır. Ancak bölgede memurluk dışındaki meslek gruplarında çalışan nüfusun da eğitimli olduğundan söz edilebilir.

"Yaşayan-mahalle sakini" grubunda, 8 kişinin (% 2.3) okuma-yazma bilmediği, 16 kişinin (% 4.6) okur-yazar olduğu, 164 kişinin (% 47,4) ilköğretim mezunu olduğu, 92 kişinin (% 26.6) lise mezunu olduğu, 66 kişinin (% 19.1) lisans ve üzeri düzeyde eğitim aldığı görülmektedir. Mahalle sakinlerinin arasında okuma-yazma bilmeyenlerin oranı çok düşük bulunmuştur. Ancak oranı düşük olsa dahi okuma-yazma bilmeyen kalmaması adına önlem alınmalı, bölgede okuma-yazma kursu düşünülmelidir. Mahalle sakinlerinin yarısı denebilecek bir oran ilköğretim mezunu, lise mezunu sayısı da bu oranın yarısı kadardır. Bölgede çok büyük bir kesimin nitelikli bilgi ve mesleki eğitimden yoksun oldukları tespit edilmiştir.

Ankete katılan tüm katılımcıların 134 'ü (% 15.8) geliri olmadığını, 222 kişi (% 26.1) 1-1000 TL. geliri olduğunu, 222 kişi (% 26.1) 1001-2000 TL arasında kazancı olduğunu, 175 kişi (% 20.6) 2001-3000 TL arasında geliri olduğunu, 97 kişi (% 11,4) ise 3001 TL ve daha üzerinde aylık geliri olduğunu beyan etmiştir. Katılımcılar arasında gelir dağılımının çok farklı olmadığı görülmektedir (Tablo 4.7).

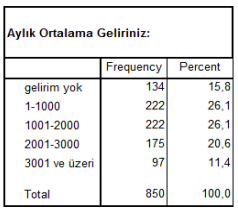
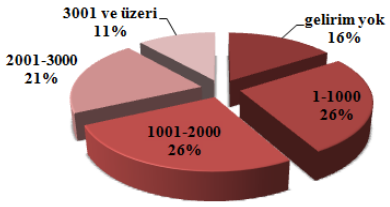
Bölgede bulunma biçimlerine göre, gelir seviyeleri karşılaştırıldığında; "Kullanan-turist" grubunda, 76 kişi (% 23.6) geliri olmadığını, 54 kişi (% 16.8) 1-1000 TL. arasında, 70 kişi (% 21.7) 1001-2000 TL. arasında, 62 kişi (% 19.3) 2001-3000 TL.

arasında ve 60 kişi (% 18.6) 3001 TL ve daha üzeri aylık ortalama geliri olduğunu belirtmiştir (Tablo 4.8).

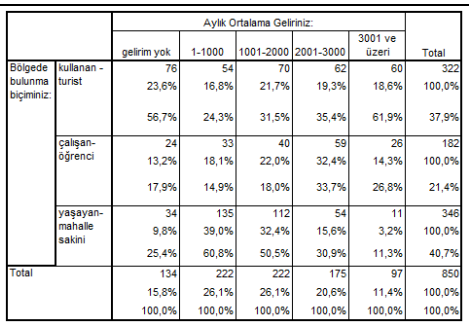
"Çalışan-öğrenci" grubunda, 24 kişi (% 13.2) geliri olmadığını, 33 kişi (% 18.1) 1-1000 TL. arasında, 40 kişi (% 22) 1001-2000 TL. arasında, 59 kişi (% 32.4) 2001-3000 TL. arasında ve 26 kişi (% 14.3) 3001 TL ve daha üzeri aylık ortalama geliri olduğunu belirtmiştir.

"Yaşayan- mahalle sakini" grubunda, 34 kişi (% 9.8) geliri olmadığını, 135 kişi (% 39) 1-1000 TL. arasında, 112 kişi (% 32.4) 1001-2000 TL. arasında, 54 kişi (% 15.6) 2001-3000 TL. arasında ve 11 kişi (% 3.2) 3001 TL ve daha üzeri aylık ortalama geliri olduğunu belirtmiştir.

Tablo 4.7. Aylık Ortalama Gelir

Soru No:	4				
Soru:	Aylık Ortalama Geliriniz				
Sorunun Amacı:	Kullanıcıların gelir düzeylerini tespit etmek amaçlanmaktadır.				
Cevap Seçenekleri:	Gelirim Yok	1- 1000	1001-2000	2001-3000	3001 ve üz.
Cevap Oranları:					

Tablo 4.8. Bölgede Bulunma Biçimlerine Göre Aylık Ortalama Gelir

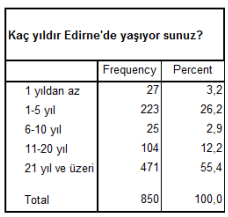
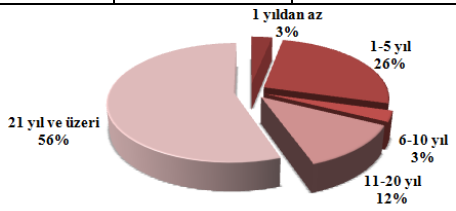

		Aylık Ortalama Geliriniz:					
		gelirim yok	1-1000	1001-2000	2001-3000	3001 ve üzeri	Total
Bölgede bulunma biçiminiz:	kullanan - turist	76 23,6% 56,7%	54 16,8% 24,3%	70 21,7% 31,5%	62 19,3% 35,4%	60 18,6% 61,9%	322 100,0% 37,9%
	çalışan-öğrenci	24 13,2% 17,9%	33 18,1% 14,9%	40 22,0% 18,0%	59 32,4% 33,7%	26 14,3% 26,8%	182 100,0% 21,4%
	yaşayan-mahalle sakini	34 9,8% 25,4%	135 39,0% 60,8%	112 32,4% 50,5%	54 15,6% 30,9%	11 3,2% 11,3%	346 100,0% 40,7%
Total		134 15,8% 100,0%	222 26,1% 100,0%	222 26,1% 100,0%	175 20,6% 100,0%	97 11,4% 100,0%	850 100,0% 100,0%

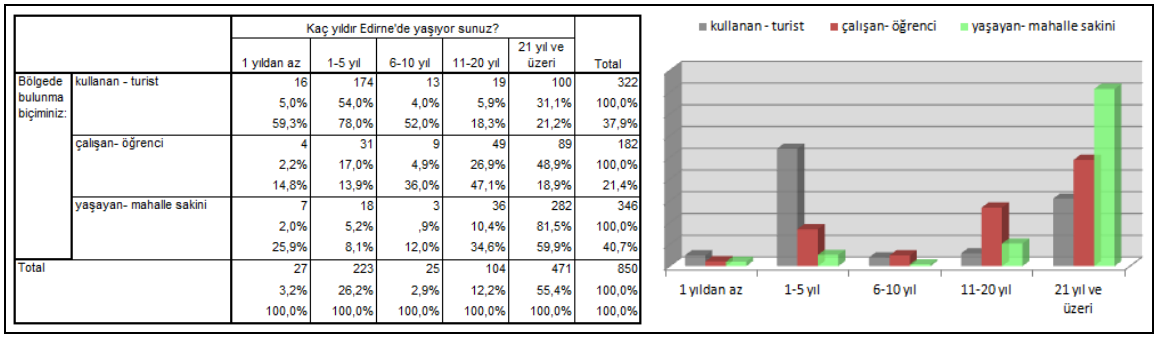
Bölgede her gelir durumunda insan vakit geçirebilmekte, çalışabilmekte ve yerleşmek üzere bölgeyi tercih etmektedir.

Ankete katılan tüm katılımcıların 27 ‘si (% 3.2) 1 yıldan az zamandır Edirne’de yaşadığını, 223 kişi (% 26.2) 1-5 yıl, 25 kişi (% 2.9) 6-10 yıl, 104 kişi (% 12.2) 11-20 yıl arası, 471 kişi (% 55.4) ise 21 yıl ve daha uzun süredir Edirne’de yaşadığını ifade etmiştir. Buradan ankete genel olarak Edirnelilerin cevap verdiği ve lisans eğitimi için süreli olarak bulunan öğrenci nüfusun cevap verdiği düşünülebilmektedir (Tablo 4.9).

Tablo 4.9. Edirne’de Yaşanan Yıl

Soru No:	5				
Soru:	Kaç Yıldır Edirne'de Yaşıyorsunuz?				
Sorunun Amacı:	Kullanıcıların Edirne’de kaç yıldır bulunduğunu tespit etmek amaçlanmaktadır. Bölgeyi tanıyabilme düzeyleri değerlendirilmiştir.				
Cevap Seçenekleri:	1 yıldan az	1-5 yıl	6-10 yıl	11-20 yıl	21 yıl ve üz.
Cevap Oranları:					

Tablo 4.10. Bölgede Bulunma Biçimlerine Göre Edirne’de Yaşanan Yıl

		Kaç yıldır Edirne'de yaşıyor sunuz?					
		1 yıldan az	1-5 yıl	6-10 yıl	11-20 yıl	21 yıl ve üzeri	Total
Bölgede bulunma biçiminiz:	kullanan - turist	16	174	13	19	100	322
		5,0%	54,0%	4,0%	5,9%	31,1%	100,0%
		59,3%	78,0%	52,0%	18,3%	21,2%	37,9%
	çalışan- öğrenci	4	31	9	49	89	182
		2,2%	17,0%	4,9%	26,9%	48,9%	100,0%
		14,8%	13,9%	36,0%	47,1%	18,9%	21,4%
	yaşayan- mahalle sakini	7	18	3	36	282	346
		2,0%	5,2%	,9%	10,4%	81,5%	100,0%
		25,9%	8,1%	12,0%	34,6%	59,9%	40,7%
Total		27	223	25	104	471	850
		3,2%	26,2%	2,9%	12,2%	55,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Bölgede bulunma biçimlerine göre, Edirne'de yaşadıkları süre karşılaştırıldığında; "Kullanan-turist" grubunda, 16 kişi (% 5) 1 yıldan az bir süredir, 174 kişi (% 54) 1-5 yıl, 13 kişi (% 4) 6-10 yıl, 19 kişi (% 5.9) 11-20 yıl arası, 100 kişi (% 31.1) ise 21 yıl ve daha uzun süredir Edirne'de yaşadığını ifade etmiştir (Tablo 4.10).

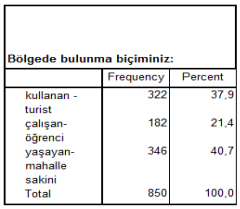
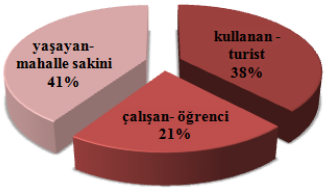
"Çalışan-öğrenci" grubunda, 4 kişi (% 2.2) 1 yıldan az bir süredir, 31 kişi (% 17) 1-5 yıl, 9 kişi (% 4.9) 6-10 yıl, 49 kişi (% 26.9) 11-20 yıl arası, 89 kişi (% 48.9) ise 21 yıl ve daha uzun süredir Edirne'de yaşadığını ifade etmiştir. Bölgede çalışmak ve okumak için bulunanların % 75.8'i 10 yıldan fazla bir süredir Edirne'de ikamet etmektedir.

"Yaşayan-mahalle sakini" grubunda, 7 kişi (% 2) 1 yıldan az bir süredir, 18 kişi (% 5.2) 1-5 yıl, 3 kişi (% 0.9) 6-10 yıl, 36 kişi (% 10.4) 11-20 yıl arası, 282 kişi (% 81.5) ise 21 yıl ve daha uzun süredir Edirne'de yaşadığını ifade etmiştir. Mahalle sakinleri genel olarak 21 yıl ve üzeri süredir Edirne'de yaşamaktadırlar. Hatta görüşmelerden bu büyük çoğunluğun Edirneli oldukları öğrenilmiştir.

Ankete katılan 850 katılımcı içinde 322 kişi "kullanan- turist" olarak bölgede bulunduğunu ifade etmiştir. Bu grubun tüm katılımcılar arasındaki oranı % 37.9'dur. Karaağaç Mahallesi'nde çalışmak ya da eğitim görmek amaçlarıyla bulunan nüfustan 182 kişi ankete katılmıştır. Bu katılımcılar 850 kişilik tüm katılımcılar arasında % 21.4'lük bir orana sahiptir. Mahalledeki 18 yaş üzeri nüfusun yaklaşık %10 unu oluşturan 346 kişilik "yaşayan- mahalle sakini grubu ise tüm anket katılımcıları arasında % 40.7'lik bir orana sahiptir (Tablo 4.11).

Tüm sorgulamalar bölgede bulunma biçimi sorusu ile çaprazlanarak yapıldığından bu üç gruba ait tanımlamalara diğer soruların altında yer verilmiş ve yorum yapılmıştır.

Tablo 4.11. Bölgede Bulunma Biçimi

Soru No:	6		
Soru:	Bölgede Bulunma Biçiminiz		
Sorunun Amacı:	Karaağaç Mahallesi'nde bulunan kullanıcı grubunun ayrımlandırılabilmesi amaçlanmıştır.		
Cevap Seçenekleri:	Kullanan - Turist	Çalışan - Öğrenci	Yaşayan-Mahalle Sakini
Cevap Oranları:			

4.1.2. Bölgenin Kimliğine Yönelik Bilgiler

Karaağaç Mahallesi kullanıcılarının; kenti nasıl algıladıkları, kentin kimliğini nasıl tanımladıkları, kimlik öğesi olarak hem kentte hem mahallede neleri gördükleri sorgulanmış, cevap oranları üzerinden yorumlar yapılmıştır.

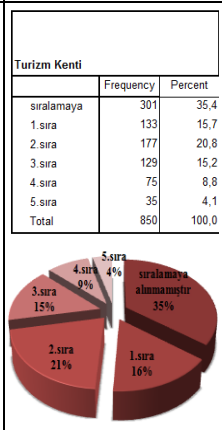
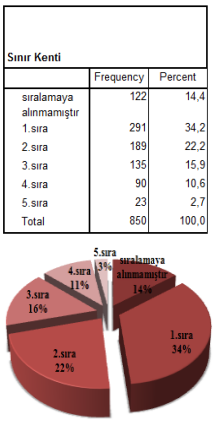
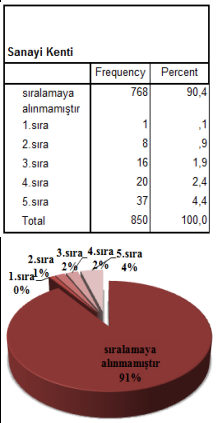
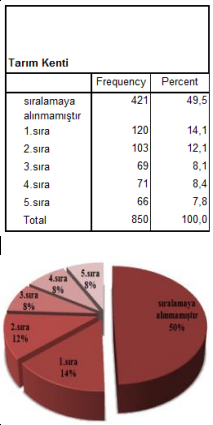
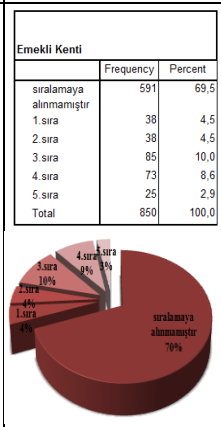
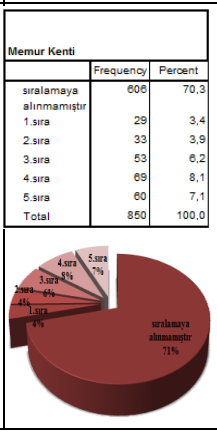
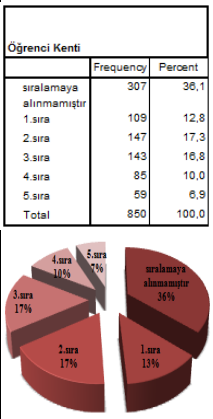
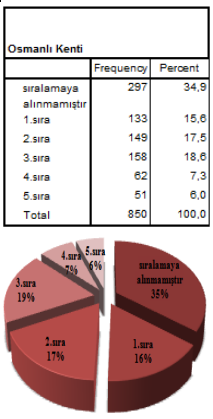
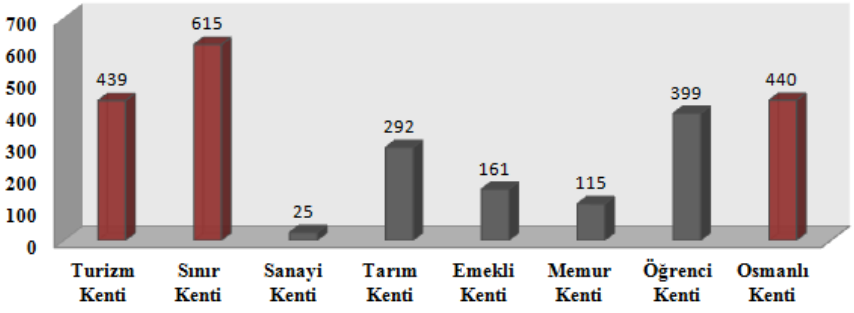
Tüm katılımcıların cevapları değerlendirildiğinde, seçeneklerin her biri için cevaplar pasta dilimi grafik olarak hazırlanmıştır (Tablo 4.12). Katılımcıların soruyu cevaplarken kullandıkları numara sayısı farklı olduğundan ilk üç sıraya aldıkları cevapları toplanarak genel sütun grafik oluşturulmuştur. Bu grafiğe göre Edirne'yi; 615 kişi (% 72) sınır kenti olarak görmektedir. Soruda sınır kenti seçeneği, 291 kişi tarafından % 34 1. sırada, 189 kişi (% 22) tarafından 2. sırada, 136 kişi (% 15.9) tarafından 3.sırada işaretlenmiştir (Tablo 4.12).

Grafiğe göre Edirne, 2.sırada Osmanlı Kenti olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlamaya 440 kişi (% 52) katılmaktadır. Soruda bu şıkkı, 133 kişi (% 15.6) 1. sırada, 149 kişi (% 17.5) 2. sırada, 158 kişi (% 18.6) 3. sırada işaretlemiştir.

Grafiğe göre Edirne, 3.sırada Turizm Kenti olarak görülmektedir. Bu görüş 439 kişi (% 52) tarafından kabul görmektedir. Soruda bu şıkkı, 133 kişi (% 15.6) 1. sırada, 177 kişi (% 20.8) 2. sırada, 129 kişi (% 15.2) 3. sırada işaretlemiştir.

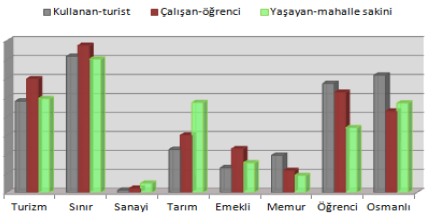
Edirne, tüm katılımcılar içinde öncelikle sınır kenti olarak değerlendirilmektedir. Kente, Osmanlı'nın ikinci başkenti olarak Osmanlı kenti nitelemesi yapılmakta ve yine aynı oranla Osmanlı mirasının sergilendiği bir Turizm kenti olarak görülmektedir.

Tablo 4.12. Kenti Tanımlama

Soru No:	7			
Soru:	Sizce, Edirne'yi sıralanan özelliklerden hangileri tanımlamaktadır? (Seçenekleri numaralandırarak sıralayınız.)			
Sorunun Amacı:	Edirne Kenti'nin tezin hipotezlerinden biri olan sınır kenti olmasının bölge kullanıcıları tarafından ne düzeyde algılandığının ölçülmesi amaçlanmaktadır.			
Cevap Seçenekleri:	Turizm Kenti	Sınır Kenti	Sanayi Kenti	Tarım Kenti
Cevap Oranları:				
Cevap Seçenekleri:	Emekli Kenti	Memur Kenti	Öğrenci Kenti	Osmanlı Kenti
Cevap Oranları:				
				

Tablo 4.13. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Kent Tanımlamaları Sıralaması

	Turizm	Sınır	Sanayi	Tarım	Emekli	Memur	Öğrenci	Osmanlı
Kullanan-turist	155	231	4	73	42	63	185	199
322	48,1	71,7	1,2	22,7	13,0	19,6	57,5	61,8
Çalışan-öğrenci	109	141	4	55	42	21	96	78
182	59,9	77,5	2,2	30,2	23,1	11,5	52,7	42,9
Yaşayan-mahalle sakini	171	243	17	164	54	31	118	163
346	49,4	70,2	4,9	47,4	15,6	9,0	34,1	47,1

Bölgede bulunma biçimlerine göre, Edirne'yi nasıl tanımladıkları karşılaştırıldığında; "Kullanan-turist" grubunda, 1.sırada 231 kişinin (% 71.7) ilk üç sırada cevapladığı sınır kenti, 2.sırada 199 kişinin (% 61.8) ilk üç sırada yer verdiği Osmanlı kenti ve 3. sırada 185 kişinin (% 57.5) ilk üç sırada gördüğü öğrenci kenti yer almaktadır (Tablo 4.13).

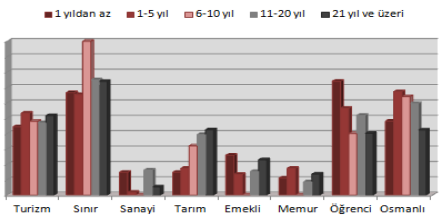
"Çalışan- öğrenci" grubunda, 1.sırada 141 kişinin (% 77.5) ilk üç sırada cevapladığı sınır kenti, 2.sırada 109 kişinin (% 59.9) ilk üç sırada yer verdiği turizm kenti ve 3. sırada 96 kişinin (% 52.7) ilk üç sırada gördüğü öğrenci kenti yer almaktadır.

"Yaşayan- mahalle sakini" grubunda, 1.sırada 243 kişinin (% 70.2) ilk üç sırada cevapladığı sınır kenti, 2.sırada 171 kişinin (% 49.4) ilk üç sırada yer verdiği turizm kenti ve 3. sırada 164 kişinin (% 47.4) ilk üç sırada gördüğü tarım kenti yer almaktadır.

Bu cevaplara bakıldığında sınır kentinin tüm grupların kabul ettiği bir niteleme olduğu görülmektedir. Kenti, mahalle sakinlerinin daha çok tarım kenti olarak gördükleri görülmektedir. Bunun sebebinin, mahallenin tarımsal yapısı ve nüfusu olduğu düşünülebilir.

Tablo 4.14. Kentte Yaşanan Yıla Göre Kent Tanımlamaları Sıralaması

	Turizm	Sınır	Sanayi	Tarım	Emekli	Memur	Öğrenci	Osmanlı
1 yıldan az	12	18	4	4	7	3	20	13
27	44,4	66,7	14,8	14,8	25,9	11,1	74,1	48,1
1-5 yıl	119	146	4	39	30	39	126	150
223	53,4	65,5	1,8	17,5	13,5	17,5	56,5	67,3
6-10 yıl	12	25	0	8	0	0	10	16
25	48,0	100,0	0,0	32,0	0,0	0,0	40,0	64,0
11-20 yıl	49	78	17	41	16	9	54	62
104	47,1	75,0	16,3	39,4	15,4	8,7	51,9	59,6
21 yıl ve üzeri	243	348	25	200	108	64	189	199
471	51,6	73,9	5,3	42,5	22,9	13,6	40,1	42,3

Edirne'yi tanıyarak tanımlayan ve ilk izlenimleri ile yorumlayan grubu ayırmak amacıyla, kentte bulunulan yıla göre, katılımcıların Edirne'yi nasıl tanımladıkları karşılaştırılmıştır (Tablo 4.14).

Edirne'de 1 yıldan az süredir ikamet eden ya da vakit geçirmek amacıyla kente gelmiş kişilerin 20 kişi ve % 74.1'lik oranla 1.sıraya koydukları nitelik, öğrenci kenti olmuştur. 18 kişi ve % 66.7'lik oranla sınır kenti 2.sırada, 13 kişi ve % 48.1'lik oranla Osmanlı kenti ise 3. sırada olarak belirlenmiştir.

Edirne'de 1 ile 5 yıl arasında bir süredir ikamet eden grup incelendiğinde, kenti; 1. sırada 150 kişi (% 67.3) Osmanlı kenti, 2. sırada 146 kişi (% 65.5) sınır kenti, 3. sırada 126 kişi (% 56.5) öğrenci kenti olarak tanımlamaktadırlar.

Edirne'de 6 ile 10 yıl arasında bir süredir ikamet eden grup incelendiğinde, kenti; 1. sırada 25 kişi (% 100) sınır kenti, 2. sırada 16 kişi (% 64) Osmanlı kenti, 3. sırada 12 kişi (% 48) turizm kenti olarak tanımlamaktadırlar.

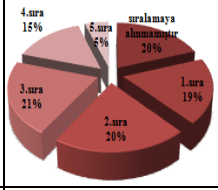
Edirne'de 11 ile 20 yıl arasında bir süredir ikamet eden grup incelendiğinde, kenti; 1. sırada 78 kişi (% 75) sınır kenti, 2. sırada 62 kişi (% 59.6) Osmanlı kenti, 3. sırada 54 kişi (% 51.9) öğrenci kenti olarak tanımlamaktadırlar.

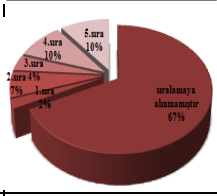
Edirne'de 21 yıl ve daha fazla süredir ikamet eden grup incelendiğinde, kenti; 1. sırada 348 kişi (% 73.9) sınır kenti, 2. sırada 243 kişi (% 51.6) turizm kenti, 3. sırada 200 kişi (% 42.5) tarım kenti olarak tanımlamaktadırlar.

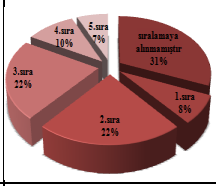
Bu karşılaştırmada görülen, kentte az bir süre bulunan biri kentin, öğrenci ve Osmanlı kenti olduğunu düşünürken, yıllardır Edirne'de yaşayan biri turizm ve tarım kenti olarak değerlendirebilmektedir. Ancak Edirne'nin bir sınır kenti olduğu genel kabuldür.

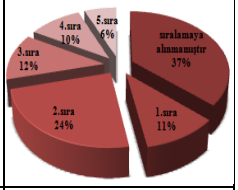
Katılımcılara Edirne'ye gelen misafirlerini gezdirirken uğradıkları duraklar sorulmuştur. Sorudaki amaç, Edirne'yi tanımlamakta kullanılan yapı, yapı grupları ve mekanları tespit edebilmek ve Karaağaç Mahallesi ve sınır kapılarının bu sıralamanın neresinde olduğunu sorgulamaktır. Ankete katılan tüm katılımcıların cevapları değerlendirildiğinde, seçeneklerin her biri için grafikler yukarıda sunulmaktadır (Tablo 4.15). Katılımcıların soruyu cevaplarken kullandıkları numaralandırma sayıları farklı olduğundan ilk üç sıraya aldıkları cevapları toplanarak genel sütun grafik oluşturulmuştur.

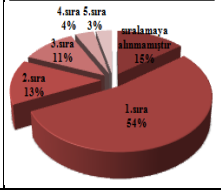
Tablo 4.15. Kentin Önemli Durakları

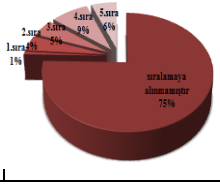
<table>
<tr><td>Soru No:</td><td colspan="4">8</td></tr>
<tr><td>Soru:</td><td colspan="4">Edirne'ye gelen bir misafirinizi gezdirirken uğradığınız durakları sıralayınız. (Seçenekleri numaralandırarak sıralayınız.)</td></tr>
<tr><td>Sorunun Amacı:</td><td colspan="4">Edirne için Karaağaç Mahallesi ve sınır kapılarının önemi sorgulanmaktadır.</td></tr>
<tr><td>Cevap Seçenekleri:</td><td>Karaağaç Yerleşim Bölgesi</td><td>Sınır Kapıları (Kapıkule-Pazarkule)</td><td>Beyazıt Külliyesi (Sağlık Müzesi)</td><td>Saraçlar Cad. ve Alipaşa Çarşısı</td></tr>
<tr><td>Cevap Oranları:</td><td>
Karaağaç Yerleşim Bölgesi
<table>
<tr><th></th><th>Frequency</th><th>Percent</th></tr>
<tr><td>sıralamaya alınmamıştır</td><td>183</td><td>21,6</td></tr>
<tr><td>1.sıra</td><td>155</td><td>18,2</td></tr>
<tr><td>2.sıra</td><td>170</td><td>20,0</td></tr>
<tr><td>3.sıra</td><td>173</td><td>20,4</td></tr>
<tr><td>4.sıra</td><td>126</td><td>14,8</td></tr>
<tr><td>5.sıra</td><td>43</td><td>5,1</td></tr>
<tr><td>Total</td><td>850</td><td>100,0</td></tr>
</table>

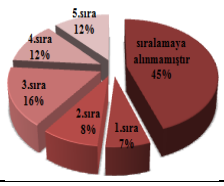
</td><td>
Sınır Kapıları (Kapıkule-Pazarkule)
<table>
<tr><th></th><th>Frequency</th><th>Percent</th></tr>
<tr><td>sıralamaya alınmamıştır</td><td>573</td><td>67,4</td></tr>
<tr><td>1.sıra</td><td>19</td><td>2,2</td></tr>
<tr><td>2.sıra</td><td>55</td><td>6,5</td></tr>
<tr><td>3.sıra</td><td>34</td><td>4,0</td></tr>
<tr><td>4.sıra</td><td>82</td><td>9,6</td></tr>
<tr><td>5.sıra</td><td>87</td><td>10,2</td></tr>
<tr><td>Total</td><td>850</td><td>100,0</td></tr>
</table>

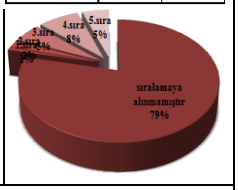
</td><td>
Beyazıt Külliyesi(Sağlık Müzesi)
<table>
<tr><th></th><th>Frequency</th><th>Percent</th></tr>
<tr><td>sıralamaya alınmamıştır</td><td>267</td><td>31,4</td></tr>
<tr><td>1.sıra</td><td>66</td><td>7,8</td></tr>
<tr><td>2.sıra</td><td>185</td><td>21,8</td></tr>
<tr><td>3.sıra</td><td>189</td><td>22,2</td></tr>
<tr><td>4.sıra</td><td>87</td><td>10,2</td></tr>
<tr><td>5.sıra</td><td>56</td><td>6,6</td></tr>
<tr><td>Total</td><td>850</td><td>100,0</td></tr>
</table>

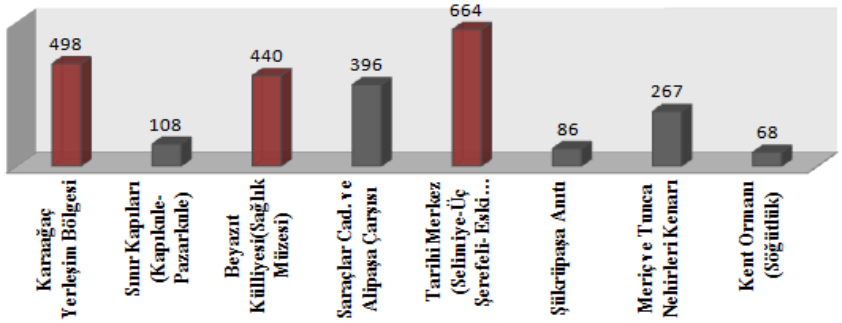
</td><td>
Saraçlar Cad. ve Alipaşa Çarşısı
<table>
<tr><th></th><th>Frequency</th><th>Percent</th></tr>
<tr><td>sıralamaya alınmamıştır</td><td>312</td><td>36,7</td></tr>
<tr><td>1.sıra</td><td>90</td><td>10,6</td></tr>
<tr><td>2.sıra</td><td>201</td><td>23,6</td></tr>
<tr><td>3.sıra</td><td>105</td><td>12,4</td></tr>
<tr><td>4.sıra</td><td>88</td><td>10,4</td></tr>
<tr><td>5.sıra</td><td>54</td><td>6,4</td></tr>
<tr><td>Total</td><td>850</td><td>100,0</td></tr>
</table>

</td></tr>
<tr><td>Cevap Seçenekleri:</td><td>Tarihi Merkez (Selimiye-Üç Şerefeli-Eski Cami arasında kalan alan)</td><td>Şükrüpaşa Anıtı</td><td>Meriç ve Tunca Nehirleri Kenarı</td><td>Kent Ormanı (Söğütlük)</td></tr>
<tr><td>Cevap Oranları:</td><td>
Tarihi Merkez (Selimiye-Üç Şerefeli-Eski Cami ve arasında kalan alan)
<table>
<tr><th></th><th>Frequency</th><th>Percent</th></tr>
<tr><td>sıralamaya alınmamıştır</td><td>123</td><td>14,5</td></tr>
<tr><td>1.sıra</td><td>454</td><td>53,4</td></tr>
<tr><td>2.sıra</td><td>114</td><td>13,4</td></tr>
<tr><td>3.sıra</td><td>96</td><td>11,3</td></tr>
<tr><td>4.sıra</td><td>34</td><td>4,0</td></tr>
<tr><td>5.sıra</td><td>29</td><td>3,4</td></tr>
<tr><td>Total</td><td>850</td><td>100,0</td></tr>
</table>

</td><td>
Şükrüpaşa Anıtı
<table>
<tr><th></th><th>Frequency</th><th>Percent</th></tr>
<tr><td>sıralamaya alınmamıştır</td><td>641</td><td>75,4</td></tr>
<tr><td>1.sıra</td><td>7</td><td>,8</td></tr>
<tr><td>2.sıra</td><td>37</td><td>4,4</td></tr>
<tr><td>3.sıra</td><td>42</td><td>4,9</td></tr>
<tr><td>4.sıra</td><td>73</td><td>8,6</td></tr>
<tr><td>5.sıra</td><td>50</td><td>5,9</td></tr>
<tr><td>Total</td><td>850</td><td>100,0</td></tr>
</table>

</td><td>
Meriç ve Tunca Nehirleri Kenarı
<table>
<tr><th></th><th>Frequency</th><th>Percent</th></tr>
<tr><td>sıralamaya alınmamıştır</td><td>381</td><td>44,8</td></tr>
<tr><td>1.sıra</td><td>56</td><td>6,6</td></tr>
<tr><td>2.sıra</td><td>72</td><td>8,5</td></tr>
<tr><td>3.sıra</td><td>139</td><td>16,4</td></tr>
<tr><td>4.sıra</td><td>102</td><td>12,0</td></tr>
<tr><td>5.sıra</td><td>100</td><td>11,8</td></tr>
<tr><td>Total</td><td>850</td><td>100,0</td></tr>
</table>

</td><td>
Kent Ormanı (Söğütlük)
<table>
<tr><th></th><th>Frequency</th><th>Percent</th></tr>
<tr><td>sıralamaya alınmamıştır</td><td>669</td><td>78,7</td></tr>
<tr><td>1.sıra</td><td>7</td><td>,8</td></tr>
<tr><td>2.sıra</td><td>16</td><td>1,9</td></tr>
<tr><td>3.sıra</td><td>45</td><td>5,3</td></tr>
<tr><td>4.sıra</td><td>68</td><td>8,0</td></tr>
<tr><td>5.sıra</td><td>45</td><td>5,3</td></tr>
<tr><td>Total</td><td>850</td><td>100,0</td></tr>
</table>

</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="4">

</td></tr>
</table>

Bu grafiğe göre 1. sırada gidilen bölge, 664 kişi (% 78.1) tarafından sıralamaya alınan Selimiye, Üç şerefeli ve Eski Caminin sınırlarını oluşturduğu tarihi merkezdir.

Soruda tarihi merkez seçeneği, 454 kişi tarafından % 53.4 1. sırada, 114 kişi (% 13.4) tarafından 2. sırada, 96 kişi (% 11.3) tarafından 3.sırada işaretlenmiştir.

Grafikte, tez konusu Karaağaç Yerleşim Bölgesi, 498 kişi (% 58.6) tarafından işaretlenerek 2. sırada yer almıştır. Soruda Karaağaç yerleşim bölgesi seçeneği, 155 kişi tarafından % 18.2 1. sırada, 170 kişi (% 20) tarafından 2. sırada, 173 kişi (% 20.4) tarafından 3.sırada işaretlenmiştir.

Kentin en önemli yapı gruplarından biri olan ve Sağlık Müzesi olarak işlevlendirilen Beyazıt Külliyesi'nin ise önemi anketin katılımcıları tarafından da vurgulanarak külliye, 3. sıraya alınmıştır.

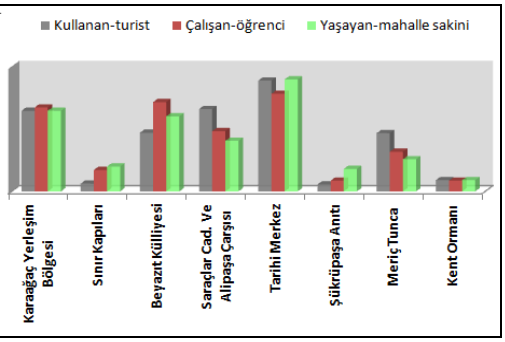
Sınır Kapıları seçeneği 108 kişi (% 12.7) tarafından sıralamaya alınmış, 6.sıradaki durak olarak nitelendirilmiştir.

Soruya bu sekiz seçenek dışında 8 kişi Sarayiçi veya Kırkpınar Alanı, 4 kişi Tarihi Sinagog ve Kiliseler, 3 kişi ise Balkan Şehitliği olarak cevap vermiştir.

Bölgede bulunma biçimlerine göre katılımcıların, Edirne'yi hangi yapı ve mekanlarla tanımladıkları karşılaştırıldığında; "Kullanan-turist" grubunun ilk 3 durakları, sırasıyla 257 kişi (% 79.8) ile tarihi merkez, 191 kişi (% 59.3) ile Saraçlar Caddesi ve Alipaşa Çarşısı, 187 kişi (% 58.1) ile Karaağaç yerleşim bölgesi olarak sıralanmaktadır (Tablo 4.16).

Tablo 4.16. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Kentin Önemli Durakları

	Karaağaç Yerleşim	Sınır Kapıları	Beyazıt Külliyesi	Saraçlar Cad	Tarihi Merkez	Şükrüpaşa	Meriç Tunca	Kent Ormanı
Kullanan-turist	187	18	136	191	257	16	135	26
322	58,1	5,6	42,2	59,3	79,8	5,0	41,9	8,1
Çalışan-öğrenci	110	28	117	79	128	14	52	14
182	60,4	15,4	64,3	43,4	70,3	7,7	28,6	7,7
Yaşayan-mahalle sakini	201	62	187	126	279	56	80	28
346	58,1	17,9	54,0	36,4	80,6	16,2	23,1	8,1

"Çalışan-öğrenci" grubunun ilk 3 durakları, sırasıyla 128 kişi (% 70.3) ile tarihi merkez, 117 kişi (% 64.3) ile Beyazıt Külliyesi, 110 kişi (% 60.4) ile Karaağaç yerleşim bölgesi olarak sıralanmaktadır.

"Yaşayan-mahalle sakini" grubunun ilk 3 durakları, sırasıyla 279 kişi (% 80.6) gibi yüksek bir oranla tarihi merkez, 201 kişi (% 58.1) ile Karaağaç yerleşim bölgesi, 187 kişi (% 54.0) ile Beyazıt Külliyesi olarak sıralanmaktadır.

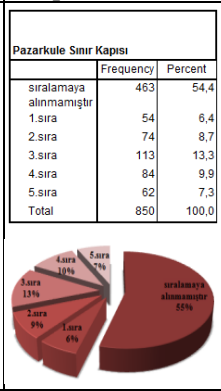
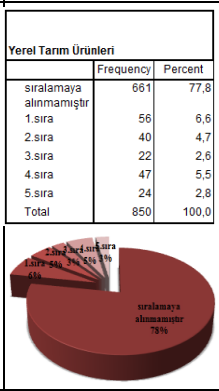
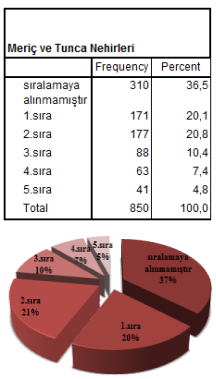
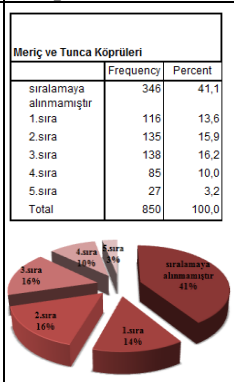
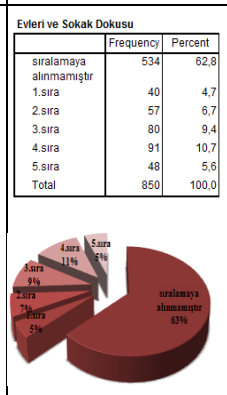
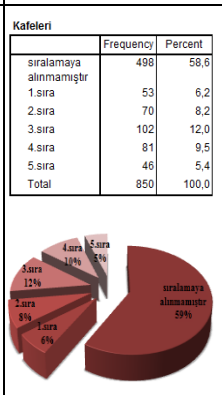
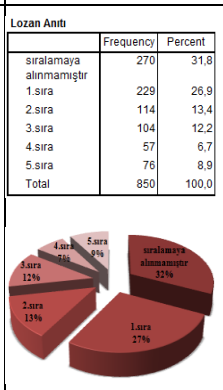
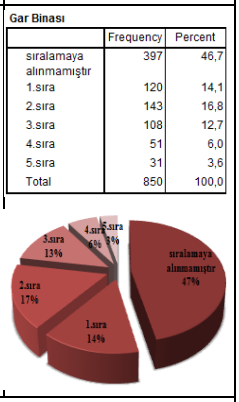
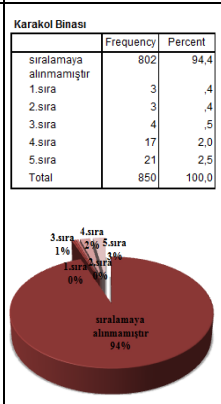
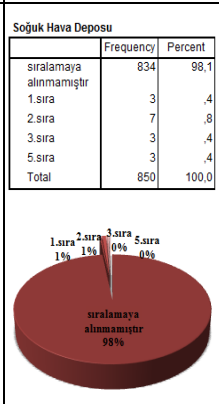
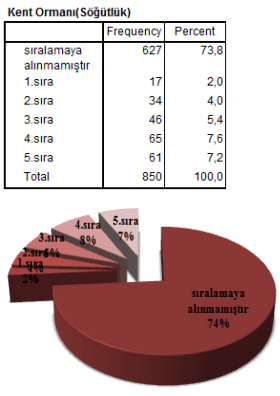
Bu karşılaştırma ile kentte bulunma biçiminin kenti tanımlayan yapı ve mekanları hakkındaki algıyı çok etkilemediği görülmektedir. Tarihi merkez üç grupta da ilk sırada yer alırken, Karaağaç yerleşim bölgesi, sakinleri tarafından ikinci sıraya diğer gruplar tarafından üçüncü sıraya yerleştirilmiştir. Genel sıralamada ilk üçte bulunmayan Saraçlar Caddesi ve Alipaşa Çarşısı seçeneği ise kullanan-turist grubu tarafından ikinci sırada olarak değerlendirilmiştir.

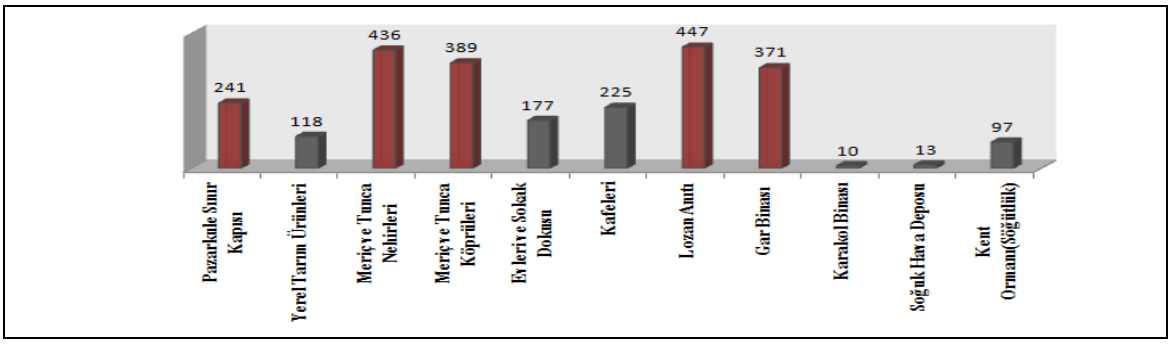
Katılımcılara Karaağaç'ın sembollerinin neler olabileceği sorulmuş ve böylece bölgenin kimlik öğelerinin tartışılması amaçlanmıştır. Ankete katılan tüm katılımcıların cevapları değerlendirildiğinde, seçeneklerin her biri için grafikler yukarıda sunulmaktadır. Katılımcıların daha önceden belirlenen 11 kimlik öğesi seçeneği için sıralama durumları pasta grafikler yardımıyla açıklanmaktadır. Bu cevaplar değerlendirilerek, katılımcıların ilk üç sırada gördükleri seçenekler değerlendirilerek genel sütun grafik oluşturulmuştur (Tablo 4.17).

Bu grafiğe göre 1. sırada görülen sembol, 447 kişi (% 52.6) tarafından sıralamaya alınan Lozan Anıtıdır. 2. sırada 436 kişi (% 51.3) tarafından ilk üç sıraya alınmış olan Meriç ve Tunca Nehirleri, 3. sırada ise 389 kişi (% 45.8) tarafından değerlendirmeye alınan köprüleri yer almaktadır. Lozan Anıtı ile aynı adada yer alan tarihi gar binası 371 kişi (% 43.6) tarafından sembol olarak görülmekte ve bu oranla 4.sırada bulunmaktadır. Pazarkule Sınır Kapısı ise 241 kişi (% 28.4) tarafından Karaağaç'ın sembolü olarak değerlendirilmektedir.

Belirlenen 11 kimlik öğesi dışında, katılımcıların "diğer" olarak ayrılan alana "ağaçları, karaağaç, bitki örtüsü" olarak not ettikleri, mahalleye adını veren karaağaç 6 kişi tarafından değerlendirmeye alınmıştır.

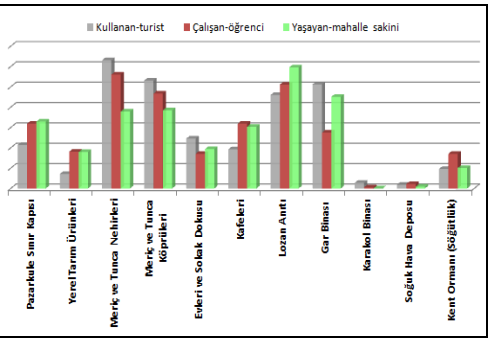
Tablo 4.17. Karaağaç'ın Sembolleri

Soru No:	9			
Soru:	Sizce Karaağaç'ın sembolleri nelerdir? (Seçenekleri numaralandırarak sıralayınız.)			
Sorunun Amacı:	Karaağaç Mahallesi'nin imaj öğeleri sorgulanmaktadır.			
Cevap Seçenekleri:	Pazarkule Sınır Kapısı	Yerel Tarım Ürünleri	Meriç ve Tunca Nehirleri	Meriç ve Tunca Köprüleri
Cevap Oranları:				
Cevap Seçenekleri:	Evleri ve Sokak Dokusu	Kafeleri	Lozan Anıtı	Gar Binası
Cevap Oranları:				
Cevap Seçenekleri:	Karakol Binası (Protokol Evi)	Soğuk Hava Deposu	Kent Ormanı (Söğütlük)	
Cevap Oranları:				

Tablo 4.18. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Karaağaç'ın Sembolleri

	Pazarkule Sınır Kapısı	Yerel Tarım Ürünleri	Meriç ve Tunca Nehirleri	Meriç ve Tunca Köprüleri	Evleri ve Sokak Dokusu	Kafeleri	Lozan Anıtı	Gar Binası	Karakol Binası	Soğuk Hava Deposu	Kent Ormanı (Söğütlük)
Kullanan-turist	69	23	203	171	79	62	148	165	9	6	31
322	21,4	7,1	63,0	53,1	24,5	19,3	46,0	51,2	2,8	1,9	9,6
Çalışan-öğrenci	58	33	102	85	31	58	93	50	1	4	31
182	31,9	18,1	56,0	46,7	17,0	31,9	51,1	27,5	0,5	2,2	17,0
Yaşayan-mahalle sakini	114	62	131	133	67	105	206	156	0	3	35
346	32,9	17,9	37,9	38,4	19,4	30,3	59,5	45,1	0,0	0,9	10,1

Karaağaç'ın sembolleri, katılımcıların bölgede bulunma biçimlerine göre değerlendirildiğinde; "Kullanan-turist" grubunda, 203 kişi (% 63.0) Meriç ve Tunca Nehirleri, 171 kişi (% 53.1) Meriç ve Tunca Köprüleri, 165 kişi (% 51.2) Gar Binası yanıtını vermiştir (Tablo 4.18).

"Çalışan-öğrenci" grubunda, 102 kişi (% 56.0) Meriç ve Tunca Nehirleri, 93 kişi (% 51.1) Lozan Anıtı, 85 kişi (% 46.7) Meriç ve Tunca Köprüleri yanıtını vermiştir.

"Yaşayan-mahalle sakini" grubunda 206 kişi (% 59.5) Lozan Anıtı, 156 kişi (% 45.1) Gar Binası, 133 kişi (% 38.4) Meriç ve Tunca Köprüleri yanıtını vermiştir.

Tüm katılımcılar grafiğine ya da bölgede bulunma biçimine göre yapılan değerlendirmeye bakıldığında seçeneklerin değişmediği görülmektedir. Meriç ve Tunca nehirleri ve üzerlerindeki köprüleri Karaağaç'ın sembolleri olarak tüm katılımcılar tarafından kabul edilmektedir. Katılımcılar arasında bir diğer kabul de Trakya Üniversitesi alanı içinde kalan Tarihi gar binası ve Lozan Anıtının da Karaağaç için simge yapılar olduğudur. Karaağaç'ın evleri ve sokak dokusu, Pazarkule Sınır Kapısı, Kafeleri, daha az oranda olsa da yerel tarım ürünleri ve kent ormanı da ayrı ayrı kimlik öğeleri olarak değerlendirilmektedir. Ancak Karakol Binası ve Soğuk Hava Deposunun hak ettiği algıyı yaratmadığı görülmektedir.

4.1.3. Bölgenin Mimari ve Kentsel Yaşam Kalitesine Yönelik Bilgiler

Karaağaç Mahallesi kullanıcılarının; kentsel donatı öğeleri ve kent mobilyaları ile ilgili görüşleri sorgulanmış, cevap oranları üzerinden yorumlar yapılmıştır.

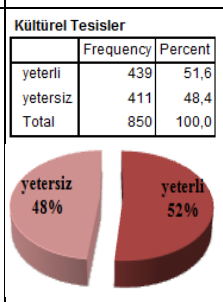
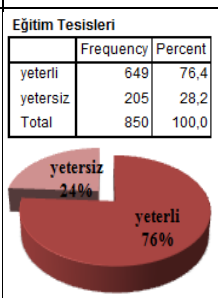
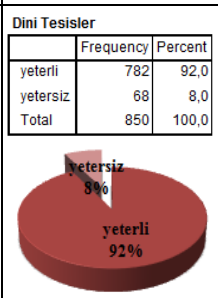
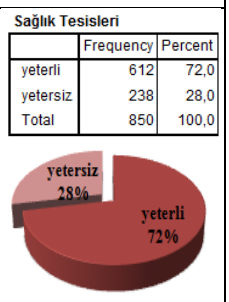
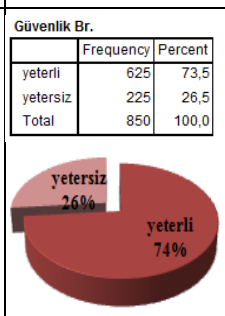
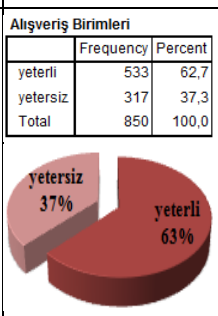
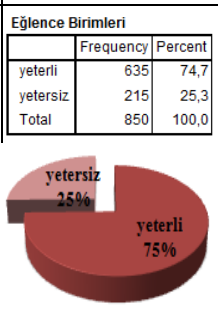
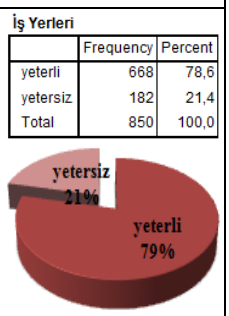
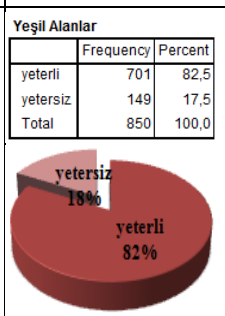
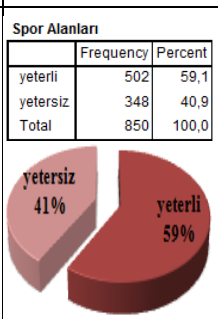
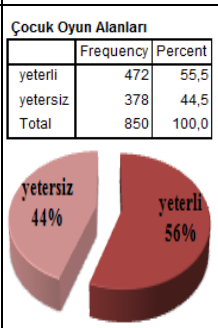
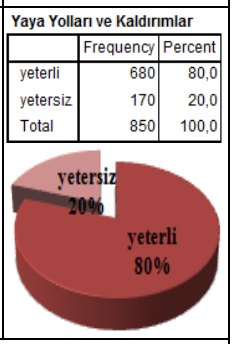
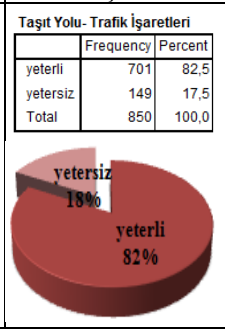
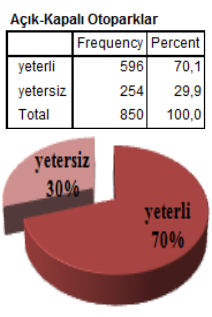
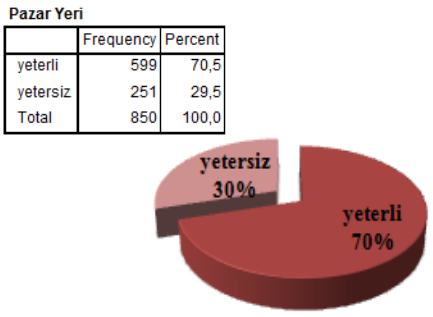
Katılımcıların Karaağaç Mahallesi'nde yetersiz sayıda olan donatıları belirledikleri soru değerlendirildiğinde, her bir seçenek için cevaplar pasta dilimi grafik olarak hazırlanmıştır. Tüm seçeneklerin, onları yetersiz bulan kişi sayısı ile birlikte, bir arada görülebilmesi amacıyla sütun grafik kullanılmış ve ilk beş sırada olan donatılar grafik üzerinde belirgin hale getirilmiştir. Bu grafiğe göre Karaağaç yerleşim bölgesinde yetersiz sayıda olan donatılar; 411 kişi (% 48.4) ile kültürel tesisler olarak görülmektedir (Tablo 4.19).

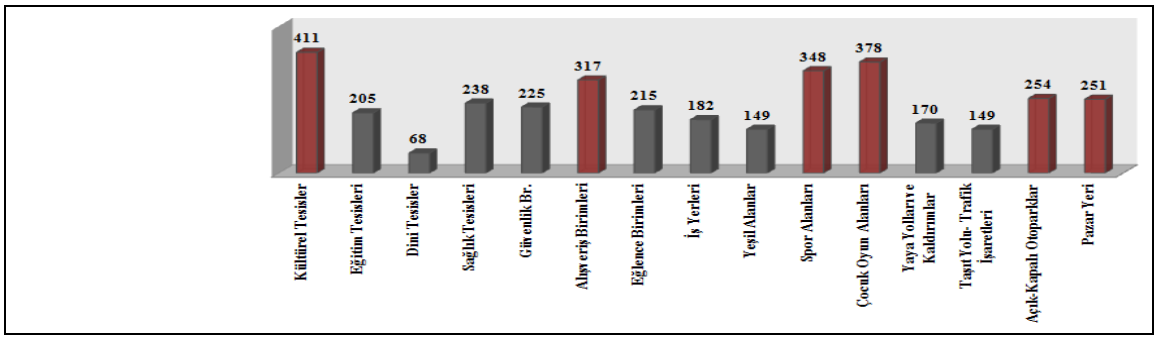
Grafiğe göre 378 kişinin (% 44.5) cevabı ile çocuk oyun alanları 2. sırada, 348 kişinin (% 40.9) yetersiz bulmasıyla spor alanları 3. sırada, 317 kişinin (% 37.3) yetersiz olarak işaretlemesi ile alışveriş birimleri 4.sırada ve 254 kişinin (% 29.9) yetersiz bulmasıyla açık-kapalı otoparklar 5. sırada yer almaktadır. Pazar yerleri ise bir önceki seçenek ile çok yakın bir orana sahip olarak yetersiz bulunmaktadır. Katılımcılar arasından 251 kişi (% 29.9) mahallede pazar alanının olması gerektiğini düşünmektedir. Diğer seçeneğinde ise 6 kişi postane, 6 kişi ise banka şubelerinin yetersiz olduğunu belirtmiştir.

Bölgede bulunma biçimlerine göre, Karaağaç Mahallesi'nde yetersiz sayıda olan donatılar karşılaştırıldığında; "Kullanan-turist" grubu, 1.sırada 206 kişi (% 64.0) Kültürel Tesisleri, 2.sırada 145 kişi (% 45.0) çocuk oyun alanlarını ve 3. sırada 144 kişi (% 44.7) spor alanlarını yetersiz bulmaktadır (Tablo 4.20).

"Çalışan-öğrenci" grubu, 1.sırada 98 kişi (% 53.8) Kültürel Tesisleri, 2.sırada 86 kişi (% 47.3) spor alanlarını ve 3. sırada 75 kişi (% 41.2) alışveriş birimlerini yetersiz bulmaktadır.

Tablo 4.19. Yetersiz Donatılar

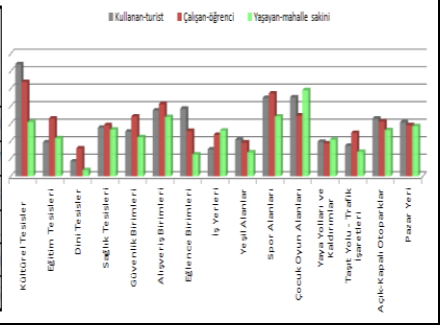
Soru No:	10			
Soru:	Karaağaç Mahallesi'nde sizce yetersiz sayıda olan donatılar nelerdir? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz.)			
Sorunun Amacı:	Bölgede kullanıcıların yetersiz gördükleri donatı alanlarının tespit edilmesi amaçlanmaktadır.			
Cevap Seçenekleri:	Kültürel Tesisler	Eğitim Tesisleri	Dini Tesisler	Sağlık Tesisleri
Cevap Oranları:				
Cevap Seçenekleri:	Güvenlik Brm.	Alışveriş Brm.	Eğlence Brm.	İş Yerleri
Cevap Oranları:				
Cevap Seçenekleri:	Yeşil Alanlar	Spor Alanları	Çocuk Oyun Alanları	Yaya Yolları ve Kaldırımlar
Cevap Oranları:				
Cevap Seçenekleri:	Taşıt Yolu - Trafik İşaretleri	Açık-Kapalı Otoparklar	Pazar Yeri	
Cevap Oranları:				

"Yaşayan-mahalle sakini" grubu, 1.sırada 170 kişi (% 49.1) çocuk oyun alanları, 2.sırada 118 kişi (% 34.1) spor alanlarını ve 3. sırada 117 kişi (% 33.8) alışveriş birimlerini yetersiz bulmaktadır. Mahalle sakinleri ile yapılan görüşmelerde bölgede daha önce her mahallenin yeşil alanlarında konumlandırılan spor donatılarının bulunduğu ancak yakın bir zaman önce kaldırıldığı belirtilmektedir. Spor alanları yetersizliğinden yakınan bu grup en azından mobilyalarının yeniden yerleştirilmesini beklemektedir.

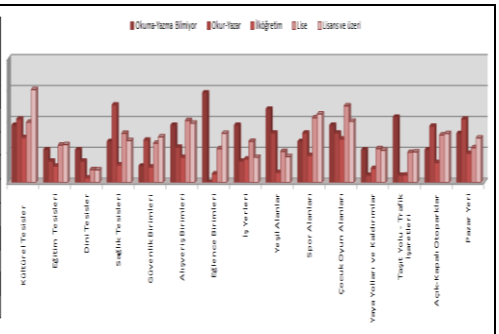
Tablo 4.20. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Yetersiz Donatılar

	Kültürel Tesisler	Eğitim Tesisleri	Dini Tesisler	Sağlık Tesisleri	Güvenlik Birimleri	Alışveriş Birimleri	Eğlence Birimleri	İş Yerleri	Yeşil Alanlar	Spor Alanları	Çocuk Oyun Alanları	Yaya Yolları ve Kaldırımlar	Taşıt Yolu - Trafik İşaretleri	Açık-Kapalı Otoparklar	Pazar Yeri
Kullanan-turist	206	62	27	89	82	121	124	49	67	144	145	63	56	106	99
322	64,0	19,3	8,4	27,6	25,5	37,6	38,5	15,2	20,8	44,7	45,0	19,6	17,4	32,9	30,7
Çalışan-öğrenci	98	60	29	53	62	75	47	43	35	86	63	34	45	57	53
182	53,8	33,0	15,9	29,1	34,1	41,2	25,8	23,6	19,2	47,3	34,6	18,7	24,7	31,3	29,1
Yaşayan-mahalle sakini	107	75	12	92	77	117	43	90	47	118	170	72	48	91	99
346	30,9	21,7	3,5	26,6	22,3	33,8	12,4	26,0	13,6	34,1	49,1	20,8	13,9	26,3	28,6

Tablo 4.21. Eğitim Durumuna Göre Yetersiz Donatılar

	Kültürel Tesisler	Eğitim Tesisleri	Dini Tesisler	Sağlık Tesisleri	Güvenlik Birimleri	Alışveriş Birimleri	Eğlence Birimleri	İş Yerleri	Yeşil Alanlar	Spor Alanları	Çocuk Oyun Alanları	Yaya Yolları ve Kaldırımlar	Taşıt Yolu - Trafik İşaretleri	Açık-Kapalı Otoparklar	Pazar Yeri
Okuma-Yazma Bilmiyor	7	4	4	5	2	7	11	7	9	5	7	4	8	4	6
19	36,8	21,1	21,1	26,3	10,5	36,8	57,9	36,8	47,4	26,3	36,8	21,1	42,1	21,1	31,6
Okur-Yazar	9	3	3	11	6	5	0	3	7	7	7	1	1	8	9
22	40,9	13,6	13,6	50,0	27,3	22,7	0,0	13,6	31,8	31,8	31,8	4,5	4,5	36,4	40,9
İlköğretim	51	36	10	39	34	56	19	52	22	60	97	31	16	44	65
176	29,0	20,5	5,7	22,2	19,3	31,8	10,8	29,5	12,5	34,1	55,1	17,6	9,1	25,0	36,9
Lise	66	41	14	54	43	68	37	45	34	71	84	37	33	52	38
170	38,8	24,1	8,2	31,8	25,3	40,0	21,8	26,5	20,0	41,8	49,4	21,8	19,4	30,6	22,4
Lisans ve üzeri	278	113	37	125	136	177	147	75	77	205	183	96	91	146	133
463	60,0	24,4	8,0	27,0	29,4	38,2	31,7	16,2	16,6	44,3	39,5	20,7	19,7	31,5	28,7

Karaağaç Mahallesi'nde yetersiz sayıda olan donatılar, ankete cevap veren katılımcıların eğitim durumları üzerinden sorgulanmak istendiğinde farklı bir sonuçla karşılaşılmıştır.

Ankete cevap veren okuma-yazma bilmeyen katılımcılar arasında 11 kişi (% 57.9) eğlence birimlerini yetersiz olarak görmüş, 9 kişi (% 47.4) yeşil alanları ve 8 kişi (% 42.1) taşıt yolları ve trafik işaretlerinin yetersiz olduğunu düşünmüştür. Tüm katılımcılar arasında yetersiz bulunmuş olan altı donatının hiçbiri bu listede bulunmamakta tamamen farklı bir değerlendirme yapıldığı görülmektedir (Tablo 4.21).

Ankete cevap veren okur-yazar katılımcılar arasında 11 kişi (% 50.0) sağlık tesislerini yetersiz olarak görmüş, 9 kişi (% 40.9) kültürel tesisleri yine 9 kişi (% 40.9) pazar alanlarının yetersiz olduğunu düşünmektedir. Bu grup arasında tüm katılımcılardan farklı bir seçenek olarak sağlık tesisleri cevabı verildiği görülmektedir.

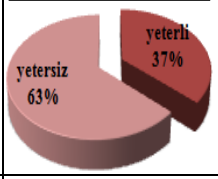
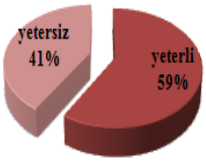
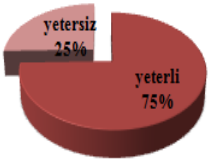
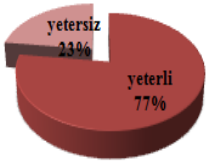
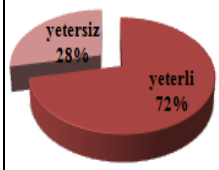
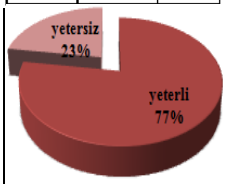
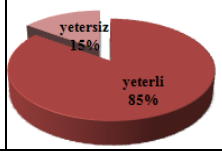
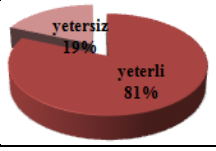
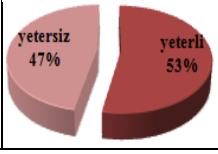
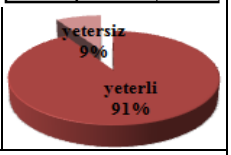
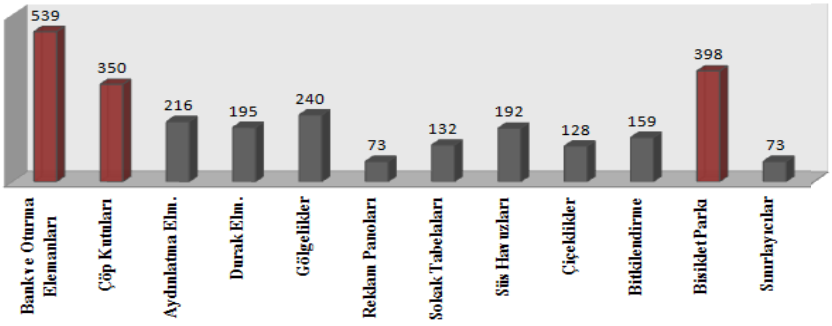
İlköğretim mezunu olan katılımcılar arasında cevaplar, 97 kişi (% 55.1) ile çocuk oyun alanları, 65 kişi (% 36.9) ile pazar alanları ve 51 kişi (% 29.0) ile kültürel tesisler olarak görülmektedir.

Lise mezunu olan katılımcılar arasında cevaplar, 84 kişi (% 49.4) ile çocuk oyun alanları, 71 kişi (% 41.8) ile spor alanları ve 68 kişi (% 40.0) ile alışveriş birimleri olarak görülmektedir.

Katılımcılar arasında eğitim seviyesi en yüksek grup arasında ise cevapların; 278 kişi (% 60.0) ile kültürel tesisler, 205 kişi (% 44.3) ile spor alanları ve 183 kişi (% 39.5) ile çocuk oyun alanları şeklinde olduğu görülmektedir.

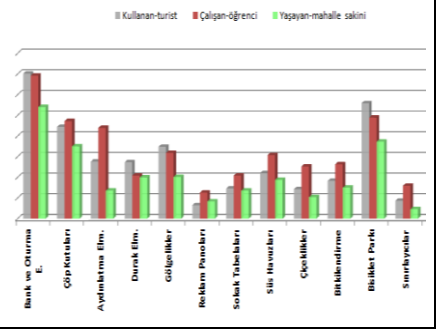
Ankete katılan tüm katılımcıların, Karaağaç Mahallesi'nde yetersiz sayıda olan kent mobilyalarını değerlendirmeleri istendiğinde; 539 kişi (% 63.4) bank ve oturma elemanlarının yetersiz olduğunu belirtmekte iken 398 kişi (% 46.8) bisiklet parklarının yetersiz olduğunu ve 350 kişi (% 41.2) çöp kutularının sayılarının az olduğunu belirtmiştir (Tablo 4.22).

Tablo 4.22. Yetersiz Kent Mobilyaları

Soru No:	11			
Soru:	Karaağaç Mahallesi'nde sizce yetersiz sayıda olan kent mobilyaları nelerdir? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz.)			
Sorunun Amacı:	Bölgede kullanıcıların yetersiz gördükleri kent mobilyalarının tespit edilmesi amaçlanmaktadır.			
Cevap Seçenekleri:	Bank ve Otur.E.	Çöp Kutuları	Aydınlatma Elm.	Durak Elm.
Cevap Oranları:	Bank ve Oturma Elemanları Frequency / Percent yeterli 311 36,6 yetersiz 539 63,4 Total 850 100,0 	Çöp Kutuları Frequency / Percent yeterli 500 58,8 yetersiz 350 41,2 Total 850 100,0 	Aydınlatma Elm. Frequency / Percent yeterli 634 74,6 yetersiz 216 25,4 Total 850 100,0 	Durak Elm. Frequency / Percent yeterli 655 77,1 yetersiz 195 22,9 Total 850 100,0
Cevap Seçenekleri:	Gölgelikler	Reklam Panoları	Sokak Tabelaları	Süs Havuzları
Cevap Oranları:	Gölgelikler Frequency / Percent yeterli 610 71,8 yetersiz 240 28,2 Total 850 100,0 	Reklam Panoları Frequency / Percent yeterli 777 91,4 yetersiz 73 8,6 Total 850 100,0 	Sokak Tabelaları Frequency / Percent yeterli 718 84,5 yetersiz 132 15,5 Total 850 100,0 	Süs Havuzları Frequency / Percent yeterli 658 77,4 yetersiz 192 22,6 Total 850 100,0
Cevap Seçenekleri:	Çiçeklikler	Bitkilendirme	Bisiklet Parkı	Sınırlayıcılar
Cevap Oranları:	Çiçeklikler Frequency / Percent yeterli 722 84,9 yetersiz 128 15,1 Total 850 100,0 	Bitkilendirme Frequency / Percent yeterli 691 81,3 yetersiz 159 18,7 Total 850 100,0 	Bisiklet Parkı Frequency / Percent yeterli 452 53,2 yetersiz 398 46,8 Total 850 100,0 	Sınırlayıcılar Frequency / Percent yeterli 777 91,4 yetersiz 73 8,6 Total 850 100,0
				

Tablo 4.23. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Yetersiz Kent Mobilyaları

	Bank ve Oturma E.	Çöp Kutuları	Aydınlatma Elm.	Durak Elm.	Gölgelikler	Reklam Panoları	Sokak Tabelaları	Süs Havuzları	Çiçeklikler	Bitkilendirme	Bisiklet Parkı	Sınırlayıcılar
Kullanan-turist	226	143	89	88	112	21	47	71	46	59	180	28
322	70,2	44,4	27,6	27,3	34,8	6,5	14,6	22,0	14,3	18,3	55,9	8,7
Çalışan-öğrenci	126	86	80	38	58	23	38	56	46	48	89	29
182	69,2	47,3	44,0	20,9	31,9	12,6	20,9	30,8	25,3	26,4	48,9	15,9
Yaşayan-mahalle sakini	187	121	47	69	70	29	47	65	36	52	129	16
346	54,0	35,0	13,6	19,9	20,2	8,4	13,6	18,8	10,4	15,0	37,3	4,6

Bölgede bulunma biçimlerine göre, Karaağaç Mahallesi'nde yetersiz sayıda olan kent mobilyaları karşılaştırıldığında; "Kullanan-turist" grubu, 1.sırada 226 kişi (% 70.2) bank ve oturma elemanları, 2.sırada 180 kişi (% 55.9) bisiklet parklarını ve 3. sırada 143 kişi (% 44.4) çöp kutularını yetersiz bulmaktadır (Tablo 4.23).

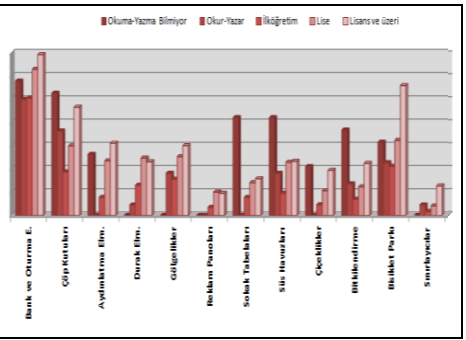
"Çalışan-öğrenci" grubu, 1.sırada 126 kişi (% 69.2) bank ve oturma elemanları, 2.sırada 89 kişi (% 48.9) bisiklet parklarını ve 3. sırada 86 kişi (% 47.3) çöp kutularını yetersiz bulmaktadır.

"Yaşayan-mahalle sakini" grubu, 1.sırada 187 kişi (% 54.0) bank ve oturma elemanları, 2.sırada 129 kişi (% 37.3) bisiklet parklarını ve 3. sırada 121 kişi (% 35.0) çöp kutularını yetersiz bulmaktadır.

Bölgede bulunma biçimine göre yapılan değerlendirmede seçeneklerde ya da sıralamalarında herhangi bir değişiklik olmadığı, 850 kişilik bu geniş katılımcı grubunun yetersiz sayıdaki donatı alanlarında hemfikir oldukları söylenebilir.

Tablo 4.24. Eğitim Durumuna Göre Yetersiz Kent Mobilyaları

	Bank ve Oturma E.	Çöp Kutuları	Aydınlatma Elm.	Durak Elm.	Gölgelikler	Reklam Panoları	Sokak Tabelaları	Süs Havuzları	Çiçeklikler	Bitkilendirme	Bisiklet Parkı	Sınırlayıcılar
Okuma-Yazma Bilmiyor	11	10	5	0	0	0	8	8	4	7	6	0
19	57,9	52,6	26,3	0,0	0,0	0,0	42,1	42,1	21,1	36,8	31,6	0,0
Okur-Yazar	11	8	0	1	4	0	0	4	0	3	5	1
22	50,0	36,4	0,0	4,5	18,2	0,0	0,0	18,2	0,0	13,6	22,7	4,5
İlköğretim	89	65	27	45	54	12	27	33	16	24	73	6
176	50,6	36,9	15,3	13,0	15,6	3,5	7,8	9,5	4,6	6,9	41,5	3,4
Lise	107	51	40	42	43	17	24	39	18	21	55	7
170	62,9	30,0	23,5	24,7	25,3	10,0	14,1	22,9	10,6	12,4	32,4	4,1
Lisans ve üzeri	321	216	144	107	139	44	73	108	90	104	259	59
463	69,3	46,7	31,1	23,1	30,0	9,5	15,8	23,3	19,4	22,5	55,9	12,7

Karaağaç Mahallesi'nde yetersiz sayıda olan kent mobilyaları, ankete cevap veren katılımcıların eğitim durumları üzerinden sorgulandığında farklı bir sonuçla karşılaşılmamıştır.

Ankete cevap veren okuma-yazma bilmeyen katılımcılar arasında 11 kişi (% 57.9) bank ve oturma elemanlarını yetersiz olarak görmüş, 10 kişi (% 52.6) çöp kutularını ve 8 kişilik (% 42.1) aynı oranla sokak tabelalarının ve süs havuzlarının yetersiz olduğunu düşünmüştür. Tüm katılımcılar arasında yetersiz bulunmuş olan donatılardan sadece bu grupta farklı olarak sokak tabelaları ve süs havuzları seçeneği karşımıza çıkmaktadır (Tablo 4.24).

Ankete cevap veren okur-yazar katılımcılar arasında 11 kişi (% 50.0) bank ve oturma elemanlarını yetersiz olarak görmüş, 8 kişi (%36.4) çöp kutularını ve 5 kişi (%22.7) bisiklet parklarını yetersiz bulmuştur.

İlköğretim mezunu olan katılımcılar arasında cevaplar, 89 kişi (% 50.6) ile bank ve oturma elemanları, 73 kişi (% 41.5) ile bisiklet parkı ve 65 kişi (% 36.9) ile çöp kutuları olarak görülmektedir.

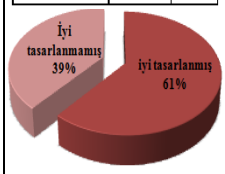
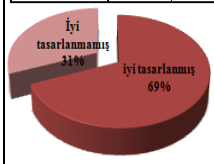
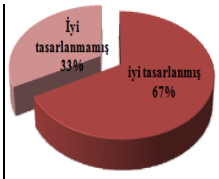
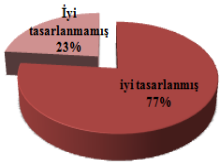
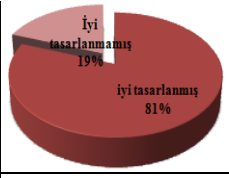
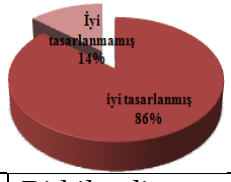
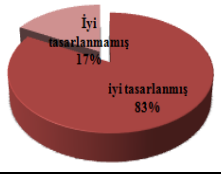
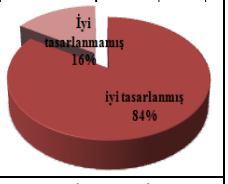
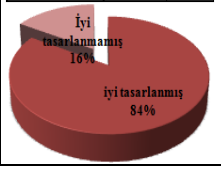
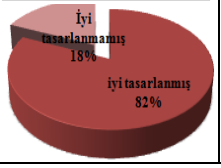
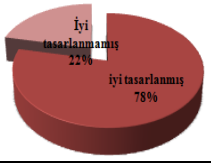
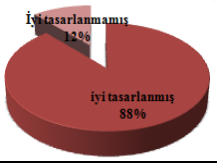
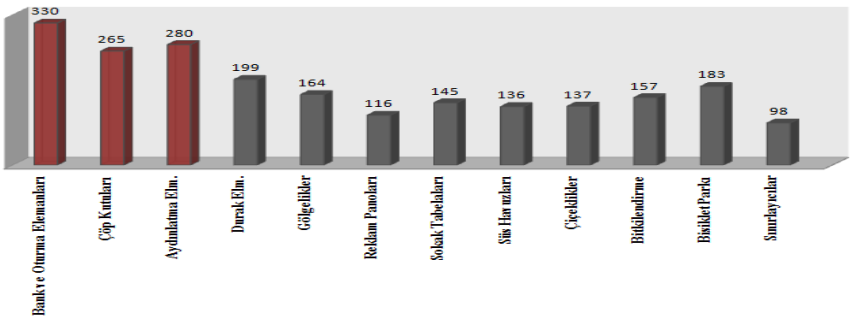
Lise mezunu olan katılımcılar arasında cevaplar, 107 kişi (% 62.9) ile bank ve oturma elemanları, 55 kişi (% 32.4) ile bisiklet parkı ve 51 kişi (% 30.0) ile çöp kutuları olarak görülmektedir.

Katılımcılar arasında eğitim seviyesi en yüksek grup içinde ise cevapların; 321 kişi (% 69.3) ile bank ve oturma elemanları, 259 kişi (% 55.9) ile bisiklet parkları ve 216 kişi (% 46.7) ile çöp kutuları şeklinde olduğu görülmektedir.

Eğitim seviyeleri farklı olan ve bölgede farklı amaçlarla bulunan tüm katılımcılar aynı mobilyaların yetersizliği üzerinde durmaktadır. Bu mobilyalar sıralandırmaları değişmekle beraber çöp kutuları, bank ve oturma elemanları ve bisiklet parkları olarak ifade edilmektedir.

Ankete katılan tüm katılımcıların, Karaağaç Mahallesi'nde yeniden tasarlanması gereken kent mobilyalarını değerlendirmeleri istendiğinde; 330 kişi (% 38.8) bank ve oturma elemanlarının iyi tasarlanmadığını düşünürken 280 kişi (% 32.9) aydınlatma elemanlarının güzel görünmediğini ve 265 kişi (% 31.2) çöp kutularının mahalleye uygun olmadığını belirtmiştir (Tablo 4.25).

Tablo 4.25. İyi Tasarlanmamış Kent Mobilyaları

Soru No:	12			
Soru:	Karaağaç Mahallesi'nde iyi tasarlanmamış kent mobilyaları nelerdir? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz.)			
Sorunun Amacı:	Bölgede yeniden tasarlanması gereken kent mobilyalarının tespit edilmesi amaçlanmaktadır.			
Cevap Seçenekleri:	Bank ve Otur. E.	Çöp Kutuları	Aydınlatma E.	Durak E.
Cevap Oranları:	**Bank ve Oturma Elemanları1** Frequency / Percent iyi tasarlanmış 520 61,2 İyi tasarlanmamış 330 38,8 Total 850 100,0 	**Çöp Kutuları1** Frequency / Percent iyi tasarlanmış 585 68,8 İyi tasarlanmamış 265 31,2 Total 850 100,0 	**Aydınlatma Elm.1** Frequency / Percent iyi tasarlanmış 570 67,1 İyi tasarlanmamış 280 32,9 Total 850 100,0 	**Durak Elm.1** Frequency / Percent iyi tasarlanmış 651 76,6 İyi tasarlanmamış 199 23,4 Total 850 100,0
Cevap Seçenekleri:	Gölgelikler	Reklam Panoları	Sokak Tabela.	Süs Havuzları
Cevap Oranları:	**Gölgelikler1** Frequency / Percent iyi tasarlanmış 686 80,7 İyi tasarlanmamış 164 19,3 Total 850 100,0 	**Reklam Panoları1** Frequency / Percent iyi tasarlanmış 734 86,4 İyi tasarlanmamış 116 13,6 Total 850 100,0 	**Sokak Tabelaları1** Frequency / Percent iyi tasarlanmış 705 82,9 İyi tasarlanmamış 145 17,1 Total 850 100,0 	**Süs Havuzları1** Frequency / Percent iyi tasarlanmış 714 84,0 İyi tasarlanmamış 136 16,0 Total 850 100,0
Cevap Seçenekleri:	Çiçeklikler	Bitkilendirme	Bisiklet Parkı	Sınırlayıcılar
Cevap Oranları:	**Çiçeklikler1** Frequency / Percent iyi tasarlanmış 713 83,9 İyi tasarlanmamış 137 16,1 Total 850 100,0 	**Bitkilendirme1** Frequency / Percent iyi tasarlanmış 693 81,5 İyi tasarlanmamış 157 18,5 Total 850 100,0 	**Bisiklet Parkı1** Frequency / Percent iyi tasarlanmış 667 78,5 İyi tasarlanmamış 183 21,5 Total 850 100,0 	**Sınırlayıcılar1** Frequency / Percent iyi tasarlanmış 752 88,5 İyi tasarlanmamış 98 11,5 Total 850 100,0
				

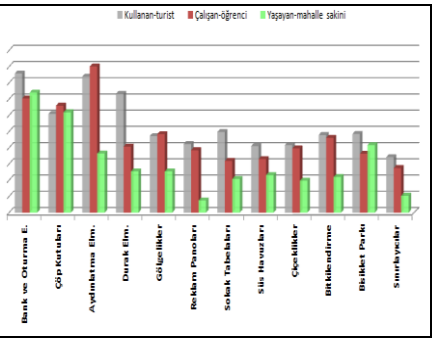
Bölgede bulunma biçimlerine göre, Karaağaç Mahallesi'nde yeniden tasarlanması gereken kent mobilyaları karşılaştırıldığında; "Kullanan-turist" grubu, 1.sırada 138 kişi (% 42.9) bank ve oturma elemanlarının, 2.sırada 135 kişi (% 41.9) aydınlatma elemanlarının ve 3. sırada 118 kişi (% 36.6) durak elemanlarının yeniden tasarlanması gerektiğini düşünmektedir. "Kullanıcı-turist" grubunda tüm katılımcıların verdiği yanıtlardan farklı bir seçenek olarak durak elemanları tasarımları mahalleye uygun bulunmamaktadır (Tablo 4.26).

"Çalışan-öğrenci" grubu, 1.sırada 82 kişi (% 45.1) aydınlatma elemanlarını, 2.sırada 64 kişi (% 35.2) bank ve oturma elemanlarını ve 3. sırada 60 kişi (% 33.0) çöp kutularını iyi tasarlanmamış bulmaktadır. Bu grupta ise ilk sırada aydınlatma elemanları bulunmaktadır. Anket katılımcıları ile yapılan görüşmelerde, Karakol Binası ve Soğuk Hava Deposu arasında kalan Ressam Hasan Rıza Caddesi'nin bir bölümünde kullanılmakta olan sarı-kırmızı renklere sahip aydınlatma elemanlarının hem görsel olarak rahatsız edici olduğu, hem de fiziksel olarak bölgenin bitki örtüsüne zarar verdiği görüşüne sahip oldukları görülmüştür.

"Yaşayan-mahalle sakini" grubu, 1.sırada 128 kişi (% 37.0) bank ve oturma elemanları, 2.sırada 107 kişi (% 30.9) çöp kutularını ve 3. sırada 72 kişi (% 20.8) bisiklet parklarını iyi tasarlanmamış bulmaktadır.

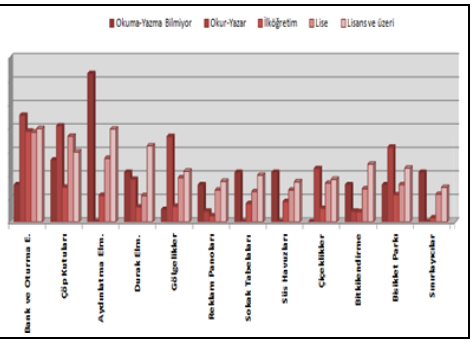
Tablo 4.26. Bölgede Bulunma Biçimine Göre İyi Tasarlanmamış Kent Mobilyaları

	Bank ve Oturma E.	Çöp Kutuları	Aydınlatma Elm.	Durak Elm.	Gölgelikler	Reklam Panoları	Sokak Tabelaları	Süs Havuzları	Çiçeklikler	Bitkilendirme	Bisiklet Parkı	Sınırlayıcılar
Kullanan-turist	138	98	135	118	76	68	80	66	67	77	78	55
322	42,9	30,4	41,9	36,6	23,6	21,1	24,8	20,5	20,8	23,9	24,2	17,1
Çalışan-öğrenci	64	60	82	37	44	35	29	30	36	42	33	25
182	35,2	33,0	45,1	20,3	24,2	19,2	15,9	16,5	19,8	23,1	18,1	13,7
Yaşayan-mahalle sakini	128	107	63	44	44	13	36	40	34	38	72	18
346	37,0	30,9	18,2	12,7	12,7	3,8	10,4	11,6	9,8	11,0	20,8	5,2

Tablo 4.27. Eğitim Durumuna Göre İyi Tasarlanmamış Kent Mobilyaları

	Bank ve Oturma E.	Çöp Kutuları	Aydınlatma Elm.	Durak Elm.	Gölgelikler	Reklam Panoları	Sokak Tabelaları	Süs Havuzları	Çiçeklikler	Bitkilendirme	Bisiklet Parkı	Sınırlayıcılar
Okuma-Yazma Bilmiyor	3	5	12	4	1	3	4	4	0	3	3	4
19	15,8	26,3	63,2	21,1	5,3	15,8	21,1	21,1	0,0	15,8	15,8	21,1
Okur-Yazar	10	9	0	4	8	1	0	0	5	1	7	0
22	45,5	40,9	0,0	18,2	36,4	4,5	0,0	0,0	22,7	4,5	31,8	0,0
İlköğretim	68	51	39	22	23	9	27	30	20	15	40	8
176	38,6	29,0	22,2	12,5	13,1	5,1	15,3	17,0	11,4	8,5	22,7	3,4
Lise	65	62	46	19	32	23	22	23	28	24	27	20
170	38,2	36,5	27,1	11,2	18,8	13,5	12,9	13,5	16,5	14,1	15,9	11,8
Lisans ve üzeri	184	138	183	150	100	80	92	79	84	114	106	68
463	39,7	29,8	39,5	32,4	21,6	17,3	19,9	17,1	18,1	24,6	22,9	14,7

Karaağaç Mahallesi'nde yeniden tasarlanması gereken kent mobilyaları, ankete cevap veren katılımcıların eğitim durumları üzerinden sorgulanmak istendiğinde; okuma-yazma bilmeyen katılımcılar arasında 12 kişi (% 63.2) aydınlatma elemanlarını yeniden tasarlanmaya değer görmüş ve 5 kişi (% 26.3) çöp kutularının yeniden tasarlanması gerektiğini düşünmüştür (Tablo 4.27).

Ankete cevap veren okur-yazar katılımcılar arasında 10 kişi (% 45.5) bank ve oturma elemanlarını iyi tasarlanmamış olarak görmüş, 9 kişi (% 40.9) çöp kutularını ve 8 kişi (% 36.4) gölgelikleri yeniden tasarlanmaya değer bulmuştur.

İlköğretim mezunu olan katılımcılar arasında cevaplar, 68 kişi (% 38.6) ile bank ve oturma elemanları, 51 kişi (% 29.0) ile çöp kutuları ve 40 kişi (% 22.7) ile bisiklet parkları olarak görülmektedir.

Lise mezunu olan katılımcılar arasında cevaplar, 65 kişi (% 38.2) ile bank ve oturma elemanları, 62 kişi (% 36.5) ile çöp kutuları ve 46 kişi (% 27.1) ile aydınlatma elemanları olarak görülmektedir.

Katılımcılar arasında eğitim seviyesi en yüksek grup içinde ise cevapların; 184 kişi (% 39.7) ile bank ve oturma elemanları, 183 kişi (% 39.5) ile aydınlatma elemanları ve 138 kişi (% 29.8) ile çöp kutuları şeklinde olduğu görülmektedir.

Bu karşılaştırma ile de eğitim seviyesinin yeniden tasarlanması gereken kent mobilyaları seçimlerini etkilemediği görülmüş, ancak bu seçenekler dışında bisiklet parkları ve gölgeliklerin de değerlendirildiği görülmüştür.

4.1.4. Bölgede Uygulanabilecek Bir Dönüşüm Projesinden Beklentiler ve Katılım Durumuna Yönelik Bilgiler

Karaağaç Mahallesi kullanıcılarının; Karaağaç için geliştirilen bir proje ile ilgili görüşleri sorgulanmış, cevap oranları üzerinden yorumlar yapılmıştır.

Tez kapsamında Karaağaç Mahallesi'nde yapılacak öneri bir projeden mahallenin kullanıcısının beklentilerini ölçmek amacıyla hazırlanan soruda, 577 kişi (%68) turizm potansiyelinin gelişmesi gerektiğini düşünürken, 532 kişi (% 63) doğal güzelliklerinin korunması gerektiğini ve 523 kişi (% 62) tarihi kimliğin ön plana çıkarılması gerektiğini belirtmiştir (Tablo 4.28).

Anket katılımcılarının "diğer" kısmında ifade ettikleri cevapları ise, 'başıboş sokak hayvanları ile ilgilenilmeli' ve 'bisiklet yolu yapılmalı' şeklindedir.

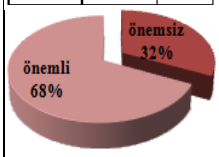
Bölgede bulunma biçimlerine göre, Karaağaç Mahallesi'nde önerilen projeden beklentileri karşılaştırıldığında; "Kullanan-turist" grubu, 1.sırada 256 kişi (% 79.5) tarihi kimliğin ön plana çıkarılması, 2.sırada 251 kişi (% 78.0) turizm potansiyelinin gelişmesi ve 3. sırada 245 kişi (% 76.1) doğal güzelliklerin korunması gerektiğini düşünmektedir (Tablo 4.29).

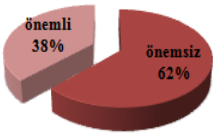
"Çalışan-öğrenci" grubu, 1.sırada 160 kişi (% 87.9) turizm potansiyelinin gelişmesi, 2.sırada 138 kişi (% 75.8) doğal güzelliklerin korunması ve 3. sırada 128 kişi (% 70.3) tarihi kimliğin ön plana çıkarılması gerekliliğini vurgulamaktadır.

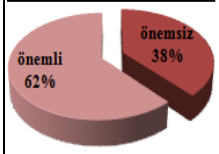
"Yaşayan-mahalle sakini" grubu, 1.sırada 166 kişi (% 48.0) turizm potansiyelinin gelişmesi, 2.sırada 154 kişi (% 44.5) tarımsal yapının güçlenmesi ve 3. sırada 146 kişi (% 42.2) doğal güzelliklerin korunması gerekliliğini vurgulamaktadır.

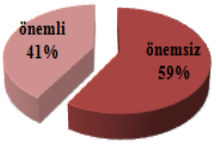
Kenti, daha önceki sorularda tarım kenti olarak gören mahalle sakinlerinin, mahallede tarımsal yapının güçlenmesini istemesi ve olası bir projeden de bunu beklemesi doğaldır. Bu da mahallenin ve mahallelinin tarımsal yapısına bağlanabilir.

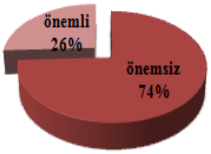
Tablo 4.28. Dönüşüm Projesinden Beklentiler

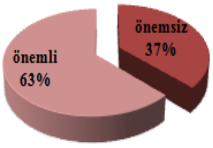
<table>
<tr><td>Soru No:</td><td colspan="4">13</td></tr>
<tr><td>Soru:</td><td colspan="4">Sizce Karaağaç'ın dönüşüm projesinde öncelikli olarak nelere önem verilmelidir? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz.)</td></tr>
<tr><td>Sorunun Amacı:</td><td colspan="4">Bölgede yapılacak olası bir dönüşüm projesinden kullanıcıların öncelikli beklentilerinin sorgulanması amaçlanmaktadır.</td></tr>
<tr><td>Cevap Seçenekleri:</td><td>Turizm Potansiyeli Gelişmeli</td><td>Tarımsal Yapı Güçlenmeli</td><td>Tarihi Kimlik Ön Plana Çıkarılmalı</td><td>Üniversiteye Yönelik Faaliyetler Gelişmeli</td></tr>
<tr><td>Cevap Oranları:</td><td>
Turizm potansiyeli gelişmeli
<table><tr><th></th><th>Frequency</th><th>Percent</th></tr><tr><td>önemsiz</td><td>273</td><td>32,1</td></tr><tr><td>önemli</td><td>577</td><td>67,9</td></tr><tr><td>Total</td><td>850</td><td>100,0</td></tr></table>

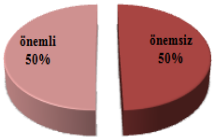
</td><td>
Tarımsal yapı güçlenmeli
<table><tr><th></th><th>Frequency</th><th>Percent</th></tr><tr><td>önemsiz</td><td>531</td><td>62,5</td></tr><tr><td>önemli</td><td>319</td><td>37,6</td></tr><tr><td>Total</td><td>850</td><td>100,0</td></tr></table>

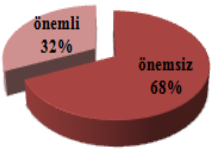
</td><td>
Tarihi kimlik ön plana çıkarılmalı
<table><tr><th></th><th>Frequency</th><th>Percent</th></tr><tr><td>önemsiz</td><td>327</td><td>38,5</td></tr><tr><td>önemli</td><td>523</td><td>61,6</td></tr><tr><td>Total</td><td>850</td><td>100,0</td></tr></table>

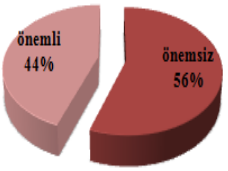
</td><td>
Üniversiteye yönelik faaliyetler gelişmeli
<table><tr><th></th><th>Frequency</th><th>Percent</th></tr><tr><td>önemsiz</td><td>498</td><td>58,6</td></tr><tr><td>önemli</td><td>352</td><td>41,4</td></tr><tr><td>Total</td><td>850</td><td>100,0</td></tr></table>

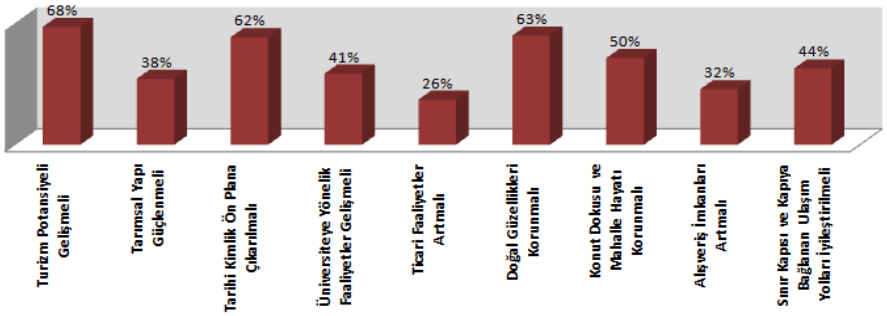
</td></tr>
<tr><td>Cevap Seçenekleri:</td><td>Ticari Faaliyetler Artmalı</td><td>Doğal Güzellikleri Korunmalı</td><td>Konut Dokusu ve Mahalle Hayatı Korunmalı</td><td>Alışveriş İmkanları Artmalı</td></tr>
<tr><td>Cevap Oranları:</td><td>
Ticari faaliyetler artmalı
<table><tr><th></th><th>Frequency</th><th>Percent</th></tr><tr><td>önemsiz</td><td>631</td><td>74,2</td></tr><tr><td>önemli</td><td>219</td><td>25,8</td></tr><tr><td>Total</td><td>850</td><td>100,0</td></tr></table>

</td><td>
Doğal güzellikleri korunmalı
<table><tr><th></th><th>Frequency</th><th>Percent</th></tr><tr><td>önemsiz</td><td>318</td><td>37,4</td></tr><tr><td>önemli</td><td>532</td><td>62,6</td></tr><tr><td>Total</td><td>850</td><td>100,0</td></tr></table>

</td><td>
Konut dokusu ve mahalle hayatı korunmalı
<table><tr><th></th><th>Frequency</th><th>Percent</th></tr><tr><td>önemsiz</td><td>421</td><td>49,5</td></tr><tr><td>önemli</td><td>426</td><td>50,1</td></tr><tr><td>Total</td><td>850</td><td>100,0</td></tr></table>

</td><td>
Alışveriş imkanları artmalı
<table><tr><th></th><th>Frequency</th><th>Percent</th></tr><tr><td>önemsiz</td><td>580</td><td>68,2</td></tr><tr><td>önemli</td><td>270</td><td>31,8</td></tr><tr><td>Total</td><td>850</td><td>100,0</td></tr></table>

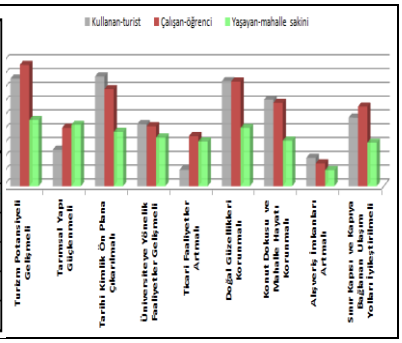
</td></tr>
<tr><td>Cevap Seçenekleri:</td><td colspan="4">Sınır Kapısı ve Kapıya Bağlanan Ulaşım Yolları İyileştirilmeli</td></tr>
<tr><td>Cevap Oranları:</td><td colspan="4">
Sınır kapısı ve kapıya bağlanan ulaşım yolları iyileştirilmeli
<table><tr><th></th><th>Frequency</th><th>Percent</th></tr><tr><td>önemsiz</td><td>473</td><td>55,6</td></tr><tr><td>önemli</td><td>377</td><td>44,4</td></tr><tr><td>Total</td><td>850</td><td>100,0</td></tr></table>

</td></tr>
</table>

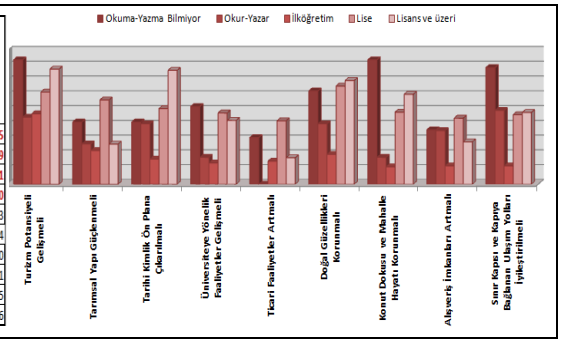
Tablo 4.29. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Dönüşüm Projesinden Beklentiler

	Turizm Potansiyeli Gelişmeli	Tarımsal Yapı Güçlenmeli	Tarihi Kimlik Ön Plana Çıkarılmalı	Üniversiteye Yönelik Faaliyetler Gelişmeli	Ticari Faaliyetler Artmalı	Doğal Güzellikleri Korunmalı	Konut Dokusu ve Mahalle Hayatı	Alışveriş İmkanları Artmalı	Sınır Kapısı ve Kapıya Bağlanan Ulaşım
Kullanan-turist	251	85	256	145	38	245	202	66	160
322	78,0	26,4	79,5	45,0	11,8	76,1	62,7	20,5	49,7
Çalışan-öğrenci	160	77	128	79	66	138	110	30	105
182	87,9	42,3	70,3	43,4	36,3	75,8	60,4	16,5	57,7
Yaşayan-mahalle sakini	166	154	136	122	112	146	114	40	109
346	48,0	44,5	39,3	35,3	32,4	42,2	32,9	11,6	31,5

Tablo 4.30. Eğitim Durumuna Göre Dönüşüm Projesinden Beklentiler

	Turizm Potansiyeli Gelişmeli	Tarımsal Yapı Güçlenmeli	Tarihi Kimlik Ön Plana Çıkarılmalı	Üniversiteye Yönelik Faaliyetler Gelişmeli	Ticari Faaliyetler Artmalı	Doğal Güzellikleri Korunmalı	Konut Dokusu ve Mahalle Hayatı Korunmalı	Alışveriş İmkanları Artmalı	Sınır Kapısı ve Kapıya Bağlanan Ulaşım Yolları İyileştirilmeli
Okuma-Yazma Bilmiyor	16	8	8	10	6	12	16	7	15
19	84,2	42,1	42,1	52,6	31,6	63,2	84,2	36,8	78,9
Okur-Yazar	10	6	9	4	0	9	4	8	11
22	45,5	27,3	40,9	18,2	0,0	40,9	18,2	36,4	50,0
İlköğretim	84	79	59	50	54	70	41	43	43
176	47,7	44,9	33,5	28,4	30,7	39,8	23,3	24,4	24,4
Lise	106	97	87	82	73	113	83	76	80
170	62,4	57,1	51,2	48,2	42,9	66,5	48,8	44,7	47,1
Lisans ve üzeri	361	126	357	200	83	325	282	133	225
463	78,0	27,2	77,1	43,2	17,9	70,2	60,9	28,7	48,6

Karaağaç Mahallesi'nde yapılacak bir projeden beklentiler, ankete cevap veren katılımcıların eğitim durumları üzerinden sorgulanmak istendiğinde; okuma-yazma bilmeyen katılımcılar arasında turizm potansiyeli gelişmeli, konut dokusu ve mahalle hayatı korunmalı cevapları 16 kişi (% 84.2) tarafından uygun bulunmuştur. 15 kişi (% 78.9) sınır kapısı ve kapıya bağlanan ulaşım yollarının iyileştirilmesi gerektiğini düşünmüştür (Tablo 4.30).

Ankete cevap veren okur-yazar katılımcılar arasında 11 kişi (% 50. 0) sınır kapısı ve kapıya bağlanan ulaşım yollarının iyileştirilmesi, 10 kişi (% 45.5) turizm potansiyelinin gelişmesi ve 9 kişi (% 40.9) tarihi kimliğin ön plana çıkarılması ve doğal güzelliklerin korunması beklentilerine sahiptirler.

İlköğretim mezunu olan katılımcılar arasında beklentiler, 84 kişi (% 47.7) turizm potansiyelinin gelişmesi, 79 kişi (% 44.9) tarımsal yapının güçlenmesi ve 70 kişi (% 39.8) doğal güzelliklerin korunması şeklindedir.

Lise mezunu olan katılımcılar arasında cevaplar, 113 kişi (% 66.5) ile doğal güzelliklerin korunması, 106 kişi (% 62.4) ile turizm potansiyelinin gelişmesi ve 97 kişi (% 57.1) ile tarımsal yapının güçlenmesi olarak görülmektedir.
Katılımcılar arasında eğitim seviyesi en yüksek grup içinde ise beklentilerin; 361 kişi (% 78.0) ile turizm potansiyelinin gelişmesi, 357 kişi (% 77.1) ile tarihi kimliğin ön plana çıkarılması ve 325 kişi (% 70.2) ile doğal güzelliklerin korunması şeklinde olduğu görülmektedir.

Eğitim durumu ve yapılacak bir projeden beklentiler karşılaştırıldığında turizm potansiyeli gelişmeli seçeneği tüm eğitim düzeylerinin ortak cevabı olarak karşımıza çıkmaktayken, doğal güzellikleri korunmalı cevabının yalnızca okuma-yazma bilmeyen katılımcılar tarafından tercih edilmediği görülmektedir. Bu grup, konut dokusu ve mahalle hayatına aynı zamanda sınır kapısına önem vermektedir ve beklentileri onlar üzerine gelişmektedir. Okur-yazar olan grup, sınır ve tarihi kimliğe önem verirken, ilköğretim ve lise mezunları için tarımsal yapının güçlenmesi oldukça önemli görülmektedir. Lisans ve üzeri eğitim seviyesindeki grubun ise tüm katılımcıların ilk üç seçeneği ile aynı beklentilere sahip oldukları görülmektedir. Doğal güzellikler ve tarihi kimliğin önem sıralaması değişmektedir.

Ankete yanıt veren tüm katılımcılar içinde Karaağaç Bölgesi'nin yeniden düzenlenmesi ve iyileştirilmesi gerektiğine, 439 kişi (% 51.6) "katılıyorum", 281 kişi (% 33.1) "kesinlikle katılıyorum" cevabını vermiştir. 720 kişilik ve % 84.7'lik büyük bir oran bölgenin bir dönüşüm projesine ihtiyacı olduğunu belirtmektedir (Tablo 4.31).

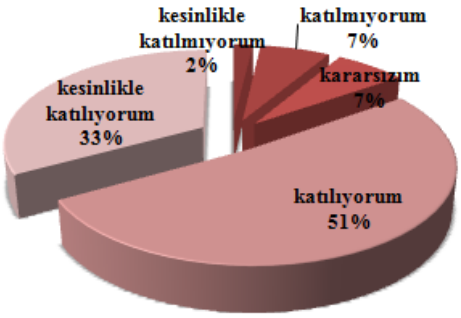
Bölgede bulunma biçimlerine göre, Karaağaç Bölgesi'nin yeniden düzenlenmesi ve iyileştirilmesi gerekliliğine katılım dereceleri karşılaştırıldığında; "Kullanan-turist" grubu arasından, 122 kişi (% 37.9) "kesinlikle katılıyorum", 131 kişi (% 40.7) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 253 kişi (% 78.6) bölgede bir dönüşüm projesine ihtiyaç olduğunu belirtmektedir (Tablo 4.32).

Tablo 4.31. Yeniden Düzenlenme ve İyileştirilme Gerekliliği

Soru No:	14				
Soru:	Karaağaç Bölgesi'nin yeniden düzenlenmesi ve iyileştirilmesi gerekmektedir.				
Sorunun Amacı:	Karaağaç için yeniden düzenleme ve iyileştirme çalışmalarına ihtiyacı olup olmadığı konusunda kullanıcıların yorumlarının alınması amaçlanmaktadır.				
Cevap Seçenekleri:	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Cevap Oranları:					

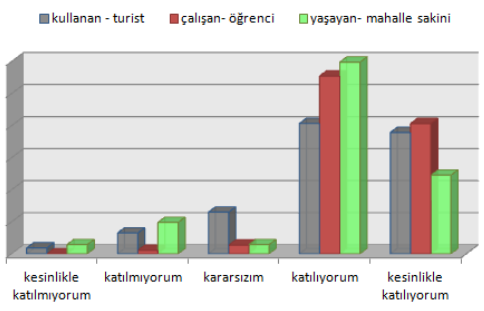
Karaağaç Bölgesi'nin yeniden düzenlenmesi ve iyileştirilmesi gerekmektedir.

	Frequency	Percent
kesinlikle katılmıyorum	16	1,9
katılmıyorum	57	6,7
kararsızım	57	6,7
katılıyorum	439	51,6
kesinlikle katılıyorum	281	33,1
Total	850	100,0

Tablo 4.32. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Yeniden Düzenlenme ve İyileştirilme Gerekliliği

		Karaağaç Bölgesi'nin yeniden düzenlenmesi ve iyileştirilmesi gerekmektedir.					
		kesinlikle katılmıyorum	katılmıyorum	kararsızım	katılıyorum	kesinlikle katılıyorum	Total
Bölgede bulunma biçiminiz:	kullanan - turist	6	21	42	131	122	322
		1,9%	6,5%	13,0%	40,7%	37,9%	100,0%
		37,5%	36,8%	73,7%	29,8%	43,4%	37,9%
	çalışan-öğrenci	0	2	5	101	74	182
		,0%	1,1%	2,7%	55,5%	40,7%	100,0%
		,0%	3,5%	8,8%	23,0%	26,3%	21,4%
	yaşayan-mahalle sakini	10	34	10	207	85	346
		2,9%	9,8%	2,9%	59,8%	24,6%	100,0%
		62,5%	59,6%	17,5%	47,2%	30,2%	40,7%
Total		16	57	57	439	281	850
		1,9%	6,7%	6,7%	51,6%	33,1%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

"Çalışan-öğrenci" grubu arasından, 74 kişi (% 40.7) "kesinlikle katılıyorum", 101 kişi (% 55.5) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 175 kişi (%96.2) bölgede bir dönüşüm projesine ihtiyaç olduğunu belirtmektedir.

"Yaşayan-mahalle sakini" grubu arasından, 85 kişi (% 24.6) "kesinlikle katılıyorum", 207 kişi (% 59.8) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 292 kişi (% 84.4) bölgede bir dönüşüm projesine ihtiyaç olduğunu belirtmektedir.

En büyük katılımın "Çalışan-öğrenci" grubu arasında olduğu görülmektedir.

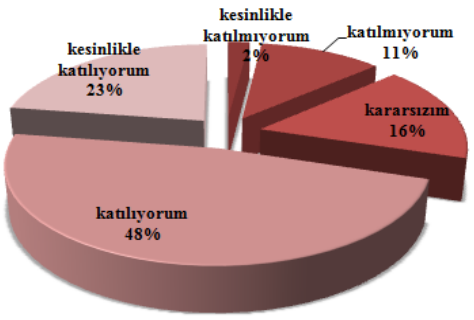
Karaağaç Bölgesi'nin iyileştirilmesi için hazırlanacak bir projenin, ön görüşmeleri, anketleri ve toplantılarına katılma durumları sorgulandığında, ankete yanıt veren tüm katılımcılar içinde 404 kişi (% 47.5) "katılıyorum", 192 kişi (% 22.6) "kesinlikle katılıyorum" cevabını vermiştir. 596 kişilik ve % 70.1'lik orana sahip kullanıcı grubunun belirtilen biçimlerle projeye katkıda bulunmak istedikleri görülmektedir (Tablo 4.33).

Tablo 4.33. Projeye Katılım İsteği

Soru No:	15				
Soru:	Karaağaç Bölgesi'nin iyileştirilmesi için bir proje hazırlanmak istenirse, bu konuda yapılabilecek ön görüşmelere, anketlere, toplantılara katılmak isterim.				
Sorunun Amacı:	Karaağaç kullanıcılarının olası bir projede bilgi ya da söz sahibi olma isteklerinin sorgulanması amaçlanmaktadır.				
Cevap Seçenekleri:	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Cevap Oranları:					

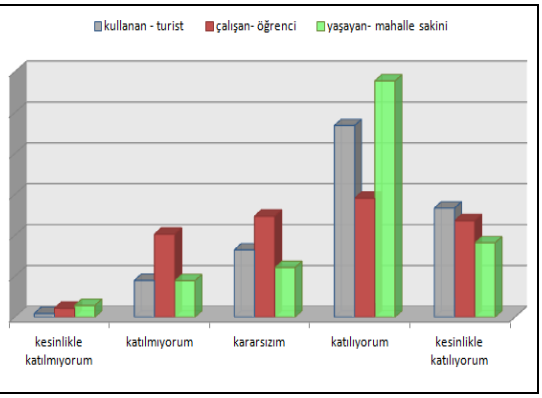
Karaağaç Bölgesi'nin iyileştirilmesi için bir proje hazırlanmak istenirse, bu konuda yapılabilecek ön görüşmelere, anketlere, toplantılara katılmak isterim.

	Frequency	Percent
kesinlikle katılmıyorum	17	2,0
katılmıyorum	97	11,4
kararsızım	140	16,5
katılıyorum	404	47,5
kesinlikle katılıyorum	192	22,6
Total	850	100,0

Tablo 4.34. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Projeye Katılım İsteği

		Karaağaç Bölgesi'nin iyileştirilmesi için bir proje hazırlanmak istenirse, bu konuda yapılabilecek ön görüşmelere, anketlere, toplantılara katılmak isterim.					
		kesinlikle katılmıyorum	katılmıyorum	kararsızım	katılıyorum	kesinlikle katılıyorum	Total
Bölgede bulunma biçiminiz:	kullanan - turist	3	29	53	151	86	322
		,9%	9,0%	16,5%	46,9%	26,7%	100,0%
		17,6%	29,9%	37,9%	37,4%	44,8%	37,9%
	çalışan-öğrenci	4	37	45	53	43	182
		2,2%	20,3%	24,7%	29,1%	23,6%	100,0%
		23,5%	38,1%	32,1%	13,1%	22,4%	21,4%
	yaşayan-mahalle sakini	10	31	42	200	63	346
		2,9%	9,0%	12,1%	57,8%	18,2%	100,0%
		58,8%	32,0%	30,0%	49,5%	32,8%	40,7%
Total		17	97	140	404	192	850
		2,0%	11,4%	16,5%	47,5%	22,6%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Bölgede bulunma biçimlerine göre, bölgenin iyileştirilmesi için hazırlanacak bir projenin, ön görüşmeleri, anketleri ve toplantılarına katılma durumları karşılaştırıldığında; "Kullanan-turist" grubu arasından, 86 kişi (% 26.7) "kesinlikle katılıyorum", 151 kişi (% 46.9) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 237 kişi (% 73.6) bölgedeki bir dönüşüm projesine katılabileceklerini belirtmektedir (Tablo 4.34).

"Çalışan-öğrenci" grubu arasından, 43 kişi (% 23.6) "kesinlikle katılıyorum", 53 kişi (% 29.1) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 96 kişi (% 52.7) bölgedeki bir dönüşüm projesine katılabileceklerini belirtmektedir.

"Yaşayan-mahalle sakini" grubu arasından, 63 kişi (% 18.2) "kesinlikle katılıyorum", 200 kişi (% 57.8) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 263 kişi (% 76.0) bölgedeki bir dönüşüm projesine katılabileceklerini belirtmektedir.

Bölgede turist olarak bulunan ve mahalle sakini olan grubun ön görüşmelere, toplantı ve anketlere katılarak projeye katkıda bulunmak istedikleri görülmektedir.

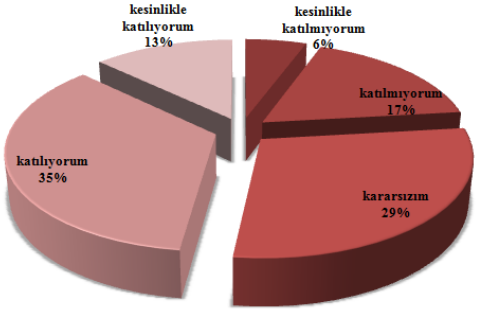
Karaağaç Bölgesi'nin iyileştirilmesi için bir dernek kurmak ve bu dernekte çalışmak fikri sorgulandığında, ankete yanıt veren tüm katılımcılar içinde 298 kişi (% 35.1) "katılıyorum", 110 kişi (% 12.9) "kesinlikle katılıyorum" cevabını vermiştir. 408 kişilik ve % 48.0'lik orana sahip kullanıcı grubunun belirtilen biçimlerle projeye katkıda bulunmak istedikleri görülmektedir (Tablo 4.35).

Tablo 4.35. Dernek Etkinlikleri Katılım Durumu

Soru No:	16				
Soru:	Karaağaç Bölgesi'nin iyileştirilmesi için bölgede yaşayanlarla bir dernek oluşturmayı ve bu dernekte gönüllü olarak çalışmayı isterim.				
Sorunun Amacı:	Kullanıcıların Karaağaç'ın iyileştirilmesi için toplu olarak çalışma potansiyellerini tespit etmek amaçlanmaktadır.				
Cevap Seçenekleri:	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Cevap Oranları:	0				

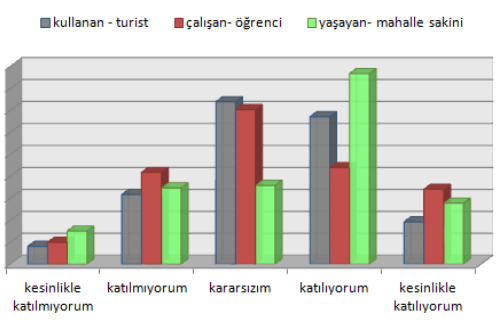
Karaağaç Bölgesi'nin iyileştirilmesi için bölgede yaşayanlarla bir dernek oluşturmayı ve bu dernekte gönüllü olarak çalışmayı isterim.

	Frequency	Percent
kesinlikle katılmıyorum	48	5,6
katılmıyorum	149	17,5
kararsızım	245	28,8
katılıyorum	298	35,1
kesinlikle katılıyorum	110	12,9
Total	850	100,0

Tablo 4.36. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Dernek Etkinlikleri Katılım Durumu

		Karaağaç Bölgesi'nin iyileştirilmesi için bölgede yaşayanlarla bir dernek oluşturmayı ve bu dernekte gönüllü olarak çalışmayı isterim.					
		kesinlikle katılmıyorum	katılmıyorum	kararsızım	katılıyorum	kesinlikle katılıyorum	Total
Bölgede bulunma biçiminiz:	kullanan - turist	13	51	119	108	31	322
		4,0%	15,8%	37,0%	33,5%	9,6%	100,0%
		27,1%	34,2%	48,6%	36,2%	28,2%	37,9%
	çalışan- öğrenci	9	38	64	40	31	182
		4,9%	20,9%	35,2%	22,0%	17,0%	100,0%
		18,8%	25,5%	26,1%	13,4%	28,2%	21,4%
	yaşayan- mahalle sakini	26	60	62	150	48	346
		7,5%	17,3%	17,9%	43,4%	13,9%	100,0%
		54,2%	40,3%	25,3%	50,3%	43,6%	40,7%
Total		48	149	245	298	110	850
		5,6%	17,5%	28,8%	35,1%	12,9%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Bölgede bulunma biçimlerine göre, bölgenin iyileştirilmesi için dernek kurma ve bu dernekte çalışma fikrine katılma durumları karşılaştırıldığında; "Kullanan-turist" grubu arasından, 31 kişi (% 9.6) "kesinlikle katılıyorum", 108 kişi (% 33.5) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 139 kişi (% 43.1) bölgenin iyileştirilmesi için oluşturulacak dernek faaliyetlerine katılabileceklerini belirtmektedir (Tablo 4.36).

"Çalışan-öğrenci" grubu arasından, 31 kişi (% 17.0) "kesinlikle katılıyorum", 40 kişi (% 22.0) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 71 kişi (% 39.0) bölgenin iyileştirilmesi için oluşturulacak dernek faaliyetlerine katılabileceklerini belirtmektedir.

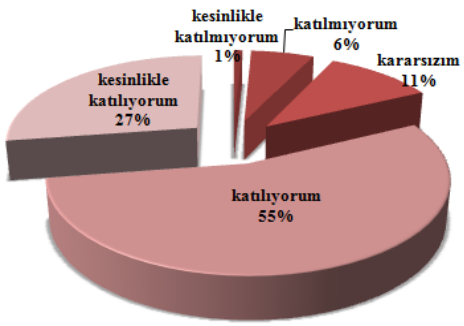
"Yaşayan-mahalle sakini" grubu arasından, 48 kişi (% 13.9) "kesinlikle katılıyorum", 150 kişi (% 43.4) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 198 kişi (% 57.3) bölgenin iyileştirilmesi için oluşturulacak dernek faaliyetlerine katılabileceklerini belirtmektedir. Tablolardan görüldüğü üzere diğer gruplardan farklı ve daha büyük bir oranla mahalle sakinleri bir dernek oluşturma ve bu dernekte çalışma fikrine katılmaktadırlar.

Karaağaç Bölgesi'nin iyileştirilmesi için hazırlanacak proje ve uygulaması sonucunda bölgenin fiziksel sorunlarının çözülüp çözülemeyeceği sorgulandığında, ankete yanıt veren tüm katılımcılar içinde 466 kişi (% 54.8) "katılıyorum", 233 kişi (% 27.4) "kesinlikle katılıyorum" cevabını vermiştir (Tablo 4.37). 699 kişilik ve % 82.2'lik orana sahip kullanıcı grubunun, projenin, bölgenin fiziksel sorunlarına çözüm getireceğine inandıkları söylenebilir.

Tablo 4.37. Projenin Fiziksel Sorunlara Çözüm Olacağına Katılım Durumu

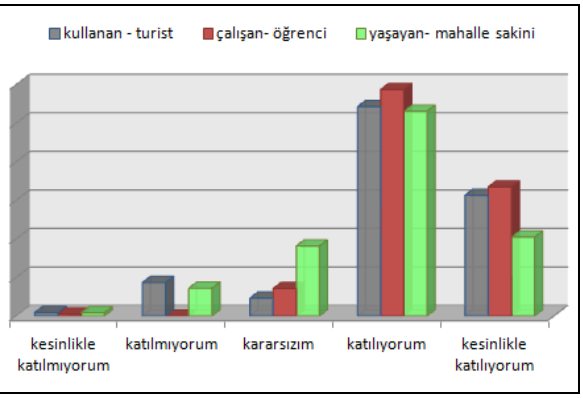
Soru No:	17				
Soru:	Karaağaç Bölgesi'nin iyileştirilmesi için yapılabilecek bir uygulama sonucunda bölgedeki fiziksel sorunlar (altyapı yetersizligi, ulaşım sorunu, binaların bakımsızlığı ve kullanılmaması, çevre kirliliği gibi) çözülecektir.				
Sorunun Amacı:	Kullanıcıların, Karaağaç'ın iyileştirilmesi için yapılabilecek bir çalışma sonucunda fiziksel bir düzelme yaşanabileceğine olan inançlarını sorgulamak amaçlanmaktadır.				
Cevap Seçenekleri:	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Cevap Oranları:	**Karaağaç Bölgesi'nin iyileştirilmesi için yapılabilecek bir uygulama sonucunda bölgedeki fiziksel sorunlar (altyapı yetersizligi, ulaşım sorunu, binaların bakımsızlığı ve kullanılmaması, çevre kirliliği gibi) çözülecektir.**				

	Frequency	Percent
kesinlikle katılmıyorum	7	,8
katılmıyorum	53	6,2
kararsızım	91	10,7
katılıyorum	466	54,8
kesinlikle katılıyorum	233	27,4
Total	850	100,0

Tablo 4.38. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Projenin Fiziksel Sorunlara Çözüm Olacağına Katılım Durumu

		Karaağaç Bölgesi'nin iyileştirilmesi için yapılabilecek bir uygulama sonucunda bölgedeki fiziksel sorunlar (altyapı yetersizligi, ulaşım sorunu, binaların bakımsızlığı ve kullanılmaması, çevre kirliliği gibi) çözülecektir.					
		kesinlikle katılmıyorum	katılmıyorum	kararsızım	katılıyorum	kesinlikle katılıyorum	Total
Bölgede bulunma biçiminiz:	kullanan - turist	3	28	15	175	101	322
		,9%	8,7%	4,7%	54,3%	31,4%	100,0%
		42,9%	52,8%	16,5%	37,6%	43,3%	37,9%
	çalışan- öğrenci	1	0	13	107	61	182
		,5%	,0%	7,1%	58,8%	33,5%	100,0%
		14,3%	,0%	14,3%	23,0%	26,2%	21,4%
	yaşayan- mahalle sakini	3	25	63	184	71	346
		,9%	7,2%	18,2%	53,2%	20,5%	100,0%
		42,9%	47,2%	69,2%	39,5%	30,5%	40,7%
Total		7	53	91	466	233	850
		,8%	6,2%	10,7%	54,8%	27,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Bölgede bulunma biçimlerine göre, hazırlanacak proje ve uygulaması sonucunda bölgenin fiziksel sorunlarının çözüleceği fikrine katılma durumları karşılaştırıldığında; "Kullanan-turist" grubu arasından, 101 kişi (% 31.4) "kesinlikle katılıyorum", 175 kişi (% 54.3) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 276 kişi (% 85.7) bölgenin iyileştirilmesi

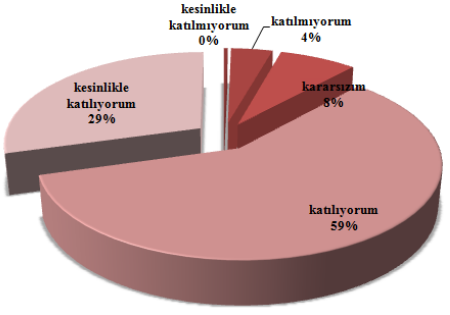
için oluşturulacak projenin fiziksel sorunlara çözüm olacağına inandıklarını belirtmektedir (Tablo 4.38).

"Çalışan-öğrenci" grubu arasından, 61 kişi (% 33.5) "kesinlikle katılıyorum", 107 kişi (% 58.8) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 168 kişi (% 94.3) bölgenin iyileştirilmesi için oluşturulacak projenin fiziksel sorunlara çözüm olacağına inandıklarını belirtmektedir.

"Yaşayan-mahalle sakini" grubu arasından, 71 kişi (% 20.5) "kesinlikle katılıyorum", 184 kişi (% 53.2) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 255 kişi (% 73.7) bölgenin iyileştirilmesi için oluşturulacak projenin fiziksel sorunlara çözüm olacağına inandıklarını belirtmektedir. Tüm gruplar projenin fiziksel sorunlara çözüm getireceğine inanmaktadır.

Karaağaç Bölgesi'nin iyileştirilmesi için hazırlanacak proje ve uygulaması sonucunda bölgenin sosyal sorunlarının çözülüp çözülemeyeceği sorgulandığında, ankete yanıt veren tüm katılımcılar içinde 500 kişi (% 58.8) "katılıyorum", 250 kişi (% 29.4) "kesinlikle katılıyorum" cevabını vermiştir. 750 kişilik ve % 88.2'lik orana sahip kullanıcı grubunun, projenin, bölgenin sosyal sorunlarına çözüm getireceğine inandıkları söylenebilir (Tablo 4.39).

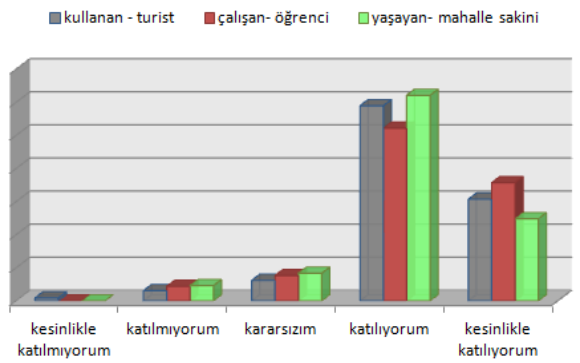
Tablo 4.39. Projenin Sosyal Sorunlara Çözüm Olacağına Katılım Durumu

<table>
<tr><td>Soru No:</td><td colspan="5">18</td></tr>
<tr><td>Soru:</td><td colspan="5">Karaağaç Bölgesi'nin iyileştirilmesi için yapılabilecek bir uygulama sonucunda bölge, sosyal açıdan (eğitim, sağlık, kültür, spor ve park alanları gibi) daha yeterli hale gelecektir.</td></tr>
<tr><td>Sorunun Amacı:</td><td colspan="5">Kullanıcıların, Karaağaç'ın iyileştirilmesi için yapılabilecek bir çalışma sonucunda sosyal açıdan bir yeterlilik yaşanabileceğine olan inançlarını sorgulamak amaçlanmaktadır.</td></tr>
<tr><td>Cevap Seçenekleri:</td><td>Kesinlikle Katılmıyorum</td><td>Katılmıyorum</td><td>Kararsızım</td><td>Katılıyorum</td><td>Kesinlikle Katılıyorum</td></tr>
<tr><td>Cevap Oranları:</td><td colspan="5">
Karaağaç Bölgesi'nin iyileştirilmesi için yapılabilecek bir uygulama sonucunda bölge, sosyal açıdan (eğitim, sağlık, kültür, spor ve park alanları gibi) daha yeterli hale gelecektir.
<table>
<tr><th></th><th>Frequency</th><th>Percent</th></tr>
<tr><td>kesinlikle katılmıyorum</td><td>3</td><td>,4</td></tr>
<tr><td>katılmıyorum</td><td>34</td><td>4,0</td></tr>
<tr><td>kararsızım</td><td>63</td><td>7,4</td></tr>
<tr><td>katılıyorum</td><td>500</td><td>58,8</td></tr>
<tr><td>kesinlikle katılıyorum</td><td>250</td><td>29,4</td></tr>
<tr><td>Total</td><td>850</td><td>100,0</td></tr>
</table>

</td></tr>
</table>

Tablo 4.40. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Projenin Sosyal Sorunlara Çözüm Olacağına Katılım Durumu

		Karaağaç Bölgesi'nin iyileştirilmesi için yapılabilecek bir uygulama sonucunda bölge, sosyal açıdan (eğitim, sağlık, kültür, spor ve park alanları gibi) daha yeterli hale gelecektir.					
		kesinlikle katılmıyorum	katılmıyorum	kararsızım	katılıyorum	kesinlikle katılıyorum	Total
Bölgede bulunma biçiminiz:	kullanan - turist	3	10	20	190	99	322
		,9%	3,1%	6,2%	59,0%	30,7%	100,0%
		100,0%	29,4%	31,7%	38,0%	39,6%	37,9%
	çalışan- öğrenci	0	8	14	95	65	182
		,0%	4,4%	7,7%	52,2%	35,7%	100,0%
		,0%	23,5%	22,2%	19,0%	26,0%	21,4%
	yaşayan- mahalle sakini	0	16	29	215	86	346
		,0%	4,6%	8,4%	62,1%	24,9%	100,0%
		,0%	47,1%	46,0%	43,0%	34,4%	40,7%
Total		3	34	63	500	250	850
		,4%	4,0%	7,4%	58,8%	29,4%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Bölgede bulunma biçimlerine göre, hazırlanacak proje ve uygulaması sonucunda bölgenin sosyal sorunlarının çözüleceği fikrine katılma durumları karşılaştırıldığında; "Kullanan-turist" grubu arasından, 99 kişi (% 30.7) "kesinlikle katılıyorum", 190 kişi (% 59.0) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 289 kişi (% 89.7) bölgenin iyileştirilmesi için oluşturulacak projenin sosyal sorunlara çözüm olacağına inandıklarını belirtmektedir (Tablo 4.40).

"Çalışan-öğrenci" grubu arasından, 65 kişi (% 35.7) "kesinlikle katılıyorum", 95 kişi (% 52.2) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 160 kişi (% 87.9) bölgenin iyileştirilmesi için oluşturulacak projenin sosyal sorunlara çözüm olacağına inandıklarını belirtmektedir.

"Yaşayan-mahalle sakini" grubu arasından, 86 kişi (% 24.9) "kesinlikle katılıyorum", 215 kişi (% 62.1) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 301 kişi (% 87.0) bölgenin iyileştirilmesi için oluşturulacak projenin sosyal sorunlara çözüm olacağına inandıklarını belirtmektedir. Tüm gruplar projenin sosyal sorunlara çözüm getireceğine inanmaktadır.

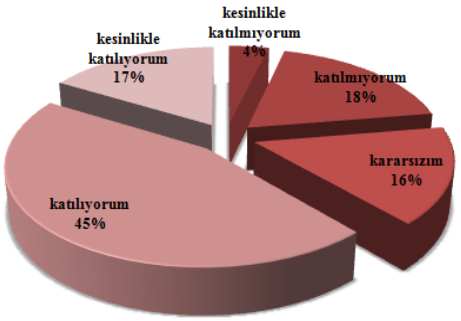
Karaağaç Bölgesi'nin iyileştirilmesi için yapılacak bir proje sonrasında, bölgenin sosyal yapısında değişik yaşanıp yaşanmayacağı sorgulandığında, ankete yanıt veren tüm katılımcılar içinde 383 kişi (% 45.1) "katılıyorum", 141 kişi (% 16.6) "kesinlikle katılıyorum" cevabını vermiştir (Tablo 4.41). 524 kişilik ve % 61.7'lik orana sahip kullanıcı grubunun, projenin, bölgenin sosyal yapısını değiştirebileceğini düşündükleri söylenebilir.

Tablo 4.41. Projenin İnsanları Değiştireceğine Katılım Durumu

Soru No:	19				
Soru:	Bu uygulama sonucunda bölgede yaşayan, çalışan veya bölgeyi kullanan insanlar değişecektir.				
Sorunun Amacı:	Kullanıcıların, Karaağaç'ın iyileştirilmesi için yapılabilecek bir çalışma sonucunda sosyal yapının değişebileceğine yönelik kuşkularını sorgulamak amaçlanmaktadır.				
Cevap Seçenekleri:	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Cevap Oranları:					

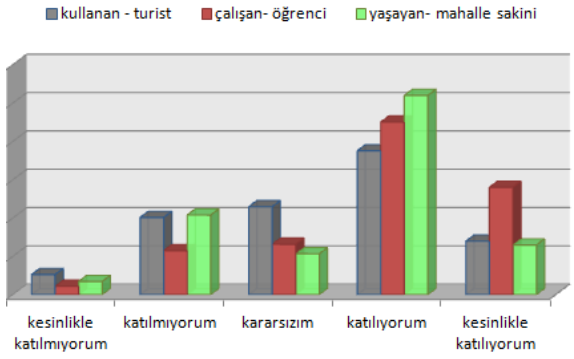
Bu uygulama sonucunda bölgede yaşayan, çalışan veya bölgeyi kullanan insanlar değişecektir.

	Frequency	Percent
kesinlikle katılmıyorum	33	3,9
katılmıyorum	158	18,6
kararsızım	135	15,9
katılıyorum	383	45,1
kesinlikle katılıyorum	141	16,6
Total	850	100,0

Tablo 4.42. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Projenin İnsanları Değiştireceğine Katılım Durumu

		Bu uygulama sonucunda bölgede yaşayan, çalışan veya bölgeyi kullanan insanlar değişecektir.					
		kesinlikle katılmıyorum	katılmıyorum	kararsızım	katılıyorum	kesinlikle katılıyorum	Total
Bölgede bulunma biçiminiz:	kullanan - turist	17	65	74	121	45	322
		5,3%	20,2%	23,0%	37,6%	14,0%	100,0%
		51,5%	41,1%	54,8%	31,6%	31,9%	37,9%
	çalışan- öğrenci	4	21	24	82	51	182
		2,2%	11,5%	13,2%	45,1%	28,0%	100,0%
		12,1%	13,3%	17,8%	21,4%	36,2%	21,4%
	yaşayan- mahalle sakini	12	72	37	180	45	346
		3,5%	20,8%	10,7%	52,0%	13,0%	100,0%
		36,4%	45,6%	27,4%	47,0%	31,9%	40,7%
Total		33	158	135	383	141	850
		3,9%	18,6%	15,9%	45,1%	16,6%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Bölgede bulunma biçimlerine göre, hazırlanacak projenin uygulaması sonucunda bölgenin sosyal yapısının değişeceği fikrine katılma durumları karşılaştırıldığında; "Kullanan-turist" grubu arasından, 45 kişi (% 14.0) "kesinlikle katılıyorum", 121 kişi (% 37.6) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 166 kişi (% 51.6) bölgenin iyileştirilmesi için oluşturulacak projenin, bölgenin sosyal yapısını da değiştireceğine inandıklarını belirtmektedir (Tablo 4.42).

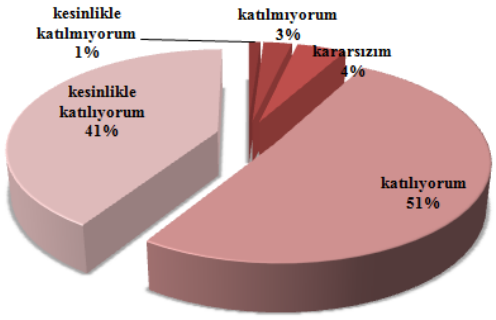
"Çalışan-öğrenci" grubu arasından, 51 kişi (% 28.0) "kesinlikle katılıyorum", 82 kişi (% 45.1) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 131 kişi (% 73.1) bölgenin

iyileştirilmesi için oluşturulacak projenin, bölgenin sosyal yapısını da değiştireceğine inandıklarını belirtmektedir.

"Yaşayan-mahalle sakini" grubu arasından, 45 kişi (% 13.0) "kesinlikle katılıyorum", 180 kişi (% 52.0) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 225 kişi (% 65.0) bölgenin iyileştirilmesi için oluşturulacak projenin, bölgenin sosyal yapısını da değiştireceğine inandıklarını belirtmektedir.

Karaağaç Bölgesi'nin iyileştirilmesi için yapılacak bir proje sonrasında, bölgenin değer kazanması sorgulandığında, ankete yanıt veren tüm katılımcılar içinde 433 kişi (% 50.9) "katılıyorum", 348 kişi (% 40.9) "kesinlikle katılıyorum" cevabını vermiştir (Tablo 4.43). 781 kişilik ve % 91.8'lik büyük bir oranla kullanıcı grubunun, projenin, bölgeye değer katacağında hemfikir oldukları söylenebilir.

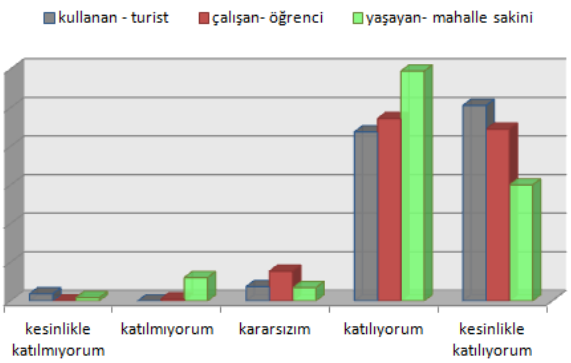
Tablo 4.43. Uygulamanın Bölgeye Değer Kazandıracağına Katılım Durumu

<table>
<tr><td>Soru No:</td><td colspan="5">20</td></tr>
<tr><td>Soru:</td><td colspan="5">Bu uygulama sonucunda bölge değer kazanacaktır.</td></tr>
<tr><td>Sorunun Amacı:</td><td colspan="5">Kullanıcıların, Karaağaç'ın, iyileştirilmesi için yapılabilecek bir çalışma sonucunda, değerlenebileceğine yönelik inançlarını sorgulamak amaçlanmaktadır.</td></tr>
<tr><td>Cevap Seçenekleri:</td><td>Kesinlikle Katılmıyorum</td><td>Katılmıyorum</td><td>Kararsızım</td><td>Katılıyorum</td><td>Kesinlikle Katılıyorum</td></tr>
<tr><td>Cevap Oranları:</td><td colspan="5">
Bu uygulama sonucunda bölge değer kazanacaktır.
<table>
<tr><th></th><th>Frequency</th><th>Percent</th></tr>
<tr><td>kesinlikle katılmıyorum</td><td>9</td><td>1,1</td></tr>
<tr><td>katılmıyorum</td><td>22</td><td>2,6</td></tr>
<tr><td>kararsızım</td><td>38</td><td>4,5</td></tr>
<tr><td>katılıyorum</td><td>433</td><td>50,9</td></tr>
<tr><td>kesinlikle katılıyorum</td><td>348</td><td>40,9</td></tr>
<tr><td>Total</td><td>850</td><td>100,0</td></tr>
</table>

</td></tr>
</table>

Tablo 4.44. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Uygulamanın Bölgeye Değer Kazandıracağına Katılım Durumu

		Bu uygulama sonucunda bölge değer kazanacaktır.					
		kesinlikle katılmıyorum	katılmıyorum	kararsızım	katılıyorum	kesinlikle katılıyorum	Total
Bölgede bulunma biçiminiz:	kullanan - turist	6	0	12	141	163	322
		1,9%	,0%	3,7%	43,8%	50,6%	100,0%
		66,7%	,0%	31,6%	32,6%	46,8%	37,9%
	çalışan- öğrenci	0	1	14	86	81	182
		,0%	,5%	7,7%	47,3%	44,5%	100,0%
		,0%	4,5%	36,8%	19,9%	23,3%	21,4%
	yaşayan- mahalle sakini	3	21	12	206	104	346
		,9%	6,1%	3,5%	59,5%	30,1%	100,0%
		33,3%	95,5%	31,6%	47,6%	29,9%	40,7%
Total		9	22	38	433	348	850
		1,1%	2,6%	4,5%	50,9%	40,9%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

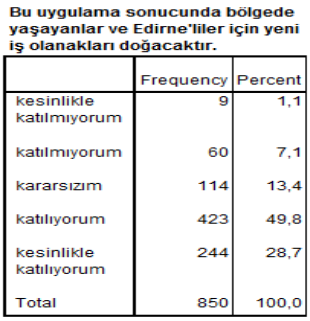
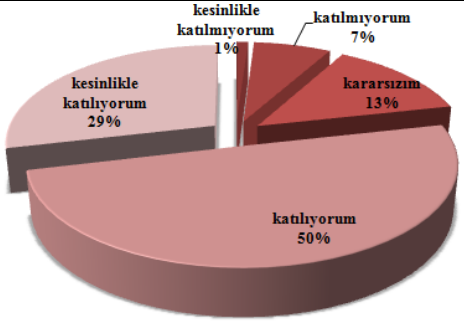
Bölgede bulunma biçimlerine göre, bölgenin iyileştirilmesi için yapılacak bir proje sonrasında, bölgenin değer kazanacağı fikrine katılma durumları karşılaştırıldığında; "Kullanan-turist" grubu arasından, 163 kişi (% 50.6) "kesinlikle katılıyorum", 141 kişi (% 43.8) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 304 kişi (% 94.4) bölgenin iyileştirilmesi için oluşturulacak projenin, bölgenin değerini arttıracağına inandıklarını belirtmektedir (Tablo 4.44).

"Çalışan-öğrenci" grubu arasından, 81 kişi (% 44.5) "kesinlikle katılıyorum", 86 kişi (% 47.3) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 167 kişi (% 91.8) bölgenin iyileştirilmesi için oluşturulacak projenin, bölgenin değerini arttıracağına inandıklarını belirtmektedir.

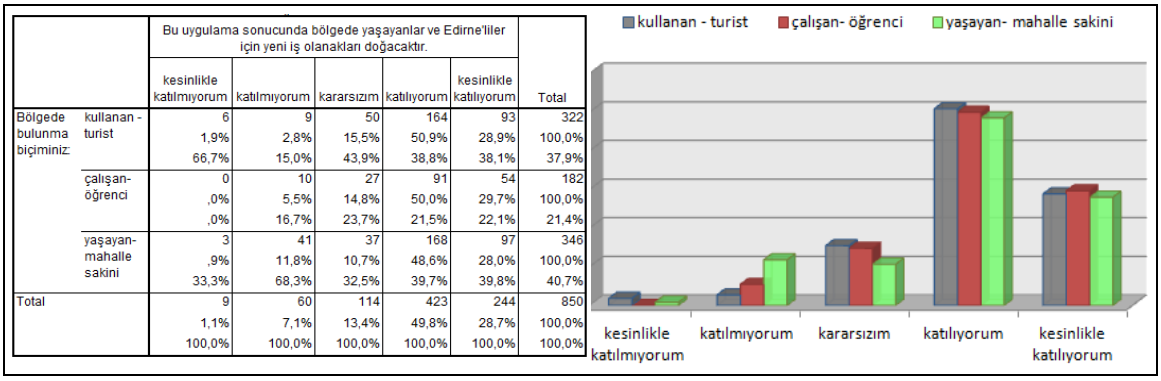
"Yaşayan-mahalle sakini" grubu arasından, 104 kişi (% 30.1) "kesinlikle katılıyorum", 206 kişi (% 59.5) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 310 kişi (% 89.6) bölgenin iyileştirilmesi için oluşturulacak projenin, bölgenin değerini arttıracağına inandıklarını belirtmektedir.

Karaağaç Bölgesi'nin iyileştirilmesi için yapılacak bir proje sonrasında, bölgede yeni iş imkanları oluşabileceği sorgulandığında, ankete yanıt veren tüm katılımcılar içinde 423 kişi (% 49.8) "katılıyorum", 244 kişi (% 28.7) "kesinlikle katılıyorum" cevabını vermiştir (Tablo 4.45). 667 kişilik ve % 78.5'lik bir oranla kullanıcı grubunun, projenin, bölgede yeni iş alanları yaratacağına inandıkları söylenebilir.

Tablo 4.45. Uygulamanın İş Olanaklarını Arttıracağına Katılım Durumu

Soru No:	21				
Soru:	Bu uygulama sonucunda bölgede yaşayanlar ve Edirne'liler için yeni iş olanakları doğacaktır.				
Sorunun Amacı:	Kullanıcıların, Karaağaç'ın iyileştirilmesi için yapılabilecek bir çalışma sonucunda, yerel halkın istihdamı için iş imkanları doğabileceğine yönelik beklentilerini sorgulamak amaçlanmaktadır.				
Cevap Seçenekleri:	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Cevap Oranları:					

Tablo 4.46. Uygulamanın İş Olanaklarını Arttıracağına Katılım Durumu

		Bu uygulama sonucunda bölgede yaşayanlar ve Edirne'liler için yeni iş olanakları doğacaktır.					Total
		kesinlikle katılmıyorum	katılmıyorum	kararsızım	katılıyorum	kesinlikle katılıyorum	
Bölgede bulunma biçiminiz:	kullanan - turist	6	9	50	164	93	322
		1,9%	2,8%	15,5%	50,9%	28,9%	100,0%
		66,7%	15,0%	43,9%	38,8%	38,1%	37,9%
	çalışan- öğrenci	0	10	27	91	54	182
		,0%	5,5%	14,8%	50,0%	29,7%	100,0%
		,0%	16,7%	23,7%	21,5%	22,1%	21,4%
	yaşayan- mahalle sakini	3	41	37	168	97	346
		,9%	11,8%	10,7%	48,6%	28,0%	100,0%
		33,3%	68,3%	32,5%	39,7%	39,8%	40,7%
Total		9	60	114	423	244	850
		1,1%	7,1%	13,4%	49,8%	28,7%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

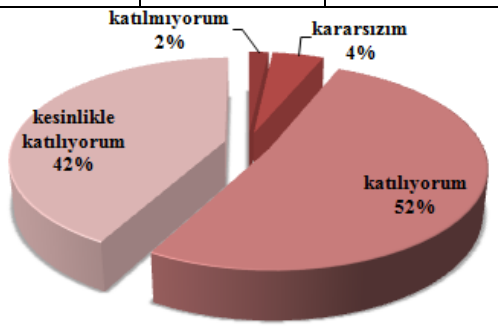
Bölgede bulunma biçimlerine göre, bölgenin iyileştirilmesi için yapılacak bir proje sonrasında, bölgede yeni iş imkanları doğacağı fikrine katılma durumları karşılaştırıldığında; "Kullanan-turist" grubu arasından, 93 kişi (% 28.9) "kesinlikle katılıyorum", 164 kişi (% 50.9) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 257 kişi (% 79.8) bölgenin iyileştirilmesi için oluşturulacak projenin, bölgede iş imkanlarını arttıracağına inandıklarını belirtmektedir (Tablo 4.46).

"Çalışan-öğrenci" grubu arasından, 54 kişi (% 29.7) "kesinlikle katılıyorum", 91 kişi (% 50.0) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 145 kişi (% 79.7) bölgenin iyileştirilmesi için oluşturulacak projenin, bölgede iş imkanlarını arttıracağına inandıklarını belirtmektedir.

"Yaşayan-mahalle sakini" grubu arasından, 97 kişi (% 28.0) "kesinlikle katılıyorum", 168 kişi (% 48.6) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 265 kişi (% 76.6) bölgenin iyileştirilmesi için oluşturulacak projenin, bölgede iş imkanlarını arttıracağına inandıklarını belirtmektedir.

Karaağaç Bölgesi'nin iyileştirilmesi için yapılacak bir proje sonrasında, bölgenin daha canlı ve hareketli olacağı sorgulandığında, ankete yanıt veren tüm katılımcılar içinde 439 kişi (% 51.6) "katılıyorum", 357 kişi (% 42.0) "kesinlikle katılıyorum" cevabını vermiştir (Tablo 4.47). 796 kişilik ve % 93.6'lik bir oranla kullanıcı grubunun, projenin, bölgeye canlılık ve hareket getireceğine inandıkları söylenebilir.

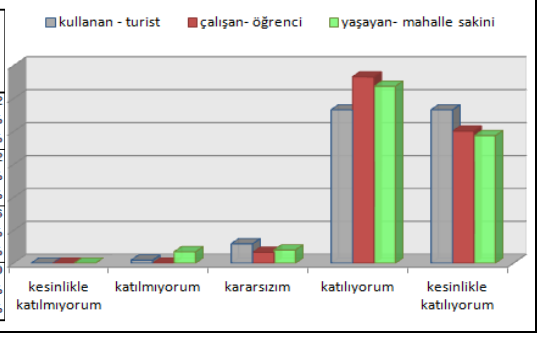
Tablo 4.47. Uygulamanın Bölgeyi Canlandıracağına Katılım Durumu

<table>
<tr><td>Soru No:</td><td colspan="5">22</td></tr>
<tr><td>Soru:</td><td colspan="5">Bu uygulama sonucunda bölge daha canlı ve hareketli bir yer haline gelecektir.</td></tr>
<tr><td>Sorunun Amacı:</td><td colspan="5">Kullanıcıların, Karaağaç'ın, iyileştirilmesi için yapılabilecek bir çalışma sonucunda, daha canlı ve hareketli olabileceğine yönelik inançlarını sorgulamak amaçlanmaktadır.</td></tr>
<tr><td>Cevap Seçenekleri:</td><td>Kesinlikle Katılmıyorum</td><td>Katılmıyorum</td><td>Kararsızım</td><td>Katılıyorum</td><td>Kesinlikle Katılıyorum</td></tr>
<tr><td>Cevap Oranları:</td><td colspan="5">
Bu uygulama sonucunda bölge daha canlı ve hareketli bir yer haline gelecektir.
<table>
<tr><th></th><th>Frequency</th><th>Percent</th></tr>
<tr><td>katılmıyorum</td><td>15</td><td>1,8</td></tr>
<tr><td>kararsızım</td><td>39</td><td>4,6</td></tr>
<tr><td>katılıyorum</td><td>439</td><td>51,6</td></tr>
<tr><td>kesinlikle katılıyorum</td><td>357</td><td>42,0</td></tr>
<tr><td>Total</td><td>850</td><td>100,0</td></tr>
</table>

</td></tr>
</table>

Tablo 4.48. Bölgede Bulunma Biçimine Göre Uygulamanın Bölgeyi Canlandıracağına Katılım Durumu

		Bu uygulama sonucunda bölge daha canlı ve hareketli bir yer haline gelecektir.				
		katılmıyorum	kararsızım	katılıyorum	kesinlikle katılıyorum	Total
Bölgede bulunma biçiminiz:	kullanan - turist	3	19	150	150	322
		,9%	5,9%	46,6%	46,6%	100,0%
		20,0%	48,7%	34,2%	42,0%	37,9%
	çalışan- öğrenci	0	6	103	73	182
		,0%	3,3%	56,6%	40,1%	100,0%
		,0%	15,4%	23,5%	20,4%	21,4%
	yaşayan- mahalle sakini	12	14	186	134	346
		3,5%	4,0%	53,8%	38,7%	100,0%
		80,0%	35,9%	42,4%	37,5%	40,7%
Total		15	39	439	357	850
		1,8%	4,6%	51,6%	42,0%	100,0%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Bölgede bulunma biçimlerine göre, bölgenin iyileştirilmesi için yapılacak bir proje sonrasında, bölgenin daha canlı ve hareketli olacağı fikrine katılma durumları karşılaştırıldığında; "Kullanan-turist" grubu arasından, 150 kişi (% 46.6) "kesinlikle katılıyorum", 150 kişi (% 46.6) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 300 kişi (% 93.2) bölgenin iyileştirilmesi için oluşturulacak projenin, bölgede canlılığı arttıracağına inandıklarını belirtmektedir (Tablo 4.48).

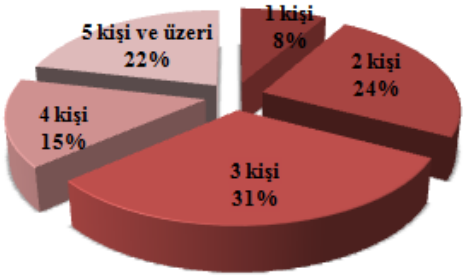
"Çalışan-öğrenci" grubu arasından, 73 kişi (% 40.1) "kesinlikle katılıyorum", 103 kişi (% 56.6) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 176 kişi (% 96.7) bölgenin iyileştirilmesi için oluşturulacak projenin, bölgede canlılığı arttıracağına inandıklarını belirtmektedir.

"Yaşayan-mahalle sakini" grubu arasından, 134 kişi (% 38.7) "kesinlikle katılıyorum", 186 kişi (% 53.8) "katılıyorum" cevabını vermiştir. 310 kişi (% 92.5) bölgenin iyileştirilmesi için oluşturulacak projenin, bölgede canlılığı arttıracağına inandıklarını belirtmektedir.

4.1.5. Mahalle Sakinlerinin Tercih ve Memnuniyetlerini Ölçmeye Yönelik Bilgiler

Karaağaç Mahallesi sakinlerinin profilini belirlemek, bölgeyi tercih nedenleri ve memnuniyetlerini ölçebilmek amacıyla beş soru sorulmuş, cevap oranları üzerinden yorumlar yapılmıştır.

Tablo 4.49. Mahalle Sakinleri Hane Halkı Sayısı

<table>
<tr><td>Soru No:</td><td colspan="5">23</td></tr>
<tr><td>Soru:</td><td colspan="5">Hanenizde (siz dahil) kaç kişi yaşamaktadır?</td></tr>
<tr><td>Sorunun Amacı:</td><td colspan="5">Karaağaç Mahallesi yerel halkının, hane halkı sayısını tespit etmek amaçlanmaktadır.</td></tr>
<tr><td>Cevap Seçenekleri:</td><td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5 ve daha f.</td></tr>
<tr><td>Cevap Oranları:</td><td colspan="5">
Hanenizde (siz dahil) kaç kişi yaşamaktadır?
<table>
<tr><th></th><th>Frequency</th><th>Percent</th></tr>
<tr><td>1 kişi</td><td>29</td><td>8,0</td></tr>
<tr><td>2 kişi</td><td>84</td><td>24,0</td></tr>
<tr><td>3 kişi</td><td>107</td><td>31,0</td></tr>
<tr><td>4 kişi</td><td>52</td><td>15,0</td></tr>
<tr><td>5 kişi ve üzeri</td><td>74</td><td>22,0</td></tr>
<tr><td>Total</td><td>346</td><td>100,0</td></tr>
</table>

</td></tr>
</table>

Karaağaç Mahallesi sakinlerinin evlerinde birlikte yaşadıkları kişi sayısı sorgulandığında, 29 kişi (% 8) evinde tek başına yaşadığını belirtirken, 84 kişi (% 24) evlerinde iki kişi olduklarını, 107 kişi (% 31.0) üç ve 52 kişi (% 15.0) dört kişi yaşadıklarını belirtmiştir. 74 kişi (% 22) evlerinde 5 veya daha fazla sayıda olduklarını ifade etmektedir (Tablo 4.49). Mahalle sakinlerinin nadiren tek başına yaşadıkları, 2 ve üzeri kişi sayısının baskın olmayan oranlarla bölgede dağıldığı görülmektedir.

Mahalle sakinlerinin hanehalkı sayısı, eğitim durumları ile karşılaştırıldığında; okuma-yazma bilmeyen katılımcılar arasında 4 kişi (% 50) tek başına, 3 kişi (% 37.5) bir, 1 kişi (% 12.5) dört ve daha fazla kişi ile beraber yaşamaktadır (Tablo 4.50).

Ankete cevap veren okur-yazar katılımcılar arasında 6 kişi (% 37.5) bir, 3 kişi (%18.8) iki, 7 kişi (% 43.8) dört ve daha fazla kişi ile beraber yaşamaktadır.

İlköğretim mezunu olan katılımcılar arasında 16 kişi (% 9.8) tek başına, 44 kişi (% 26.8) bir, 46 kişi (% 28.0) iki, 25 kişi (% 15.2) üç, 27 kişi (% 29.3) dört ve daha fazla kişi ile beraber yaşamaktadır.

Lise mezunu olan katılımcılar arasında 9 kişi (% 9.8) tek başına, 13 kişi (% 14.1) bir, 29 kişi (% 31.5) iki, 14 kişi (% 15.2) üç, 27 kişi (% 29.3) dört ve daha fazla kişi ile beraber yaşamaktadır.

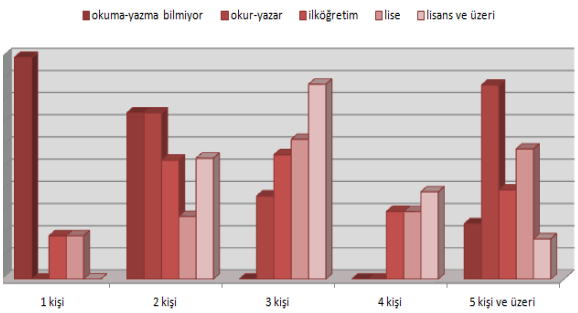
Mahalle sakinleri arasında lisans veya üzeri eğitim almış grup içinde ise tek başına yaşayan olmayıp, 18 kişi (% 27.3) bir, 29 kişi (% 43.9) iki, 13 kişi (% 19.7) üç, 6 kişi (% 9.1) dört ve daha fazla kişi ile beraber yaşamaktadır.

5 ve üzeri hanehalkı sayısının eğitim düzeyi arttıkça oranı azalmaktadır. Okuma Yazma bilmeyenlerin yarısı ise tek başına yaşamayı tercih etmiştir.

Karaağaç Mahallesi sakinlerinin geçim kaynakları ve meslekleri sorgulandığında, 56 kişi (% 16) çiftçi, 71 kişi (% 21) memur, 74 kişi (% 21) işçi ve 43 kişi (% 12) serbest meslek seçeneklerini işaretlemiştir. Mahallede 102 kişi (% 30) ise çalışmadıklarını ifade etmektedir (Tablo 4.51). Mesleklerin de diğer sorulardaki seçenekler gibi, katılımcılar rastgele seçildiği halde dengeli dağıldığı gözlenmektedir. Ancak çalışmayan kişi oranı dikkate değer bir ölçüdedir.

Tablo 4.50. Eğitim Durumuna Göre Mahalle Sakinleri Hane Halkı Sayısı

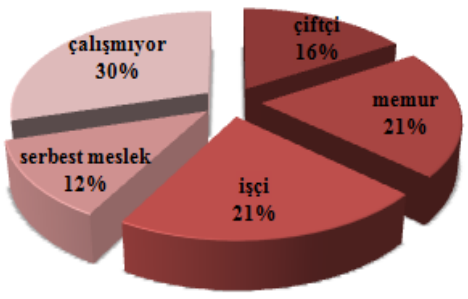
		Hanenizde (siz dahil) kaç kişi yaşamaktadır?					
		1 kişi	2 kişi	3 kişi	4 kişi	5 kişi ve üzeri	Total
eğitim durumu	okuma-	4	3	0	0	1	8
		50,0%	37,5%	,0%	,0%	12,5%	100,0%
	okur-yazar	0	6	3	0	7	16
		,0%	37,5%	18,8%	,0%	43,8%	100,0%
	ilköğretim	16	44	46	25	33	164
		9,8%	26,8%	28,0%	15,2%	20,1%	100,0%
	lise	9	13	29	14	27	92
		9,8%	14,1%	31,5%	15,2%	29,3%	100,0%
	lisans ve	0	18	29	13	6	66
		,0%	27,3%	43,9%	19,7%	9,1%	100,0%
Total		29	84	107	52	74	346
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 4.51. Mahalle Sakinleri Geçim Kaynağı

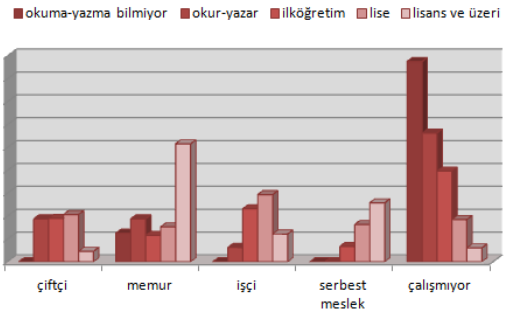
Soru No:	24				
Soru:	Mesleğiniz nedir?				
Sorunun Amacı:	Karaağaç Mahallesi yerel halkının, geçim kaynağını tespit etmek amaçlanmaktadır.				
Cevap Seçenekleri:	Çiftçi	Memur	İşçi	Serbest M.	Çalışmıyor
Cevap Oranları:	Mesleğiniz nedir?				

	Frequency	Percent
çiftçi	56	16,0
memur	71	21,0
işçi	74	21,0
serbest meslek	43	12,0
çalışmıyor	102	30,0
Total	346	100,0

Tablo 4.52. Eğitim Durumuna Göre Mahalle Sakinleri Geçim Kaynağı

		Mesleğiniz nedir?					
		çiftçi	memur	işçi	serbest meslek	çalışmıyor	Total
cinsiyet	okuma	0	1	0	0	7	8
	%	0	13	0	0	88	100
	okur-	3	3	1	0	9	16
	%	19	19	6	0	56	100
	ilköğretim	31	19	38	11	65	164
	%	19	12	23	7	40	100
	lise	19	14	27	15	17	92
	%	21	15	29	16	18	100
	lisans ve	3	34	8	17	4	66
	%	5	52	12	26	6	100
Total		56	71	74	43	102	346

Mahalle sakinlerinin meslekleri, eğitim durumları ile karşılaştırıldığında; okuma-yazma bilmeyen katılımcılar arasında 1 kişi (% 13) memur olduğunu, 7 kişi (% 88) ise çalışmadığını ifade etmiştir (Tablo 4.52).

Ankete cevap veren okur-yazar katılımcılar arasında, 3 kişi (% 19) çiftçi, 3 kişi (% 19) memur, 1 kişi (% 6) işçi olarak çalıştığını, 9 kişi (% 56) ise çalışmadığını ifade etmiştir. Okur-yazar mahalle sakinleri arasında serbest meslek sahibi bulunmamaktadır.

İlköğretim mezunu olan katılımcılar arasında, 31 kişi (% 19) çiftçi, 19 kişi (% 12) memur, 38 kişi (% 23) işçi olarak çalıştığını, 11 kişi (% 7) serbest meslek sahibi olduğunu, 65 kişi (% 40) ise çalışmadığını ifade etmiştir. Bu grupta çalışmayan nüfusun oldukça fazla olduğu görülmektedir.

Lise mezunu olan katılımcılar arasında, 19 kişi (% 21) çiftçi, 14 kişi (% 15) memur, 27 kişi (% 29) işçi olarak çalıştığını, 15 kişi (% 16) serbest meslek sahibi olduğunu, 17 kişi (% 18) ise çalışmadığını ifade etmiştir.

Mahalle sakinleri arasında lisans veya üzeri düzeyde eğitim almış grup içinde ise, 3 kişi (% 5) çiftçi, 34 kişi (% 52) memur, 8 kişi (% 12) işçi olarak çalıştığını, 17 kişi (% 26) serbest meslek sahibi olduğunu, 4 kişi (% 6) çalışmadığını ifade etmiştir.
Eğitim seviyesi arttıkça çalışmayan oranında azalma görülmektedir.

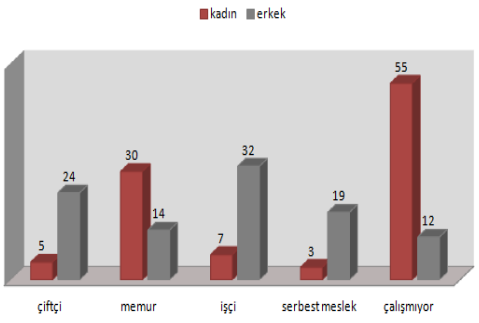
Mahalle sakinlerinin meslekleri, cinsiyetleri ile karşılaştırıldığında; kadın mahalle sakinleri arasında, 7 kişi (% 5) çiftçi, 43 kişi (% 30) memur, 10 kişi (% 7) işçi olarak çalıştığını, 5 kişi (% 3) serbest meslek sahibi olduğunu, 78 kişi (% 55) ise çalışmadığını ifade etmiştir (Tablo 4.53).

Erkek mahalle sakinleri arasında, 49 kişi (% 24) çiftçi, 28 kişi (% 14) memur, 64 kişi (% 32) işçi olarak çalıştığını, 38 kişi (% 19) serbest meslek sahibi olduğunu, 24 kişi (% 12) ise çalışmadığını ifade etmiştir.

Mahallede kadın nüfusun büyük bir oranı ev hanımı olduğunu ifade etmektedir. Çalışan kadınlar da genel olarak memuriyeti tercih etmektedir. Erkek mahalle sakinlerinin ise 1. sıradaki seçeneği işçi, ikincisi ise çiftçi olmuştur.

Tablo 4.53. Cinsiyete Göre Mahalle Sakinleri Geçim Kaynağı

		Mesleğiniz nedir?					
		çiftçi	memur	işçi	serbest meslek	çalışmıyor	Total
cinsiyet	kadın	7	43	10	5	78	143
	%percent	5	30	7	3	55	100
	erkek	49	28	64	38	24	203
	%percent	24	14	32	19	12	100
Total		56	71	74	43	102	346
		16	21	21	12	29	100

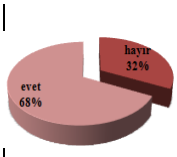
Tablo 4.54. Mahalle Sakinlerinin Bölgede Yaşama Nedeni

Soru No:	25
Soru:	Karaağaç Mahallesi'nde yaşamanızın nedeni nedir? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz.)
Sorunun Amacı:	Karaağaç Mahallesi yerel halkının, bölgede ikamet etme nedenini tespit etmek amaçlanmaktadır.
Cevap Seçenekleri:	Ailem ve Akrabalarımın Burada Yaşaması / Ulaşımın Kolaylığı / İşyerime Yakın Olması / Kira ve Satış Bedelinin Uygun Olması / Doğal Güzellikleri

Cevap Oranları:

Ailem ve akrabalarımın burada yaşaması

	Frequency	Percent
hayır	112	32,0
evet	234	68,0
Total	346	100,0

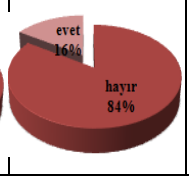
Ulaşımın kolaylığı

	Frequency	Percent
hayır	332	96,0
evet	14	4,0
Total	346	100,0

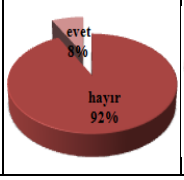
İşyerime yakın olması

	Frequency	Percent
hayır	291	84,0
evet	55	16,0
Total	346	100,0

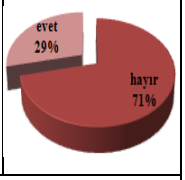
Kira ve satış bedelinin uygun olması

	Frequency	Percent
hayır	320	92,0
evet	26	8,0
Total	346	100,0

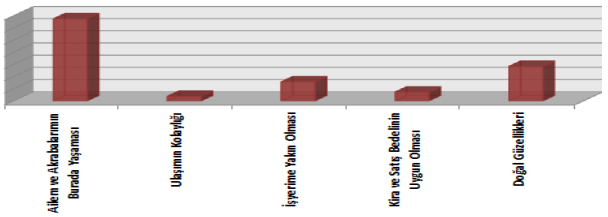

Doğal güzellikleri

	Frequency	Percent
hayır	247	71,0
evet	99	29,0
Total	346	100,0

	Ailem ve Akrabalarımın Burada Yaşaması	Ulaşımın Kolaylığı	İşyerime Yakın Olması	Kira ve Satış Bedelinin Uygun Olması	Doğal Güzellikleri
Frequency	234	14	55	26	99
Percent	67,6	4,0	15,9	7,5	28,6

Karaağaç Mahallesi sakinlerinin bölgede yaşamalarının nedenleri sorgulandığında, 234 kişi (% 67.6) ailem ve akrabalarımın burada yaşaması, 99 kişi (% 28.6) doğal güzellikleri, 55 kişi (% 15.9) işyerime yakın olması ve 26 kişi (% 7.5) kira ve satış bedelinin uygun olması ve 14 kişi (% 4) ulaşımın kolaylığı seçeneklerini işaretlemiştir. Mahalle sakinlerinin bölgede yaşamasının nedeninin ailelerinin burada yaşaması olduğu söylenebilir. 5 kişi "Diğer" kısmına, sessizliği ve huzurlu olması nedeniyle bölgede yaşamayı tercih ettiklerini not etmişlerdir (Tablo 4.54).

Mahalle sakinlerinin bölgeyi tercih etme nedenleri ve meslekleri karşılaştırıldığında; çiftçilik yapan grup içinde, 35 kişi (% 63) ailem ve akrabalarımın burada yaşaması, 13 kişi (% 23) doğal güzellikleri, 9 kişi (% 16) kira ve satış bedelinin uygun olması, 6 kişi (%11) işyerime yakın olması seçeneklerini işaretlemiştir. Ulaşımın kolaylığı işaretlenmemiştir (Tablo 4.55).

Memur olan grup içinde, 28 kişi (% 39) ailem ve akrabalarımın burada yaşaması, 38 kişi (% 54) doğal güzellikleri, 14 kişi (% 20) işyerime yakın olması, 9 kişi (% 13) ulaşımın kolaylığı ve 3 kişi (% 4 kira) ve satış bedelinin uygun olması seçeneklerini işaretlemiştir.

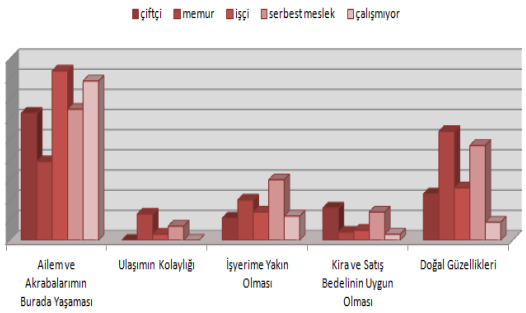
İşçi grup içinde, 62 kişi (% 84) ailem ve akrabalarımın burada yaşaması, 19 kişi (% 26) doğal güzellikleri, 10 kişi (% 14) işyerime yakın olması, 4 kişi (% 5) kira ve satış bedelinin uygun olması ve 2 kişi (% 3) ulaşımın kolaylığı seçeneklerini işaretlemiştir.

Serbest meslek sahibi grup içinde, 28 kişi (% 65) ailem ve akrabalarımın burada yaşaması, 20 kişi (% 47) doğal güzellikleri, 13 kişi (% 30) işyerime yakın olması, 6 kişi (% 14) kira ve satış bedelinin uygun olması ve 3 kişi (% 7) ulaşımın kolaylığı seçeneklerini işaretlemiştir.

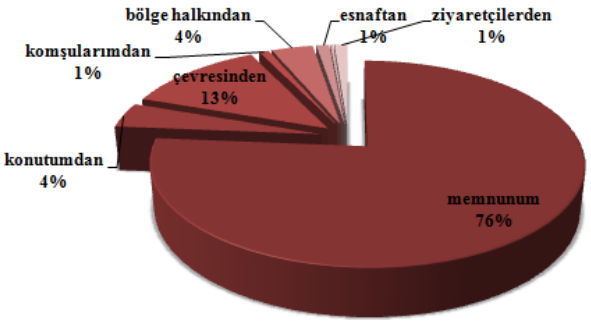
Çalışmayan grup içinde, 81 kişi (% 79) ailem ve akrabalarımın burada yaşaması, 12 kişi (%12) işyerime yakın olması, 9 kişi (% 9) doğal güzellikleri, 3 kişi (% 3) kira ve satış bedelinin uygun olması seçeneklerini işaretlemiştir. Ulaşımın kolaylığı işaretlenmemiştir.

Tablo 4.55. Meslek Gruplarına Göre Mahalle Sakinlerinin Bölgede Yaşama Neden

	Ailem ve Akrabalarımın Burada Yaşaması	Ulaşımın Kolaylığı	İşyerime Yakın Olması	Kira ve Satış Bedelinin Uygun Olması	Doğal Güzellikleri
çiftçi	35	0	6	9	13
%	63	0	11	16	23
memur	28	9	14	3	38
%	39	13	20	4	54
işçi	62	2	10	4	19
%	84	3	14	5	26
serbest meslek	28	3	13	6	20
%	65	7	30	14	47
çalışmıyor	81	0	12	3	9
%	79	0	12	3	9

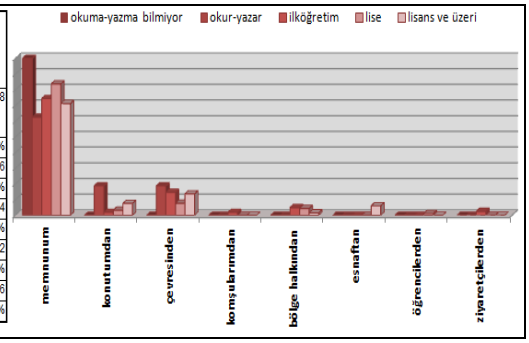
Tablo 4.56. Mahalle Sakinlerinin Karaağaç Mahallesi'nde Memnun Olmadıkları

Soru No:	26
Soru:	Karaağaç Mahallesi'nde bir mahalle sakini olarak memnun olmadıklarınızı işaretleyiniz. (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz.)
Sorunun Amacı:	Karaağaç Mahallesi yerel halkının, mahalle genelinde memnun olmadıklarını tespit etmek amaçlanmaktadır.
Cevap Seçenekleri:	**Cevap Oranları:**
Konutumdan Çevresinden Komşularımdan Bölge Halkından Esnaftan Öğrencilerden Ziyaretçilerden	**Karaağaç Mahallesi'nde bir mahalle sakini olarak memnun olmadıklarınızı işaretleyiniz.(Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz.)** Frequency / Percent memnunum 264 76,0 konutumdan 14 4,0 çevresinden 43 13,0 komşularımdan 3 1,0 bölge halkından 13 4,0 esnaftan 4 1,0 öğrencilerden 1 ,0 ziyaretçilerden 4 1,0 Total 346 100,0

Karaağaç Mahallesi sakinlerinin bölgede memnun olmadıkları seçenekler sorgulandığında, 43 kişi (% 13) çevreden memnun olmadığını, 14 kişi (% 4) konutundan, 13 kişi (% 4) bölge halkından ve 4 kişi (% 1) esnaftan ve ziyaretçilerden, 3 kişi (% 1) komşularından ve 1 kişi öğrencilerden memnun şikayetçi olduğunu belirtirken, 264 kişilik %76 orana sahip grup ise mahallelerinden memnundurlar (Tablo 4.56). Belirlenen yedi seçeneğin dışında memnun olmadıkları ise şu şekilde sıralanmaktadır; 6 kişi ulaşım, 4 kişi yollar, 2 kişi denetimsizlik, hırsızlık ve roman vatandaşlar. Çöp-atık sorunu ve çöplerin neden olduğu sinekler ise 10 kişi tarafından dile getirilmiştir.

Tablo 4.57. Eğitim Durumuna Göre Mahalle Sakinlerinin Karaağaç Mahallesi'nde Memnun Olmadıkları

		Karaağaç Mahallesi'nde bir mahalle sakini olarak memnun olmadıklarınızı işaretleyiniz.(Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz.)								
		memnunum	konutumdan	çevresinden	komşularımdan	bölge halkından	esnaftan	öğrencilerden	ziyaretçilerden	Total
eğitim durumu	okuma-yazma bilmiyor	8	0	0	0	0	0	0	0	8
		100,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
	okur-yazar	10	3	3	0	0	0	0	0	16
		62,5%	18,8%	18,8%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	100,0%
	ilköğretim	122	3	24	3	8	0	0	4	164
		74,4%	1,8%	14,6%	1,8%	4,9%	,0%	,0%	2,4%	100,0%
	lise	77	3	7	0	4	0	1	0	92
		83,7%	3,3%	7,6%	,0%	4,3%	,0%	1,1%	,0%	100,0%
	lisans ve üzeri	47	5	9	0	1	4	0	0	66
		71,2%	7,6%	13,6%	,0%	1,5%	6,1%	,0%	,0%	100,0%

Mahalle sakinlerinin bölgeden memnuniyetleri ve eğitim durumları karşılaştırıldığında; okuma-yazma bilmeyen sakinlerin mahallelerinden hiçbir şikayetleri bulunmadığı görülmektedir.

Okur-yazar sakinler arasında, 3 kişi (% 18.8) konutundan ve çevresinden memnun olmadıklarını ifade ederken geri kalan 10 kişi ise genel olarak memnun olduklarını belirtmektedir (Tablo 4.57).

İlköğretim mezunu olan sakinler arasında, 24 kişi (% 14.6) çevreden, 8 kişi (% 4.9) bölge halkından, 4 kişi (% 2.4) ziyaretçilerden, 3 kişi (% 1.8) konutundan ve komşularından memnun olmadığını belirtirken, grubun diğer 122 kişilik (%74.4) kısmı memnun olduklarını ifade etmektedir.

Lise mezunu olan katılımcılar arasında, 7 kişi (% 7.6) çevreden, 4 kişi (% 4.3) bölge halkından, 3 kişi (% 3.3) konutundan, 1 kişi (% 1.1) öğrencilerden memnun olmadığını belirtirken, grubun diğer 77 kişilik (% 83.7) kısmı memnun olduklarını ifade etmektedir.

Mahalle sakinleri arasında lisans veya üzeri düzeyde eğitim almış grup içinde ise, 9 kişi (% 13.6) çevreden, 5 kişi (% 7.6) konutundan, 4 kişi (% 6.1) esnaftan, 1 kişi (% 1.5) bölge halkından memnun olmadığını belirtirken, grubun diğer 47 kişilik (% 71.2) kısmı memnun olduklarını ifade etmektedir.

Eğitim seviyesi arttıkça konuttan memnuniyetsizlik düzeyi de artmaktadır. Ancak memnun olunmayan kriterlerde farklılık bulunmamaktadır.

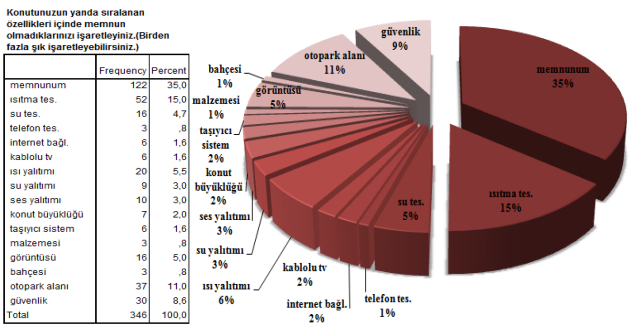
Karaağaç Mahallesi sakinlerine kendi konutlarında memnun olmadıkları seçenekler sorulmuş ve düşünmelerini kolaylaştırmak adına kendilerine 16 seçenek sunulmuş, bunların dışında belirtmek istedikleri bir seçenek olduğu takdirde not

alabilmeleri için bir "diğer" seçeneği eklenmiştir. Sakinlerin 122'si (% 35) konutlarından memnunken, diğer 224 sakinin konutlarında memnun olmayarak işaretlediği seçenekler; 52 kişi (% 15) ile ısıtma tesisatı, 16 kişi (% 5) ile görüntüsü ve su tesisatı, 10 kişi (% 3) ile ses yalıtımı, 9 kişi (% 3) ile su yalıtımı, 6 kişi (% 1.6) ile taşıyıcı sistem, kablolu tv, internet, 3 kişi (% 0.8) ile bahçesi, malzemesi, telefon tesisatı olarak görülmektedir (Tablo 4.58).

Genel problemin ısıtma tesisatı, otopark alanı ve güvenlik olduğu görülmektedir.

Tablo 4.58. Mahalle Sakinlerinin Konutlarında Memnun Olmadıkları

Soru No:	27	
Soru:	Konutunuzun yanda sıralanan özellikleri içinde memnun olmadıklarınızı işaretleyiniz. (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz.)	
Sorunun Amacı:	Karaağaç Mahallesi yerel halkının, kendi konutu özelinde memnun olmadıklarını tespit etmek amaçlanmaktadır.	
Cevap Seçenekleri:		**Cevap Oranları:**
Isıtma Tes.	Konut Byk.	
Su Tesisatı	Taşıyıcı Sist.	
Elektrik Tes.	Malzemesi	
Telefon Tes.	Görüntüsü	
İnternet Bağl.	Bahçesi	
Kablolu Tv.	Otopark Alanı	
Isı Yalıtımı	Doğal Aydınlatma	
Su Yalıtımı	Güvenlik	
Ses Yalıtımı		

Konutunuzun yanda sıralanan özellikleri içinde memnun olmadıklarınızı işaretleyiniz.(Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz.)

	Frequency	Percent
memnunum	122	35,0
ısıtma tes.	52	15,0
su tes.	16	4,7
telefon tes.	3	,8
internet bağl.	6	1,6
kablolu tv	6	1,6
ısı yalıtımı	20	5,5
su yalıtımı	9	3,0
ses yalıtımı	10	3,0
konut büyüklüğü	7	2,0
taşıyıcı sistem	6	1,6
malzemesi	3	,8
görüntüsü	16	5,0
bahçesi	3	,8
otopark alanı	37	11,0
güvenlik	30	8,6
Total	346	100,0

Mahalle sakinlerinin konutlarından memnuniyetleri ve eğitim durumları karşılaştırıldığında; okuma-yazma bilmeyen sakinler arasında 4 kişi (% 50)ısıtma tesisatı, 3 kişi (% 37,5) ısı yalıtımı, 1 kişi (% 12.5) otopark alanından memnun olmadığını ifade etmektedir (Tablo 4.59).

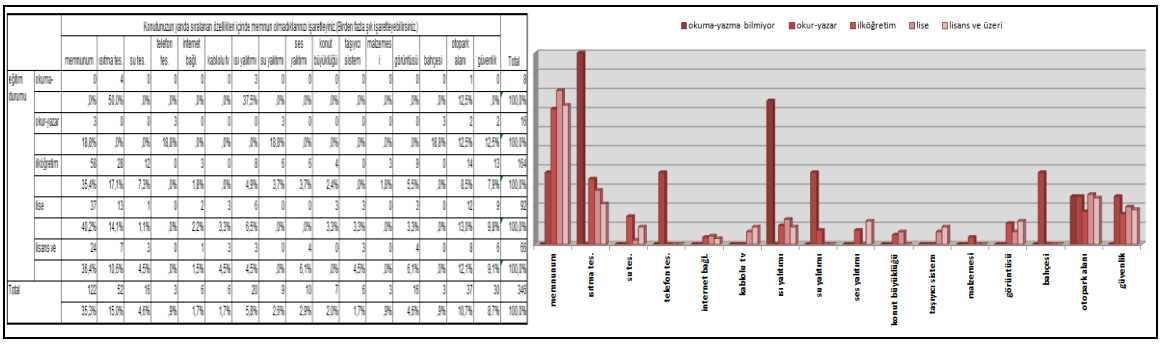
Okur-yazar sakinler arasında, 3 kişi (% 18.8) telefon tesisatı, su yalıtımı ve bahçesinden memnun değilken, 2 kişi (% 12.5) otopark alanı ve güvenlikten memnun olmadıklarını ifade etmektedir. 3kişi ise (% 18.8) memnun olduklarını belirtmiştir.

İlköğretim mezunu olan sakinler arasında, 58 kişi (% 35.4) konutundan memnun olduğunu ifade ederken, memnun olmayanlar; 28 kişi (% 17.1) ısıtma tesisatı, 14 kişi (% 8.5) otopark alanı, 12 kişi (% 7.3) su tesisatı, 9 kişi (% 5.5) görüntüsü, 8 kişi (% 4.9) ısı yalıtımı, 6 kişi (% 3.7) su ve ses yalıtımı, 4 kişi (% 2.4) konut büyüklüğü, 3 kişi (% 1.8) internet bağlantısı ve malzemesi seçeneğini işaretleyerek memnun olmadıklarını ifade etmektedirler.

Lise mezunu olan sakinler arasında, 37 kişi (% 40.2) konutundan memnun olduğunu ifade ederken, memnun olmayanlar; 13 kişi (% 14.1) ısıtma tesisatı, 12 kişi (% 13) otopark alanı, 9 kişi (% 9.8) güvenlik, 6 kişi (% 6.5) ısı yalıtımı, 3 kişi (% 3.3) kablolu tv, konut büyüklüğü, taşıyıcı sistem, görüntüsü, 2 kişi (% 2.2) internet bağlantısı, 1 kişi (% 1.1) su tesisatı seçeneğini işaretleyerek memnun olmadıklarını ifade etmektedirler.

Mahalle sakinleri arasında lisans veya üzeri düzeyde eğitim almış grup içinde ise, mezunu olan sakinler arasında, 24 kişi (% 36.4) konutundan memnun olduğunu ifade ederken, memnun olmayanlar; 8 kişi (% 12.1) otopark alanı, 7 kişi (% 10.6) ısıtma tesisatı, 6 kişi (% 9.1) güvenlik, 4 kişi (% 6.1) görüntüsü ve ses yalıtımı, 3 kişi (% 4.5) ısı yalıtımı, su tesisatı, kablolu tv, taşıyıcı sistem, 1 kişi (% 1.5) internet bağlantısı seçeneğini işaretleyerek memnun olmadıklarını ifade etmektedirler. Eğitim düzeylerine göre mahalle sakinlerinin konutlarında memnun olmadıkları karşılaştırıldığında genel problemin değişmediği görülmektedir. Isı ile ilgili bir rahatsızlıkları olduğu, ısıtma tesisatı ve ısı yalıtımı seçeneğindeki cevaplanma oranlarından algılanmaktadır. Otopark alanı ve güvenlik de her grup tarafından ortak olarak işaretlenmiştir.

Tablo 4.59. Eğitim Durumuna Göre Mahalle Sakinlerinin Konutlarında Memnun Olmadıkları

4.2. Edirne Karaağaç Mahallesi'ne İlişkin Değerlendirmeler

Bu bölümde Karaağaç Mahallesi için dönüşümü gerekli kılan problemler ve mahallenin sahip olduğu potansiyellere yer verilmektedir.

4.2.1. Mahallede Dönüşümü Gerekli Kılan Problemler

Karaağaç Mahallesi'nde yapılan analiz, anket ve görüşmeler sonucunda bölgenin problemlerine ilişkin aşağıdaki tespitler yapılmıştır:

- Bölgede çok önemli fiziki, ekonomik ve psikolojik kazanç kaynağı olan Meriç Nehri, su taşkınlarına sebep olmakta, bu da bölge halkı için tehlike ve ekonomik kayıp yaratmaktadır.
- Mahalle, Pazarkule sınır kapısını kullanarak ülkemize giriş yapan tüm turistlerin ilk karşılaştıkları Türk toprağıdır. Ülke imajını oluşturan bu konumu ve potansiyeli göz ardı edilmektedir.
- 19 yy.sonu-20 yy. başlarında eğitim seviyesi ve gelir düzeyi yüksek, sayıca fazla olan nüfusun mübadele sonrası gitgide azalması sebebiyle, Karaağaç uzun süre Edirne'nin alt gelir gruplarının yerleştiği küçük bir mahalle olarak varlığını sürdürmüştür.
- Tarihi süreç içinde mahalle için önem arz eden istasyon binasının, bu işlevini yitirmesi alanda fiziksel, işlevsel, ekonomik ve görsel açılardan eskime, süzülme ve köhnemeye sebep olmuştur.
- Tarihi İstasyon Binası günümüzde Trakya Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi olarak kullanılmaktadır. Öğrenci potansiyeli nedeniyle bölgede eğitimli genç nüfusun sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Mahallede pansiyon, yurt, az sayıda bağımsız bölüme sahip konutlar, kırtasiye, kütüphane gibi bu nüfusun beklentilerine yönelik ticari ve kültürel yatırımlara ihtiyaç vardır.
- Zaman içinde tekrar beliren kafeterya ve lokanta yapıları, bölgenin doğal çekiciliğinin etkisiyle sayılarını arttırmaktadır. Bu yer seçimi kriteri bölgeyi yoğun olarak kullanılan bir dinlenme merkezi haline getirdiği için bölgedeki köhnemeyi yavaşlatmış ancak yeni mekansal ihtiyacını da (otopark, satış birimleri vb.) beraberinde getirmiştir.
- Bölgedeki yeni kafeterya alanlarının, bölgeye ait tasarım verilerini dikkate almadan yapılaşmaları çevrede görsel kirlilik yaratmaktadır.

- Doğal güzellikleri, tanıklık ettiği tarih, yerel tarım ürünleri, sivil mimarlık örnekleri gibi kimlik öğeleri hakkında hem kullanıcılar yeterli bilinçte değildir, hem de bu öğelerin tanıtımı yeterli düzeyde yapılmamaktadır.
- Bölgede yasadışı yapılaşma bulunmamaktadır. Ancak belli bölgelerde, yetersiz donatı ve sağlık şartlarında yapılara rastlanmaktadır. Bu tür yapılar hem sağlık hem de güvenlik açısından kullanıcıları tehdit etmektedir.
- Mahallenin, sınır yerleşimi olmasından dolayı, yasadışı giriş-çıkış suçları ile karşılaşılmaktadır.
- İş olanaklarının kısıtlılığı, genç nüfusun istihdam için mahalleyi terk etmesine neden olmaktadır.
- Mahalle sınırları içindeki tescilli yapıların bir kısmı harap durumdadır. Yıkılıp yerine yeni yapı yapılmış ancak tescilden düşmemiş yapı analizlerde incelenmiştir. Ayrıca özel mülkiyete devredilmiş olan anıtsal yapıların olduğu da tespit edilmiştir. Tescilli yapılara ilgisizlik ciddi bir problem olarak göze çarpmaktadır.
- Doğal Sit Alanı olan Kent Ormanı (Söğütlük), peyzaj ve çevre düzenlemesi sorunları, bakımsızlığı, donatı yetersizlikleri nedeniyle tercih edilmemektedir.
- Bölgede güvenlik yapıları, eğitim, kültür ve ticaret yapıları gibi donatıların sayılarının azlığına bağlı olarak genel bir yetersizlik söz konusudur.

Tüm bu nedenlere bağlı olarak, alan çalışması için seçilen Karaağaç Mahallesi'nde kentsel yaşam kalitesi yetersizdir. Bu sorunların giderilebilmesi, mimarlık ve kentsel yaşam kalitesinin arttırılması için bölgenin kentsel dönüşüm projesine ihtiyacı vardır.

Kentsel dönüşüm sürecinin sorun odaklı olarak düzenlenmesine ilişkin bir model önerisi sunan Görgülü ve diğerleri [14], Türkiye kentleri için kentsel dönüşümü, yoksulluk ve yoksunluğu azaltma eksenli dönüşüm, kent merkezindeki işlevini yitirmiş alanları yeniden canlandırma amaçlı dönüşüm ve kentsel yaşam standardının düşük olduğu konut alanlarında fiziki yapıyı değiştirme eksenli kentsel dönüşüm olarak genellemiştir. Temel sorunun yoksulluk ve yoksunluğu azaltma eksenli olduğu kentsel dönüşüm projelerinin söz konusu olabileceği alanların ortak özellikleri olarak;

_ Gelir düzeyinin düşük olması hatta hiçbir gelire sahip olmayan hanelerin varlığı,

_ Eğitim seviyesinin diğer bölgelere oranla düşük olması, yetişkinlerde okur-yazar olmama durumunun yüksek olması, çocuklarda eğitimini tamamlamama durumu

_ Kentle bütünleşme düzeyinin düşük olması ve kendi içine kapanma

_ Suç oranının yüksekliği ve yaygınlığı

_ Temel donatılardan yoksun olmaları ve konutun fiziki standartlarının düşük olması gibi özellikler sayılabilir.

Bu kriterler kapsamında Karaağaç Mahallesi değerlendirildiğinde; bölgede geliştirilecek kentsel dönüşüm sürecinin yoksulluk ve yoksunluk eksenli olması gerektiğinden söz edilebilir.

4.2.2. Mahallenin Sahip Olduğu Potansiyeller

Mahallenin kapladığı geniş alanın doğal bitki örtüsü ve bu sayede oluşan biyolojik çeşitlilik; görsel sanat çalışmaları, turistik aktiviteler, tarım ve hayvancılık faaliyetleri, sağlık, spor vb. birçok alan için kullanıma imkan vermektedir.

Mahalle stratejik bir coğrafi konuma sahiptir. Edirne kenti iki Avrupa Birliği ülkesi ile komşudur. Bu ülkelerden biri olan Yunanistan'a ulaşımda kullanılan Pazarkule Sınır Kapısı bu mahallede yer alır. Bu nedenle mahalle bir çok yerli ve yabancı turiste ev sahipliği yapmaktadır. Türkiye ve Edirne'nin adeta 'vitrini' olarak değerlendirilmelidir. Komşu ülkelerle ve nüfuslarıyla, diplomatik ve kent bazında ilişkilerde sorun yaşanmaması da önemlidir.

Pazarkule sınır kapısı ulaşımı için otoyol bağlantılı yeni bir yol çalışması yapılmaktadır. Bu yol mahallenin çeperlerinden geçen taşıt sayısını belli oranda azaltacak ancak aynı zamanda yük taşıyan ağır tonajlı araçları da engellemiş olacaktır. Mahalleye gelen tur otobüsleri için ise ulaşım rahatlaşmış olacaktır.

Mahalle nüfusunun büyük çoğunluğu geçimini tarımsal faaliyetlerden sağlamaktadır. Bölgenin verimli toprakları, ekili alanların yoğunluğu ve ürün çeşitliliği de desteklenmesi ve ilerletilmesi gerekli bir iş kolu olduğunun kanıtını oluşturmaktadır. 2011 tarihli 1/25000 ölçekli Edirne İl Çevre Düzeni Planında [174] da alanda 1. öncelikle korunacak tarım arazileri bulunmaktadır ve plan dahilinde Meriç ve Tunca Nehirleri etrafında, organik çeltik yetiştiriciliği yaygınlaştırılması, Karaağaç yerleşim alanında ise organik ve ekolojik tarım (meyvecilik) yapılması önerilmektedir. Bölge için

verilen bu kararlar doğrultusunda konusunda bilgili ve tecrübeli yerel halkın bulunması önemli bir potansiyeldir.

Mahallede kamu mülkiyetindeki alanların büyüklükleri, dağınık halde konumlanmaları ve sayıca fazla oluşları, bölgenin yoksun olduğu donatı alanlarının yerleşimi için fırsat yaratmaktadır. Böylece özel mülklerin istimlakından da kaçınılmış olunacaktır.

Tescilli yapılar, görsel nitelikleri, tarihi tanıklıkları ve yaşanmışlıkları ile yıpranmış olsalar da ilgi çekmeye devam etmektedirler. Bu yapıların arasında zemin katı kafe olarak kullanılan soğuk hava deposu ve işlevini tamamen yitirmiş olan Demirtaş Askeri Hastanesi gibi kullanım alanı büyük ve yüksek yapılar da yer almaktadır. Bölgede yetersizliği belirtilen donatı alanları için tescilli bu yapıların yeniden işlevlendirilmesi de uygun bir çözüm oluşturabilmektedir.

Bölge yatırımcılar için son derece çekicidir. Kafe/Restoran gibi işletmeler; süreç içerisinde kolaylıkla el değiştirmekte, yenilenmekte ve büyümektedir. Sayıları da yıllar içinde artış göstermektedir.

Mahallede gerçekleştirilecek olası bir dönüşüm projesini kullanıcı gruplarının tümünün desteklediği söylenebilir. Ayrıca yerel halkın, bölgeyle ilgili bilgi ve fikir verme konusunda oldukça istekli oldukları tespit edilmiştir. Proje çalışmaları sırasında görüşmelerde bulunmak ve dernek gibi oluşumlarda görev almak konusunda da yine yerel halkın istekli olduğu cevap oranlarından anlaşılmaktadır.

Mahallede bulunan Güzel Sanatlar Fakültesi öğrenci ve personelinin bölgeyi kullanmaları sırasında yerel halk ile etkileşimleri, halkı olumlu etkileyecektir. Bu nedenle öğrencilerin bölgede vakit geçirmeleri ve ikametleri desteklenmelidir.
Mahalledeki gelir seviyesi farklı ve bir kısmı romanlardan oluşan nüfusun bu çeşitliliği de mahalle için değerlendirilmesi gereken bir potansiyeldir.

4.3. Bölgeler ve Müdahale Biçimleri

Edirne Karaağaç Mahallesi'nde bölgenin ihtiyaçlarına, kullanıcıların beklentilerine ve değerinin arttırılmasına yönelik toplum-tabanlı bir model geliştirilebilmesi için analizler ve anket çalışması verileri doğrultusunda, mahallenin fiziksel ve sosyal yapısına ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır. Değerlendirmeler sonucunda mahallenin farklı özelliklere sahip bölgelere ayrılması gerekliliği ortaya

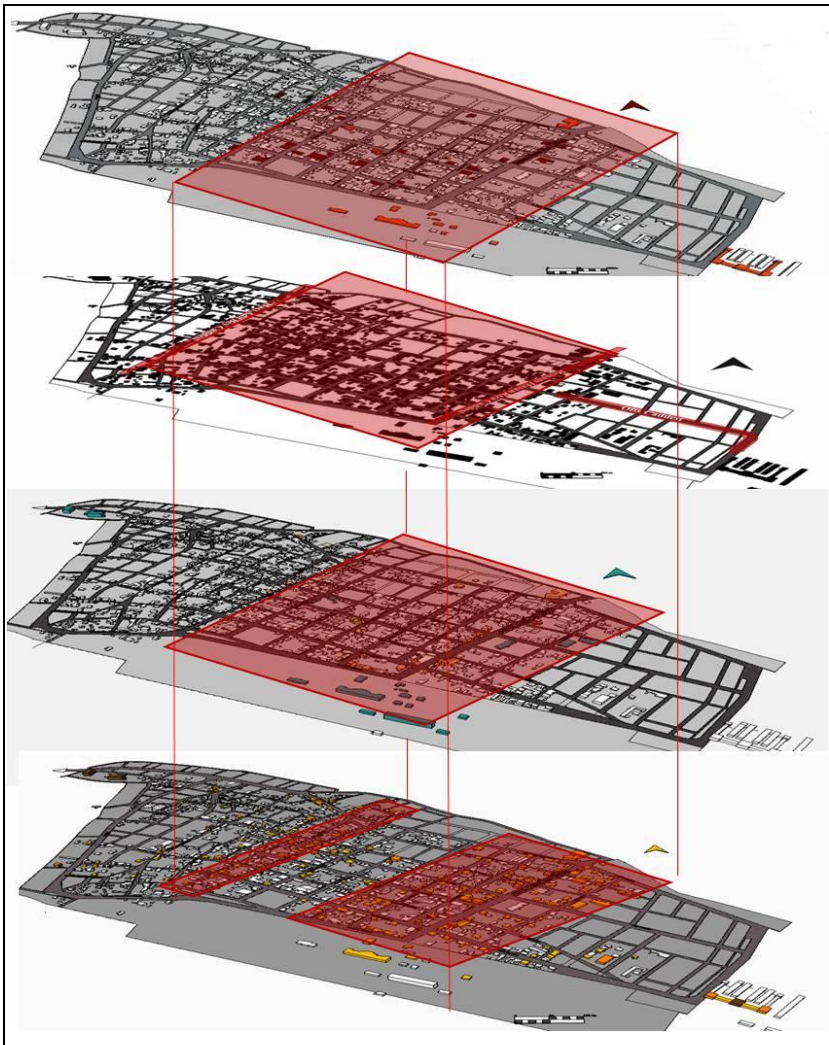
çıkmıştır. Bu bölümde değerlendirmeler sonucunda ortaya çıkan bölgelere ve uygulanacak müdahale biçimlerine yer verilmektedir.

4.3.1. Mahallenin Fiziki Yapısına İlişkin Değerlendirmeler

Karaağaç Mahallesi'nin fiziki yapısına ilişkin değerlendirmeler kapsamında, bir önceki bölümde, konum, yerleşim analizleri, tarihi analiz ve tescil alanları analizleri yapılmış, günümüz mekânsal ve sosyal analizleri başlığı altında ise; kimlik verileri, doluluk-boşluk, fonksiyon ve kat adedi analizleri yapılmıştır. Bu analizler değerlendirildiğinde çeşitli bölgelemeler tespit edilmiştir (Tablo 4.60).

Bölgelemeler Tablo 4.60'ta görüldüğü gibi aksonometrik olarak çakıştırılmış ve benzerlikleri tespit edilmiştir.

Tablo 4.60. Analizler Sonucu Oluşturulan Bölgeler

	Tescil alanları analizi: Tescilli yapıların bulunduğu bölge Doluluk-boşluk analizi: Yapı yoğunluğunun fazla olduğu bölge Fonksiyon analizi: Konut dışı işlevlerin bulunduğu bölge Kat adedi analizi: İki ve daha fazla kata sahip yapıların yoğun olduğu bölge

Yerleşim alanı içindeki tescilli yapıların yer aldığı alanı tanımladığımızda alan; 1.Çayır Sokak ve Mehmet Çavuş Sokak ile sınırlanmakta, diğer yönlerden ise planlı alanın bitimine kadar devam etmektedir. Yaklaşık 37 ha. büyüklüğe sahiptir. Alanda 15'i anıtsal olmak üzere toplam 43 adet tescilli yapı bulunmaktadır.

Doluluk-boşluk analizi incelendiğinde Hacı Adil Bey ve Ressam Hasan Rıza Caddeleri arasında kalan, diğer yönde ise Ortaköy ve İstasyon Caddeleri ile sınırlanan alan, yapı yoğunluğunun fazla olduğu alan olarak belirlenmektedir. Yaklaşık 39ha. büyüklüğe sahiptir.

Fonksiyon analizi yapıldığında, bölgede konut işlevinden farklı olarak lokanta/kafe işletmelerinin bulunduğu, farklı işlevlerin oldukça sınırlı olduğu tespit edilmektedir. Farklı fonksiyona sahip yapıların bulunduğu alan ise tescilli yapıların bulunduğu alan ile aynı sınırları paylaşmaktadır.

Kat adetlerine ilişkin analiz incelendiğinde alan genelinde tek katlı yapıların yoğunlaştığı görülmektedir. İki ve üç katlı yapılara geniş bir alana dağılmış olmaları nedeniyle, hemen her yapı adasında rastlanmaktadır. Ancak bir bölgeleme yapılmak istendiğinde 1. Çayır Sokak ve Dilaver Bey Caddeleri arasında kalan, yaklaşık 15,2 ha. büyüklükteki alanın ve Felahiye Caddesi'ne cephesi olan tüm adalardan oluşan, yaklaşık 8,7 ha'lık alanın çok katlı yapıların yoğun olarak bulunduğu iki bölgeyi oluşturduğu söylenebilmektedir.

Fiziksel yapıya ilişkin değerlendirmeler yaparken dikkate alınması gerekli bir diğer veri ise yapıların fiziksel ve strüktürel durumlarıdır. Mahallede yer alan binaların bu özellikleri doğrultusunda bir görselleştirme yapılmamıştır. Bunun nedeni alanda harabe ya da kötü durumda olan yapı sayısının çok sınırlı oluşudur. Bu sınırlı sayıdaki strüktürel onarıma ihtiyacı olan ya da önlem alınmadığı takdirde bölge halkı için tehdit oluşturan yapıların dağınık halde var olduğu bölge ise Hacı Adil Bey Caddesi'nin Kuzeybatı yönünde bulunan üçgen şeklindeki alandır.

Çalışma alanının mülkiyet dokusu hakkında Edirne Belediyesi ve Tapu Kadastro Müdürlüğü'nden bilgi alınmıştır. Bu veriler ışığında mahallede, kamu mülkiyetinin büyük bir orana sahip olduğu görülmektedir. Kamu mülkiyetlerinin büyük oranda oluşu ve mülkiyetindeki parsellerin büyüklüğü, mahallede eksikliği hissedilen donatı alanlarının sağlanması konusunda bir fırsat olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kamu mülkiyetinin mahalle içinde dağınık olarak yer aldığı söylenebilir ancak yoğun olarak karşımıza çıktığı alan, Ressam Hasan Rıza Caddesi'nin güneydoğusunda kalan bölgedir.

4.3.2. Mahallenin Sosyal Yapısına İlişkin Değerlendirmeler

Kentsel dönüşüm projelerinin fiziksel yapı kadar sosyo-ekonomik yapıyı da dikkate alması gerektiğinden hareketle, mahallede sosyo-ekonomik yapıya ilişkin gerçekleştirilen kapsamlı analizlerin mekânsallaştırılabilenleri bu bölümde değerlendirilecektir. Dolayısıyla mahalle için verilecek müdahale kararları fiziksel ve sosyal yapıya ilişkin değerlendirmeler sonucunda şekillenecektir.

Karaağaç Mahallesi'nin sosyal yapısına ilişkin değerlendirmeler yapmak amacıyla ilk olarak gelir gruplarının dağılımı araştırılmıştır. Anket çalışmaları sırasındaki gözlemler, mahalle muhtarıyla ve yerel halkla yapılan görüşmeler dikkate alınarak gelir gruplarının bölgelemesi şekillenmiştir. Buna göre genel olarak mahallenin Pazarkule yönündeki Batı ve Güneybatı çeperlerinde en düşük gelir grubuna mensup ailelerin yaşadığı, mahallenin omurgasını oluşturan Ressam Hasan Rıza Caddesi ve mahalle içinden ona bağlanan yakın yollar üzerinde bulunan, Ortaköy Caddesi'nin mahalleye giriş kısmına yaklaşan kesimlerinde en yüksek gelir grubuna mensup aileleri yaşamaktadır.

Gelir gruplarının dağılımına ilişkin bölgelemelerin dışında mahalledeki hijyen koşullarına ilişkin; konutların fiziksel koşullarının yetersiz olması, konut çevrelerinin temizlik koşulları açısından uygun olup olmaması, konutlarda yaşayanların gelir grubuna bağlı olarak değişen kullanıcı alışkanlıkları sebebiyle ortaya çıkan sağlıksız ortamlar, teknik altyapı konusunda eksikliklerin olup olmaması gibi konuları kapsayan değerlendirmeler yapılmıştır. Hijyen koşullarına ilişkin değerlendirmeler sonucunda, mahallede fiziksel dokuda bozulmalar başladığında, bina kalitelerinin düşük olduğu alanlarda hijyen koşulları açısından da olumsuzlukların ortaya çıktığı, sağlıksız ortamların oluştuğu anlaşılmaktadır. Benzer şekilde fiziksel bozulmaların olduğu alanlarda sosyal yapıda da kopmalar başlamaktadır.

Sosyal yapının değerlendirilmesi kapsamında, güvenlik konusu da incelenmiş, mahallede güvenlik sorununun olduğu ifade edilen alanlar belirlenmiştir. Mahallede hem düşük gelir gruplarının hem de yüksek gelir gruplarının yaşadığı bölgelerde

güvenlik sorunları yaşandığı görülmektedir. Düşük gelir gruplarının yaşadığı bölgelerde uyuşturucu madde satışı ve kullanımı, yüksek gelir gruplarının yaşadığı bölgelerde hırsızlık olayları görülmektedir. Mahallede başıboş sokak hayvanlarının nüfusu da bölge kullanıcılarının güvenliğini tehdit eden bir başka sorun olarak belirtilmektedir.
Bölge ve yakın çevresinde işlenen suçlardan biri ise sınır yerleşim olmasından kaynaklanan kaçak giriş- çıkışlardır.

4.3.3. Değerlendirmeler Sonucunda Ortaya Çıkan Bölgelemeler

Mahallenin fiziksel ve sosyo-ekonomik verileri değerlendirildiğinde, birbirinden farklı özellikler taşıyan üç bölge tanımlanabilmektedir. Bu bölgeler arasında aşağıda sınır olarak belirtilen sokaklar net bir sınır oluşturmamaktadır. Bölgelerin içlerinde diğer bölgenin özelliklerine benzer alt bölgeler de bulunabilmektedir. Bu bölümde yapılan bölgelemeler; nitelikleri farklı alanları genel bir grup altına toplayabilmek ve müdahale sürecini bu grupların niteliğine göre organize edebilmek amacıyla yapılmıştır.

A Bölgesi: Fiziksel analizler çakıştırılarak sınırları tespit edilmiş olan ve tescilli yapıların bulunduğu, yapı yoğunluğunun fazla olduğu, konut dışı işlevlerin yer aldığı, iki ve daha fazla kata sahip yapıların yoğun olduğu bölgeyi tanımlamaktadır. Aynı zamanda gelir düzeyi orta ve yüksek bölgeyi ifade etmektedir. Gridal sokak dokusunun korunduğu görülmektedir. Bu dörtgensel bölgenin sınırları, 1.Çayır Sokak- Hacı Adil Bey Caddesi ve İstasyon – Ortaköy Caddesi tarafından belirlenmektedir. Alanın büyüklüğü ~69 ha.dır (Tablo 4.61). Alanda 76 ada, 864 adet parsel bulunmaktadır.

B Bölgesi: Mahallenin Hacı Adil Bey Caddesi'nden bölünen, Pazarkule yönüne ilerleyen, mahallenin kentsel gelişim alanını da içeren bölgesidir. Bölgenin orta ve düşük gelir grubuna ev sahipliği yaptığı belirlenmiştir. Bölgede; konutların genel olarak onarıma ihtiyaç duyduğu, hijyen koşulları açısından olumsuzluklar bulunduğu, güvenlik sorunlarına daha çok rastlandığı, sokak dokusunun kendiliğinden geliştiği ve gridal düzenin bozulduğu tespit edilmiştir. Alanın büyüklüğü ~27 ha.dır. Alanda 18 ada, 300 adet parsel bulunmaktadır.

C Bölgesi: Mahallenin 1. Çayır Sokak sınırlarından Bosnaköy'e doğru olan doğu yönündeki parçasıdır ve Alanın büyüklüğü ~29 ha.dır. Alanda 10 ada ve 87 adet parsel bulunmaktadır.

Tablo 4.61. Karaağaç Mahallesi için Önerilen Müdahale Biçimlerinin Dağılımı

Müdahale Biçimi	**Kullanılan Alan (hektar)**	**Yüzde**
A. Sağlıklaştırma	~ 69	%55,2
B. Yeniden Canlandırma	~ 27	%21,6
C. Yenileştirme	~ 29	%23,2
Toplam	**~ 125**	**%100**

4.3.4. Müdahale Biçimleri

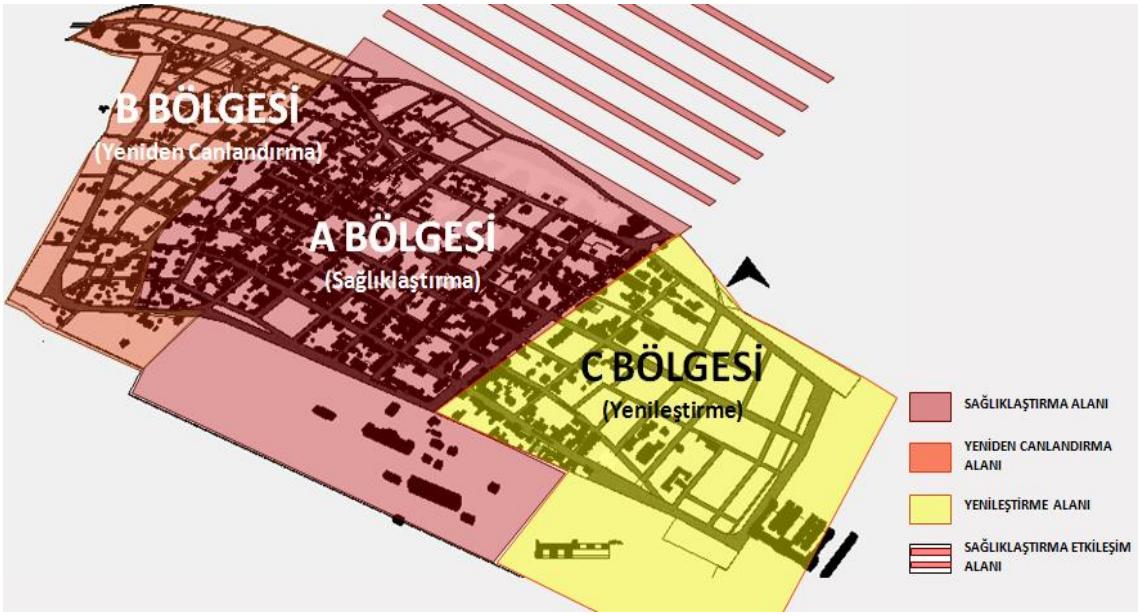
Yapılan analiz, anket ve tespitler sonucunda birbirinden farklı özellikler gösteren üç bölgeye farklı düzeyde müdahalelerin gerektiği belirlenmiştir.

A Bölgesi için; üst yapı stokunda gerekli düzenlemelerin yapılması, ekonomik yapının gelişmesi için tedbirlerin alınması, çöküntü alanlarının kısmi yenileme ile kullanıma açılması, işlev ve sosyal yapının sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla sağlıklaştırma düzeyinde kalacak müdahaleler öngörülmüştür.

Bu bölge için önerilen düzenlemeler ve verilen kararlar, söğütlük ormanının da dahil olduğu plansız alan, köprülerin etrafı ve arasındaki imara açık alanın da etkileneceği düşünülerek değerlendirilmiştir.

B Bölgesi için; alt ve üst yapı stokunun yenilenmesi, konut dışı işlevlerin geliştirilmesi, kullanıcının sosyo-ekonomik yapısını geliştirici tedbirlerin alınması gibi müdahaleleri kapsayan kentsel yeniden canlandırma olarak nitelendirilebilecek düzeyde bir müdahale öngörülmektedir.

C Bölgesi için; yeni bir dokunun yaratılması, ıslah edilebilecek alanların iyileştirilerek dokuya kazandırılması, ekonomik, sosyal ve çevresel ihtiyaçları içeren yerel yaşam kalitesinin sürdürülebilir ve uzun vadeli gelişmesini sağlayacak şekilde hayat ve canlılık getirmeyi amaçlayan yenileştirme müdahale biçimi önerilmektedir.

Şekil 4.1. Bölgelemeler ve Müdahale Biçimleri

Sağlıklaştırma, yeniden canlandırma ve yenileştirme müdahale biçimleri ile oluşacak dönüşüm sürecinin programlanmasında öne çıkan temel konular,

_ Bölgede geliştirilecek kentsel dönüşüm sürecinde temel eksenin yoksulluk ve yoksunluk olması,

_ Sınır Kimliği ve diğer kimlik verilerinin ön plana çıkması,

_ Mevcut gelir kaynaklarının gelişimi ve yeni istihdam kaynakları yaratmak,

_ Projenin sürdürülebilirliği,

_ Dönüşüm sürecine bölge kullanıcılarının tümünün katılımı,

_ Bölgedeki yerel halkın yerinde korunmasını sağlayacak çözümler getirilmesi

_Küresel pazarda mahallenin tarihi ve kültürü ile kendine yer bulmasının ve uluslar arası yol üzerinde 'vitrin' konumuna gelmesinin sağlanması olarak değerlendirilmektedir.

4.4. Mahalle için Geliştirilen Dönüşüm Modeli

Karaağaç Mahallesinde geliştirilecek kentsel dönüşüm sürecinde temel eksenin yoksulluk ve yoksunluk olduğu bir önceki bölümlerde açıklanmıştır.

Daha önceki bölümlerde kentsel dönüşüm süreci ortaya konulurken dikkate alınması gereken beş ana bileşen; Ekonomik, sosyal, ekolojik, yenilikçi/vizyonel ve

kimlik bileşeni olarak belirlenmiş ve açıklanmıştır. Sınır kentlerde yapılmış dönüşüm çalışmaları bu bileşenler bazında incelenmiştir.

Dolayısıyla Karaağaç Mahallesi'nde gerçekleşecek dönüşüm modeli, öncelikle planlama yaklaşımı açıklanarak, daha sonra sürece katkıda bulunacak aktörler, örgütlenme ve finansman modeli belirlenerek kurgulanacaktır. Modelin amacı ve kapsamı ise açıklanan beş temel bileşen altında şekillendirilecektir.

4.4.1. Dönüşüm Yöntemi ve Planlama Yaklaşımı

Karaağaç Mahallesi için geliştirilen modelin temel ilkeleri arasında;

_ Yerel halkın mağdur edilmemesi, isteği dışında başka bir alana gönderilmemesi,

_ Yalnızca fiziki değil, ekonomik, toplumsal, ekolojik ve kimliğe ilişkin boyutları bulunması,

_ Mahallede yıllar boyunca oluşmuş olan sosyal ilişkilerin ve yaşama biçimlerini koruması,

_ İşsizlik ve suç oranının fazlalığı gibi sorunlara da çözüm getirmesi,

_ Mahalleyi geliştirirken çevresini de olumlu yönde etkilemesi,

_ Planlama öncesi ve sonrası süreçlerde katılımı önemseyen bir anlayışın geliştirilmesi yer almaktadır.

Önceki bölümlerde yapılan analizler doğrultusunda A Bölgesi için sağlıklaştırma, B Bölgesi için yeniden canlandırma ve C Bölgesi için yenileştirme müdahale biçimlerinin uygun olacağına karar verilmiştir. .

Planlama yaklaşımlarının anlatılacağı bu bölümde her üç karar doğrultusunda geliştirilen yaklaşımlar ayrı ayrı ele alınacaktır.

4.4.1.1 Fiziki Mekâna Yönelik Kararlar

Karaağaç Mahallesi için geliştirilen dönüşüm modelinin sağlıklaştırılacak, yeniden canlandırılacak ve yenileştirilecek alanlar için de ortak özelliği ve temel hedefi mahallenin tüm kullanıcıları için daha yaşanabilir, daha sağlıklı bir çevre yaratmak, görüşmeler sonucunda belirlenen sorunları çözmek, eksikliği duyulan donatıları sağlamaktır.

4.4.1.1.1. Sağlıklaştırılacak Alan İçin Geliştirilen Kararlar (A Bölgesi)

Karaağaç Mahallesi için önerilen modelde sağlıklaştırma alanı olarak belirlenmiş bölge olan A bölgesinde;

- Yapıların durumunun diğer bölgelere oranla daha iyi olması,
- Yapı yoğunluğunun dolayısıyla nüfus yoğunluğunun bu bölgede toplanması,
- Tescilli yapıların bu alanda bulunması,
- Sokak dokusunun korunmuş olması,
- Mahalleye turist çeken kafe/restoran işlevlerinin bu alanda olması,
- Mahallenin bu kısmında yaşayan kesimin genel olarak bölgeden memnuniyetleri gibi sebeplerle alanda yapılacak müdahale oldukça sınırlı tutulmuştur.

Bu sınırlı müdahale kararı, alt ve üst yapının sağlıklaştırılması yönündedir.

Kanalizasyon sisteminin iyileştirilmesi, internet, kablolu TV hizmetlerinin geliştirilmesi, tescilli yapıların envanter kayıtlarının yenilenmesi ve yeniden mahalleye kazandırılabilecek durumda olanların sağlamlaştırılarak kullanıma açılması, kamu mülkiyetinde olanların, ihtiyacı duyulan donatı işlevleri ile yeniden işlevlendirilmeleri planlanmaktadır.

Tescilli yapıların ve doğal dokunun izlenebildiği bir turizm rotası belirlenmelidir.

Kent mobilyalarının mahalle kimliğine uygun olarak yeniden tasarlanması, böylece bölgenin görsel kirliliğinden biraz olsun arındırılması gerekmektedir. Bölge bitkilendirme çalışmalarının ise alanın kimliğine yönelik olarak devam ettirilmesi uygun görülmektedir. Uygun alanlara, oturma ve dinlenme bankları, gölgelikler, çöp kutuları ilave edilmelidir.

Bina ölçeğinde tüm alanda iyileştirme çalışmaları yapılması ancak müdahale kademelenmesinde önceliğin tescilli yapılara verilmesi, daha sonra ise dıştan içe doğru bir planlama anlayışı ile Ressam Hasan Rıza Caddesi, Ortaköy Caddesi ve İstasyon Caddesi üzerindeki yapılar ve son olarak da sokak bazında çalışmalar ile devam edilmesi önerilmektedir.

Diğer donatı alanları ile ilgili eksikliklerin ise mahalle tarafından erişilebilir konumda yer alan yenileştirme alanları içerisinde giderilmesi planlanmıştır.

4.4.1.1.2. Yeniden Canlandırma Alanı İçin Geliştirilen Kararlar (B Bölgesi)

Yeniden canlandırma alanı için geliştirilen kararlar mahallenin sorunları çerçevesinde şekillendirilmiştir;

- Konutların strüktürel ve fiziki durumlarının yetersiz olması,
- Alt yapı yetersizlikleri,
- Bölgede ikamet eden kesimin ekonomik durumunun kötü olması,
- Eğitim seviyesinin düşüklüğü,
- Sokak dokusunun bozulmuş olması,
- Sağlıksız konut alanlarının bulunması,
- Mahallenin bu alanda yaşayan kesiminin genel olarak bölgeden memnuniyetsizlikleri gibi sebeplerle, sağlamlaştırma, yıkıp yeniden yapma, yeniden planlama gibi geniş kapsamlı müdahalelere gerek duyulmaktadır.

Yeniden canlandırma alanları içerisinde 15 ada, 257 parsel ve 473 adet konut bulunmaktadır. Bunlardan 42 adedinin fiziki ve strüktürel açıdan yetersiz bulunduğu ve temel donatılardan yoksun olduğu tespit edilmiştir (Şekil 4.2). Bu konutların yerine yapılacak olan konutlarla birlikte alanda, toplam 115 konut önerilmektedir. Bunlar 90 m^2 net kapalı alana sahip, her katta iki adet daireden oluşan, 54 adet tek 61 adet iki katlı ortadan girişli bloklardır (Şekil 4.2).

Hak sahiplerine verilecek ve yeni düzenlenecek konutların büyüklükleri belirlenirken, hem mahallede hem de yeniden canlandırma bölgelerinde yer alan ortalama konut büyüklükleri ve mekansal özellikleri göz önünde bulundurulmuş, bu büyüklüklerden yola çıkılarak yeni büyüklükler belirlenmiştir.

Şekil 4.2. Yeniden Canlandırma Alanında Mevcut Durum ve Öneri Düzenleme

Öneri bölge ve benzer şekilde öneriler getirilen örnekler üzerinde uygulanması düşünülen dönüşüm projelerinde üç temel yaklaşım ortaya konulmaktadır.

1. Yerinde Yenileme
2. Yer Değiştirme
3. Konut Sertifikası [175]

Mahalle sakinlerini kendi bölgelerinde korumayı hedefleyen bu çalışmada tercih edilen yaklaşımın yerinde yenileme olması uygun görülmektedir. Bu yaklaşım özellikle dönüşüm alanında yaşayanlar için önem kazanmaktadır. Yerinde yenilemede finansman yaklaşımları ise

a) Belediye Odaklı
b) Piyasa Odaklı
c) Mülk Sahibi Odaklı olarak ele alınabilir [175].

Karaağaç Mahallesi için, belirlenen proje yaklaşımlarına uygun yapılaşma zorunluluğu getiren, tüm aktörlerin teknik destekleri, yatırımcı ve fon sağlayıcıların finansal desteklerini içeren aynı zamanda örgütlenmenin esas alındığı, mülk sahibi odaklı bir dönüşüm sürecinin uygun olacağı öngörülmektedir.

4.4.1.1.3. Yenileştirme Alanı İçin Geliştirilen Kararlar (C Bölgesi)

Karaağaç Mahallesinde, önerilen modelde yenileştirme alanı olarak belirlenmiş bölge olan C bölgesinde;

- Yapı yoğunluğu azdır.
- Kamu mülkiyetindeki alanlar bölgede bulunmaktadır.
- Parsel büyüklükleri; eğitim, sağlık, kültür merkezi gibi donatıların ihtiyaçlarına yetecek ölçüdedir.
- Yeni yapılaşma için daha çok tercih edilmiştir.
- Sağlık koşulları ve fiziksel açıdan yeterlidir
- Mahallenin nüfus yoğunluğu ve kullanıcıları fazladır.
- Mahallenin en önemli aksı olan Ressam Hasan Rıza Caddesi'ne yakındır.

Belirtilen nedenlerle bölge için verilen kararlar;

- Mahalle kullanıcılarının tümünün ihtiyaç duyduğu büyük programlı yapıların bölgede uygun şekilde konumlandırılması,
- Var olan yapılarda iyileştirme,

- Yeni konut alanlarının belirlenmesi,
- Bölgeye yakın ancak imar sınırları dışında kalan kullanım dışı kalmış tescilli yapının yeniden işlevlendirilmesi,
- Konut dışı işlevlerin geliştirilmesi,
- Yeşil alan düzenlemeleri,
- Altyapının sağlıklaştırılması çalışmalarından oluşmaktadır (Şekil 4.3).

Eksikliği anket sonuçlarına göre tespit edilen kentsel kullanımlara mümkün olduğunca yer ayırmak temel ilke olarak benimsenmiştir. Dönüşüm alanları için geliştirilen kullanım kararlarının toplam dönüşüm alanı içerisindeki oranları Tablo 4.62'te verilmiştir.

Tablo 4.62. Yenileştirme Alanları Kullanım Kararları

KULLANIM KARARLARI	**Yenileştirme Alanı**		**Karaağaç Mahallesi**	
Donatılar:	**Alan(hektar)**	**Yüzde**	**Alan(hektar)**	**Yüzde**
Konut Alanı	23,9	82,7	99,3	78
İlköğretim Tesis Alanı	1,4	4,8	1,5	1,3
Lise Tesisleri Alanı	-	-	1,7	1,4
Üniversite Tesis Alanı	-	-	12,7	13,8
Kültürel Tesis Alanı	0,3	1,1	0,3	0.3
Sağlık Tesisleri Alanı	0,7	2,6	0,7	0.6
Spor Tesisleri Alanı	0,3	1,1	1,2	1,0
Belediye Hizmet Alanı	0,7	2,6	0,8	0.6
Dini Tesis	-	-	0,2	0.1
Taşıt Yolları	1,5	5,0	6	4,8
Otopark Alanı	0,05	0,2	0,4	0.4
Toplam:	**29**	**100**	**125**	**100**

Şekil 4.3. Yenileştirme Alanında Öneri Düzenleme

4.4.2. Aktörler

Uygulanmış birçok kentsel dönüşüm çalışmasının, profesyonel kent plancı ve tasarımcıları tarafından yerel sakinlerin katılımları planlanmadan üretildiği görülmektedir. Karaağaç Mahallesi dönüşüm çalışması kapsamında önerilen toplum-tabanlı kentsel tasarım süreci profesyonel tasarımcının rolüne ilişkin farklı bir bakış açısı sunmaktadır. Bu bakış açısı kent tasarımcılarının yüksek düzeyde teknik becerilere sahip olduğunu ancak yerel sakinler ve iş sahipleriyle karşılaştırıldığında yaşanacak ve çalışılacak bir yer olarak mahalle ile ilgili sınırlı bilgiye sahip olduklarını kabul etmektedir. Ayrıca sadece tek bir en iyi çözüm değil çok aktörlü olarak değerlendirilmesi gereken bir dizi çözüm olduğu noktasından hareket edilmektedir.

Dönüşüm süreci; birbirini takip eden, geri bildirimlerle tekrar eden yönetim, projelendirme süreci ve finansal süreç olmak üzere üç bölüme ayrıldığında, her bir bölüm için çözüm üreten birçok aktörle karşılaşılmaktadır. Bu nedenle, her safhasında 'ortaklık' düzeyinde toplum katılımı içeren toplum-tabanlı kentsel dönüşüm süreci aşağıda sıralanan birbirinden farklı pek çok kilit aktörle belirlenecektir.

Kentsel dönüşüm yasasında önerilen yetki ve prosedürlerin gözden geçirilmesi, önerilerin desteklenmesi, sınır kentler ve bölgeler için özel düzenlemeler yapılması, Meriç havzası su taşkınlarını önlemek üzere üç ülke (Bulgaristan, Yunanistan ve Türkiye) protokolünün sağlanması, çalışma kapsamında yapılacak geliştirmeyle sağlanacak artı değerin büyük bölümünün belediyeye geri dönüşünün garantilenmesi merkezi hükümetin sorumluluk alanındadır. Bu nedenle öncelikle merkezi yönetim ve sosyal konut proje geliştirmedeki rolü ile TOKİ (Toplu Konut İdaresi Başkanlığı) sürece dahil edilmektedir.

Karaağaç Mahallesi'nde kimliğin yeniden kazanımı amaçlı kentsel dönüşüm projesi, Edirne Belediyesi liderliğinde ve Kentsel Sit Alanı olması nedeniyle Edirne Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü denetiminde gerçekleşecek ve geliştirilecek bir çalışmadır.

Belediyenin, gelişim kararları ile bölgenin potansiyelleri arasındaki uyumun sağlanması, sağlıklı ve sürdürülebilir bir dönüşüm mekanizmasının oluşturulabilmesi için etkin bir rol oynaması önerilmektedir.

Mahallelilere karşı hesap verme, demokratik olarak seçilmiş kurum olarak Edirne Belediyesi'nin üstlenmesi gereken sorumluluktur.

Koruma bölge kurulları ise, Koruma Yüksek Kurulunun ilke kararları çerçevesinde olmak kaydıyla; Sit alanlarının tescilinden itibaren üç ay içinde geçiş dönemi yapı şartlarını belirlemek, Koruma amaçlı imar planları ile bunların her türlü değişikliklerini inceleyip karar almak, korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ve koruma alanları ile sit alanlarına ilişkin uygulamaya yönelik kararlar almak [156] gibi görevlere ve yetkilere sahiptir.

Dönüşüm sürecinin her aşamasında geniş katılımlı bir yapı önerilmektedir. Bu yapı içinde yönetsel süreçte yerel yönetimlerin ilke kararları ve stratejik bakış açılarının projeye katkı sağlayacağı öngörülerek sürece Edirne Valiliği ve İl Özel İdaresi de dahil edilmektedir.

Karaağaç Mahallesi'nin dönüşüm stratejilerinin belirlenmesi, mahalle olanaklarının tespit edilmesi ve gelişim kararlarının oluşturulabilmesi süreci ancak kamu, özel, sivil sektörlerin ve kullanıcıların ortak katılımları ile başarıya ulaşabilecektir.

Bu kapsamda önerilen stratejik işbirliği, ulusal düzeyden, mahalle düzeyine kadar, yatay ve dikey ilişkiler çerçevesinde ve farklı ölçeklerdeki yönetişim biçimleri ile kurgulanmalıdır.

Kentsel dönüşüm alanlarında sürece yönelik kararların alınmasında, yönetim birimleri kadar sivil toplum kuruluşları, alanın kullanıcıları ve en önemlisi mahalle sakinlerinin aktif olarak katılımı amaçlanmaktadır. Ayrıca mahallenin var olan kimliğine katkı sağlamak ve geliştirmek, alanda bilinci arttırmak amacıyla başta Trakya Üniversitesi olmak üzere, Mimarlar Odası ve diğer meslek odaları, Edirne Ticaret ve Sanayi Odası'nın süreçte bulunması faydalı olacaktır.

2004 yılında Kent Meclisi adıyla kurulmuş olan Edirne Kent konseyinin, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirme gibi çalışma alanları bulunmaktadır. Bu nedenle sürece dahil edilmektedir [177].

Amaçları arasında; erozyon ve çölleşme tehlikesine dikkat çekmek, su, orman, biyolojik çeşitlilik gibi tüm doğal varlıkların korunması ve insan kaynaklı iklim değişikliğine dair politikaların ve toplumsal bilincin oluşturulması için çalışmak, kendiliğinden yetişen doğal ormanları korumak, ağaçlandırma çalışmaları yaparak topluma ağaç sevgisi aşılamak, tarım alanları, çayır ve meraları korumak, geliştirmek, amacı dışında kullanılmasını önlemek [178], gibi başlıklar bulunan TEMA Vakfı; ülkemizin doğal, tarihsel ve kültürel varlıklarını korumak amacıyla 1990 yılında vakıf statüsünde kurulmuş olan, doğa-kültür-insan arasındaki yaşamsal uyumun savunucusu olan ve Kültürel dokunun korunarak geleceğe aktarılması amacıyla koruma amaçlı kent planları hazırlanması, kentlerin eski mahallelerinde sağlıklaştırma çalışmaları, kent meydanlarının yeniden düzenlenmesi gibi çalışmalar [179] yürüten ÇEKÜL Vakfı gibi sivil toplum kuruluşları, yol göstermek, eğitim ve bilgi vermek ya da fon sağlamak üzere dönüşüm sürecine dahil edilmektedir.

Toplumumuzun yaşam kalitesinin artmasına ve ülkemizin sürdürülebilir gelişmesine hizmet eden, bilim ve teknoloji alanlarında yenilikçi, yönlendirici, katılımcı ve paylaşımcı bir kurum olma vizyonunu benimseyen [180] Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu- TÜBİTAK ve benzeri kurumlar ya da Üniversiteler araştırma fonları ile, Avrupa Birliği ve birliğe bağlı kalkınma ajansları ise destek ve hibe programları ile projenin finanse edilme sürecine katkıda bulunacak aktörler olacaktır. Dönüşüm sürecinden finansal sürece doğrudan katkıda bulunacak diğer aktörler ise yapım aşamasında inşaat firmaları, pazarlama ve tanıtım kısmında emlak şirketleri, devamında yatırımcılardan oluşan özel sektör olarak tanımlanabilmektedir.
Kullanıcılar; yani yerel aktörler söz konusu katılım sürecinde önemli bir yer tutmaktadır. Yerin bilgisini elde etmeye ve yerliyi yerinde korumaya yönelik gerçekleşecek bu çalışmada yerel aktörler sürece mümkün olduğu ölçüde dahil olmalıdır. Yerel aktörlerin keşfedilmesi, projelerin yapıcılığı ve sürdürülebilirliği açısından oldukça önemlidir.

Karaağaç Mahallesi sadece bir yerleşme değil Edirneli'nin ya da komşu yabancı nüfusun vakit geçirmeye, eğlenmeye geldikleri bir kamu alanı olarak da değerlendirilmektedir. Bu bakış açısıyla mahallede az ya da çok vakit geçiren tüm kullanıcıların sürece bir şekilde değmesi amaçlanmış ve kullanıcı grupları mahalle sakinleri, çalışanlar ve öğrenciler, kentliler ve turistler olarak gruplandırılmıştır.

Mahalledeki kullanıcıların gözlemlenen ve bir kısmı da anket sonucunda ulaşılan mevcut dayanışma kaynakları;

_ Mahalleyi sahiplenme refleksleri,

_ Olası bir proje beklentileri ve bu projede gönüllü çalışma istekleri,

_ Yoksulla dayanışma alışkanlıkları,

_ Geleneksel dayanışma adetleri (cenaze, düğün, vb. durumlarda)

_ Kadınların bir arada olma pratikleri

_ Erkeklerin bir arada olma pratikleri

_ Gençlerin bir arada olma pratikleri

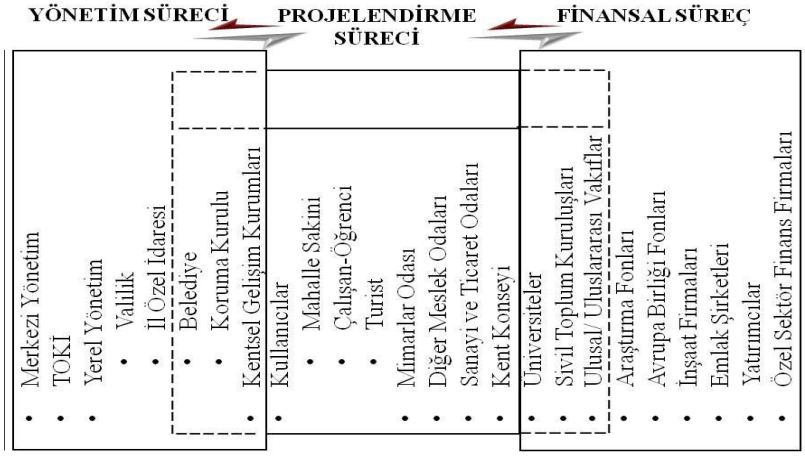
_ Öğrencilerle yardımlaşma deneyimleri

_ Öğrenme ve bilgilendirilme istekleri

_ Grupların birbirlerinden memnuniyetleri şeklinde sıralanabilir.

Bu potansiyeller katılımcı bir süreç içinde değerlendirilebildiği takdirde yerel bir örgütlenmenin kurulması ve dönüşümün bir aktörü olarak rol alması sağlanabilecek, böylece müdahalelerin öncesinde ve sonrasında mahallelinin söz sahibi olması mümkün olabilecektir.

Karaağaç mahallesi dönüşüm sürecine kullanıcıların katılımının sağlanması ile gereksinimlere uygunluk ve sahiplenmenin sağlanabilmesi planlanmaktadır. Yerel halkın, strateji hakkında karar verme ve uygulama sürecine etkin biçimde dahil olması ile, kentsel dönüşümün yerellik, güvenilirlik ve aidiyet kazanacağı düşünülmekte ve değişimin her ölçekte ve her yaş grubundan kullanıcıyı etkileyeceği öngörülmektedir. (Şekil 4.4)

Şekil 4.4. Karaağaç Mahallesi Kentsel Dönüşüm Aktörleri ve Katılım Modeli

4.4.3. Örgütlenme ve Finansman Modeli

Yukarıda açıklanan tüm paydaşların toplum için ekonomik, çevresel ve sosyal yenileme çalışmaları gerçekleştirdiği bir topluluk oluşturmak amaçlanmaktadır. Toplum yalnızca mekanla değil o mekanda yaşayan toplumsal grupla anlam kazanır. Dünya üzerinde birçok örneği bulunan bu tip topluluklar; toplumun tüm kesimlerinin hemfikir olduğu bir vizyon oluşturmak adına bir araya gelmektedirler. Finansal açıdan kendine yeterliliği sağlanan bağımsız organizasyonlardır. Yasal ve yönetsel düzenlemeler kapsamında uygulama ve uygulama sonrası aşamalarda da eşit oranda katılımı savunan, sürecin şeffaf ve herkes tarafından izlenebilir olmasına yönelik bir yapılanma oluşturulur. Bu topluluk içinde süreçten en çok etkilenen yerel halk, süreçte en fazla söz sahibi olan aktördür. Toplum temelli girişim kültürünün benimsendiği bu yöntem, toplumun aktif olarak süreç içerisinde yer alması, çalışmaya ve sonucuna olan güveni sağlamakta aynı zamanda finansal bağımlılığı azaltmaktadır.

Özellikle 1970'lere kadar kamu kaynakları ile desteklenen kentsel dönüşüm projelerinin içerikleri, finansmanları ve organizasyonları, dünya ekonomik bunalımı ve neo-liberal ekonomik politikaların benimsenmesi ile değişime uğramıştır. 1980'lerden bu yana Avrupa ve Amerika'da kentsel dönüşüm projelerinde devlet, sivil toplum, özel sektör ortaklıkları ağırlık taşımaktadır. Bunun birinci nedeni, neo-liberal ekonomik sistemin gelişimine bağlı olarak pek çok ülkede kamu kaynaklarının zayıflaması, özelleştirmeler ve sosyal devlet anlayışından uzaklaşılmasıdır. Ancak daha çok 3. dünya ülkelerinin kentlerinde, dönüşümün finansal kaynakları, büyük ölçüde kamu kurum ve kuruluşlarınca temin edilmektedir.

Kentsel dönüşüm uygulamalarının ekonomik maliyetleri;

- arazinin istimlak maliyetleri,
- yerlerinden edilenlerin yeniden yerleştirme maliyetleri
- arazinin temizlenme maliyetleri,
- araziye altyapı ve hizmetlerin getirilme maliyetleri,
- geliştirilen arazinin el değiştirme maliyetleri,
- ve yeniden inşa maliyetleri olarak sıralanabilir.

Proje maliyetlerine bağlı olarak bugün, kentsel dönüşüm finans kaynakları, yerel yönetim bütçeleri, devlet katkısı, özel finans kaynakları ve uluslar arası fonlarla

sağlanabilmektedir. Çöküntü bölgesinin kendisi, bölgedeki örgütlenme koşullarına bağlı olarak, başlı başına bir finans kaynağı olabilmektedir [181].

Kentsel dönüşümün başarısı aktörler arası eşgüdümle birlikte sağlam bir finansal yapıya bağlıdır. Türkiye'de konut sektöründe geleneksel olarak projeden satış, bankacılık ve finansal kiralama yöntemleri kullanılmaktadır. Bankaların diğer sektörlere nispeten inşaat şirketlerine sunduğu finansal hizmetlerin yaygın ve önemli miktarda olması sektörün finansman yöntemi olarak banka kredilerini kullandığını göstermektedir. Dolayısıyla finansman sorunlarının çözümünde ilk akla gelen çözüm krediler olmaktadır. Genel olarak inşaat sektöründe, özel olarak da dönüşüm projelerinde ya kredi yoluyla finansman sağlanmakta ya da kat karşılığı yöntemiyle firmalar projeleri finanse etmektedirler.

Gayrimenkule dayalı sermaye piyasası araçlarından gayrimenkul yatırım ortaklığı, gayrimenkul yatırım fonu, kira sertifikası, imar hakkı transferi sertifikası, gayrimenkul sertifikası kentsel dönüşüm projelerinin finansmanında yeni ürünler olabilirler. Bu ürünler yoluyla ya da yeni geliştirilecek yeni finansal ürünler yoluyla sermaye piyasaları ile dönüşüm projeleri arasında bir köprü oluşabilir. Her bir ürün incelendiğinde uygulamada belli avantaj ve dezavantajlara sahip olduğu görülebilir. Gayrımenkul yatırım ortaklığı şu anda uygulamada var olan bir araçtır. Gayrımenkul yatırım fonu ise diğer yatırım fonlarına benzediği için uygulandığından söz edilebilir. Kira Sertifikası özellikle kamunun belli dönemde ihtiyaç duyduğu fon ihtiyacını karşılamak için kullanılabilecek bir araçtır. Kira sertifikası ise küresel bir yatırım aracı haline gelmiş ve "faizsiz tahvil" olarak tanımlanmıştır.Özet olarak aracı bir kiralama şirketi ile devret-kirala-devral yöntemi sayesinde mülkiyetinde olan varlıklar üzerinden fon oluşturan bir sistemdir [182].

İmar Hakları Transferi Sertifikası (İHTS) ise tamamen yeni bir alternatif finansal ürün olabilir. Esas itibariyle kentte yaşanan gelişmeyi ya da imar talebini sınırlamak veya durdurmak değil, yönetmek ve yönlendirmek üzerine geliştirilmiş bir uygulamadır. Temel amacı, dönüşüm yapılması düşünülen alanlarda var olan imar hakkını ya da talep baskısı altında oluşabilecek imar haklarını kentin başka bir alanına transfer ederek dönüşüm alanını korumaktır. Sistem, arsa sahibinin kendi rızası ile var olan imar hakkını kullanmayıp bu hakkı kamu güvencesi ve işbirliği ile bir başka projede kullanması üzerine kuruludur [183].

Finansal sorunlara farklı bir çözüm önerisi getirmek adına kaynaklar için ulusal ya da uluslararası fon, teşvik ve hibelerden faydalanmayı olanaklı kılacak önerilerin geliştirilmesi ve kentsel dönüşüm projeleri ile sermaye piyasaları arasındaki bağın kurulması model kapsamında değerlendirilmektedir.

Ulusal teşvik olarak **Taşınmaz Kültür Varlıklarının Onarımına Yardım Faaliyetleri** değerlendirilebilir. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 12. maddesi uyarınca, gerçek ve tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunan korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunması, bakım ve onarımına destek amacıyla Bakanlıkça proje ve proje uygulama yardımı yapılmaktadır. Kültür Yatırımları ve Girişimlerini Teşvik Kanunu ile kültür yatırımlarının yapılması, kültür varlıklarının bu yatırımlar için kullanılması ve kültürel varlıkların ve somut olmayan mirasın araştırılması konularında teşvikler sağlanmaktadır.

Anayasanın 63. maddesinde tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasının sağlanmasında, bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirleri alınmasında devlete görev verilmektedir. Özellikle köhneme sürecine girmiş tarihi çevrelerde canlanmayı sağlayacak yeni fonksiyonların getirilmesi, değer yitimi sürecine girmiş alana geç kalınmadan müdahale edilmesi önemli olmakta ve bu noktada devlet sorumlu kılınmaktadır [184].

Uluslararası örgütlenmelerde Dünya Miras Fonu, Dünya Bankası ve Avrupa Birliği Fonları öne çıkmaktadır.

Bir vakıf fonu olarak işleyen dünya mirası Fonu, esas olarak, devletlerin UNESCO'nun genel bütçesine katkı payları oranlanarak hesaplanan miktarlardan oluşmaktadır. Bu nedenle, UNESCO bütçesine katılımları düşük olan devletler bakımından cazip yardım olanakları sunan fon, sanayileşmiş devletler için önemli bir taahhüt niteliğine bürünmektedir [185].

Dünya Bankası her yıl üyesi olan 185 ülkede, görev alanına giren birçok farklı konuda projeye milyar dolarlarca finansman sağlamaktadır. Bu kadar büyük ve farklı alanlara dağılmış bir proje portföyünün yönetimi, sağlam bir projecilik alt yapısı gerektirmektedir [186]. Özellikle projelerin içeriğinde korumanın yanı sıra bölgenin sosyal, ekonomik ve toplumsal dinamiklerini de harekete geçirmek için yapılan faaliyetlerle bölgelerin yeniden canlandırılarak korunup yaşatılması için adımlar atılmıştır [187].

AB fonları proje bazında, projesi olan ülkelere ve illere verilmektedir. AB'nin proje döngüsü süreci, Avrupa Topluluğu bünyesinde yer alan finansman kurumlarından kredi (hibe ya da borç) talebinde bulunan projeler için oluşturulmuş olup, değişik ülkeler ve uluslar arası kurumlar tarafından kendi koşullarına uyarlanarak zaman içinde geliştirilmiş ve karar alma süreçleri buna göre sistematik bir hale getirilmiştir. AB proje döngüsü, çeşitli teknik yardım ve kalkınma işbirliği kuruluşları tarafından da uygulanmaktadır [188].

Katılımcı süreç yasalar ve yönetim şeması ile tanımlanmalı ve bu politikaları uygulamaya yönelik kurumsal düzenleme hayata geçirilmelidir. Kentsel dönüşümde ortaya çıkan yarardan aktörlerin eşit pay alabilmesini sağlayacak bu yapılaşmalar yerel halkın dönüşüm olgusunu sahiplenmesini, kentle ve birbiri ile bütünleşmesini sağlayacaktır. İngiltere'de yer alan Development Trust ve Amerika'da yer alan Community Development Corporations bu tür yapılaşmaların önemli örnekleridir [80]. Bu örneklerden yola çıkarak, Karaağaç Mahallesi için önerilen modelde halkın projede yer almasının yolu olarak bir kooperatif çerçevesinde örgütlenmeleri benimsenmiştir.

Dönüşüm sürecinde yeniden canlandırma alanları olarak belirlenen alanlardaki imar hakları toplulaştırılarak bu kooperatife devredilecek bu şekilde proje sürecini zora sokan anlaşmazlıklar ve hukuksal problemler yaşanmayacaktır. Hak sahiplerinin tümüne en az sahip oldukları büyüklükte konut verilecek, konut alanları dışındaki kullanımlar için tahsis edilen alanlar da kamulaştırmaya gerek kalmadan bu kullanımlar için ayrılacak ve değer paylaşımı sağlanmış olacaktır.

Bu proje, bir çok aktörün ve grubun dahil olduğu; sosyal, ekonomik, ekolojik ve kültürel sermayeyi artırmayı amaçlayan ve ancak bu şekilde mahalle kimliğini yeniden kazanabilecek olan toplum-tabanlı bir program önermektedir.

Program kapsamında yerel gruplarla çalışma bilgisi ve tecrübesi olan bir Toplum Gelişimi Uzmanından yardım alınması gerekecektir. Bu uzmanın, mahalle kullanıcılarına mahallelerini geliştirecek, değiştirecek projeleri algılama, fikir üretme gibi bilgilendirmeler yapması, ortak katılım ve grup çalışmaları gibi beceriler geliştirmelerini sağlaması, eğitim programları kurgulaması gerekmektedir. Mahallenin ve mahallelinin tanınması, sorunlarının belirlenmesi, ihtiyaçlarının tespiti ve bu sayede Karaağaç Mahallesi Eylem Planı'nın hazırlanması konularında yardımcı olmalıdır.

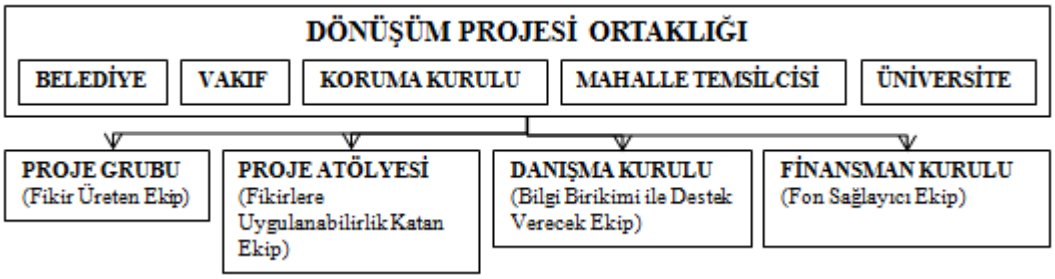
Çalışmaya kullanıcıları dahil etmenin bir çok yolu bulunmaktadır. Anket, forum, görüşme, workshoplar, Walters'ın [189] yerel halkın etkili öğrenme süreci olarak tanımladığı, açık forumlar, tartışmalar, çizimler ve planlardan oluşan charette'ler ve maket ve resimli tercih kartları etrafında geliştirilen, yerel sakinlerin sorunları ve fırsatları bir bütün olarak görmelerini sağlayan İngiltere'de geliştirilmiş toplum katılımı yöntemi, 'Planning for Real' bunlara örnek olarak gösterilebilir.

Kullanıcı katılımını sağlamaya yönelik ilk aşama, temsiliyeti sağlamak üzere bölgelemeler oluşturmaktır. Bu bölgeleme iki aşamadan oluşacaktır. Projelendirme aşamasında müdahale biçimlerine göre yapılan bölgeleme esas alınarak belirlenen bölgeler sokak bazında alt bölgelere ayrılacaktır. Bu sistemin geliştirilmesi Mahallede yapılacak müdahalelerin ve çalışmaların sıralanabilmesi için önemlidir. Müdahale biçimleri içinden biri aciliyet derecesine göre seçildikten sonra müdahalenin başlayacağı sokak belirlenecek ve devam edilecek sokaklar sıralandırılacaktır. Bölge halkı ve kullanıcıları da bu eylem planına göre hazırlıklarını yapacaklardır.

İkinci aşama, Dünya Sağlık Örgütü Sağlıklı Kentler projesi [190] deneyiminde olduğu şekilde bir "Karaağaç Mahallesi Dönüşüm Projesi Ortaklığı" kurulmasıdır. Deneyimde ortaklık; Belediye, vakıf ve bölge esnafı temsilcilerinden oluşmaktadır. Ancak Karaağaç Mahallesi'nin oluşturduğu ortaklıkta üniversite ve koruma kurulu temsilcileri de bu gruba dahil edilmekte ve bölge esnafı temsilcisi yerine mahalle halkı temsilcisi (muhtar) önerilmektedir. Bu ortaklığa bağlı birimler ise Proje Grubu, Proje Atölyesi, Danışma Kurulu, Finansman Kurulu olacaktır.

Proje grubu; bu alandaki gereksinimler ve potansiyeller, belirlenen hedefler, geçmiş deneyimlerden örnekler kapsamında fikir üreten beyin ekibi olarak çalışacaktır. Proje Atölyesi; fikir ve amaçlara uygulanabilirlik katmak üzere hesaplamaları çizimleri ve araştırmaları yapan ve dosya hazırlıklarını takip ederek sunan ekibi oluşturmaktadır. Danışma Kurulu, projenin her aşamasında bilgi ve birikimi ile danışılacak birimi, finansman kurulu ise fon sağlayıcı kurumları belirleyen ve onlarla iletişim halinde olan birimi ifade etmektedir. Bu farklı görev tanımları olan dört ekip de ortaklığın beşli yapısının yönetim ve denetimi altında görevlendirilecektir (Tablo 4.63).

Tablo 4.63. Dönüşüm Projesi Ortaklığı İşleyiş Şeması

Ülkemiz koşulları yerel yönetimlerin finansal kaynaklarını güçlendirmeye elvermemektedir. Bu nedenle, yerel yönetimler yeni kaynaklara yönelmek durumundadırlar. Bunun için, tüm dünyada örneğine sıkça rastlanan "ortaklık" modelinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Dönüşüm projesinin aktörlerinin oluşturacağı proje ortaklığı kapsamında, uygulanabilir ve sürdürülebilir bir gelişimin planlanması, proje ve programlara yerel halkın katılımının sağlanması, öneri ve desteklerinin alınması, hedeflenen ortaklığın amaçlarındandır.

Bu ortaklık, proje sürecindeki tüm aktörlerin katıldığı toplantıların yöneticisi ve yürütücüsü olarak bulunacak ve Edirne Mahalleleri ile ilgili toplantılarda Karaağaç Mahallesini muhtarla beraber temsil edecektir. Bu şekilde yerel halk, çalışanlar ve turistlerden oluşan tüm kullanıcılar hem birbirlerini tanıyacak, mahalle içindeki etkileşimleri artacak, hem de sivil toplum kuruluşları, yerel yöneticiler gibi önemli kurumlarla iletişim halinde olacaklardır.

Toplum gelişimi uzmanı bu ortaklığın proje grubuna dahil olmaktadır. Danışma kurulunda görev alacak ancak hem proje ekibine uygulama sırasında oluşabilecek sorunlar hakkında bilgi ve destek vermek hem de mahalle sakinlerine hakları ve kendilerine sunulacak yeniden yerleştirme seçenekleriyle ilgili tarafsız ve güvenilir tavsiyelerde bulunabilecek bir topluluk avukatı da bulunacaktır.

Karaağaç Mahallesi'nin projenin gerçekleşmesi sürecinde işbirliği içinde olması gereken bir diğer aktör de bilgi sektörünün öncü firmalarıdır. Mahalleye kazandırılacak kimlik ve vizyonu tanımlamak amacıyla, uzman kadrolardan oluşmuş danışman kurumlardan destek alınması gerekir.

Mahallede, kamu sektörü, özel sektör, yerel halk ve gönüllü kurumlar, sivil toplum kuruluşları temsilcileri ve uzman kadroların bulunduğu; kamu mekanı haline gelmiş, geçmişinde farklı nüfuslara ev sahipliği yapmış bir sınır yerleşimini eski kimliğine kavuşturmayı ve bir vizyon çerçevesinde değerlendirmeyi amaçlayan, çok boyutlu "Mahalleye özgü ortaklıklar" geliştirilmesi, mahallenin sürdürülebilirliğini sağlayacak bir yaklaşım olarak benimsenmektedir.

Ortaklığın toplantılarını yapacağı, projeleri geliştireceği, yeni fikirler üreteceği ve aktörlerini her durumda ağırlayabileceği bir yapıya, mahalle merkezine, gereksinim duyulmaktadır. Bu merkez, sürecin tüm aktörlerini burada mümkün olduğu ölçüde bir araya getirmek amacını taşımalı, faal olmalı ve birçok işlevi barındırmalıdır. Ayrıca Belediye yetkilileri, sivil toplum örgütü gönüllüleri ve üniversite öğretim elemanları gibi sürecin kilit aktörleri için çalışma ofisleri bulundurmalıdır. Süreçte, yerel halk, kentsel yenileme grupları ve araştırmacılar için altyapı niteliğinde bir veritabanının oluşturulması önem kazanmaktadır. Bu amaçla merkezde arşiv de düşünülmesi gerekli bir işlevi oluşturmaktadır.

Kentsel dönüşüm proje çalışmaları başlangıç aşamasında büyük ekonomik kaynaklar gerektirmekte ancak uygulamada sona gelindiğinde ister istemez rant elde edilmekte ve maliyetin geri kazanımı söz konusu olmaktadır. Proje alanlarında ihtiyaç duyulacak yatırımcıların kimliği, kamu-özel sektör dengesi adına önemlidir. Özel sektör ve kamu sektörünün yatırım alanındaki paylarının dağılımı, geliştirilecek finans stratejilerini etkileyecektir.

Alanın karakterine ve özelliklerine göre ne tür yatırımlara gerek olduğu, yatırımcıyı alana çekmek için nasıl bir yöntem izleneceği belirlenmelidir. Yatırımların nasıl kullanılacağının, dağılımının ve sürdürülebilirliğinin sağlanması da organizasyon gerektirmektedir.

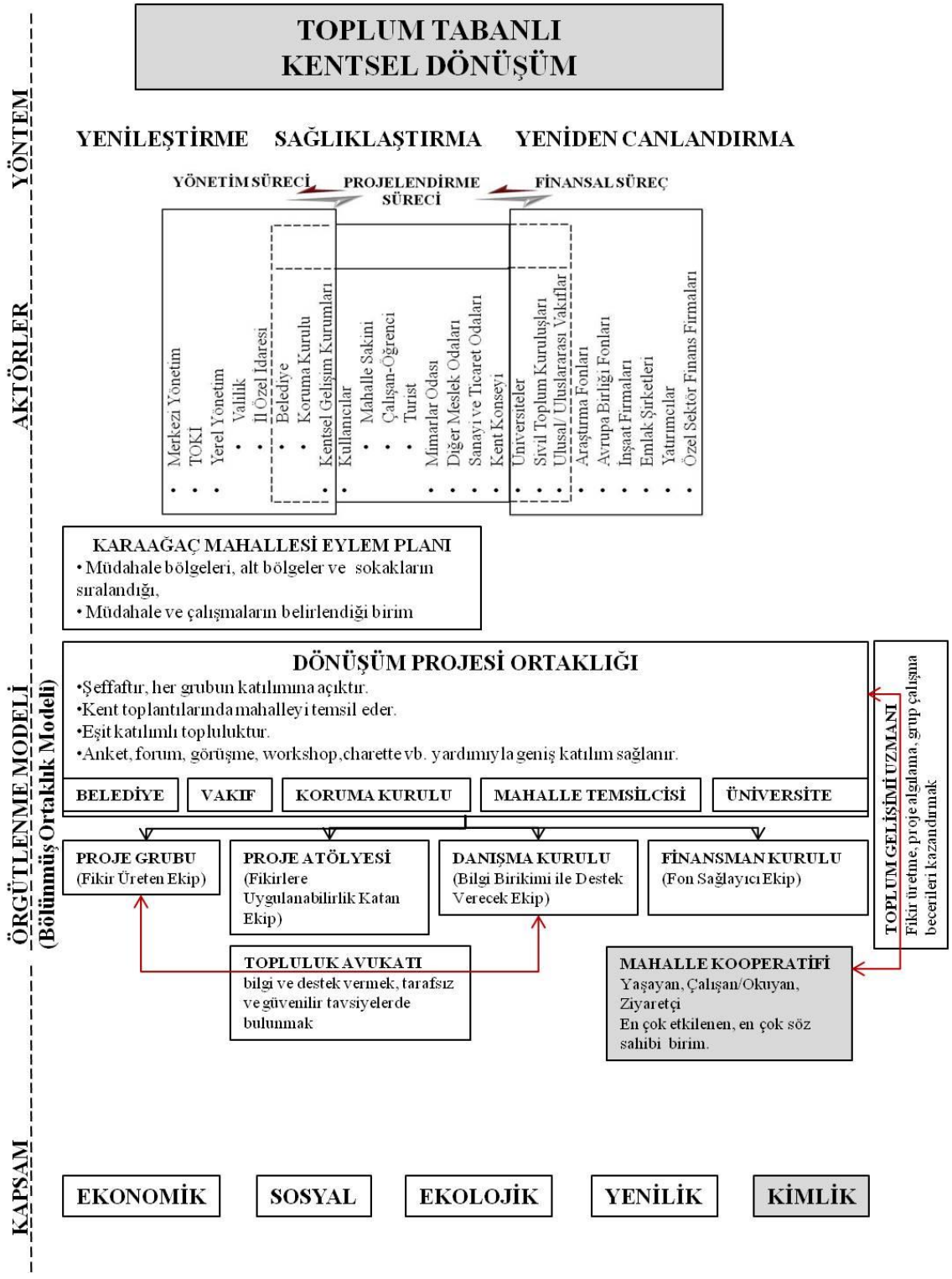
Karaağaç Mahallesi kentsel dönüşüm projesinin, hayata geçirilmesi sürecinde gerekli olan bütçenin sağlanmasında öncelikle üniversitelerin, Avrupa Birliği'nin veya vakıfların fonlarıyla birlikte özel sektörün, yatırımcıların desteğine ihtiyacı bulunmaktadır. Ancak bölünmüş ortaklık modeli ile kurgulanması öngörülen projede söz sahibi aktörleri çoğaltmak hem ekonomik girdiyi arttıracak hem projenin sahiplenilmesini hem de alanın gelişiminin sürekliliğini sağlayacak yeni yatırımcılara çekici hale getirecektir.

Bu kapsamda, projede, yatırım şirketleri, bankalar, mülk ve arsa sahipleri, kooperatifler, inşaat firmaları ve müteahhitler, sanayi ve ticaret odaları, diğer söz sahibi mekanizmalar olarak kurgulanmaktadır.

Kamu ve özel finans kuruluşları ve kullanıcı işbirliği çerçevesinde 'riskin paylaşılması' esasına dayalı bir fon oluşturulması, finans probleminin çözümü için gerekliliktir [175]. Karaağaç Mahallesi dönüşüm projesinin uygulama aşamasında karşılaşılan ekonomik sorunları çözmek, araştırma, projelendirme, yıkım, inşaat maliyetlerinin tek bir fondan karşılanması uygun olacaktır. Fonun devamlılığının sağlanması ise dönüşümün sürdürülebilirliği için kaçınılmazdır.

Sürecin finansı, alanın kendi kaynaklarını, potansiyelini ve kimliğini geliştirmeye yönelik projelendirmelerle, büyük ölçüde araştırma fonları, Avrupa birliği hibe programları ve vakıf destekleri ile şekillenecektir. Ancak yerel yönetimleri, inşaat firmalarını ve ekonomik güce sahip diğer sektörleri bu sürece dahil etmek, dönüşümün kapsamını genişletecektir.

Tablo 4.64. Karaağaç Mahallesi Toplum Tabanlı Kentsel Dönüşüm Modeli Önerisi

4.4.4. Modelin Amaç ve Kapsamı

Karaağaç Mahallesi, sınır kenti Edirne'nin Yunanistan'a komşu, sınır yerleşimidir. Bu komşuluk nedeniyle geçmişte burada oturan nüfusu bugün turist olarak kendine çekmektedir. Mahallenin yaşadığı savaş ve geçirdiği mübadele tarihinde önemli yer tutmaktadır.

Geçmişinde üzüm, günümüzde domates, biber gibi sebzelerin üretimi ile kurulduğu günden beri verimli toprakları nedeniyle mahallelinin geçimini tarımla sağladığı görülmektedir.

En önemli kimlik yapısı, Mimar Kemalettin'in yapılarından önemli bir örnek olan, Tren İstasyonu günümüzde Trakya Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi olarak hizmet vermektedir. Bu sebeple mahallede gün içinde gözlemlenen nüfusun büyük kısmı 18-24 yaş arası üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır.

Bu özelliklerinin yanı sıra yapılan tespitler nedeniyle sınır yerleşimi olan Karaağaç Mahallesi'nin "Tarih, tarım ve sanat vitrini" vizyonuyla yenilenmesi ve geliştirilmesi planlanmıştır. Aşağıda açıklanmış kararlar bu vizyona göre alınmıştır.

Karaağaç Mahallesi için oluşturulacak projenin en önemli amaçları; mahalle içinde eşitlik sağlaması, mahalle halkının, sürecin tüm aşamalarına dahil olması ve yenilenme sonrası yaratılacak olanaklardan tümüyle yararlanmasının sağlanması olmalıdır.

Bu amaçları gerçekleştirmek için;

- Çok aktörlü ortaklıklar geliştirilmesi (Kamu-Özel Sektör-Yerel Halk-STK'lar vb…),
- Yukarıdan-aşağı örgütlenme yerine aşağıdan-yukarı örgütlenme anlayışı oluşturulması,
- Toplum tabanlı (community based) programlar ve projeler üretme anlayışı geliştirilmesi gerekmektedir.

Kısaca, kamu, özel ve sivil sektörlerin stratejik aktörlerinin, oluşturulacak proje stratejilerini birlikte geliştirmesi planlanmaktadır. Bu stratejik işbirliği, kent düzeyinden, mahalle düzeyine kadar, yatay ve dikey ilişkiler çerçevesinde ve çeşitli ölçeklerdeki planlama kararları ile kurgulanmalıdır.

Sanat, tarih ve tarım kavramları çerçevesinde beliren mahalle kimliğini geliştirme amaçlı dönüşüm projesi yaklaşımında, Edirne kenti yerel yönetim kurumlarından, kamu kurumlarından, üniversite ve yüksekokullardan, bölgesel ve ulusal

yönetim temsilcilerinden, meslek odalarından oluşan katılımcı grup ile mahalle dönüşümüne yönelik yaklaşım modelinin geliştirilmesi ve sürdürülebilir yenileme yaklaşımı oluşturulması öngörülmektedir.

4.4.4.1. Ekonomik Yapıyı Geliştirmeye Yönelik Öneriler

Kentsel dönüşümün ana hedeflerinden olması gereken konulardan bir tanesi ekonomik yapının geliştirilmesidir. Sadece fiziksel mekânın iyileştirilmesi bir yerleşimin sorunlarını çözmede yeterli değildir. İşsizlik, gelir ve eğitim düzeyinin değişmediği durumlarda, dönüştürülen alanın kullanıcı grubunun, yaşanan dönüşümün maliyetlerini karşılamada yetersiz kalması ve alanı terk etmesi sonucunu doğurabilmektedir. Ya da yeniden düzenlenen konut alanları tekrar sağlıksız yapılaşmalar haline gelebilmekte, kültürel tesisler kullanılmama sorunları yaşayabilmektedir. Dolayısıyla ekonomik sorunların çözümüne yönelik açılımları olmayan projeler bölgede yaşayan insanların beklentilerini karşılama ve sürdürülebilirlik konularında yetersiz kalmaktadır. Tüm bunlardan hareketle Karaağaç mahallesinin ekonomik yapısını geliştirmeye yönelik bir dizi karar verilmiştir.

Bu kararlar;

_ Gençleri bölgenin suç potansiyelinden uzak tutmak üzere bilgilendirmek,

_ Gençlerin yeteneklerini keşfetmek, sosyal yönlerini geliştirmek, mesleki bilgi vermek,

_ Kadınların sosyal hayata katılması, kültürel, sosyal, mesleki olarak geliştirilmesi,

_ Mahallelinin ortak örgütlenmesinin geliştirilmesi olarak belirlenmiştir.

Gençlerin ve kadınların becerilerini geliştirmeye yönelik bir uygulama olarak örnek alınan model, birçok kentsel dönüşüm projesinde kullanılmakta olan (örneğin; Fener ve Balat Mahalle Yenileşmesi Programı'nda çok amaçlı sosyal merkez, GAP Sosyal Eylem Planı'nda Çok Amaçlı Toplum Merkezi gibi) merkez modelidir.

GAP Sosyal Eylem Planı'nın öngördüğü projelerden biri olan ÇATOM modelidir. GAP'ta kadın odaklı olan ÇATOMlar, "GAP Bölgesinde Kadın Statüsünün Yükseltilmesi ve Kalkınma Sürecine Entegrasyonu Araştırması" sonucunda ortaya çıkan cinsiyet dengeli kalkınma ve toplumsal kültürel değişme yönünde tasarlanmış alternatif arayışlardan, katılımcı ve bütünleşmiş uygulamalardan biridir [191].

Çok Amaçlı Toplum Merkezlerinde programların doğrudan hedef grupları, GAP bölgesi kentlerinin gecekondu mahallelerinde ve merkezi nitelikteki kırsal alanlarında

yaşayan 14–50 yaş arasındaki kadın ve genç kızlardır. ÇATOM projesinin kısa ve orta vadeli hedefleri arasında, kadınlar arasında okuma-yazma oranını yükseltmek, çocuk bakımı ve eğitimi konularında bilgilendirmek, gelir getirici alanlarda beceri geliştirmek, kendini ifade gücünü artırmak, birlikte iş yapma (örgütlenme) bilincini geliştirmek, toplumun ve bizzat kendilerinin ortak sorunlarının farkına varmalarını sağlamak, özgüven duygusunu geliştirmek, kamu hizmetlerine ulaşabilirliği artırmak yer almaktadır [191].

ÇATOM modeli, sosyoekonomik yapının geliştirilmesi anlamında örnek alınabilecek bir yaklaşım olarak değerlendirilmiş ve bu gelişim için bir Mahalle Eğitim Merkezi kurulması planlanmıştır.

Buna göre Karaağaç Mahallesinde Mahalle Eğitim Merkezi yapılaşması içinde mahalle sakinlerinin mesleki beceri ve yetenekleri kazanabilecekleri ya da geliştirebilecekleri birimler öngörülmektedir. Yerel halkın işgücü piyasasında aranan niteliklere sahip olabilmeleri için becerilerinin eğitim yoluyla geliştirme çalışma programları oluşturulacaktır.

Bu birimlerdeki işlevler; öncelikle mahallede çoğunlukta bulunan ev hanımlarının, aile bütçesine katkılarını sağlamak amacıyla, işsiz ve eğitimsiz genç nüfusun istihdamı ve suçtan uzak tutulması amacıyla el sanatları ve ahşap işçiliği kursları, kursta ürettiklerinden gelir elde edebilmeleri amacıyla paketleme, pazarlama ve satış eğitimleri, teknolojinin gereklerine uyum sağlayabilmek amacıyla bilgisayar ve internet kullanımı eğitimleri, ev pansiyonculuğu, gıda ve hizmet kapsamında eğitimler olarak yapıya dahil edilmektedir. Bu anlamda Halk eğitim Merkezi müdürlüğü ile ortak çalışmalar yapılabilir.

Mahallelinin söz konusu merkezlerde bir araya gelebilmesi kadar mahallenin her parçasını mümkün olduğu ölçüde yaşaması ve kullanıcıların da mahallenin tüm değerlerine olabildiğince dokunması projede amaçlanmaktadır. Bu nedenle mahalle sakinlerinin mesleki gelişimlerini sağlamak ya da meslek kazandırmak amacıyla oluşturulacak kurslar sadece merkez kapsamında değil mahallenin geniş bir kısmına yayılacaktır.

- Okuma-yazma kursları, hafta sonları bölgenin tescilli yapısı Mustafa Necati İlköğretim Okulu'nda verilecektir.

- Dikiş kursu, geçmişte dikiş okulu olduğu ifade edilen tescilli sivil mimarlık örneği konutta verilecektir.
- Resim kursları T.Ü. Güzel Sanatlar Fakültesi öğretim üyeleri tarafından kendi binasında ve hafta içleri öğrencilerin destek ve yardımları ile yürütülecektir. Böylece halk ve öğrenciler arasındaki etkileşimi arttırmak hedeflenmektedir.

Kentleşme baskısı altında doğal yaşam alanlarının hızla kaybedilmesi, ekosistem döngüsünde bozulmalara, tarım toprağı sayısında azalmalara ve gıda güvenliğini tehdit eden pek çok gelişmeye neden olmaktadır.

Kentsel alanlarda kentin sosyal ve ekonomik kaynaklarını yeniden kullanarak, yine o kentin ihtiyacını kısmen sağlayacak gıda ürünlerini yetiştirip işlemek ve dağıtmak kentsel tarımı ifade etmektedir [192]. Dolayısıyla günümüzde kentsel tarım, sürdürülebilir kentsel gelişmenin sağlanması açısından önemli bir araç olarak görülmektedir.

Kentsel tarım; daha taze ve ucuz besin, ev atıklarını değerlendiren ve temizleyen bir eylem ve daha çok yeşil alan anlamına gelmektedir. Bu nedenle kentsel tarım, kentlerdeki sorunlar için olası bir çözüm olarak ileri sürülmektedir [193].

Gıda güvenliği, sağlıklı ve yeterli beslenme, ekonomik gelir sağlama, iş imkanı yaratma, boş zamanların değerlendirilmesi, sosyal bütünleşme ve rehabilitasyon, eğitim, kentsel açık alanların üretken kullanımı, kentsel katı ve sıvı atıkların işlenmesi ve geri kazanımı, ekolojik ayak izinin azaltılması, hava kalitesinin arttırılması, mikro-klimanın iyileştirilmesi, biyoçeşitliliğin korunması, çevrenin korunması gibi konular kentsel tarımın kentsel alanda bilinen en önemli etkileri arasında sayılabilir [194].

Bu kapsamda mahallenin, sosyo-ekonomik profil değerlendirildiğinde, dönüşüm alanları içinde "kentsel tarım" uygulamaları önerilmektedir.

Karaağaç Mahallesi'nde sakinlerin birçoğu tarım bilgi ve becerisine sahiptir. Evlerin hemen hepsinin küçük de olsa bir bahçesi ve bu bahçede üretilen tarım ürünleri bulunmaktadır. Bu proje kendi bahçelerinde ürettikleri mahsullerini değerlendirebilmeleri için yerel halka fırsat sunmaktadır. Ayrıca gün geçtikçe sayıları artan hobi bahçelerine ve kent merkezinde yaşayan kentlinin tarımsal faaliyetlerine de imkan yaratmaktadır.

Kentsel tarım, uygun tarım arazilerinin nitelikli kullanımı ve gelir seviyesi düşük nüfusun yaşam kalitesi için önem arz etmektedir. Kentin sosyo-ekonomik ve ekolojik

niteliklerinin sürdürülebilirliğinde, kentsel tarım politikalarının ve uygulamalarının yaygınlaşması kentsel gelişme politikaları içinde etkin olarak yerini almalıdır.

Topluluk bahçeleri, çatı bahçeleri, düşey bahçeler, hobi bahçeleri, okul bahçeleri, kent ve çocuk kent çiftlikleri gibi kullanımlar kentsel tarıma toplum katılımını teşvik edici unsurlardır. Yardımcı kullanımları ise eğitim ve kurs yapıları, tedarik birimleri, satış birimleridir. Çalışma kapsamında mahalle sınırları içinde önerilmektedir.

4.4.4.2. Sosyal Yapıyı Geliştirmeye Yönelik Öneriler

Mahallenin, kentli ve kendi sakinleri ile mekânsal ve sosyal bütünleşmesi, ancak bölgede yaşayanların sosyal gelişmişlik düzeyinin artırılması ile mümkün olacaktır. Bölgede yaşayanların gelir düzeylerinin artırılmasına yönelik istihdam odaklı iş yaratma programları, ekonomik yapıyı güçlendirirken, bireysel refahı ve sonrasında sosyal gelişmeye neden olarak, bütünleşmenin sağlanmasına yardımcı olacaktır. Mahallelerde ortak kullanım alanlarının ve toplanma mekânlarının tasarlanması, iletişimi ve sosyal bağı artırır, dayanışmayı kuvvetlendirir.

Halkın yerinden edilmemesi ve toplum tabanlı dönüşüm önerisi ile projenin her aşamasına aktif katılımın sağlanması, dönüşüm modelinin en önemli sosyal özelliğini oluşturmaktadır.

Sosyal dışlanmayı en aza indirebilmek ve suçluluğun yaygın olduğu kent mekanlarını ıslah edebilmek için mahalle kültürünün ve komşuluk ilişkilerinin geliştirilmesi ve desteklenmesiyle, sosyal çevre denetiminin gücü ve etkinliği ortaya çıkarılabilir.

Kente aidiyetin başlangıcı mahalleye aidiyetle başlar. Kullanıcı gruplarını bir araya getirmek ve karşılıklı etkileşimle ortak kültürü arttırmak amacıyla toplumsal etkinlik alanları ve kamusal mekanlar oluşturulması projenin önerilerinden bir diğeridir. Sağlık ocaklarında ya da Mahalle merkezinde organize edilecek "uyuşturucunun zararları" konulu seminerler mahalledeki uyuşturucu kullanımını azaltmaya yönelik bir girişim olarak değerlendirilmelidir.

Mahalle sınırlarındaki Kent Ormanı içinde sokak hayvanları için barınak ve bakım birimleri, yürüyüş parkurlarına ilaveler ve açık hava spor aktivitelerine uygun

birimler, endemik bitki türlerinin tanıtımı gibi düzenlemeler önerilmektedir. Böylece hem kentliyle hem de diğer canlı türleri ile etkileşimin arttırılması hedeflenmiştir.

Mahallede yeşilin bol olmasına ve neredeyse her evin bahçesi olmasına rağmen ortak kullanılan yeşil alan yok denecek kadar azdır. Proje kapsamında mahalle imarlı alanında yeşil alanlar önerilmektedir.

Taşıt yolları ile kesişmeyen yaya yolları ve yeterli genişlikteki kaldırımlar, sadece Ressam Hasan Rıza Caddesi'nin sahip olduğu niteliklerdir. Proje kapsamında mahalle trafiği, yaya ve araç yolları, otoparklar, duraklar ve bisiklet yol ve parkları organizasyonu da planlanmaktadır.

Mahallenin gelişim çalışmalarını yürütecek, eylem planlarının hazırlandığı ve forumların yapıldığı, geniş kullanıcı grubuna sahip "Mahalle Merkezi" ve meslek edindirme, bilgilendirme ve destek amaçlı önerilen "Mahalle Eğitim Merkezi"nin de sosyal gelişimi sağlayacağı düşünülmektedir (Şekil 4.5.)

Bölgede gün geçtikçe sayılarını arttıran ve bölgeye ait tasarım verilerini dikkate almadan yapılaşan kafeler, tek tipleşme yaratmaktadır. Oysa özgün servisi ya da mimarisi olan işletmeler daha tercih edilebilir olmalıdır.

Şekil 4.5. Ekonomik ve Sosyal Rota Önerisi

4.4.4.3. Ekolojik Yapıyı Geliştirmeye Yönelik Öneriler

Turizm pazarında, doğaya dayalı turizm olarak tarif edilen ekoturizm, sürdürülebilir kalkınma aracı olarak görülmekte ve proje kapsamında önerilmektedir.

"Ekoturizm, doğal bölgelere yapılan, doğal ortamı ve kaynakları koruyan, yöre insanın ekonomik refahını artırıcı güvenilir bir turizm türü olarak tarif edilmektedir" [195].

Ekoturizm konusunda birçok tanım yapılsa da, üzerinde fikir birliği bulunan temel karakteristikler şöyle sıralanabilir;

- Doğa temelli olması,
- Bio çeşitliliğin korunmasına katkıda bulunması,
- Yerel toplumların refahını desteklemesi,
- Olumsuz çevresel ve sosyo kültürel etkilerin minimuma indirgenmesi için aktivitelerini hem turistler hem de yerel halkın sorumluluğunda düzenlemesi,
- Yenilenemez kaynakların minimum kullanımını gerektirmesi,
- Yerel mülkiyetin ve yerel topluma dönük istihdam imkanlarının üretilmesini öngörmesi [196].

Sürdürülebilirlik, tarihsel ve kültürel yapıyı geleceğe taşıma, tarım alanlarının korunup geliştirilmesi, ekolojik tarım, Ekoturizm kararları kentsel dönüşüm projesinin ekolojik bileşeninin güçlü olduğunu göstermektedir (Şekil 4.6).

Şekil 4.6. Kentsel Tarım Alanları ve Yeşil Rota Önerisi

4.4.4.4. Yenilik Getirmeye Yönelik Öneriler

Sınır kent ve mahallelerinde uygulanması planlanan projelerin farklı nitelikte olması gerektiğini vurgulayan ilk proje olması yenilikçidir.

Çevre ve ziraatla ilgili öneriler ve tarım ürünlerinin sergilendiği görsel açıdan zengin bahçeler ile tarımsal sanayi ile eğitim ve turizmin arasındaki ilişkiyi güçlendirmek, mahallede oluşan sanatsal yapıyı desteklemek (Şekil 4.7) projenin yenilikçi kararlarındandır.

Ülkedeki ikinci mübadele müzesinin önerilmesi de proje çalışmasını diğer örneklerinden ayırmaktadır.

Proje bütününde kaybedilmeye yüz tutmuş kentsel ve aynı zamanda kamusal alanın yeniden tasarlanarak, halkın odak noktası haline getirilmesi ve bu doğrultuda alınan kararlar bakımından geleceği hedefleyen bir kentsel dönüşüm yaklaşımını benimsemesi projenin yenilikçi bakış açısını tanımlamaktadır. Bu bağlamda proje bütününde mekan organizasyonunda; tüm alanın tanımlanabilir olması üzerinde durulmakta, tanımlı ama boş alanların gelecekte yeniden kullanılabilmesi üzerine bir strateji geliştirilmektedir. Projede geliştirilen yenilikçi önerilerin geçmişten ve kültürden izler taşımasına dikkat edilmiştir.

Şekil 4.7. Sanat Rotası Önerisi

4.4.4.5. Kimliği Korumaya ve Geliştirmeye Yönelik Öneriler

Proje, Karaağaç Mahallesi'nin doğal bileşeni olan tarımsal işlevini, sosyal dokuda önemli yeri olan sanatçıları, sanat eğitimcileri ve öğrencilerini, kentsel alanın tarihsel geçmişi ve kültürel birikimlerini gözeterek, bölgenin mevcut kimliğini geliştirerek devam ettirmeyi öngörmüştür.

Bugün kültürümüzün oluşmasında önemli etkisi olan değerlerin korunmasını ve gelecek kuşaklara aktarılmasını amaç edinen bir grup mübadil ve çocukları, 2001 yılında Lozan Mübadilleri Vakfı'nı (LMV) kurarak, mübadillerin kültürel, sanatsal ve folklorik değerlerini korumak, yakın tarihimizin zorunlu göçe ilişkin bölümünü araştırmak, iki ülke mübadilleri arasındaki ilişkileri ve dostluğu pekiştirmek amacıyla çalışmalara başlamışlardır. Lozan Mübadilleri Vakfı, arşivinde ve ailelerin ellerinde bulunan mübadele ve öncesine ait anı eşyalarının, belgelerin, fotoğrafların ve folklorik öğelerin sergileneceği bir müzenin kurulması için İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı'na bir proje teklifi sunmuştur. Nüfusunun büyük çoğunluğu mübadil olan Çatalca, böyle bir müze için en uygun yer olarak düşünülmüş, Çatalca Belediyesi de projeye ortak olmuştur [197].

Karaağaç, geçmişinde yoğun Rum nüfusunun Türk nüfusla birlikte yaşadığı, şarap imalatı ve satışı ile geçimin sağlandığı zengin bir mahalle iken mübadele sonrasında bu kimliğini gitgide kaybetmiştir. Bu bilgiden hareketle Çatalca Mübadele Müzesi modelinin bir benzerinin Karaağaç Mahallesinde hayata geçirilmesi önerilmektedir. Sınır kent ve yerleşimde olmanın gerektirdiği bilinçle modelin kapsamı biraz genişletilerek Göç ve Mübadele Müzesi olarak planlanması değerlendirilmelidir. Mübadele rotası belirlenerek mahallede Rum nüfusun mirası yapıların görülmesi ve müzenin gezilmesi uygun olacaktır. Müze yapısının ise işlevini yitirmiş bir Askeri yapı olan Demirtaş Hastanesi olması önerilmektedir.

Şekil 4.8. Tarih ve Mübadele Rotası Önerisi

Kent ve mahalle turizmini desteklemek ve geliştirmek amacıyla, öncelikle mahalle tanıtımı yapılmalıdır. Ulusal fuar, festival ve kermeslere katılarak mahallenin ve tarım ürünlerinin tanıtımı yapılmalı, turizm firmalarına mahalle hakkında bilgilendirme yapılmalı, tanıtım CD'si, broşür ve kitapçık hazırlanmalı, web sayfası oluşturulmalıdır.

Tanıtımlar neticesinde gelen ziyaretçilere farklı tur güzergahları ve programları hazırlanmalıdır. Bu kapsamda sanat, tarım ve tarih bilinçlerini geliştirmek amaçlı üç farklı tur güzergahı önerilmektedir. Anket sonucunda, Edirne'nin ikinci sırada ziyaretçi çeken bölgesi olduğu bulgusundan hareketle tüm güzergahların Edirne kent merkezi ile ilişkisi ve bağlantısı düşünülmelidir.

Ziyaretçiler bölgeye geldiklerinde turizm-tanıtım bürosu ile karşılanmalı ya da levhalar yardımı ile yönlendirilmelidir. Bu tur programlarına yerel halktan gönüllü rehberlerin eşlik etmesi, ziyaretçilerin bölgeyi daha iyi tanımasına ve mahalle sakinlerinin istihdamına yardımcı olacaktır. Hediyelik eşya birimleri kurgulanmalı, turizmin çeşitlendirilmesine yönelik (atla gezinti, tarım turizmi, nehirlerde tekne turları gibi) her yaştan ve her kesimden ilgili gruplarının bilinçlendirilmesi ve il turizmine yönelik eğitim çalışmaları yapılmalıdır. Tescilli konutlarda konaklama olanakları, pansiyonculuk teşvik edilmeli, ev pansiyonculuğu eğitimleri verilmelidir.

Kimliğin gelişimi amaçlı diğer kararlar ise;

- Sınır kapısı ve kapıya bağlanan ulaşım yollarının iyileştirilmesi,
- Sokak sağlıklaştırma çalışmaları ile konut dokusunun korunması,
- Koruma Kurulu tescil kayıtları güncellenmesi, kültürel ve doğal varlıkların korunmasını, geliştirilmesini, araştırılmasını ve tanıtılmasını sağlamak amacı ile dernek kurulması olabilir.

Aşağıda proje kapsamında geliştirilen tüm öneriler, amaçları ile birlikte tablolaştırılmıştır. Bu tablo dönüşüm projelerinde göz ardı edilmemesi gereken ekonomik, sosyal, ekolojik, vizyonel ve kimlik bileşenleri kapsamında şematize edilmiştir. Sonuçta üretilen dönüşüm projesi kapsamında sosyal ve kimlik bileşeninin etkin olarak ele alındığı görülmüştür (Tablo 4.65).

Projenin vizyonu "Mahallenin özellikli ve ayrıcalıklı sınır kimliği, tarihsel imajı, tarım faaliyetleri ve günümüz sanatsal potansiyelinin sürdürülerek geliştirilmesi" olarak ifade edilmektedir. Projenin amaçları yeni bir model ve bir dizi yeni strateji

çerçevesinde alanın yeniden canlandırılması, kaliteli ve ayrıcalıklı bir mahalle yaratılması, doğal ve tarihi çevre ile bina dokusunun kalitesinin artırılmasıdır. Destekleyici aşamalar arasında ise yer ve topluluk duygusunun artırılması, sağlıklı, yerel ve sürdürülebilir bir ekonominin oluşturulması ve desteklenmesi, suç oranının azaltılması, araç ve yaya trafiğinin dengelenmesi için yapılacak çalışmalar sıralanmaktadır. Projenin hedefleri, katılımcı bir proje modeli geliştirmek, mahalleyi ve mahalleliyi yerinde korumak, çevreyi daha yaşanabilir hale getirmek ve mevcut yapı stoğunu iyileştirmektir.

Tablo 4.65. Dönüşüm Önerilerinin Bileşenler Açısından Değerlendirilmesi

ÖNERİ:	AMAÇ:	EKONOMİK	SOSYAL	EKOLOJİK	VİZYONEL	KİMLİK
TOBLUM TABANLI MAHALLE YENİLEŞTİRMESİ ve YERİNDE YENİLEME	Halkın yerinden edilmemesini ve projenin her aşamasına aktif katılımını sağlamak		●			
MAHALLE MERKEZİ	Mahallenin gelişimini ve sürdürülebilirliğini sağlayacak sosyal ve fiziki çalışmaları yapmak, yürütmek, eylem planlarını hazırlamak ve forumlar düzenlemek	●	●	●	●	●
MAHALLE EĞİTİM MERKEZİ	Gençleri bölgenin suç potansiyelinden uzak tutmak üzere bilgilendirmek, gençlerin yeteneklerini keşfetmek, sosyal yönlerini geliştirmek, mesleki bilgi vermek, kadınları sosyal hayata katmak, kültürel, sosyal, mesleki olarak geliştirmek, mahallelinin ortak örgütlenmesini sağlamak	●	●			●
TEKİL KURS YAPILARI	Mahallenin her parçasının yaşanmasını sağlamak, tescilli yapılara yeni işlev vermek	●	●			●
SEMİNER / SUNUM	Uyuşturucu kullanımı ve suç oranlarını azaltmak, kadın ve kentli hakları, tarımsal ekonomi vb.		●			
KENTSEL TARIM	Ekonomik gelir sağlamak ve iş imkanı yaratmak, boş zamanların değerlendirilmesi için olanak tanımak, sosyal bütünleşme ve rehabilitasyon sağlamak, eğitmek, kentsel açık alanları üretken kullanmak, kentsel katı ve sıvı atıkların işlenebilmesini sağlamak ve geri kazanmak, hava kalitesini arttırmak, biyolojik çeşitliliği korumak, çevreyi korumak	●	●	●	●	●
EKOLOJİK TURİZM	Doğayı temel almak, biyolojik çeşitliliği korumak, yerel toplulukların refahını desteklemek, doğal ortamı ve kaynakları korumak	●	●	●		●
GÖÇ VE MÜBADELE MÜZESİ	Tarihi bilinci arttırmak, kültürel değerleri korumak ve gelecek kuşaklara aktarmak, ülkeler arasındaki ilişkileri ve dostluğu pekiştirmek tescilli yapıları yeniden işlevlendirerek kazanmak		●		●	●
KENT ORMANI EK İŞLEVLERİ	Kentliyle ve diğer canlı türleri ile etkileşimi arttırmak, biyolojik çeşitliliği korumak, çevreyi korumak, rehabilitasyon imkanı yaratmak		●	●		●
TANITIM ETKİNLİKLERİ	Sınır mahalle olarak ülke, bölge ve kenti tanıtmak, yerli ve yabancı nüfusu bilgilendirmek, karşılıklı etkileşimle ortak kültürü arttırmak, iletişimi ve sosyal bağı arttırmak, ekonomik gelir sağlamak ve iş imkanı yaratmak	●	●			●
TARIM, TARİH, SANAT ROTALARI	Mahallenin sahip olduğu kaynaklara ilgi çekmek, tarih, sanat ve tarım bilincini arttırmak, mahallenin kullanım alanını arttırmak ve yaşanmasını sağlamak	●		●	●	●
BUTİK EĞLENCE BİRİMLERİ	Görsel kirliliği engellemek, çekim alanı oluşturmak, ekonomik kazanç sağlamak, iletişimi arttırmak	●	●			●
KAMUSAL MEKANLAR	Kullanıcı gruplarını bir araya getirmek ve karşılıklı etkileşimle ortak kültürü arttırmak, iletişimi ve sosyal bağı arttırmak, dayanışma ortamını kuvvetlendirmek		●			
MAHALLE YAYA ve TAŞIT TRAFİĞİNİN ORGANİZASYONU	Fiziksel konfor sağlamak, yolları ve kentsel açık alanları üretken kullanmak, bisiklet kullanımının desteklenmesi ile hava kalitesini arttırmak ve çevreyi korumak			●		

BÖLÜM 5.

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Kentsel dönüşüm, ekonomik, fiziksel ve sosyal açılardan çöküntüye uğramış kent veya kent parçalarına;

- Nitelikli, çok boyutlu bir canlılık getirmek,
- Kimlik kazandırmak,
- Teknik ve sosyal altyapı gereksinimini karşılamak,
- Kentsel yaşam kalitesini artırmak,
- Ekonomiyi canlandırmak,
- Sosyal barışı sağlamak,
- Çağdaş yaşam standartlarına uygun hale getirmek,
- Aynı ortak değerlere sahip sosyal ve etnik grupları bir araya getirecek bir çevresel zenginlik yaratmak,
- Bölgede yaşayanlar için yeni iş olanakları sağlamak,
- Kültüre dayalı dinamikleri harekete geçirmek ve
- Toplumun her kesiminden katılımı sağlamak amaçları ile yapılan müdahaleler bütünü olarak tanımlanmaktadır.

Dönüşüm yöntemlerinin sıralaması ve tanımlanmasında farklılıklar bulunmaktadır. Bunun nedeni dünyanın farklı ülkelerindeki bilim adamları tarafından üretilmiş olmaları ve dilimize çevrilirken bir dil birliğine varılamamasıdır. Dönüşüm üzerine yapılan çalışmaların bir kısmında kentsel yenilemenin kentsel dönüşüm ile eş anlamlı olarak kullanıldığı görülürken birçok çalışmada ise dönüşümün bir uygulama biçimi olarak kabul edildiği tespit edilmektedir. Ayrıca uygulandıkları bölgeler ve işleyişlerinde de birçok farklılık bulunmaktadır.

1990'lı yıllardan itibaren gecekondu dönüşüm projeleri, yarattıkları yaşam çevrelerinin maliyetlerinin yüksek oluşu ve bölge sakinleri tarafından

karşılanamayışlarına bağlı olarak oluşan yerinden edilme süreci, zaman zaman da bilinçli olarak yapılan soylulaştırma nedeni ile tepki çekmektedir.

Son yıllarda daha uygulanabilir ve sürdürülebilir bulunan modeller ise fiziksel olduğu kadar ekonomik, sosyal ve çevresel sorunlara da yanıt bulan, kamu – özel – gönüllü kuruluşları bir araya getiren, aynı zamanda katılımcılığın altını çizen örneklerdir.

Günümüzde kentler arasında bir pazarlama yarışı bulunmakta ve bu rekabet ortamında kentlerin, kimlikleri ile ön plana çıkma çabaları gündeme gelmektedir. Dolayısıyla farklı nedenlerle ihtiyaç duyulan dönüşüm projeleri, öncelikle özgün, bölgeye ait veriler ve potansiyelleri doğru değerlendirmelidir.

Bölge ve halkına uygun ekonomik politikalar belirlemeli, gelir kaynaklarını geliştirmeli ve yenilerini oluşturmalıdır.

Kendini finanse edebilmelidir.

Kültürel değerlere önem vermeli, eğitim, iletişim ve etkileşim gereksinimlerine cevap vermelidir.

Toplumsal ve geniş katılımlı bir örgütlenme ile üretilmelidir.

Çağdaş yaşam koşullarına entegrasyonu sağlamalıdır.

Yenilikçi yöntem ve yaklaşımları barındırmalıdır.

Kentler, kendilerine özgü özellikleri ile diğer kentlerden ayrılırlar ve bu özellikleri kimliklerini belirler. Sınırda bulunmak, bir başka ülke ile komşu olmak hem kent/ kent parçası hem de kent nüfusu için belirgin bir özellik ve kimlik verisidir.

Sınır kent örnekleri incelendiğinde, kentler, taşra imajından kurtulmak üzere dönüşüm uygulamalarına yönelmekte ve bu uygulamalarda en çok kent kimliğine önem vermektedirler.

Sınır kent Edirne'nin, Yunanistan sınırındaki mahallesi, Karaağaç, yaşantısını, imajını ve kimliğini coğrafi özelliklerinin belirlediği yerleşmelere önemli bir örnek olarak incelenmiştir. Kent merkezine yakın olmasına rağmen Meriç ve Tunca Nehirleri nedeniyle fiziksel olarak ayrılmış bir alandır. Ancak bitki örtüsünü, gelir kaynaklarını ve kullanıcı profilini yine bu iki nehir belirlemektedir.

2015 yılı Şubat ayında gerçekleşen nehir taşkını, Karaağaç Mahallesi'ne ulaşım yollarını kapatmış, tarımsal arazileri ve yol üzerindeki işletmeleri sular altında bırakmıştır. Bu doğal afet, Karaağaç Mahallesi özelinde yapılacak müdahalelerin

öncelikli aşamasının, nehirlerin bu sorununun, yerel ve uluslar arası yönetim aktörlerinin işbirliği ile çözülmesi olduğunu göstermektedir. Çözüm üretilmediği takdirde bölge için yapılacak hiçbir çalışmanın sürdürülebilir olmayacağı anlaşılmaktadır.

Tez kapsamında, Karaağaç Mahallesi'nin yerel verileri ve kullanıcılarının beklentileri çerçevesinde bir model geliştirmek amaçlanmıştır. Mahallenin kullanıcı profili, kullanım süreleri ve amaçlarına göre üç grupta incelenmiştir. Bu incelemeye göre Kullanıcı grupları;

Yaşayan: Uzun Süreli Kullanım

Çalışan/ Okuyan: Orta Süreli Kullanım

Ziyaretçi: Kısa Süreli Kullanım olarak tanımlanmaktadır.

Mahallede yapılan analiz, anket ve görüşmeler sonucunda problemler tespit edilerek, Karaağaç Mahallesi'nde mimari ve yaşam kalitesinin yetersiz olduğu, bölgenin kentsel dönüşüm projesine ihtiyaç duyduğu belirlenmiştir.

Mahalle için; bir çok aktörün ve grubun dahil olduğu örgütlenmeye sahip; sosyal, ekonomik, ekolojik ve kültürel sermayeyi artırmayı amaçlayan ve ancak bu şekilde mahalle kimliğinin yeniden kazanımını sağlayabilecek toplum-tabanlı bir model, fon ve hibelerle desteklenen bir finansman sistemi önerilmiştir.

Ülke sınırlarında konumlanan kent/kent parçaları, ziyaretçiler için ilk ya da son durak durumundadır. Dolayısıyla ziyaretçilerin ya ilk izlenimleri ya da akıllarında son kalan görüntüler, bu kente ait olacaktır. Bu nedenle bulundukları kentin/ ülkenin vitrinlerini oluştururlar.

Önerilen model mahallenin potansiyelleri belirlenerek, Karaağaç Mahallesi özelinde, mahalle için üretilmiştir. Ancak proje kapsamında alınan genel kararlar, öncelikle ülke sınırlarında konumlanan ve öncelikleri kimliklerini sergilemek olan yerleşimlerin dönüşümüne ve tüm kentlere örnek oluşturabilir.

Modelin hedefleri bu kapsamda yapılacak çalışmalara altlık oluşturmak amacıyla şu şekilde sıralanmaktadır;

- Kentsel alanların kimlik kazanımına yönelik karar ve stratejilerin sağlıklı temellerde geliştirilebilmesi için, bölgede yaşayanların ekonomik, sosyal ve kültürel özelliklerini, ayrıntılarıyla ortaya koyan çalışmalar gerçekleştirilmelidir.

-Kullanıcının beklentilerinin tespiti amacıyla çok yönlü alan araştırmaları, analizler, anketler, görüşmeler gerçekleştirilmelidir.

- Merkezi ve yerel yönetimler, gelişme hedeflerinin ve araçlarının verimli bir şekilde değerlendirilebilmesi amacıyla planlama, tasarım, yönetim ve uygulama politikalarının koordinasyonunu sağlamalıdır.

- Öneri model çerçevesinde yer alan, yerel yönetimin desteklediği ve geniş kamusal katılımı sağlayacak kurumsal yapılaşmanın oluşturulması ve etkinlik kazandırılmasına yönelik organizasyonel ve hukuki düzenlemeler yapılmalıdır. Yasal/yönetsel düzenlemelerle kentsel dönüşüm politikalarının bölünmüş ortaklıkları ve toplumsal girişimleri desteklemesi sağlanmalıdır.

- Yerel yönetim üst kurul kararlarına bağlı olarak, geniş toplumsal katılım sağlanması, koordinasyon sağlanması, finansman sağlanması, proje gelişimi ve yönetimi amacıyla ortaklık merkezi örgütlenmelidir. Bu merkezde projelendirme, danışma ve finans grupları bulunmalıdır.

- Bölgede paylaşılan vizyonu oluşturmak, kentsel güç birliği yaratmak amacıyla kaynak, bilgi, deneyim ve güçlerin bir araya getirilmesini sağlamaya yönelik düzenlemeler gerçekleştirilmelidir.

- Tekeli'nin [17] belirttiği gibi, bölgenin ve bölge nüfusunun dönüşümünün sağlanması adına proje bölge sakini ile birlikte oluşturulmalı, toplum, proje ve uygulama sürecinde aktif rol oynamalıdır.

- Tüm toplumun mahalle yenileştirme sürecini kabul etmesi, desteklemesi ve fikir üretmesi adına toplantı, forum, workshop ve charette çalışmaları gerçekleştirmelidir.

- Proje sonucunda hedefler; ekonomik, sosyal, ekolojik, vizyonel ve kimlik kapsamında değerlendirilmeli ve hiçbir bileşen göz ardı edilmemelidir.

Kent ve yakın çevremizle sosyal ve fiziksel iletişimimizin ilk basamağı olan hem bir fiziksel mekanı hem de sosyal bir olguyu tanımlayan mahalle olgusu gün geçtikçe yitirilmektedir. Mahalle olgusunun sürdürülebilirliği ise; bir şehirde yaşayan insanların o şehre ait mekanları benimsedikleri, kendilerini o fiziksel mekanın ve sosyal grubun bir parçası olarak hissettikleri, ortak problemlerine ortak çözümler ürettikleri yaşam şeklinin oluşması ile mümkün olmaktadır.

Tez kapsamında oluşturulan modelle; Karaağaç Mahallesi'nin sahip olduğu kimliğinin bir parçası olan, mahalle ve mahallelilik olgusunun korunması ve sürdürülmesi, demiryolunun geldiği yıllarındaki canlı ve hareketli imajı ile buluşması, kent ve ülkenin giriş kapısı olarak vitrin konumuna gelmesi, fiziki ve sosyo-ekonomik yapıyı güçlendirme amaçlarıyla yaşanacak kimlik kazanımının, modern kentleşme ve dönüşüm dinamiklerine veri oluşturması sağlanacaktır.

Belirtilen ilke ve amaçlar doğrultusunda; Karaağaç Mahallesi için geliştirilen, toplum tabanlı, bölünmüş ortaklık sistemi ile gerçekleşen ve üç müdahaleyi (Sağlıklaştırma, Yeniden Canlandırma ve Yenileştirme) içeren dönüşüm modelinin uygulanması halinde bölgede yaşanacak olumlu gelişmeler, benzer alanlar için örnek oluşturacaktır.

Kentsel dönüşüm modellerinin yalnızca yüksek gelir grubuna konut alanı oluşturmak ya da küresel pazarda kentleri öne çıkarmak amacı taşımadığı, yaşamın her adımında gerçekleşen, sürekli değişim özelliği gösteren çok boyutlu bir planlama aracı olduğu unutulmamalıdır.

EK-1. "KARAAĞAÇ MAHALLESİ TESCİLLİ YAPI FİŞLERİ"

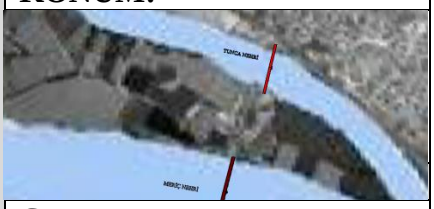
1) EKMEKÇİOĞLU AHMET PAŞA (TUNCA) KÖPRÜSÜ

ENV. NO:	A 151
PAFTA:	50L-IVb
ADA:	-
PARSEL:	-
ADRES:	Karaağaç Yolu Üzeri

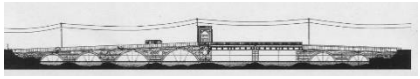
BİLGİ:

1608-1615'te Ekmekçizade Ahmet Paşa tarafından, Tunca Nehri üzerinde inşa ettirilmiştir. Mimarı Sedefkar Mehmed Ağa'dır [151]. 11 ayak üzerine, 10 kemerli bir köprüdür. Köprünün tam ortasında açık bir köşk yapılmış ve duvarına mermer bir kitabe konulmuştur. Köprünün köşkü de dahil olmak üzere, büyük bir bölümü su taşkınları sebebiyle yıkılmış ve 2011 yılında aslına uygun şekilde restore edilmiştir.

KONUM:

CEPHE:

[198]

FOTOĞRAF:

2) SULTAN MECİT KÖPRÜSÜ / MERİÇ KÖPRÜSÜ

ENV. NO:	A 152
PAFTA:	-
ADA:	-
PARSEL:	-
ADRES:	Karaağaç Yolu Üzeri

BİLGİ:

Edirne-Karaağaç yolunda, Meriç Nehri'nin üzerinde yapılmıştır. 1842'de Abdülmecit zamanında yapımına başlanmış, 1847'de bitirilmiştir. 263 m. uzunluğunda, 7 m. genişliğinde, 13 ayak üzerinde 12 sivri kemerli bir taş köprü olup yanlara doğru eğimlidir. Ayaklar arasında ayrıca boşaltma gözleri de bulunmaktadır. Ortasındaki kitâbeli köşkü, mermerdendir. Daha önce kubbesinde güneş motifi bulunduğu bilinmektedir.[199]

KONUM:

CEPHE:

[198]

FOTOĞRAF:

3) TİMURTAŞ PAŞA (DEMİRTAŞ) CAMİİ

ENV. NO:	A 182
PAFTA:	3
ADA:	-
PARSEL:	61
ADRES:	Karaağaç Mah. Kışla Civarı Sk

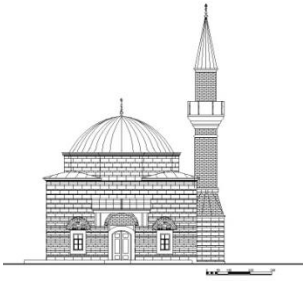
KONUM:

BİLGİ:

Cami, Karaağaç Gar Binası'nın yaklaşık 1 km. doğusunda yer alır. 15.yy.ın ilk çeyreğinde, Çelebi Sultan Mehmet döneminde(1413-1421)inşa edildiği tahmin edilmektedir.[151,200] İnşa malzemesi, kaba yonu moloz taş ve tuğladır. Beden duvarlarında bir sıra taş ve iki sıra tuğlanın örülmesiyle almaşık duvar tekniği uygulanmıştır. Caminin batı köşesinde yer alan minare kare kesitli, almaşık örgülü kaideye sahiptir. Taç kapı, sivri kemer içine alınmış mermer söveli ve basık kemerlidir. Caminin üzeri sekizgen kasnağa oturan bir kubbeyle örtülüdür.[199] Harap durumdaki camii, 2007-2008 yılları arasında restorayon geçirmiştir, ancak cemaati bulunmadığı için günümüzde ibadete kapalı durumdadır.

PLAN:

FOTOĞRAF:

TABYALAR

Tabyalar, stratejik öneme sahip bir yeri korumak amacıyla askerin geçici olarak barınması ve savunması için yapılmış olan müstahkem yer ve binalardır. Edirne tabyalarının yapımına 1886 yılında başlanmıştır. Edirne'nin savunma hattını oluşturan 24 adet tabya, şehir merkezinin etrafını ortalama 5-6 km.lik bir yarıçap teşkil edecek şekilde çevirmiştir.

Karaağaç Mahallesi sınırlarında olan ve tescil listelerinde yer alan tabyalar sırasıyla aşağıdadır:

4. Timurtaş/Demirtaş Tabyası
5. İstasyon Tabyası
6. Orta (Karaağaç) Tabyası
7. Arda (Maraş) Tabyası
8. Tabyalar
9. Askeri Mevziler

4) TİMURTAŞ/DEMİRTAŞ TABYASI

ENV. NO:	A 205
PAFTA:	1
ADA:	-
PARSEL:	29
ADRES:	Karaağaç, Demirtaş Mevkii

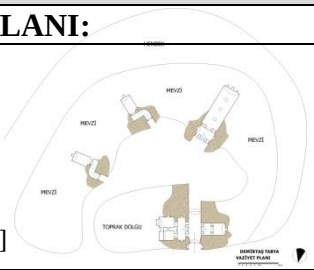
BİLGİ:

Kent merkezine uzaklığı yaklaşık 5 km.dir. Demirtaş çiftliği yolu üzerindedir. Karargah, koğuş ve topçu odalarından meydana gelir. Karargah olduğu anlaşılan giriş binası kuzey-güney istikametine uzanan beşik tonoz örtülü bir dehlizin solunda üç ve sağında iki odadan oluşmaktadır. Tabyada inşa malzemesi olarak duvarlarda moloz taş, tonozlarda tuğla kullanılmıştır. Cephelerde, pencere ve kapılarda düzgün kesme taş kullanılmıştır. [199]

KONUM:

V.PLANI:

[201]

FOTOĞRAF:

5) İSTASYON TABYASI

ENV. NO:	A 206
PAFTA:	5
ADA:	-
PARSEL:	192
ADRES:	Karaağaç, Demirtaş Mevkii

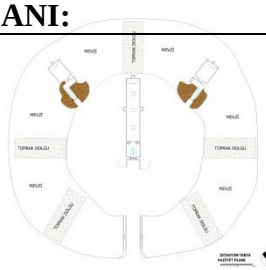
BİLGİ:

Kent merkezine uzaklığı yaklaşık 5 km.dir. Dairesel bir plan gösteren, koğuş ve iki topçu odasından meydana gelen küçük bir tabyadır. Tabyaya, iki taraftaki toprak takviyeler, arkasından da bir gedikten girilmektedir. Girişin iki tarafında istinat duvarları yapılmıştır. Bu duvarların üzerinde de karşılıklı olarak olasılıkla tabyanın nöbetçilerinin kullandığı iki niş bulunmaktadır. Dairesel planlı avlunun güneyinde girişle aynı eksende koğuşlar yer almaktadır.[199]

KONUM:

V. PLANI:

[201]

FOTOĞRAF:

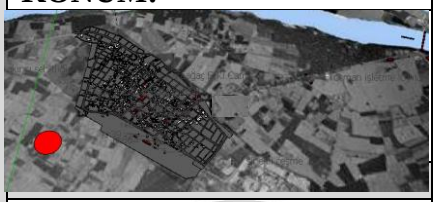
6) ORTA (KARAĞAÇ) TABYASI

ENV. NO:	A 207
PAFTA:	4
ADA:	-
PARSEL:	363
ADRES:	Karaağaç Mevkii

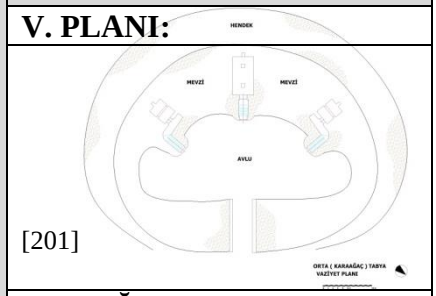
BİLGİ:

Kent merkezine uzaklığı yaklaşık 5 km.dir. Karaağaç Yolu üzerindedir. Dairesel bir plan gösteren tabya koğuş ve iki topçu odasından meydana gelen küçük bir tabyadır. Yaklaşık 10 m. yarıçaplı dairesel planlı avlunun güneyinde koğuş bulunmaktadır. 12 basamaklı bir giriş dehlizinden sonra ulaşılan koğuş dikdörtgen planlı olup, kuzey duvarı üzerinde bir ocak yer almaktadır. Beşik tonozla örtülmüştür. Tonoz üzerinde iki ışıklık bulunmaktadır. Koğuşun iki yanında topçu odaları yer alır. [199]

KONUM:

V. PLANI:

[201]

FOTOĞRAF:

10) 26 MART (BALKAN) ŞEHİTLİĞİ

ENV. NO:	A 244
PAFTA:	-
ADA:	212
PARSEL:	2
ADRES:	Karaağaç Mah. Lozan Cad.

BİLGİ:

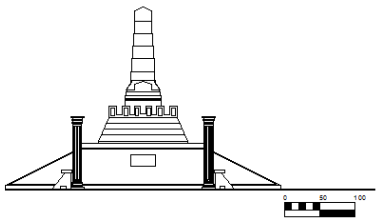
Balkan Savaşı'nda Edirne'nin düşmesi ile şehre girmek isteyen Bulgarlara karşı yaptıkları savunma sırasında şehit olan 9 jandarma eri için, dönemin Edirne Valisi Hacı Adil Bey tarafından 1915 tarihinde yaptırılmıştır. Anıtın projesi mimar Talat Bey ve bir Fransız mühendis tarafından hazırlanmıştır [124,202]. Şehitlikte 14 kabir ve 3 adet anıt bulunmaktadır.

Anıtın kaidesi kare bir taban üzerine 1,5 m. yüksekliğinde ve kesme taştan yapılmıştır. Kaide üzerinde beyaz mermer sütunun dört tarafında ay yıldız ve üstte de dört adet gülle yer almaktadır. Anıtın piramidal alt tabanı pembe renkli mozaiktir. [199]

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

11) ÜSTEĞMEN İBRAHİM AKINCI ŞEHİTLİĞİ

ENV. NO:	A 263
PAFTA:	-
ADA:	-
PARSEL:	-
ADRES:	Karaağaç Mah.

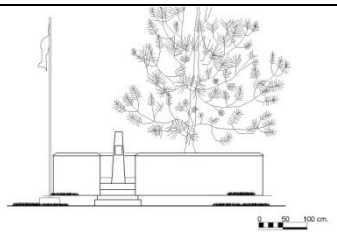
KONUM:

BİLGİ:

Karaağaç - Pazarkule yolu üzerinde Arda Tabyasının bulunduğu yerdedir. Atatürk'ün Samsun'a çıkışından sonra kurulan Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti, hem Anadolu'da hem Trakya'da Yunanlılara karşı direnç göstermişlerdir. Yunan kuvvetlerinin Edirne'yi almak üzere Karaağaç'a yürümeleri sırasında Türk kuvvetleri birçok şehit vermiştir. Kurtuluş Savaşı'ndan sonra Kolordu Komutanı İbrahim Akıncı tarafından bu savaşın anısına anıt dikilmiştir. Dikdörtgen kaideli, yukarıya doğru daralan kesitli mermer bir anıttır.

CEPHE:

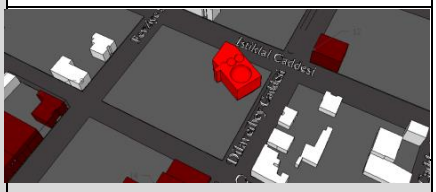
FOTOĞRAF:

12) KARAĞAÇ CAMİİ

ENV. NO:	A 272
PAFTA:	39
ADA:	916
PARSEL:	2
ADRES:	Karaağaç Mah.
İstiklal Cad.- Dilaverbey Cad.	

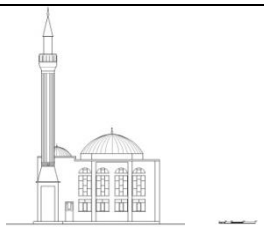
KONUM:

BİLGİ:

Avlu içinde müştemilatları bulunan caminin dikdörtgen pencere açıklıkları vardır. Basit bir plana sahip olan cami, açık mavi-yeşil boyalıdır. Tek şerefeli minaresi bulunmaktadır. Avlu demir parmaklıklarla çevrilidir. Caminin kare formlu harimi tek kubbeyle örtülmüştür ve kubbe kurşunla kaplanmıştır. Onarım esnasında cami özgünlüğünü yüksek oranda kaybetmiştir. 1925 yılında yapılmış, 1974 'te onarım görmüştür. [199]

CEPHE:

FOTOĞRAF:

13) SİNEKLİ ÇEŞME

ENV. NO:	A 273
PAFTA:	-
ADA:	-
PARSEL:	-
ADRES:	Karaağaç Mah. Sinekli
Karakolu Sınır Mevkii	

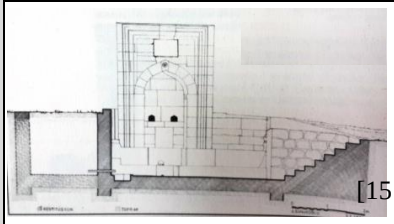
BİLGİ:

Kuzey-güney ekseninde yer alır. Kareye yakın bir avluya sahiptir, avluya inişi sağlayan üç yönlü basamakları bulunmaktadır. Dikdörtgen, tek cepheli çeşme yapısı avlunun batı cephesi üzerinde bulunur. Orijinal bölümlerinde yapım malzemesinin tamamı düzgün, küfeki kesmetaşı, onarım gören bölümlerinde ise yığma moloz ve çimento harcı görülmektedir.
Tarihte çeşme ve yakınındaki kır kahvesi mesire yeri olarak kullanılmakta[151]ve yakın zamana kadar da suyu için tercih edilmekteydi ancak suyunun kirlenmesi ile günümüzde kullanılmamaktadır.

KONUM:

CEPHE:

[151]

FOTOĞRAF:

14) HACI ADİL BEY ÇEŞMESİ

ENV. NO:	A 274
PAFTA:	-
ADA:	941
PARSEL:	2
ADRES:	Karaağaç Mah. Lozan Cad.

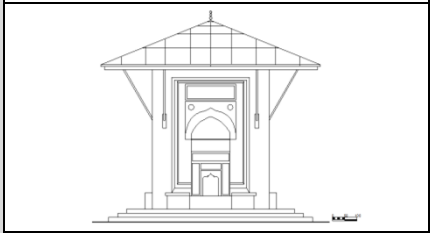
BİLGİ:

Edirne Valisi Hacı Adil Bey tarafından yaptırılmıştır. Bağımsız, küp gövdeli, çok cepheli, çok musluklu bir meydan çeşmesi niteliğindedir. Üç basamakla yükseltilmiş kaide üzerindeki yapı, sekizgen formda mermer bir platform üzerinde yer almaktadır. Yüksekliği 5.20m.,genişliği 4.75m.'dir.[199] Dört cephesi de bazı küçük süslemelerin dışında aynı özelliklerdedir. Dikdörtgen cephelere açılan sivri kemerli nişlerin içi mermerle kaplıdır. Kitabesi güney cephesindedir. Çeşmenin üst örtüsü ise kurşunla kaplanmıştır. Kırma çatı şeklinde olan üst örtünün tepesine madeni alem yerleştirilmiştir.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

15) DEMİRTAŞ (TİMURTAŞ) ASKERİ HASTANESİ

ENV. NO:	A 275
PAFTA:	E17D06C4D
ADA:	848
PARSEL:	19
ADRES:	Karaağaç Mah. Ofis Cad.

BİLGİ:

Karaağaç Mahallesi'nde Korgeneral Celalettin Alkoç Kışlasının batı sınırında yer alan bina, 1890 yılında Abdülhamid tarafından hastane olarak yaptırılmıştır.[203] Bina günümüzde kullanılmamaktadır. Yapının planı U biçimindedir. Güney kanadının ortasından giriş sağlanır. Bu kısım 4 katlı, diğer bölümler ise 3 katlıdır. Doğu ve batı kanadı ise tek kattan oluşmaktadır.İnşa malzemesi olarak kaba yonu, moloz, kesme taş ve tuğla kullanılmıştır. Yapının üst örtüsü kiremit kaplı beşik çatıdır. Girişin üzeri ise farklı olarak topuz çatıdır. Yapının iç avlusunda cumhuriyet dönemine ait[203] tek katlı yapılar mevcuttur.

KONUM:

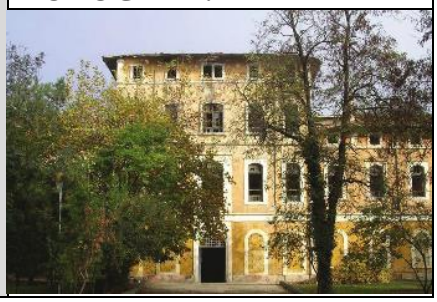

CEPHE:

[203]

FOTOĞRAF:

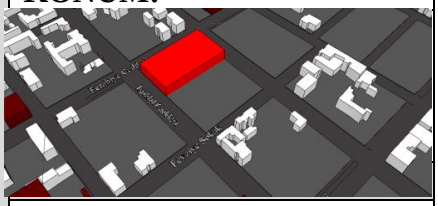
16) MUSTAFA NECATİ İLOKULU

ENV. NO:	KR 30 KR 3
PAFTA:	39
ADA:	910
PARSEL:	1
ADRES:	Karaağaç Mah. İstiklal Cad.
No:26	

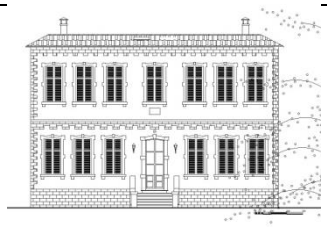
BİLGİ:

Yatılı Alman Mektebi adı ile 1897 de yapılmıştır. Geniş bir avlu içinde ana bina, yemekhane ve lojmandan oluşur. Ana bina, doğu-batı doğrultusunda, dikdörtgen planlıdır. Bodrum katı ile birlikte üç katlı olan yapı, ayrıca çatı katına sahiptir. Yapıda, kesmetaş ve tuğla kullanılmış, kapı, pencere söveleri ile kat geçişleri taştan yapılmıştır. Üst örtüsü, kırma çatı ile çözülmüştür. Binaya kuzey cepheden bitişik, tek katlı lojman binası ile daha sonradan eklenen tuvalet ve lavaboların bulunduğu bina eklenmiştir. [199] 2012 yılında onarım gören yapılar grubu, günümüzde ilköğretim okulu olarak kullanılmaktadır.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

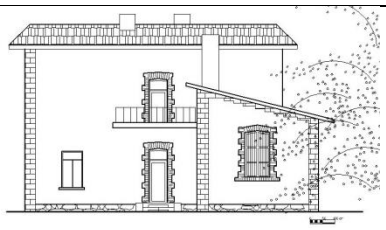
17) KARAAĞAÇ KOZA FABRİKASI BACASI

ENV. NO:	KR 31 KR 19
PAFTA:	40
ADA:	837
PARSEL:	14
ADRES:	Karaağaç Mah.
Ortaköy Cad.	
BİLGİ:	
Kaba yonu ve kesme taş malzemeden kare planlı bir kaide üzerine tuğla ve kireç harcından inşa edilmiş yaklaşık 20 metre yükseklikte bir kuledir. İçi ve üstü tam görülemeyen kulenin eski bir fabrikanın bacası olduğu rivayet edilmektedir. Kule aşağıdan yukarı doğru gittikçe daralmakta ve kaideden gövdeye geçiş ve gövdede enine silmeler görülmektedir. Üst kısımlarda dikdörtgen biçimli ve niş şeklinde açıklıklar görülmektedir.[199]	

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

18) SOĞUK HAVA DEPOSU (BUZHANE)

ENV. NO:	KR 32 KR 21
PAFTA:	40
ADA:	837
PARSEL:	63
ADRES:	Karaağaç Mah.
Ressam Hasan Rıza- Ortaköy Cad. No: 2	
BİLGİ:	
Soğuk hava deposu ve buzhane binasından oluşan bu kompleksin, 19. yy. sonlarında inşa edildiği tahmin edilmektedir. Dikdörtgen plan tipine sahip ilk yapı; bodrum kat, giriş kat ve çatı arasından oluşmaktadır. Yapının orjinalinde idare binası olarak kullanılan bölümde birbirine bağlantılı dört birim bulunmaktadır. İki yapının arasında 3.5 m. çapında yuvarlak formlu bir havuz vardır. Buzhane binası olarak kullanılan ikinci yapı ise uzun, dikdörtgen plan şemasındadır. İçeride kuzey ve güney cephelerinde iki bölüme ayrılmıştır. Güney-doğu bölümü üç kat yüksekliğinde ve bodrum katı bulunmaktadır. Komplex, cafe-bar olarak hizmet vermektedir.	

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

19) LOJMAN

ENV. NO:	KR 33 (KR 30)
PAFTA:	42
ADA:	860
PARSEL:	10
ADRES:	Karaağaç Mah.
Ressam Hasan Rıza Cad.	

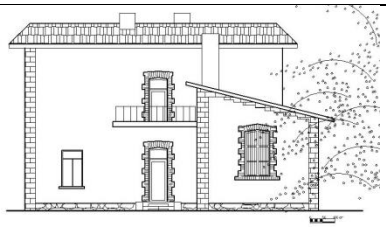
BİLGİ:

Demiryolları inşaatı sırasında ya da sonrasında çalışanlar için inşa edilmiş lojmanlardan bir tanesidir. Zemin ve birinci kat olmak üzere iki kattan oluşan yapı, tuğla malzeme ile yığma tekniğinde yapılmıştır. Ön ve yan cephelerin tümünde dikdörtgen formlu, kalın söveli ve lentolu, 6şar adet pencere bulunur. Yan cephelerde çıkma yapılmış, kenarlarda taşlarla oluşturulan silmeler kullanılmıştır. Yapının üçgen alınlıklı kırma çatısının kaplama malzemesi, marsilya tipi kiremittir.
Yapı, Trakya Üniversitesi alanı içinde yer almaktadır.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

20) DEPO

ENV. NO:	KR 34 (KR 31)
PAFTA:	42
ADA:	860
PARSEL:	10
ADRES:	Karaağaç Mah.
Ressam Hasan Rıza Cad.	

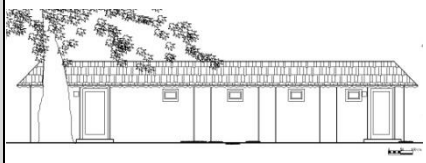
BİLGİ:

Geniş bir bahçe içinde yer alan yapılar topluluğundan biridir. Tek katlıdır. Yığma yapım tekniğinde inşa edilmiş olan yapı orjinalinde tren istasyonu binalarının müştemilatı iken günümüzde Trakya Üniversitesi sahası içinde kalmaktadır. Dikdörtgen plan şemasına sahip olan bina cephesinde bir kapı ve dört adet havalandırma penceresi bulunur. Orijinallerinin ahşap olduğu düşünülen kapı ve pencereler pvc ile değiştirilmiştir. Yapının saçakları ahşap süslemedir. Yapının beşik çatısı Marsilya kiremitle örtülüdür.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

21) LOJMAN

ENV. NO:	KR 35 (KR 32)
PAFTA:	42
ADA:	860
PARSEL:	10
ADRES:	Karaağaç Mah.
Ressam Hasan Rıza Cad.	

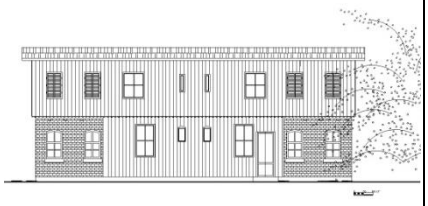
BİLGİ:

Demiryolları inşaatı sırasında ya da sonrasında çalışanlar için inşa edilmiş lojmanlardan bir tanesidir. Yapı zemin ve üst kattan oluşmaktadır. Zemin kat yan cepheler tuğla örgüdür. Zemin katın çıkma yapılmış cepheleri ve birinci kat tamamen ahşap kaplıdır. Yapının pencereleri dikdörtgen formlu ahşap kasalıdır. Zemin kat pencereleri basık kemerli ve kalın sövelidir. Yan cephelerde çatı arasını aydınlatan küçük pencereleri bulunur. Kilit taşı zemin kat pencerelerinde süsleme unsuru olarak kullanılmıştır. Birinci kat pencereleri ahşap kepenkli ve çift kanatlıdır. Yapı üçgen alınlıklı beşik çatıya sahiptir. Yapı, İlhan Koman Resim ve Heykel Müzesi olarak kullanılmaktadır.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

22) LOJMAN

ENV. NO:	KR 36 (KR 33)
PAFTA:	42
ADA:	860
PARSEL:	10
ADRES:	Karaağaç Mah.
Ressam Hasan Rıza Cad.	

BİLGİ:

Demiryolları inşaatı sırasında ya da sonrasında çalışanlar için inşa edilmiş lojmanlardan bir tanesidir. Erdoğu, kitabında, 1930'lu yıllarda bir Levanten'in evi olduğundan ve bahçesinde partilerin düzenlendiğinden bahsetmektedir. Zemin üstü çatı katından oluşur. Yapı tuğla dolgu üzeri sıva tekniğinde inşa edilmiştir. Giriş kapısı dikdörtgen çift kanatlı ve ahşap kasalıdır. Giriş üstünde küçük bir çıkma yapılmıştır, çıkmada üç adet ahşap kasalı, dikdörtgen pencere bulunur. Yapının zemin kat pencereleri ahşap kasalı ve ahşap panjurludur. Yapı günümüzde harap durumdadır ancak Karaağaç Şehit Hasan Rıza Müzesi olarak kullanılması planlanmaktadır.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

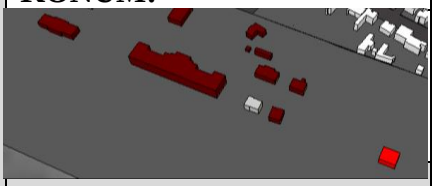
23) LOJMAN

ENV. NO:	KR 37 (KR 34)
PAFTA:	42
ADA:	860
PARSEL:	10
ADRES:	Karaağaç Mah.
Ressam Hasan Rıza Cad.	

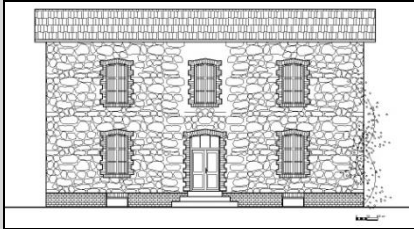
BİLGİ:

Geniş bir bahçe içinde yer alan yapılar topluluğundan biridir. Bodrum üstü iki kattan oluşur. Yapı yakın zamanda onarım görmüştür. Yapının tüm pencereleri dikdörtgen formludur. Bodrum kat pencereleri sabittir ve demir korunaklıdır. Birinci ve ikinci kat pencereleri dikdörtgen formlu ve çift kanatlıdır. Pencere lento ve söveleri dikdörtgen taşlarla belirgin hale getirilmiştir. Pencereler basık kemerlidir. Yapının beşik çatısı marsilya kiremitle örtülüdür.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

24) İDARE BİNASI

ENV. NO:	KR 38 (KR 35)
PAFTA:	42
ADA:	860
PARSEL:	10
ADRES:	Karaağaç Mah.
Ressam Hasan Rıza Cad.	

BİLGİ:

Tek katlıdır. Giriş dikdörtgen formlu ahşap bir kapı ile sağlanır. Girişin her iki tarafında dikdörtgen formlu ahşap kasalı, söve ve lentoları kalınlaştırılarak belirgin hale getirilen birer pencere bulunur. Yapının çatısı üçgen alınlıklı beşik çatıdır ve marsilya kiremitle örtülmüştür.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

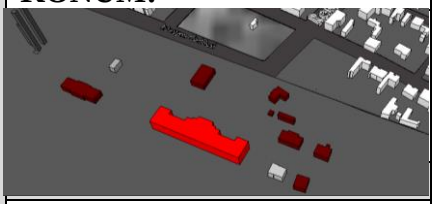
25) GAR BİNASI (T.Ü. Güzel Sanatlar Fak.)

ENV. NO:	KR 39 (KR 36)
PAFTA:	41
ADA:	860
PARSEL:	10
ADRES:	Karaağaç Mah.,
Ressam Hasan Rıza Caddesi	

BİLGİ:

Mimar Kemalettin'in "Şark Demir Yolları" adına tasarladığı dört tren istasyonunun sonuncusudur ve yapımı 1914 yılında tamamlanmıştır.
Bodrumla birlikte 3 katlı, dikdörtgen planlı, 80m. uzunluğundaki gar, tuğla malzeme ile yığma sistemde inşa edilmiştir. Giriş doğrultusunda simetrik olarak planlanan garın ortasında gişe holü yer almaktadır. Giriş yönünde, holün iki yanına, üzerlerinde kapalı teraslar bulunan, üzerleri sivri kubbelerle örtülü silindirik kuleler yerleştirilmiştir.
Hat değiştiğinde boş kalan yapı, ileri karakol görevi yapmış, T.Ü. Rektörlük binası olarak kullanılmıştır. Günümüzde Güzel Sanatlar Fak. nin kullanımındadır.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

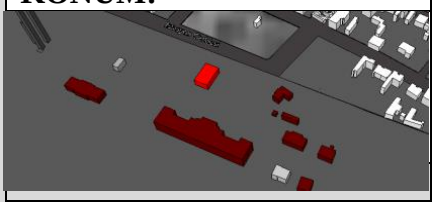
26) LOJMAN

ENV. NO:	KR 40 (KR 37)
PAFTA:	41
ADA:	860
PARSEL:	10
ADRES:	Karaağaç Mah.
Ressam Hasan Rıza Cad.	

BİLGİ:

Üniversite alanındaki yapılar topluluğundan biridir. Zemin üstü bir kattan oluşan tamamen ahşap kaplamalı bir yapıdır. Yapının girişi bahçe içinden ahşap çift kanatlı bir kapı ile sağlanır. Yapının dört cephesinde de dikdörtgen formlu ahşap kasalı ve çift kanatlı pencere bulunur. Zemin kat pencereleri basık kemerli, söve ve lentoları kalınlaştırılarak belirgin hale getirilmiştir. Yapının ön cephesinde ahşap işlenmiş eli böğründelerin taşıdığı balkon bulunur. Balkonda ahşap işçiliği öne çıkmaktadır. Yapının üçgen alınlıklı beşik çatısı marsilya kiremitle örtülmüştür.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

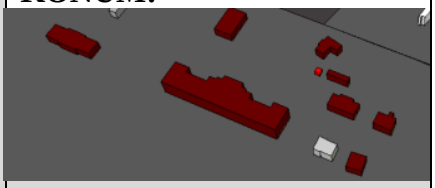
27) LOZAN MÜZESİ

ENV. NO:	KR 41 (KR 38)
PAFTA:	41
ADA:	860
PARSEL:	10
ADRES:	Karaağaç Mah.

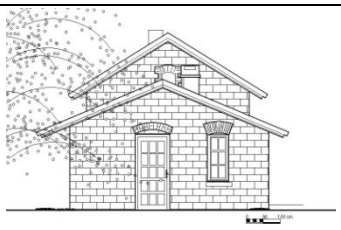
BİLGİ:

Tek katlı bir yapıdır. Yapı yenilenmiş ve düzgün kesmetaştan yapılmıştır. Yapının basık kemerli, dikdörtgen formlu, kalınlaştırılarak belirgin hale getirilen lento ve söveleri bulunan ön ve arka cephede iki, sağ yan cephede daha küçük boyutta bir penceresi bulunur. Yapı beşik çatılıdır.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

28) LOKANTA

ENV. NO:	KR 42 (KR 39)
PAFTA:	41
ADA:	860
PARSEL:	10
ADRES:	Karaağaç Mah.
Ressam Hasan Rıza Cad.	

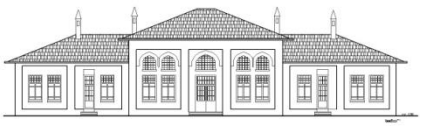
BİLGİ:

Geniş bir bahçe içerisinde yer alan yapılar topluluğundan bir tanesidir. Yapının ön cephesinde üç adet giriş bulunmaktadır. Ana yapının her iki yanında yer alan küçük yapılar simetri oluşturmaktadır. Ana yapının ortasında bir kapı ve iki yanda ikişer pencere bulunur. Oluşan beş açıklığın üzerinde beş adet sivri kemer vardır. Yanlarda yer alan küçük yapılarda üçer pencere ve bir kapı bulunur. Ana yapı diğer yapılardan yüksek tutulmuş olup tüm yapıların üzeri Amerikan tipi kaplama ile kapatılmıştır.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

29) ESKİ İSTASYON BİNASI

ENV. NO:	KR 43 KR 40
PAFTA:	-
ADA:	941
PARSEL:	1
ADRES:	Karaağaç Mah. Lozan Cad.
No:3	

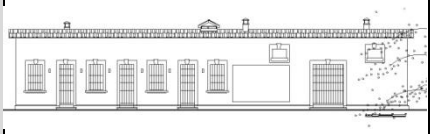
BİLGİ:

6 Eylül 1915 Sofya Antlaşması sonunda Edirne ve çevresinde yapılan yeni sınır düzenlemesiyle Karaağaç ve İstasyon sınır dışında kalmış, çözüm olarak demiryolu uzatılmış ve yeni, küçük ve gösterişsiz bir istasyon inşa edilmiştir.
Yola paralel, kuzey- güney doğrultusunda yer alan yapı, tuğladan yapılmıştır, dikdörtgen planlı ve tek katlıdır.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

30) ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ LOJMANI

ENV. NO:	KR 44 KR 41
PAFTA:	-
ADA:	-
PARSEL:	-
ADRES:	Karaağaç Mah. Lozan Cad.
No:15	

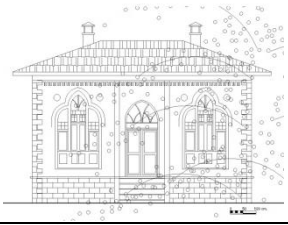
BİLGİ:

Öncesinde demiryollarına ait bir lojman, sonrasında askeriyenin mülkü olduğu (Jandarma Karakolu), 80'li yıllarda Orman İşletme Müdürlüğü'ne devredildiği ve müdürlüğün lojmanı olarak kullandığı bilinmektedir.[151] Yapı, Karaağaç yolu üzerinde 26 Mart Balkan Şehitliği'nin karşısında, kuzey-güney ekseninde yer alır. Kareye yakın, dikdörtgen plan gösteren yapı, taş temel üzerine, tuğladan inşa edilmiştir. Tek katlı bir yapı olup giriş, batı cephesinde, çift kanatlı geniş bir kapı ve üç cepheli 9 basamak ile sağlanmıştır. Yapı kırma çatılı olup üzeri Marsilya tipi kiremit kaplıdır.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

31) GÜMRÜK KARAKOL BİNASI (PROTOKOL EVİ)

ENV. NO:	KR 45 KR 42
PAFTA:	-
ADA:	948
PARSEL:	-
ADRES:	Karaağaç Mah. Lozan Cad. No:1

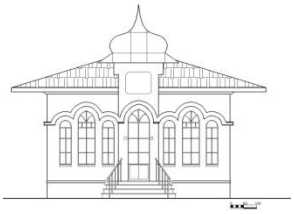
BİLGİ:

Meriç Köprüsü'nün yanında yer alan yapı, yığma taş temel üzerine tuğladan yapılmıştır. Ön cepheden tek, arka cepheden bodrum katı ile birlikte iki katlıdır. Kırma çatı ve çatının merkezinde soğan kubbe ile örtülmüştür.
19. yüzyılın ilk yarısına ait olan bina, 2000'li yılların başında gerçekleştirilen yeniden işlevlendirme çalışmaları sonrası, Edirne Belediyesi tarafından işletilen ve yoğun kullanılan bir kafeterya olarak, "Protokol Evi" adıyla hizmet vermektedir.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

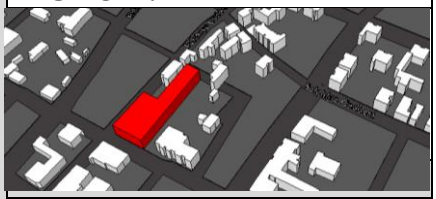
32) KONUT (Fikriye Zümrüter Evi)

ENV. NO:	K 1
PAFTA:	39
ADA:	913
PARSEL:	16-17
ADRES:	Karaağaç Mah. Suadiye Cad. No:44-46

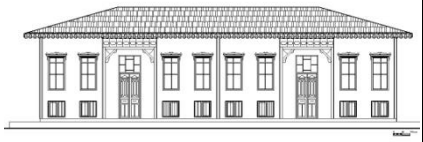
BİLGİ:

Günümüzde sıralı üç evden biri yıkıldığından, ikiz ev konumundadır [160]. Girişleri Suadiye Caddesi üzerinden olup Felahiye Cad.'nden de bahçe girişleri bulunmaktadır. Bina, bodrum ve zemin kattan oluşmaktadır ve arka cephede iki müştemilat binası yer alır. Yapının geniş çatı saçakları, alınlık ve alınlığı destekleyen konsolları ahşap işlemelidir. Zemin kat pencerelerinin tümü ahşap panjurludur. Pencere ve kapı üstleri çıkmalı, akroterli üçgen alınlıkla bezenmiştir. Cepheler, ahşap hatıllarla önde altı, yanlarda üç eşit parçaya bölünmüştür. Bu yoğun ahşap işçiliğiyle bölgede tek örnektir.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

33) KONUT

ENV. NO:	K 2
PAFTA:	39
ADA:	908
PARSEL:	3
ADRES:	Karaağaç Mah.
Ferahiye Cad. No: 16	
BİLGİ:	
Yapı günümüzde mevcut değildir.	

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

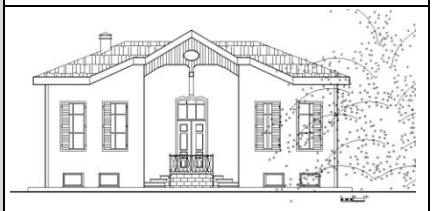
34) KONUT

ENV. NO:	K 4
PAFTA:	39
ADA:	892
PARSEL:	4
ADRES:	Karaağaç Mah.
Ferahiye Cad. No:50	
BİLGİ:	
Tek katlı bir yapıdır. Yapının girişi sokak üzerinden ahşap ve tepe pencereli bir kapı ile sağlanmaktadır. Kapının üzeri de aydınlıklıdır. Yapının giriş cephesinde kapı için yüzeyin ortası geri çekilerek bir niş oluşturulmuştur. Giriş kapısı üzerinde ve yanlarda üçgen alınlığı taşıyan ahşap işlemeli konsollar bulunur. Giriş nişinin sağ ve sol yanında ahşap kasalı dikdörtgen formlu ikişer adet pencere bulunur. Sarı renkte boyanmış olan yapının üçgen alınlıklı kırma çatısı alaturka kiremitle kaplıdır.	

KONUM:

CEPHE:

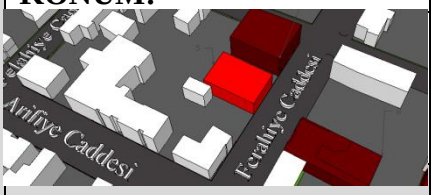
FOTOĞRAF:

35) KONUT

ENV. NO:	K 5
PAFTA:	39
ADA:	892
PARSEL:	4
ADRES:	Karaağaç Mah.
Ferahiye Cad.	
BİLGİ:	
Yapının Ferahiye Caddesi'ne bakan tek cephesi mevcuttur.	

KONUM:

PLAN:

[160]

FOTOĞRAF:

36) KONUT

ENV. NO:	K 6
PAFTA:	39
ADA:	881
PARSEL:	6
ADRES:	Karaağaç Mah.
Ferahiye Cad. No:60	
BİLGİ:	
Yapı tek katlıdır. Girişi Ferahiye Caddesi üzerinden yapılmaktadır. Giriş kapısı ahşap pencerelidir. Giriş kapısının her iki yanında dikdörtgen formlu, ahşap kasalı ve ahşap kepenkli pencereler bulunur. Beşik çatılı yapının çatı arası da kullanılmaktadır. Fransızlar tarafından yaptırıldığı öğrenilen evin odalarının tavanları kıtır sıva üzerine yapılmış çeşitli süsleme elemanları ve manzaralar ile bezenmiştir. Salon ve oturma odasında "Üç şerefeli Camii'ndeki" gaz lambalarının benzerleri bulunmaktadır. [199]	

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

37) KONUT

ENV. NO:	K 7
PAFTA:	39
ADA:	882
PARSEL:	13
ADRES:	Karaağaç Mah.
Arifiye Cad. No:57	

BİLGİ:

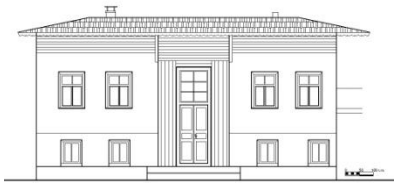
Girişi Arifiye Caddesi üzerinden olan yapı, Felahiye Caddesi ile kesişen köşe parsel üzerinde yer alır. Zeminden yükseltilmiş, bodrum üzerine tek katlıdır. Marsilya kiremitle kaplanmış beşik çatı ile örtülüdür. Giriş cephesinde kapı, ortada ve içeri çekilmiş bir niş içinde yer alır, çift kanatlı ve ahşaptır.

Alt kat pencereleri taş lentolu, ön kısmı sıva üstü badanalı, yan ve arka cepheleri, girişi ve saçak altları ahşap kaplamadır.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

38) KONUT

ENV. NO:	K 8
PAFTA:	39
ADA:	893
PARSEL:	11
ADRES:	Karaağaç Mah.
Ferahiye Cad. No:33	

BİLGİ:

Girişi Ferahiye Caddesi üzerinden olan yapı, zeminden yükseltilmiş, bodrum üzerine tek katlıdır. Kuzey-Güney doğrultusunda dikdörtgen bir plana sahiptir. Marsilya kiremitle kaplanmış beşik çatı ile örtülüdür. Giriş cephesinde kapı, ortada ve içeri çekilmiş bir niş içinde yer alır, çift kanatlı ve ahşaptır. Pencerelerinin üzerinde ahşap alınlıklar bulunmaktadır.

Ev ikiz kapılarının ortasından ikiye ayrılmıştır. Ancak kullanıcılarının farklılığı evin cephelerinden de algılanmaktadır. Sağ kanat eski ve bakımsızken sol kanat onarılmış fakat özgünlüğünü kaybetmiştir.

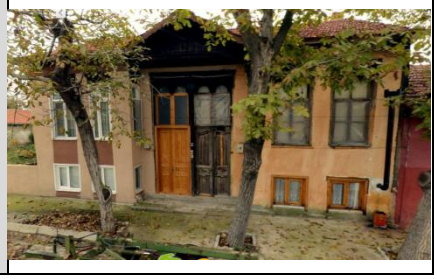
KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

39) KONUT (Selçuk Kayalar Evi)

ENV. NO:	K 9
PAFTA:	39
ADA:	893
PARSEL:	3
ADRES:	Karaağaç Mah.
Fevziye Cad. No:20	
BİLGİ:	

1820'lerde yapıldığı tahmin edilen binanın ilk sahiplerinin İtalyan sarraf bir aile olduğu söylenmektedir.[160] Yan bahçesi bulunan ev, sokak üzerinde yer alır. Ana yola bakan ön cephede yuvarlak kemerli derin bir giriş kapısı vardır. Bodrum, zemin ve çatı katından oluşan binanın ön cephedeki duvarı, ahşap konstrüksiyon ve kerpiç dolgu üzeri ahşap kaplamalıdır. Diğer üç duvar ise kagir tuğladır. Bodrum kat, ahşap konstrüksiyon ve kerpiç dolgudur. Dışı sıva üzeri badanadır. Zemin katın pencereleri ahşap panjurlu, bodrum pencereleri ise demir korunaklıdır. Yapı, marsilya tipi kiremitle kaplanmış beşik çatı ile örtülüdür.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

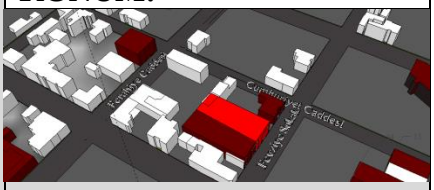

40) KONUT

ENV. NO:	K 10
PAFTA:	39
ADA:	893
PARSEL:	4-5
ADRES:	Karaağaç Mah.
Fevziye Cad. No:22	
BİLGİ:	

Ana yola bakan ön cephede dikdörtgen derin bir giriş nişi bulunur. Giriş kapısı bu niş içinde yer alır, ahşap çift kanatlıdır. Üzeri pencere aydınlıklıdır. Kapının sağ ve solunda dikdörtgen formlu, ahşap kasalı, işlemeli olarak taçlandırılmış birer pencere bulunur. Yapının cephesinde bodrum kata açılan bir kapı bulunur. Giriş nişi dışındaki tüm kapı ve pencereler PVC malzeme ile değiştirilmiş, özgünlüğünü kaybetmiştir. Yapı beşik çatı ile örtülüdür.

KONUM:

CEPHE:

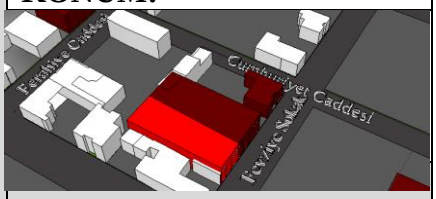
FOTOĞRAF:

41) KONUT

ENV. NO:	K 11
PAFTA:	39
ADA:	893
PARSEL:	6
ADRES:	Karaağaç Mah.
Fevziye Cad. No:24	
BİLGİ:	
Ana yola bakan ön cephede dikdörtgen derin bir giriş nişi bulunur. Giriş kapısı ahşap, çift kanatlıdır. Üzeri pencere aydınlıklıdır ve demir parmaklıklıdır. Giriş kapısının iki yanında ve niş içinde toplam dört adet pencere vardır. Ön cephede sağda ve solda ikişer, ahşap kasalı, ahşap kepenkli ve dikdörtgen formlu pencere bulunur. Yapının bodrum kat pencereleri kapatılmış ancak yerleri ve oranları korunmuştur. Konutun ahşap kırma çatısı marsilya kiremit kaplıdır.	

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

42) KONUT

ENV. NO:	K 12
PAFTA:	39
ADA:	866
PARSEL:	11
ADRES:	Karaağaç Mah.
Dilaver Bey Cad. No: 35	
BİLGİ:	
Yapı, İstiklal Caddesi ve Dilaverbey Caddesi köşesinde bulunmaktadır. Yapı yıkılmıştır ancak kuzey yönündeki komşu yapı bitişiğinde bulunan duvarı ve çatı izi algılanabilmektedir.	

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

43) KONUT

ENV. NO:	K 13
PAFTA:	39
ADA:	877
PARSEL:	6
ADRES:	Karaağaç Mah.
Dilaver Bey Cad. No: 26	
BİLGİ:	
Günümüzde yapı mevcut değildir.	

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

44) KONUT

ENV. NO:	K 14
PAFTA:	39
ADA:	877
PARSEL:	7
ADRES:	Karaağaç Mah.
Dilaver Bey Cad. N:28	
BİLGİ:	
Zeminden yükseltilmiş bodrum kat üzeri ahşap direk ve çatkı arası kerpiç duvarlı bir yapıdır. Kapı ve pencereleri ahşap lentolu, kapı üzeri pencere aydınlatmalı, yan pencereleri ahşap kepenkli, ön pencereler demir korunaklı, duvarlar ahşap kaplamalıdır.[199] Giriş cepheden içeriye çekilerek yapılmıştır. Bina kareye yakın dikdörtgen planlıdır. Bodrum kat pencereleri yarım pencere görünümünde ve ahşap lentoludur. Yapının kırma çatısı marsilya tipi kiremitle kaplıdır.	

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

45) KONUT

ENV. NO:	K 15
PAFTA:	39
ADA:	877
PARSEL:	8
ADRES:	Karaağaç Mah.
Dilaver Bey Cad. N:30	
BİLGİ:	
Zeminden yükseltilmiş bodrum kat üzeri tek katlı olan yapı, beşik çatı üzeri alaturka kiremit kaplıdır. Girişi Dilaverbey Caddesi üzerinden, yüzeyden içe çekilerek oluşturulmuş giriş nişi ile sağlanır. Duvarlar ahşap direk ve çatkı arası kerpiç dolgu üzeri çamur sıva ve badanalı, kapı ve pencereleri dikdörtgen şekilli ve çift kanatlı, pencere üstü ahşap kepenkli, kapı üstü aydınlatma pencereli bir konuttur.[199]	

KONUM:

CEPHE:

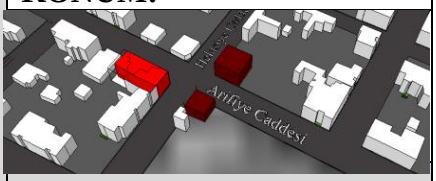
FOTOĞRAF:

46) KONUT

ENV. NO:	K 16
PAFTA:	39
ADA:	861
PARSEL:	2
ADRES:	Karaağaç Mah.
Halasiye Cad. No: 42	
BİLGİ:	
Konut, günümüzde mevcut değildir.	

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

47) KONUT

ENV. NO:	K 17
PAFTA:	39
ADA:	863
PARSEL:	10
ADRES:	Karaağaç Mah.
Arifiye Cad. No:12	

BİLGİ:

Bodrum üzeri zemin kat ve çatı katından oluşan tamamen ahşap kaplı bir yapıdır. Yapının tüm pencereleri dikdörtgen formlu ve ahşap kepenklidir. Bodrum kat pencereleri ise demir parmaklıklıdır. Yapının girişi sokak üzerinden içeri çekilmiştir. Kapı üzeri pencere aydınlıklıdır. Yapının beşik çatısı Marsilya kiremitle kaplıdır. Yapıya bitişik olarak dikdörtgen formlu, yine ahşap kaplama bir müştemilatı bulunmaktadır.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

48) KONUT

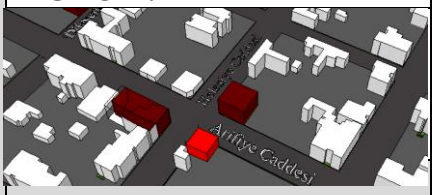
ENV. NO:	K 18
PAFTA:	39-41
ADA:	859
PARSEL:	1
ADRES:	Karaağaç Mah.
Arifiye Cad. No:17	

BİLGİ:

Arifiye Caddesi üzerinde girişi, Halasiye Caddesi'nden de bahçe girişi bulunan yapı, bodrum, zemin, birinci kat ve çatı arasından oluşmaktadır. Ahşap çatkı arası kerpiç dolgu kullanılarak yapılan konut tamamen ahşap kaplamadır. Giriş cephesi üzerinde iki adet cumbası bulunur. Bodrum kat pencereleri demir parmaklıklıdır.

Zemin katta ve bahçesinde birer işletme bulunmaktadır. Yapının onarıma ihtiyaç duyduğu söylenebilir.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

49) KONUT (Dr. Bahattin Öğütmen Konağı)

ENV. NO:	K 20
PAFTA:	40
ADA:	840
PARSEL:	1
ADRES:	Karaağaç Mah.
Ortaköy Cad. No:17	
BİLGİ:	

Karaağaç'ın en büyük ve görkemli yapılarından olan konut, geniş bir bahçe içinde yer almaktadır. Bodrum, zemin, birinci kat ve çatı katından oluşur. Kuzey cephesindeki ana giriş, dört taş basamakla yükseltilmiş ve demir korkuluklarla sınırlandırılmıştır. Bu giriş aynı şekilde birinci kata balkon olarak taşınmıştır. Doğu cephesinde bahçe girişi bulunur. Bahçe içinde iki küçük müştemilat yapısı vardır. Zemin katında bağımsız mutfağı, banyosu ve tuvaleti bulunur. Bina ahşap konstrüksiyonlu, kerpiç dolgu üzeri alçı sıvadır. Çatı alınlıkları ise ahşap kaplıdır.

KONUM:

CEPHE:

[199]

FOTOĞRAF:

50) KONUT

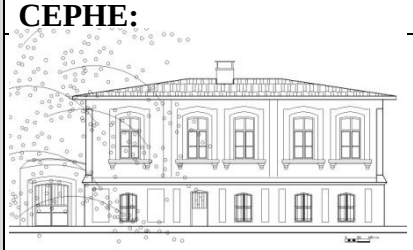
ENV. NO:	K 22
PAFTA:	40
ADA:	870
PARSEL:	2
ADRES:	Karaağaç Mah.
Ressam Hasan Rıza Cad. No:12	
BİLGİ:	

Mübadeleden sonra boş kalan bina, 1936-60 yılları arasında karakol olarak kullanılmıştır. [160] Ressam Hasan Rıza ve Selahiye Caddelerinin kesiştiği köşe parselde yer alır. Zemin ve bodrum katından oluşan yapı, yığma strüktürdedir. Ahşap konstrüksiyonlu, kırma çatısı vardır ve üzeri marsilya tipi kiremitle kaplıdır. Pencerelerin tümü geniş taş söveler yardımıyla sınırlandırılmıştır. Ayrıca kat silmeleri ve cephe bölücüleri de bu şekilde belirginleştirilmiştir. Bodrum katı pencereleri demir parmaklıklıdır. Yapı açık mavi ve turuncu renkler kullanılarak boyanmıştır.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

51) KONUT

ENV. NO:	K 23
PAFTA:	40
ADA:	844
PARSEL:	8
ADRES:	Karaağaç Mah.
Ressam Hasan Rıza Cad. No:12	
BİLGİ:	

Bodrum ve zemin kattan oluşmaktadır. Marsilya kiremit kaplı, kırma çatılıdır. Bodrum kat taş, zemin kat ahşap kaplamalıdır. Pencerelerin etrafında zeminde ince ve ahşap, bodrum katta ise kalın taş ince söveler yer alır. Pencerelerin doğramaları Pvc malzeme ile değiştirilmiş ve üzeri kepenkle örtülmüştür. Yapı oldukça sade görünüşlüdür.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

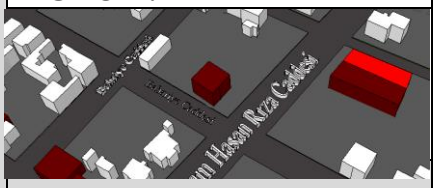

52) KONUT

ENV. NO:	K 24
PAFTA:	40
ADA:	845
PARSEL:	6
ADRES:	Karaağaç Mah.
Ressam Hasan Rıza Cad. No:21	
BİLGİ:	

Bodrum ve zemin kattan oluşan ikiz yapıdır. Simetrik bir yapıdır. Bodrum katı yığma olup, zemin ahşap konstrüksiyondur. Zemin kat ve alınlık kısımları tamamen ahşap kaplıdır. Yapının pencereleri dikdörtgen formlu, bodrum kat pencereleri demir koruganlı ve sabit, zemin kat pencereleri çift kanatlı, ahşap panjurludur. Yapı bahçe içinde yer almaktadır. Giriş cepheden içeri çekilerek oluşturulan bir sahanlıktan sağlanmaktadır. Giriş kapısına altı basamaklı taş merdivenle ulaşılır. Kapının üzerinde ahşap işlemeli geniş bir alınlık bulunmaktadır.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

53) KONUT

ENV. NO:	K 25
PAFTA:	40
ADA:	845
PARSEL:	5
ADRES:	Karaağaç Mah.
Ressam Hasan Rıza Cad. No:23	

BİLGİ:

Bodrum ve zemin kattan oluşan ikiz yapıdır. Simetrik bir yapıdır. Bodrum kat ve zemin kat sıvalıdır. Yapının girişi bahçe içinde yer alır. Bahçe kapısı demir korunaklıdır. Zemin kattan girilen yapının kapısı ahşap kasalı ve çift kanatlıdır, üzeri pencere aydınlıklıdır. Yapının pencereleri dikdörtgen formludur. Bodrum kat pencereleri demir korunaklı, zemin kat pencereleri ahşap panjurludur. Ancak günümüzde pencerelerin doğramaları Pvc malzeme ile değiştirilmiş ve üzeri kepenkle örtülmüştür. Giriş kapısının tam üzerine ahşap alınlık konumlandırılmıştır.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

54) KONUT (LALELİ KONAK)

ENV. NO:	K 26
PAFTA:	40
ADA:	869
PARSEL:	5
ADRES:	Karaağaç Mah.
Ressam Hasan Rıza Cad. No:20	

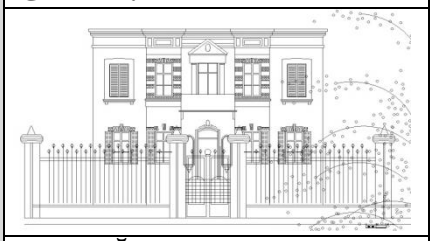
BİLGİ:

Kare plan gösteren yapı, bodrum üzeri zemin, üst ve çatı katından oluşmaktadır. Ön cephenin ortasında, 7 basamakla ulaşılan iki kanatlı kapının bulunduğu, giriş kısmı yer alır. Giriş kemerinin iki yanında yuvarlak kemerli nişleri vardır. Girişten, simetrik olarak ortadan ikiye bölen, iki bölümlü dar ve uzun bir koridora çıkılmaktadır.
Dikdörtgen ön cephe pencereleri, kırmızı tuğla ile dizilmiş ve üst bölümlerinde kilit taşı ile zenginleştirilmiştir.
Yapı günümüzde cafe-restaurant olarak kullanılmaktadır.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

55) KONUT

ENV. NO:	K 27
PAFTA:	40
ADA:	867
PARSEL:	29
ADRES:	Karaağaç Mah.
İstiklal Cad. No:10	

BİLGİ:

Geniş bir bahçe içinde İstiklal caddesine bakan bodrum üstü zemin kattan oluşan bir konuttur. Ana giriş kapısı yapının merkezinde yer almaktadır. Yapının giriş kapısı dikdörtgen formlu ve tepe pencerelidir. Giriş kapısının üzerine gelen konsolların taşıdığı ve dışarı taşmış küçük bir alınlık bulunmaktadır. Yapıyı çatı çevresinden çepeçevre saran bir silme yer alır. Bu silmenin altında ters çengel motifi bulunur.[199] Yapının pencereleri dikdörtgen formludur. Bodrum kat pencereleri demir korunaklı, sabit ve çevresi kalın taş sövelidir. Yapı üçgen alınlıklı beşik çatıya sahiptir.
Geçmişte rahibe dikiş okulu olarak kullanıldığından bahsedilmektedir.[173]

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

56) KONUT

ENV. NO:	K 28
PAFTA:	40
ADA:	856
PARSEL:	14
ADRES:	Karaağaç Mah.
İstiklal Cad. No: 6	

BİLGİ:

İstiklal Caddesi'nden çift kanatlı ahşap bir kapı ile girişi sağlanan yapı bodrum, zemin ve birinci kattan oluşmaktadır. Girişte çift kanatlı bir kapı ve iki yanında birer adet pencere bulunmaktadır. Giriş cephesi giriş nişinin bulunduğu ahşap kısım ve sıvasız tuğla örgülerin oluşturduğu iki parça olarak algılanır. Çatı alınlığı ahşap çıtalarla kapatılmıştır. Girişin sağında bulunan cephe sağırdır. Soldaki cephede ise alt ve üst kat birbirinin tekrarı olmak üzere ikişer adet pencere bulunur.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

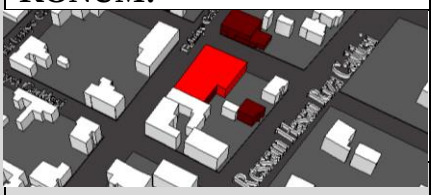
57) KONUT

ENV. NO:	K 29
PAFTA:	40
ADA:	857
PARSEL:	1
ADRES:	Karaağaç Mah.
İstiklal Cad. No: 3	

BİLGİ:

Yapıya Bahriye Caddesi üzerinden çift kanatlı ahşap bir kapıdan girilmektedir. Kapı, mahalledeki konutların çoğundaki gibi cepheden geriye çekilen niş içinde yer alır. Yapıya girdikten sonra merdivenle ulaşılan zemin kat ve bodrum kattan oluşmaktadır. Giriş kapısının üzerinde ve bodrum katta dahi büyük pencereler vardır. Girişin üzerinde üçgen bir alınlık bulunmaktadır. Yapının pencereleri dikdörtgen formlu ve çift kanatlıdır. Özgün hali ahşap olduğu düşünülen pencereler PVC ile değiştirilmiştir. Yüksek su basmanı turuncu, diğer kısımları pembe renkte boyanmıştır.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

58) KONUT (Yeni Yapı)

ENV. NO:	K 43
PAFTA:	39
ADA:	918
PARSEL:	12
ADRES:	Karaağaç Mah.
Suadiye Cad. No: 33	

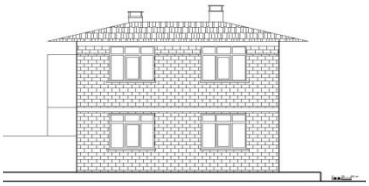
BİLGİ:

Yapıya, Mehmet Çavuş Sokak üzerinde bulunan bahçe kapısı kullanılarak ulaşılmaktadır. Yapının kuzey cephesinde zemin kat girişi ve üst kata bağlantı sağlayan bağımsız merdiven bulunmaktadır. Yapının yerine konumlandırıldığı özgün yapıdan hiçbir ize rastlanmamaktadır.

KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

59) KONUT

ENV. NO:	K 44
PAFTA:	89
ADA:	857
PARSEL:	3
ADRES:	Karaağaç Mah.
Ressam Hasan Rıza Cad. No:32	

BİLGİ:

Tek katlı bir yapıdır. Yapının girişi sokak üzerinden ahşap çift kanatlı bir kapı ile sağlanmaktadır. Yapının giriş cephesinde kapı için yüzeyin sol yanında geri çekilerek bir niş oluşturulmuştur. Giriş nişinin önünde cephe hizasında, kırma çatısının girişe saçak yapan kısmını taşıyan ahşap kolonlar bulunur. Bu kolonların arasında ise sınırlayıcı olarak demir korkuluklar vardır. Yapı pencereleri ahşap kasalı ve dikdörtgen formundadır. Yapı günümüzde kullanılmamaktadır. Sıvaları dökülen kısımlardan yapının ahşap konstrüksiyonu rahatça görülebilmektedir.

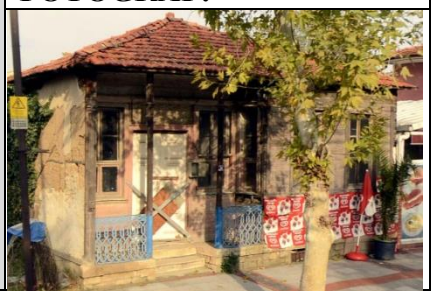
KONUM:

CEPHE:

FOTOĞRAF:

EK-2. "EDİRNE KÜLTÜR VARLIKLARINI KORUMA KURULU KARARI"

22.00.01

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
EDİRNE KÜLTÜR VARLIKLARINI
KORUMA BÖLGE KURULU
K A R A R

Toplantı Tarihi-No : 30.01.2014-87 **Toplantı Yeri**
Karar Tarihi ve No : 30.01.2014-1492 **EDİRNE**

Edirne İli, Merkez İlçesi, sit alanı dışında yer alan Karaağaç Mahallesinde kentsel sit alanı belirleme çalışmalarının yapılması istemine ilişkin Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünün 04.12.2012 gün ve 254447 sayılı yazısı, Kurulumuzun 04.04.2013 gün ve 937 sayılı kararı ve raportörün raporu okundu dosyası incelendi, yapılan görüşmeler sonunda;

Edirne İli, Merkez İlçesi, sit alanı dışında yer alan Karaağaç Mahallesinde kentsel sit alanı belirleme çalışmalarının yapılması istemine ilişkin, ekli paftada sınırları gösterilen alanın Kentsel Sit Alanı olarak tescil edilmesine, mevcut imar planının geçiş dönemi yapılanma koşulları olarak belirlenmesine, İlgili İdaresince Koruma Amaçlı İmar Planının yapılmasına, Koruma Amaçlı İmar Planı yapılıncaya kadar Karaağaç kentsel sit alanı içerisinde yapılacak her türlü inşai ve fiziki müdahale öncesi Kurulumuzun izni alınması gerektiğine karar verildi.

ASLI GİBİDİR

EK-3. "ANKET"

BU ANKET, EDİRNE - KARAAĞAÇ MAHALLESİ ve YAKIN ÇEVRESİNİN, KİMLİK VERİLERİNİ TESPİT ETMEK, BÖLGENİN MİMARİ ve KENTSEL YAŞAM KALİTESİ AÇISINDAN YETERLİLİĞİNİ ve BU BÖLGEDE UYGULANABİLECEK OLASI BİR KENTSEL DÖNÜŞÜM PROJESİ HAKKINDA KULLANICILARIN EĞİLİMLERİNİ ÖLÇMEK AMACIYLA YAPILMAKTADIR. YARDIMLARINIZ İÇİN TEŞEKKÜR EDERİZ.

Kişisel Bilgiler						
	1	Cinsiyetiniz:	Kadın	Erkek		
	2	Yaşınız:	18-25	26-35	36-45	46-55	56 ve üzeri
	3	Eğitim Durumunuz:	Okuma-Yazma Bilmiyor	Okur-Yazar	İlköğretim	Lise	Lisans ve L.Üstü
	4	Aylık Ortalama Geliriniz:	Gelirim Yok	1- 1000	1001-2000	2001-3000	3001 ve üzeri
	5	Kaç yıldır Edirne'de yaşıyor sunuz?	1 yıldan az	1-5 yıl	6-10 yıl	11-20 yıl	21 yıl ve üzeri
	6	Bölgede bulunma biçiminiz:	Kullanan - Turist	Çalışan - Öğrenci	Yaşayan-Mahalle Sakini		

Bölgenin Kimliğine Yönelik Sorular							
	7	Sizce, Edirne'yi sıralanan özelliklerden hangileri tanımlamaktadır? (Seçenekleri numaralandırarak sıralayınız.)	Turizm Kenti	Sınır Kenti	Sanayi Kenti	Tarım Kenti	Emekli Kenti
			Memur Kenti	Öğrenci Kenti	Osmanlı Kenti	DİĞER:	
	8	Edirne'ye gelen bir misafirinizi gezdirirken uğradığınız durakları sıralayınız. (Seçenekleri numaralandırarak sıralayınız.)	Karaağaç Yerleşim Bölgesi	Sınır Kapıları (Kapıkule-Pazarkule)	Beyazıt Külliyesi (Sağlık Müzesi)	Saraçlar Cad. ve Alipaşa Çarşısı	Tarihi Merkez (Selimiye-Üç Şerefeli- Eski Cami arasında kalan alan)
			Şükrüpaşa Anıtı	Meriç ve Tunca Nehirleri Kenarı	Kent Ormanı (Söğütlük)	DİĞER:	
	9	Sizce Karaağacın sembolleri nelerdir? (Seçenekleri numaralandırarak sıralayınız.)	Pazarkule Sınır Kapısı	Yerel Tarım Ürünleri	Meriç ve Tunca Nehirleri	Meriç ve Tunca Köprüleri	Evleri ve Sokak Dokusu
			Kafeleri	Lozan Anıtı	Gar Binası	DİĞER:	
			Karakol Binası	Soğuk Hava Deposu	Kent Ormanı(Söğütlük)		

Bölgenin Mimari ve Kentsel Yaşam Kalitesine Yönelik Sorular							
	10	Karaağaç Mahallesi'nde sizce yetersiz sayıda olan donatılar nelerdir? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz.)	Kültürel Tesisler	Eğitim Tesisleri	Dini Tesisler	Sağlık Tesisleri	Güvenlik Br.
			Alışveriş Birimleri	Eğlence Birimleri	İş Yerleri	Yeşil Alanlar	Spor Alanları
			Çocuk Oyun Alanları	Yaya Yolları ve Kaldırımlar	Taşıt Yolu-Trafik İşaretleri	Açık-Kapalı Otoparklar	Pazar Yeri
			DİĞER:				
	11	Karaağaç Mahallesi'nde sizce yetersiz sayıda olan kent mobilyaları nelerdir? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz.)	Bank ve Oturma Elemanları	Çöp Kutuları	Aydınlatma Elm.	Durak Elm.	Gölgelikler
			Reklam Panoları	Sokak Tabelaları	Süs Havuzları	Çiçeklikler	Bitkilendirme
			Bisiklet Parkı	Sınırlayıcılar	DİĞER:		
	12	Karaağaç Mahallesi'nde iyi tasarlanmamış kent mobilyaları nelerdir? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz.)	Bank ve Oturma Elemanları	Çöp Kutuları	Aydınlatma Elm.	Durak Elm.	Gölgelikler
			Reklam Panoları	Sokak Tabelaları	Süs Havuzları	Çiçeklikler	Bitkilendirme
			Bisiklet Parkı	Sınırlayıcılar	DİĞER:		

Bölgede Uygulanabilecek Bir Dönüşüm Projesinden Beklentiler ve Katılım Durumuna Yönelik Sorular							
	13	Sizce Karaağacın dönüşüm projesinde öncelikli olarak nelere önem verilmelidir? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz.)	Turizm potansiyeli gelişmeli				
			Tarımsal yapı güçlenmeli				
			Tarihi kimlik ön plana çıkarılmalı				
			Üniversiteye yönelik faaliyetler gelişmeli				
			Ticari faaliyetler artmalı				
			Doğal güzellikleri korunmalı				
			Konut dokusu ve mahalle hayatı korunmalı				
			Alışveriş imkanları artmalı				
			Sınır kapısı ve kapıya bağlanan ulaşım yolları iyileştirilmeli				
			DİĞER:				
			KESİNLİKLE KATILMIYORUM	KATILMIYORUM	KARARSIZIM	KATILIYORUM	KESİNLİKLE KATILIYORUM
	14	Karaağaç Bölgesi'nin yeniden düzenlenmesi ve iyileştirilmesi gerekmektedir.					
	15	Karaağaç Bölgesi'nin iyileştirilmesi için bir proje hazırlanmak istenirse, bu konuda yapılabilecek ön görüşmelere, anketlere, toplantılara katılmak isterim.					
	16	Karaağaç Bölgesi'nin iyileştirilmesi için bölgede yaşayanlarla bir dernek oluşturmayı ve bu dernekte gönüllü olarak çalışmayı isterim.					
	17	Karaağaç Bölgesi'nin iyileştirilmesi için yapılabilecek bir uygulama sonucunda bölgedeki fiziksel sorunlar (altyapı yetersizliği, ulaşım sorunu, binaların bakımsızlığı ve kullanılmaması, çevre kirliliği gibi) çözülecektir.					
	18	Karaağaç Bölgesi'nin iyileştirilmesi için yapılabilecek bir uygulama sonucunda bölge, sosyal açıdan (eğitim, sağlık, kültür, spor ve park alanları gibi) daha yeterli hale gelecektir.					
	19	Bu uygulama sonucunda bölgede yaşayan, çalışan veya bölgeyi kullanan insanlar değişecektir.					
	20	Bu uygulama sonucunda bölge değer kazanacaktır.					
	21	Bu uygulama sonucunda bölgede yaşayanlar ve Edirne'liler için yeni iş olanakları doğacaktır.					
	22	Bu uygulama sonucunda bölge daha canlı ve hareketli bir yer haline gelecektir.					

Mahalle Sakinlerinin Tercih ve Memnuniyetlerini Ölçmeye Yönelik Sorular

23	**Hanenizde (siz dahil) kaç kişi yaşamaktadır?**	1	2	3	4	5 ve daha fazla
24	**Mesleğiniz nedir?**	Çiftçi	Memur	İşçi	Serbest Meslek	Çalışmıyor
25	**Karaağaç Mahallesi'nde yaşamanızın nedeni nedir?** (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz.)	Ailem ve akrabalarımın burada yaşaması				
		Ulaşımın kolaylığı				
		İşyerime yakın olması				
		Kira ve satış bedelinin uygun olması				
		Doğal güzellikleri				
		DİĞER:				
26	**Karaağaç Mahallesi'nde bir mahalle sakini olarak memnun olmadıklarınızı işaretleyiniz.** (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz.)	Konutumdan		Çevresinden		Komşularımdan
		Bölge Halkından		Esnaftan		Öğrencilerden
		Ziyaretçilerden		DİĞER:		
27	**Konutunuzun yanda sıralanan özellikleri içinde memnun olmadıklarınızı işaretleyiniz.** (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz.)	Isıtma Tesisatı		Su Tesisatı		Elektrik Tesisatı
		Telefon Tes.		İnternet Bağl.		Kablolu Tv.
		Isı Yalıtımı		Su Yalıtımı		Ses Yalıtımı
		Konut Büyüklüğü		Taşıyıcı Sistemi		Malzemesi
		Görüntüsü		Bahçesi		Otopark Alanı
		Doğal Aydınlatma		Güvenlik		**DİĞER:**

KAYNAKLAR

[1] Ö. M. Uçar, ***Sınır Kavramına Mekansal Bir Yaklaşım: Ankara Bahçelievler Yerleşiminde Sınırlara Bağlı Bir Analiz***, İ.T.Ü. Fen Bil. Ens., Doktora tezi, İstanbul, 2005.

[2] İ. E. Dirik, ***Arakesitler Üzerinden Sınır ve Arayüz Kavramlarının Kentsel ve Mimari Öğelerlerle İrdelenmesi***, İ.T.Ü. Fen Bil. Ens.,Y.L.Tezi, İstanbul, 2009.

[3] R. E. Erdoğu, ***Karaağaç Monografisi***, İstanbul Üni. Sos. Bil. Ens.,Y.L. Tezi, İstanbul, 1996.

[4] http://www.tdk.gov.tr/index.php., *erişim tarihi: 10.12.2012.*

[5] D. İncedayı, ***Kentsel Dönüşüm Kavramı Üzerine***,Mimarist Dergisi, TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi, yıl:4, sayı:12, s.60-61, İstanbul, 2004.

[6] P. Kovancı, ***Urban Regeneration Issues and Policies as Complementary and Multi-Aspect Planning Tools***, The Middle East Technical University, MS. Thesis (unpublished), 275 p., Ankara, 1996.

[7] R. Keleş, ***Kentsel Dönüşümün Tüzel Altyapısı***, Mimarist Dergisi,TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Subesi, yıl:4, sayı:12, s.73-75, İstanbul, 2004.

[8] S. Üskent, ***Dönüşümün Kentlere Yeni Bir Gelecek Yaratmadaki Gücü: Cardiff Körfezi Örneği***, Kentsel Dönüşüm Sempozyumu, Y.T.Ü. Basım-Yayın Merkezi,s.425, İstanbul, 2003.

[9] P. Roberts, ***The Evolution, Definition and Purpose of Urban Regeneration***, Urban regeneration a handbook, SAGE Publications, s.86-104, London, 2000.

[10] A. F. Göksu, ***Kentsel Dönüşüm Süreci ve Proje Ortaklıkları***, Planlama Dergisi, TMMOB Şehir Plancıları Odası, sayı:3, s.58-64, İstanbul, 2003.

[11] Z. Görgülü, ***Planlamada Bir Araç: Kentsel Dönüşüm***, Mimarlık Dergisi, TMMOB Mimarlar Odası, s.26-27, İstanbul, 2005.

[12] I. Turok, ***Urban Regeneration: What Can Be Done and What Should Be Avoided?,*** Uluslararası Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Sempozyumu, İstanbul Büyüksehir Belediyesi, İstanbul, 2004.

[13] E. K. İnce, ***Kentsel Dönüşümde Yeni Politika, Yasa ve Eğilimlerin Değerlendirilmesi "Kuzey Ankara Girişi (Protokol Yolu) Kentsel Dönüşüm Projesi"***, Gazi Üni. Fen Bil. Ens., Y.L.Tezi., Ankara, 2006.

[14] Z. Görgülü, İ. Dinçer, Z. Enlil, E. Örnek, E. Kurtarır ve E. Altınok, ***Mahalle Ölçeğinde Kentsel Dönüşüm Modeli Küçükbakkalköy Örneği***, 25 Temmuz 2007, www.mmr.yildiz.edu.tr/Yeni4/PAGE/YAYIN/YTU_KBK_RAPOR.pdf.,*erişim tarihi:12.10.2010.*

[15] T. Ergenekon, ***Urban Regeneration and Urban Design***, Uluslararası 14. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, M.S.G.S.Ü. Yayınları, s. 192- 204 İstanbul, 2003.

[16] S. G. Bilsel, E. Polat, N. Yılmaz, ***Değişim-Dönüşüm Sürecinde "Kimlik Arayışları" ve "Kentsel Yenileşme" Kavramı***, Kentsel Dönüşüm Sempozyumu, Y.T.Ü. Basım-Yayın Merkezi, s. 53-64. İstanbul, 2003.

[17] İ. Tekeli, ***Kentleri Dönüşüm Mekanı Olarak Düşünmek***, Kentsel Dönüşüm Sempozyumu Y.T.Ü. Basım-Yayın Merkezi, s. 2-7. İstanbul, 2003.

[18] E. Aysu, Eski ***Kent Mekanlarını Düzenleme İlkeleri***,Y.T.Ü.Fen Bil.Ens.,Doktora Tezi, s. 31-43, İstanbul, 1977.

[19] M. Özyaba, S. Aydemir, S.E. Aydemir, N.Ökten, A.M. Öksüz, C. Sancar, ***Koruma ve Planlama Teknikleri,*** Kentsel Alanların Planlanması ve Tasarımı, İber Matbaacılık, s.503-553, Trabzon, 2004.

[20] B. Baransü, ***Şehir Yenileme***, Reyo Basımevi, s.185, İstanbul, 1989.

[21] E. Tümertekin, N. Özgüç, ***Ekonomik Coğrafya Küreselleşme ve Kalkınma***, Çantay Kitabevi, s.759, İstanbul, 1997.

[22] D. Özdemir, ***Yeniden Canlandırma Projelerinde Kültür, Turizm ve Emlak Piyasaları Üzerine Kurulu Stratejilerin Basarı(sızlık) Koşullarının İncelenmesi***, Kentsel Dönüşüm Sempozyumu, s. 384-397, Y.T.Ü. Basım-Yayın Merkezi, İstanbul, 2003.

[23] S. Özbilen, ***Globalizm Hegemonyası ve Global Demokrasi***, Finans Dünyası Dergisi,sayı:161, 2003.

[24] S. Polat, ***Mimarlık ve Kentsel Yaşam Kalitesinin Sağlanmasında Dönüşüm Projelerinin Rolü: Bursa – Santral Garaj Bölgesi Örneği***, Uludağ Üni. Fen Bil. Ens., Y.L.Tezi, Bursa, 2005.

[25] R. A. Aslanoğlu, ***Kent, Kimlik ve Küreselleşme***, Kitap Ofset, s.254, Bursa, 2000.

[26] Ö. Ozankaya, ***Toplumbilim***, Cem Yayınevi, s.552, İstanbul, 1994.

[27] H. Yırtıcı, ***Tüketimin Mekansal Örgütlenmesinin İdeolojisi***, Mimarlık ve Tüketim, Çağdaş Mimarlık Sorunları Dizisi, Boyut Matbaacılık A.Ş., s. 9-14, İstanbul, 2002.

[28] S. Kayasu, S.S.Yaşar, ***Kentsel Dönüşüm Üzerine Bir Değerlendirme: Kavramlar, Gözlemler***, Kentsel Dönüşüm Sempozyumu, Y.T.Ü. Basım-Yayın Merkezi, s.20-28, İstanbul, 2003.

[29] P. Roberts ve H. Sykes, ***Urban Regeneration a Handbook***, SAGE Publications, London, 2000.

[30] P. L. Knox, ***Urbanization: An Introduction to Urban Geography***, Prentice Hall, New Jersey, 1994.

[31] A., Ataöv, S., Osmay, ***Türkiye'de Kentsel Dönüşüme Yöntemsel Bir Yaklaşım***,METU, JFA, s. 57-82, Ankara, 2007.

[32] O. Ekinci, ***Kentsel Dönüşümün Akla Getirdikleri***, Mimarlık Dergisi, 322,İstanbul, 2005, URL:http://old.mo.org.tr/mimarlikdergisi/index.efm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=35&RecID=571, *erişim tarihi: 10.10.2014*.

[33] P. P. Özden, ***Belediyelerin Sosyal Programları ve Kentsel Yenileme,*** Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar, s. 215, Nobel Yayın, Ankara, 2007.

[34] M. Balamir, ***Türkiye'de Kentsel İyileştirme ve Dönüşüme İlişkin Güncel Öneri ve Modeller***, Mimarlık Dergisi, 322, TMMOB Mimarlar Odası, s.28-35, İstanbul, 2005.

[35] Ö. B., Özdemir, ***Türkiye'de Mevcut Yapılasmıs Alanlarda ve Yapı stokunda Yeniden Yatırım ve Yasal Çerçevede Gereken Değişiklikler***, Şehircilikte Reform Kolokyum Kitabı. TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını, Kardelen Ofset, s. 181-189, Ankara, 2004.

[36] N. E., Ülger, ***Türkiye'de Arsa Düzenlemeleri ve Kentsel Dönüşüm***, Nobel Yayın Dağıtım, s:188-195, Ankara, 2010.

[37] F. N. Genç, ***Türkiye'de Kentsel Dönüşüm: Mevzuat ve Uygulamaların Genel Görünümü,*** Yönetim ve Ekonomi, Aydın, 2008 http://www2.bayar.edu.tr/yonetimekonomi/dergi/pdf/C15S12008/115İ130.pdf, *erişim tarihi: 11.10.2014.*

[38] E. Yılmaz, ***Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Süreç ve Aktörler: Sulukule Örneği***, M.S.G.S.Ü. Fen.Bil. Ens., Y.L.Tezi, İstanbul, 2009.

[39] A. C. Makas, ***Kentsel Dönüşüm Yasası ve Finansman Boyutu***, İktisadî Araştırmalar Vakfı, Yayın No: 213, İstanbul, 2012.

[40] ***Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun Tasarısı Üzerine İMO Görüşü***, TMH – 471, s.13, İstanbul, 2012.

[41] ***TMMOB Şehir Plancıları Odası "Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun Tasarısı Değerlendirme Raporu***

[42] S. Demirkol, Z. B. Baş, ***Kentsel Dönüşümün 6306 Sayılı Yasa Kapsamında Hak ve Özgürlükler Açısından Ele Alınması***, TBB Dergisi, s:108, Ankara, 2013.

[43] Z., Görgülü, ***Kentsel Dönüşüm ve Ülkemiz,*** TMMOB İzmir Kent Sempozyumu, http://www.tmmobizmir.org/wp-content/uploads/2014/05/200872.pdf, *erişim tarihi: 10.12.2014.*

[44] P.P.Özden, ***Yasal ve Yönetsel Çerçevesiyle Şehir Yenileme Planlaması ve Uygulaması: Türkiye Örneği***, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul, 2002.

[45] P.P. Özden, ***Kentsel Yenileme***, İmge Kitabevi, s. 160-180, Ankara, 2008.

[46] E. Yılmaz, ***Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Süreç ve Aktörler: Sulukule Örneği***, M.S.G.S.Ü. Fen.Bil. Ens., Y.L.Tezi, İstanbul, 2009.

[47] G.N. Kocamemi, ***Kentsel Dönüşüm Süreci Kazlıçeşme Örneği,*** M.S.G.S.Ü. Fen.Bil. Ens., Y.L.Tezi, İstanbul, 2006.

[48] S. Z. Sadrı, ***Kentsel Dönüşüm ve Kent Hakkı: Fener- Balat Rehabilitasyon Programı ve Santral İstanbul Projesi Örnekleri***, Y.T.Ü. Fen Bil. Ens., Doktora Tezi, İstanbul, 2008.

[49] R. Keleş, ***Kentbilim Terimleri Sözlüğü***, İmge Kitabevi Yayınları, s.224, Ankara, 1998.

[50] S., Tiesdell, T., Oc, T., Heath, ***Revitalizing Historic Urban Quarters,*** Architectural Press, Great Britain, 1996.

[51] N. Smith, ***Yeni Küresellik, Yeni Şehircilik: Küresel Kentsel Strateji Olarak Soylulaştırma***, İ.Urkun-Bowe ve İ.Gündoğdu (Çev.), Planlama Dergisi, TMMOB Şehir Plancıları Odası, sayı:36, s.13-27, İstanbul, 2006.

[52] P.L. Clay, ***Neighbourhood Renewal***, Lexington Books, Toronto, 1979.

[53] M. Çubuk, ***Şehircilik Ders Notları (yayınlanmamış),*** M.S.G.S.Ü., s.26-32, İstanbul, 1992.

[54] S. Polat, ***Kentsel Dönüşüm: Tanımlar, Nedenler, Uygulamalar,*** http://www.dijimecmua.com/index.php, *erişim tarihi: 10.11.2012.*

[55] K., Anderson, ***Sites of Difference: Beyond a Cultural Politics of Race Polarity***, Cities of Difference, The Guilford Press, Londra, 1998.

[56] G. Evans, ***Measure for Measure: Evaluating the Evidence of Culture's Contribution to Regeneration***, Urban Studies, Sage Publications, s: 959-983, London, 2005.

[57] C. Couch, C. Fraser, ***Introduction: The European Context and Theoretical Framework***, 1-16, Urban Regeneration in Europe, Blackwell, Oxford, 2003.

[58] Z. M. Akkar, ***Kentsel Dönüşüm Üzerine Batı'daki Kavramlar, Tanımlar, Süreçler ve Türkiye***, Planlama Dergisi, TMMOB Şehir Plancıları Odası, sayı:36, s.29-37, İstanbul, 2006.

[59] D. Bezmez, ***The Politics of Urban Regeneration: The Case of the Fener and Balat Initiative***, New Perspectives on Turkey, s:65, 2007.

[60] İ.Ö. Sönmez, ***Kentsel Dönüşüm Süreçlerinde Aktörler-Beklentiler-Riskler***, Kentsel Dönüşüm: Bir Olanak mı, Olanaksızlaştırma mı? Ege Mimarlık Dergisi. TMMOB Mimarlar Odası İzmir Şubesi, sayı:1/53, s. 16-21, İzmir, 2005.

[61] E. Gürler, ***1980 Sonrası Kentsel Dönüşüm Sürecinde Küresel Perspektiften İstanbul Örneği: Kent İçi Tarihi Alanların Yeniden Üretim Modelleri***, 8 Kasım Dünya Şehircilik Günü Kollokyumu: Değişen - Dönüşen Kent ve Bölge, O.D.T.Ü., Ankara, 2002.

[62] N. Bayazıt, ***Tasarlanan Teoriler ve Metotları: Planlamaya ve Tasarlamaya Katılma***, İ.T.Ü. Matbaası, İstanbul, 1982.

[63] A. Karaman, "***Dönüşüm Projelerinde Kentsel Tasarımın Rolü***" Uluslar Arası 14. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, Kentsel Yenileşme ve Kentsel Tasarım(Urban Regeneration and Urban Design), MSU, Fındıklı, İstanbul, 2003.

[64] H.B. Prohansky, K.F. Abbe, R. Kaminof, ***Place Identity, Physical World Socialization of the Self***, Journal of Environmental Psychology, 1983.

[65] A.V. Sağsöz, T. Zorlu, ***Kent Kimliği-Kimliksizliği ve Tasarımcının Rolü-Trabzon Kentinde Bir Araştırma***, Yapı – Yaşam Kongresi, Mimarlar Odası Bursa Şubesi, Bursa, 1996.

[66] K. Lynch, ***The Image of The City***, The M.I.T. Press, s.49-78, 1974,

[67] Ş. Çöl, ***Kentlerimizde Kimlik Sorunu ve Günümüz Kentlerinin Kimlik Derecesini Ölçmek İçin bir Yöntem Denemesi***, M.S.G.S.Ü. Fen Bil. Ens. Doktora Tezi, İstanbul, 1998.

[68] H. Karabey, ***Kimliksizleştirilen İstanbul***, Arredamento Dekorasyon, sayı:17, s:123, İstanbul, 1990

[69] H. Lefebvre, ***The Production of Space***, Blackwell Publications, Oxford, 1996.

[70] G. Örer, ***İstanbul'un Kentsel Kimliği ve Değişimi***, İ.T.Ü, Yüksek Lisans Tezi, s:33-57, İstanbul, 1993.

[71] B. Aktaş, ***İnsan ve Toplumun Biçim Oluşturma Modeli Üzerine Bir Araştırma***, İ.T.Ü. Y.L. Tezi, s.55, İstanbul, 1990.

[72] O. Bayrakçı, ***Kent Mobilyaları Tasarımında Kimlik Sorunu ve Kent Kimliği İçindeki Yeri***, Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, s. 75-76. M.S.G.S.Ü. Yayınları, İstanbul, 1992.

[73] B. Erkmen, ***Şehir Kimliği ve Şehir Mobilyası Üzerine***, Arredamento Dekorasyon, Sayı:17, s:88-127, İstanbul, 1990.

[74] R. Mc C. Adams vd., ***The Fittness of Man's Environment***, Smithsonion Institution Press, s.81-82, Washington, 1967.

[75] K. Fersan, ***Tek Derste Uygulamalı Şehir Kimliği***, Arredamento Dekorasyon,sayı:17 s.128, İstanbul, 1990.

[76] M. Ocakçı, ***Kimlik Elemanlarının Şehirsel Tasarıma Yönlendirici Etkisi***, Kentsel-Tasarıma Ekolojik Yaklaşım, 5. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, M.S.G.S.Ü., s: 239-245, İstanbul, 1994.

[77] H. Nadaroğlu, ***Mahalli İdareler***, İ.İ.T.İ.A. Ekonomi Fakültesi Yayınları, s: 146, Kırklareli, 1982.

[78] D.T. Herbert vd., ***Social Areas in Cities***, John Willey and Sons, s:160, London ,1976.

[79] M. Feldstein vd., ***Urban Open Spaces***, Academy Edition, s.59, London, 1981.

[80] E. Korkmaz, ***Kentsel Kamusal Mekanda Değer Yaratma Yaklaşımında Katılımcı Bir Model Önerisi***, M.S.G.S.Ü., Fen Bil. Ens., Doktora Tezi, s:78, 2007.

[81] İ. Tekeli, ***Bir Kentin Kimliği Üzerine Düşünceler***, Antalya Kent Merkezi İçinde Kalekapısı ve Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması Notları, Antalya, 1990.

[82] A.Aksoy, K. Robins, ***İstanbul'da Dinleme Zamanı, "Küreselleşme ve İstanbul"***, İstanbul Dergisi, sayı:7, 1993.

[83] S. Percy, ***New Agendas, Urban Regeneration in Europe***, Blackwell Publishing, Oxford, 2003.

[84] European Commision, ***European Spatial Development Perpectives***, Perspective: Towards Balanced and Sustainable Development of the Territory of the EU, 1999, http://ec.europa.eu/index_en.htm, *erişim tarihi: 05.03.2010.*

[85] F. Eke, Ü. Özcan, ***Tarihi Dokunun Korunması ve Uluslararası Deneyimler***, Mimarlık Dergisi, Sayı: 2, s. 34-35, İstanbul, 1988.

[86] S. Köksal, ***Küresel Düzlemde Yeni Eğilimler***, "Küreselleşme ve İstanbul", İstanbul Dergisi, sayı:7, İstanbul, 1993.

[87] http://tr.wikipedia.org/, *erişim tarihi: 07.09.2012*.

[88] S.Kayasu, S.S.Yaşar, ***Kentsel Dönüşüm Üzerine Bir Değerlendirme: Kavramlar, Gözlemler,*** Kentsel Dönüşüm Sempozyumu, s. 20-28, Y.T.Ü Basım-Yayın Merkezi, s.425, İstanbul, 2003.

[89] M. S. Demirsoy, ***Kentsel Dönüşüm Projelerinin Kent Kimliği Üzerindeki Etkisi (Lübnan-Beyrut-Solidere Kentsel Dönüşüm Projesi Örnek Alan İncelemesi)***, M.S.G.S.Ü., Fen Bil. Ens., Y. L. Tezi, İstanbul, 2006.

[90] İ. Alp, Kentsel ***Dönüşüm-Kentsel Mekanın Yeniden Üretilmesi Sürecinde Yönetişim ve Uygulama Araçları***, M.S.G.S.Ü., Fen Bil. Ens., Y. L. Tezi, İstanbul, 2005.

[91] O. Gündüz, T. Taner, ***Küreselleşme Sürecinde Türk Kentlerinin Kimlik Sorunları ve İzmir Örneği***, 1.Uluslararası Kentsel Tasarım Buluşması, M.S.G.S.Ü. s.553, İstanbul, 2001

[92] Tim MALY, ***Life on the Edge: 7 of the World's Most Fascinating Border Towns***, http://www.theatlantic.com/international/archive, 23.09.2011, *erişim tarihi: 04.09.2013*

[93] M.Z. Pakalın, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I-II-III, MEB Yayınları, Ankara, 1993.

[94] BSTS / Felsefe Terimleri Sözlüğü, 1975

[95] H. Donnan, T.M. Wilson, ***Sınırlar Kimlik, Ulus ve Devletin Uçları***, Ütopya Yayınevi, Ankara, 2002

[96] C. Korkut, ***Siyasi Coğrafya Açısından Devlet Sınırları ve Türkiye'nin Sınırları***,Karınca Matbaacılık ve Ticaret Koll. Şti., s.9-19, İzmir, 1970.

[97] K. Günel, ***Coğrafyanın Siyasal Gücü***. Çantay Kitabevi, s.79-93, İstanbul, 2002:

[98] O. Gümüşçü, ***Siyasi Coğrafya Açısından Sınırlar ve Tarihi Süreç İçinde Türkiye'de Sınır Kavramı***, Bilig, Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi, Ahmet Yesevi Üni., Ankara, 2010

[99] B. Colomnia, ***Privacy and Publicity, Modern Architecture as Mass Media***, MIT Press, London, 1998

[100] C. Norberg-Schulz, ***Existance, Space and Architecture***, Praeger, New York, 1971.

[101] D. Kuban, ***Mimarlık Kavramları***, Çevre Yayınları, İstanbul, 1984.

[102] M. Stein, ***Osmanlı Kaleleri ve Avrupa'da Hudut Boyları***. Çev. G. Ç. Güven, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2007.

[103] İ. Gökçe, ***Bir Yolculuk Hikayesi ve Trieste***, http://www.logilife.com.tr/Dergi/Sayi10/trieste.asp, *erişim tarihi:05.04.2012*

[104] S. Derbent, ***Adriyatik Kıyısında Masal Gibi Bir Şehir Trieste***", Vatan Gazetesi, 09.12.2012, http://pazarvatan.gazetevatan.com/haberdetay.asp?hid=19555, *erişim tarihi: 10.10.2013*

[105] http://www.zeyport.com.tr/pages/arkas_news/ekim_2002/haber4.html, *erişim tarihi: 05.04,2012*

[106] http://www.patres.net/eng/news-events/trieste-joins-the-covenant-of-mayors-the-city-shares-and-compares-experiences-and-plans-for-sustainability.aspx, *erişim tarihi: 05.04.2012*

[107] http://urbact.eu/fileadmin/Projects/CTUR/documents_media/CTUR_citynews/Cturcitynews3_Trieste.pdf, *erişim tarihi: 02.02.2013*

[108] http://www.rwth-aachen.de/cms/root/Die_RWTH/Profil/~enw/Daten_Fakten/, Aachen Üniversitesi Resmi İnternet Sayfası, *erişim tarihi: 14.06.2013*

[109] http://www.aachen.de/DE/tourismus_stadtinfo/10_rund_um_aachen/20_aachen_historie/index.html, *erişim tarihi: 14.06.2013*

[110] http://whc.unesco.org, *erişim tarihi: 14.06.2013*

[111] L. Gençalp, ***İlk Dünya Mirasları***, Sabah Gazetesi, 05.08.2010

[112] P. Toreini, ***Aachen and Three-Country Point***, https://www.daad.de/ , *erişim tarihi:10.03.2014*

[113] S. Duindam, L.Waddington, ***Cross-Border Cooperation in the Rhine-Meuse Region: Aachen (D) and Heerlen (NLs)***", Springerlink.com, *erişim tarihi: 03.03.2014*

[114] C. Reicher, ***Almanya'da Kentsel Planlama: Şehri ve Çevresini Yeniden Dönüştürmek***, Çev., H. Sinemillioğlu, Planlama Dergisi, TMMOB Şehir Plancıları Odası, sayı:3, İstanbul, 2005.

[115] H. Coşkun, http://urbact.eu/fileadmin/Projects/FIN-URB-ACT/Havva_Coskun_FIN-URB-ACT_2010_1.Tag.pdf, *erişim tarihi: 03.03.2014*

[116] F. Şen, ***Çevre ve Uyum***, bizimaachen Dergisi, Aachen, 2013

[117] http://www.werkstatt-stadt.de/en/projects, *erişim tarihi: 03.03.2014*

[118] http://eu-gugle.eu/pilot-cities/, *erişim tarihi: 03.03.2014*

[119] http://www.sondakika.com/haber/haber-gaziantep-avrupa-nin-akilli-sehirleri-arasinda-4856537/, *erişim tarihi: 22.07.2013*

[120] F. Wefering, T. Rye, G .Werdermann,***The City of Aachen Leads the Way in Regional Sustainable Mobility***, http://www.civitas.eu/, *erişim tarihi: 15.10.2013*

[121] http://www.yapi.com.tr/Haberler/trenlerin-konumu-galileo-teknolojisi-ile-belirlenecek_71807.html, *erişim tarihi: 21.10.2013*

[122] B. Baumann, RWTH Aachen Campus, http://urbact.eu/, *erişim tarihi: 10.03.2014*

[123] http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist erişim tarihi: 15.02.2015

[124] A. Usal, ***Edirne Tarihi-Tarihöncesi ve İlkçağ'da Edirne***, Edirne Vergi Dairesi Başkanlığı, 2006

[125] M.Edip Ağaoğulları Arşivi

[126] G. Uyanıktır, ***Biz Proce Severiz***, Hudut Gazetesi, Edirne, 21.11.2013.

[127] Anadolu Ajansı, ***Havaalanında Eğitim ve Uygulama Bir Arada Yapılacak***, 06 Eylül 2013 Cuma, http://www.haberler.com/havaalaninda-egitim-ve-uygulama-bir-arada-5027064-haberi, *erişim tarihi :06.09.2013*

[128] Anadolu Ajansı, ***Hamdi Sedefçi: Hızlı Tren Edirne Ekonomisine Çok Şey Katacak***, http://emlakkulisi.com/hamdi-sedefci-hizli-tren-edirne-ekonomisine-cok-sey-katacak/210551, *erişim tarihi: 25.11.2013*

[129] Anadolu Ajansı, ***Edirne'ye 15 Bin Kişilik Stadyum Yapılıyor!***, http://emlakkulisi.com/edirneye-15-bin-kisilik-stadyum-yapiliyor/209801, *erişim tarihi: 21.11.2013*

[130] http://www.youtube.com/watch?v=Cy9i231_cFY, *erişim tarihi: 21.11.2013*

[131] http://yurthaber.mynet.com/edirne-haberleri/kentsel-donusum-roman-oldu-1196495, *erişim tarihi: 21.11.2013*

[132] http://www.edirnetv.com/haber/kentsel-donusum-projesi-toki-de, *erişim tarihi: 18.10.2012*

[133] http://kentseldonusumprojesi.org/izmir/il-il-kentsel-donusum/edirne-kentsel-donusum-projesi/, *erişim tarihi: 21.11.2013*

[134] http://www.memurlar.net/haber/394254/01.08.2013, *erişim tarihi: 21.11.2013*

[135] https://www.facebook.com/media/set/?set=a.540168472743218.1073741841.195741640519238&type=3, *erişim tarihi: 21.11.2013*

[136] http://www.hudutgazetesi.com/haber/15405/kentsel-kandirmaca.html, *erişim tarihi: 20.12.2013*

[137] http://www.edirnegazetesi.com.tr/menzilahirin-kafasi-karisik/, *erişim tarihi: 20.12.2013*

[138] http://www.haberler.com/edirne-de-kentsel-donusum-calismalari-4007374-haberi/, *erişim tarihi: 20.12.2013*

[139] http://yerel.iha.com.tr/baskan-sedefci-kucuk-sanayi-sitesi-kentsel-donusum-projesini-anlatti-edirne-20140206AW000917, *erişim tarihi: 20.12.2013*

[140] http://www.imo.org.tr/resimler/bizden/orj/6452_15_45_52.jpg, *erişim tarihi: 20.12.2013*

[141] http://www.bhaplanlama.com/proje_detay5.html, *erişim tarihi: 20.12.2013*

[142] http://www.trakya.org.tr/haber/225/17/yeke-halk-anketi-1guncelleme-raporu, *erişim tarihi: 20.02.2014*

[143] http://kolokyum.com/yazi/920/selimiye_camii_cevresi_ulusal_kentsel_tasarim_proje_yarismasi_sonuclari_aciklandi, *erişim tarihi: 10.11.2011*

[144] http://www.kgm.gov.tr/Sayfalar/KGM/SiteTr/Duyurular/DuyuruDetay.aspx

?Parameter=210, *erişim tarihi:17.07.2013*

[145] http://www.hudutgazetesi.com/haber/15436/gazimihale-ucuncu-kopru.html, *erişim tarihi: 04.12.2013*

[146] http://webgis.edirne.bel.tr/keos/, *erişim tarihi:10.02.2014*

[147] http://isay.icisleri.gov.tr/ortak_icerik/syb/S%C4%B1n%C4%B1r%20Kap%C4%B1lar%C4%B1%20Listesi/145%20HUDUT%20KAPILARI%20NEV%C4%B0LER%C4%B0NE%20G%C3%96REA%C3%87IKLAMALI%20VE%20SINIR%20%C3%9CLKELER%C4%B0.pdf, *erişim tarihi: 10.02.2014*

[148] A.S. Ünver, ***Ressam Şehit Hasan Rıza: Hayatı ve Resimleri***, MEB, 1971.

[149] http://www.tuik.gov.tr/, *erişim tarihi: 10.02.2014*

[150] http://www.edirnevdb.gov.tr/kultur/semtler.html, *erişim tarihi: 12.03.2014*

[151] R. E. Erdoğu, ***Geçmişin İzinde Karaağaç***, Edirne Valiliği Kültür Yayınları, İstanbul, 2013.

[152] Rıfat Osman, ***Edirne Nehirleri***, Milli Mecmua, C.8,No.88, s.1416, İstanbul, 1927.

[153] Grigoris Azorides Arşivi- https://www.facebook.com/groups/edirneeskiyeniresim/photos/, *erişim tarihi: 10.12.2013*

[154] G.Mazlum, Edirne'nin Yahudileri, Ceren Yayıncılık, Edirne, 2013,

[155] G. Kıvrak, ***19.Yüzyılın İlk Yarısında Edirne Gümrüğü***, İst. Üni. Sos. Bil. Ens., Y.L. Tezi, s: 18-21, İstanbul, 1989.

[156] O. N. Peremeci, ***Edirne Tarihi***, Edirne ve Yöresi Eski Eserleri Sevenler Kurumu Yay., S:25, İstanbul, 1940.

[157] V. Engin, ***Rumeli Demiryolları***, s.49, İstanbul,1993.

[158] T. Bıyıklıoğlu, ***Trakya'da Milli Mücadele***, 1.Cilt, s.65, Ankara,1992

[159] T.C. Edirne Valiliği İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Edirne İl Çevre Durum Raporu, s:140, Edirne, 2006.

[160] N. Erdoğan, ***Edirne'nin Eski Dış Bölgesi Karaağaç'ta Osmanlı Döneminde Yaşayan Azınlıkların Konutları***", Yapı Dergisi, sayı: 230, YEM yayınları, s. 57-66, İstanbul, 2001.

[161] E. Benian, G. Dalgıç, Edirne-Karaağaç Mahallesi'nde ***Sosyo-Kültürel Yapının Konut Mimarlığına Yansımaları,*** 3.Uluslararası Sinan Sempozyumu, s: 55-60, 2007, Edirne

[162] R. Altunışık, R. Coşkun, S. Bayraktaroğlu, ve E. Yıldırım, ***Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri***, Sakarya Kitabevi, Sakarya, 2012.

[163] H. Geray, ***Toplumsal Araştırmalarda Nicel ve Nitel Yöntemlere Giriş***, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2006.

[164] E. İlgar, ***Kent Kimliği ve Kentsel Değişimin Kent Kimliği Boyutu: Eskişehir Örneği***, Anadolu Üni. Fen Bil. Ens., Y.L.Tezi, Eskişehir, 2008.

[165] S. Sekmen, ***Kentsel Dönüşüm Üzerine Bir Model Önerisi: İzmir - Ferahlı Mahallesi Örneği***, D.E.Ü. Fen Bil. Ens., Y.L.Tezi, İzmir, 2007.

[166] D. Erdoğmuş, ***Sürdürülebilir Yaklaşımlar Çerçevesinde Mahalle Olgusu ve Aydın Merkez'de Kurtuluş, Köprülü, Yedieylül Mahalleleri Örneklemesi***, Gazi Üni. Fen Bil. Ens., Y.L.Tezi, Ankara, 2006.

[167] E. Uztuğ, **Ayvalık Merkezi Kentsel Sit Alanında Tarihi Çevre Korumaya Yönelik Bir Araştırma ve Sıhhileştirme Önerisi**, İ.T.Ü. Fen Bil.Ens., Y.L. Tezi, İstanbul,2006

[168] D. K. Topçu, ***Kent Kimliği Üzerine Bir Araştırma: Konya Örneği***, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, http://www.insanbilimleri.com, *erişim tarihi: 11.02.2013*

[169] www.meb.gov.tr, *erişim tarihi: 21.01.2014*

[170] www.trakya.edu.tr, *erişim tarihi: 21.01.2014*

[171] A.Yıldırım, H.Şimşek, ***Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri***, Seçkin Yayınları, s. 254, Ankara, 2005.

[172] H. Şencan, ***Sosyal ve Davranışsal Ölçümlerde Güvenirlik ve Geçerlik***, Seçkin Yayınları, s. 535, Ankara, 2005.

[173] B. Ergil, ***Edirne Karaağaç Yerleşmesi Konut Alanı Sıhhileştirme Programı İçin Analitik Bir Yaklaşım***, İ.T.Ü., Sos.Bil.Ens., Y. L. Tezi, 1984

[174] 1/25.000 Ölçekli Edirne İl Çevre Düzeni Planı, Plan Açıklama Raporu ve Plan Hükümleri, Edirne, 2011.

[175] A.F. Göksu, ***Kapsamlı Kentsel Dönüşüm için Proje Geliştirme - Örgütlenme Finans Modelleri***, www.kentselyenileme.org/.../K%20Kentsel%20donusu, *erişim tarihi 09.07.2013*

[176] Resmi Gazete, 30.01.1989, Koruma, uygulama ve denetim büroları, proje büroları ile eğitim birimlerinin kuruluş, izin, çalışma usul ve esaslarına dair yönetmelik, Koruma Bölge Kurullarının görev, yetki ve çalışma şekli: Madde 57 – (Değişik: 17/6/1987 - 3386/14md.)

[177] http://edirne.web.tr/HTMLPAGES.asp?id=25, Edirne Kent Konseyi Tüzüğü Madde 1, *erişim tarihi: 13.05.2014*

[178] www.tema.org.tr/web_14966-2_1/neuralnetwork.aspx?type=22# , *erişim tarihi: 13.05.2014*

[179] http://www.cekulvakfi.org.tr/gecmisten-bugune-bugunden-gelecege-uzanmak, *erişim tarihi: 13.05.2014*

[180] http://www.tubitak.gov.tr/tr/kurumsal/hakkimizda, *erişim tarihi: 13.05.2014*

[181] D. Işıkkaya, ***Kentsel Çöküntü Bölgelerinin Örgütlenmesi ve Yeniden Kullanımı,*** Y.T.Ü. Fen Bil. Ens., Doktora Tezi, İstanbul, 2008.

[182] Abdullah Cengiz MAKAS, ***Kentsel Dönüşüm Yasası ve Finansman Boyutu***, İktisadî Araştırmalar Vakfı Yayın No: 213 İstanbul, Ekim 2012,Kentsel Dönüşümde Sürdürülebilir Yaşam Kalitesi İçin Farkındalık Araştırması, http://www.iav.org.tr/yonetim/dosya/seminer/kentsel1.pdf

[183] M., AYTEN,. ***İmar (Gelişme) Hakkı Transferi Kavramı ve Bu Kavramın Uygulanmasına Dair Örnekler "ABD Örnegi",*** Dünya Sehircilik Günü 27. Kolokyumu Bildirisi, S.211-226, TMMOB Sehir Plancıları Odası Yayını, Kardelen Ofset, Ankara,2003.

[184] İ., Okyay, ***Kentsel Koruma ve Geliştirme Planlaması,*** Yüksek Lisans Ders Notları, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul, 1992.

[185] S., Akipek,. Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşmenin Değerlendirilmesi, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s.13-39, Ankara, 2001

[186] E. Halisçelik, ***Dünya Bankası'nın Yapısı, Faaliyetleri ve Türkiye'de Finansmanı Dünya Bankasınca Sağlanan Kredilerin ve Etkilerinin Değerlendirilmesi,*** Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,s.80, Adana, 2008.

[187] A., Dağabakan, ***Tarihi Alanların Yeniden Canlandırılmasında Finansal Kaynak Yönetimi: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Avrupa Birliğinden Örnekler ve Türkiye İçin Öneriler,*** Kültür ve Turizm Bakanlığı Uzmanlık Tezi, Bursa, 2012

[188] B., Albayrak, ***Proje Yönetimi ve Analizi,*** s.327, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2009.

[189] D. Walters, ***Designing Community- Charettes, Masterplans and Form-based Codes,*** Architectural Press, USA, 2007.

[190] İzmir Büyükşehir Belediyesi, Kurumsal Web Sayfası, http://skpo.izmir.bel.tr/content.aspx?MID=11, *erişim tarihi: 17.06.2011*

[191] M. Y. Özgül, H. Agah, ***GAP Projesi: Bir bölgesel yönetisim modeli olabilir mi?,*** ipc.sabanciuniv.edu/tr/ArastirmaAlanlari/documents/HalilAgah.pdf., *erişim tarihi: 17.05.2014*

[192] L. J. A. Mougeot, ***Urban Agriculture: Definition, Presence, Potentials And Risks, Growing Cities, Growing Food***, Urban Agriculture on the Policy Agenda: A Reader on Urban Agriculture, DSE CTA Sida GTZ, Havana, Küba. 2000.

[193] R. A. Nugent, ***The Significance of Urban Agriculture***, Pacific Lutheran University, Tacoma, U.S.A., 1997.

[194] A. Tezer, B.B. Solduk, ***İstanbul Metropoliten Alanının Sürdürülebilir Kentsel Gelişmesinde "Kentsel Tarım" Potansiyeli***, http://www.skb.org.tr/, *erişim tarihi: 04.06.2014.*

[195] The International Ecotourism Society, TIES, 2003, www.ecotourism.org, *erişim tarihi: 04.06.2014*

[196] C.Yücel, ***Turizmde Yükselen Değer: Ekoturizm***, www.tursab.org.tr/dosya/1023, *erişim tarihi: 04.06.2014*

[197] http://www.mubadelemuzesi.net/mubadelevekulturelmiras.aspx, *erişim tarihi: 12.06.2014*

[198] T. Canıtez, ***Trakya Bölgesi Ortak Tarihsel, Kültürel Gelişim Süreci ve Türkiye Trakyası Koruma Yaklaşımları Üzerine Bir Araştırma***, Trakya Üni. Fen. Bil.Ens., Doktora Tezi, Edirne, 2010.

[199] ***Edirne Taşınmaz Kültür Varlıkları Envanteri***, T.C. Edirne Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Edirne, 2013.

[200] M. Özer, ***Edirne-Karaağaç-Timurtaş Köyü Timurtaş Paşa Camii***, Belleten, C:LXIX, Ankara, 2005.

[201] Y. Güner, ***Edirne Askeri Tabyalarının Mimarisi***, M.S.G.S.Ü. Sos.Bil. Ens., Y.L.Tezi, İstanbul, 2004.

[202] A. Tunca, ***Edirne'de Tarih, Kültür, İnanç Turu***, İnkılap Kitapevi, İstanbul, 2010.

[203] S. Ünkazan, ***Edirne ve Çevresinde Askeri Mimari***, Edirne Valiliği Kültür Yayınları, İstanbul, 2013.

ÖZGEÇMİŞ

DOĞUM YERİ -YILI : Edirne –1982

YABANCI DİL : İngilizce

ÖĞRENİM:

Lise

Edirne Anadolu Lisesi–2000

Üniversite

Lisans : Trakya Üniversitesi Müh. Mim. Fak. Mimarlık Bölümü–2004

Yüksek Lisans : "Yer/ Mekan Kimliğinin Değişimi: Mezit Bey Hamamı ve Yakın Çevresi Alan Çalışması", Trakya Üniversitesi Fen Bil. Ens.- Mimarlık A.B.D.– 2008

Doktora :

"Kentsel Dönüşüm Kapsamında Kimliğin Yeniden Kazanımı: Edirne - Karaağaç Örneği", Trakya Üniversitesi Fen Bil. Ens.- Mimarlık A.B.D.– 2015

TEZ ÖĞRENCİSİNE AİT TEZ İLE İLGİLİ BİLİMSEL FAALİYETLER

- **Uluslararası Bilimsel Toplantılarda Sunulan ve Bildiri Kitabında Basılan Bildiriler (Proceedings)**

Kartal, S., Mıhlayanlar, E., **Arabulan, S.,** "Tarihi Alanlarda Canlandırma Edirne/ Karaağaç Örneği", 1. Uluslar arası Kentsel Planlama-Mimarlık-Tasarım Kongresi, 8-11 Mayıs 2014, Kocaeli.

Arabulan, S., Çakır, H.K., Atik, D.,"Sınır Kentlerde Dönüşümün Tartışılması", 1. Uluslar arası Kentsel Planlama-Mimarlık-Tasarım Kongresi, 8-11 Mayıs 2014, Kocaeli

Çahantimur, A.I., Şenkal, F. S., Çakır, H.K., **Arabulan, S.,** "Mekansal Dönüşümün Kentsel Yaşama Etkileri :Edirne/Türkiye Örneği", 24. Uluslararası Yapı Ve Yaşam Kongresi Dönüşüm: Yaşama Ve Mekana Etkileri, 05-07 Nisan 2012 Bursa, Türkiye.

- **Uluslararası Sempozyum Editörlüğü**

Küçükkaya, A.G., Ataç, B., Ovalı P., **Arabulan, S.,**Kartal, S., Minez, B.,Yenidünya, D., II. Uluslararası Sinan Sempozyumu, Mekanın Ruhu, 13-14 Nisan 2006, Edirne, Türkiye.

- **Uluslararası Sempozyum Sekreterliği**

Arabulan, S.,Gencer İ., VI. Uluslararası Sinan Sempozyumu, Geleceği Tasarlamak, 29-30 Nisan 2010, Edirne, Türkiye.

Kaprol, T., Benian, E., **Arabulan, S.**, V. Uluslararası Sinan Sempozyumu, Tarihsel Alanlarda Tasarım Dili, 02-03 Nisan 2009, Edirne, Türkiye.
